ALEKSANDER OMILJANOWICZ

PŘÍZRAK BĚLOVĚŽSKÉHO PRALESA

STOPA

PŘÍZRAK
BĚLOVĚŽSKÉHO
PRALESA

Aleksander Omiljanowicz
Přízrak Bělověžského pralesa
Naše vojsko
Český svaz protifašistických bojovníků

© Aleksander Omiljanowicz, 1971
Translation © Irena Dvořáková, 1975

VLČÍ DOUPĚ
PORADA

Dlouhý, úzký sál zaplavovalo příjemné světlo zářivek. Uprostřed stál rozměrný stůl s několika velkými štábními mapami. Stěny zde nezdobil žádný obraz. Pouze na jedné visela mapa, na níž byla barevnými čarami a různými značkami znázorněna současná vojenská situace na východní frontě.

Byl to poradní sál v Hitlerově krytu ve Wolfsschanze u Ketrzyna.

Kolem stolu a u nástěnné mapy postávalo asi deset vyšších důstojníků, kteří debatovali o posledních válečných událostech. Polní maršál Wilhelm Keitel se každou chvíli díval na hodinky.

Blížilo se k jedenácté hodině dne devatenáctého července roku 1941. Vtom se otevřely těžké dveře a chodbou se rozlehly kroky.

„Pozor!" zavelel Keitel. Důstojníci se vypjali v pozdravu na uvítanou.

„Můj vůdce, štáb je připraven k poradě. Heil Hitler!" hlásil Keitel a podlézavě hleděl Hitlerovi do očí.

Vůdce znehybněl v teatrální póze. Za ním se zastavili Göring, Goebbels a Himmler. Konečně se Hitler posadil a pokynul, aby všichni zaujali svá místa.

„Můj vůdce, můžeme zahájit poradu?" zeptal se Keitel.

„Ano, ano," nervózně zabručel Hitler a přitom se probíral v listinách, které ležely před ním v deskách.

Keitel přistoupil k nástěnné mapě a začal referovat: „Naše statečná vojska obsadila Smolensk a Roslavl a odrazila protivníka na východě, severu a jihu. V urputných, avšak vítězných bojích postupujeme na Moskvu..."

„A co murmanská fronta?" přerušil ho Hitler.

„Můj vůdce, patnáctého července byla ofenzíva našich a finských vojsk zastavena. Sveřepé boje trvají. Blížíme

se k jezeru Pejpus.* Naše armády přeskupují síly a přisunují zálohy."

„Co na jihu?"

„Dobyli jsme Kišiněv. Trvá nápor na Kyjev," odvětil Keitel.

Hitler přistoupil k nástěnné mapě. Chvíli před ní stál, nervózně si okusoval nehty a hleděl na úsek fronty, který vysunutým klínem – barevně vyznačeným na mapě – směřoval k Moskvě. Nakonec se obrátil k shromážděným důstojníkům a řekl:

„Moskva je už v našich rukou. Na základě svého rozhodnutí třicet tři, které vám tady za okamžik přečte polní maršál, nařizuji stáhnout pancéřové svazy z útoku na Moskvu. Generál Guderian bude se svou armádou útočit na jihu a generál Hoth na severu směrem na Pskov a Velikije Luki. Jasné?"
Generál Jodl si dodal odvahy a namítl:
„Můj vůdce, pěchota a dělostřelectvo nedokážou prolomit ruskou obranu u Moskvy. Máme tam příliš málo tanků a samohybných děl. Rusové jsou fanatici. Budou své hlavní město zoufale bránit. Navrhuji, aby se aspoň jeden pancéřový svaz, například generála Guderiana, mohl začlenit do bitvy o Moskvu."
„Nesmysl! Moskva je už naše!" hystericky vykřikl Hitler. „Göringu, kolik letounů můžete zasadit do útoku na Moskvu?"
„V první etapě více než dva tisíce. Půldruhého tisíce bombardérů a skoro stejně tolik stíhaček. Když bude třeba, nasadím i víc."
„Stačí! Nařizuji provést rozhodnutí třicet tři!" kategoricky prohlásil Hitler.
„Rozkaz, můj vůdce," uklonil se Keitel.
Když po několika hodinách zasedání štábu skončilo, nařídil Hitler, aby Göring, Goebbels, Himmler a Keitel přešli do malého konferenčního sálu. Tam už čekali Rosenberg, Koch a Kube.
„Pánové," řekl Hitler. „Naše tažení v Rusku se chýlí ke konci. Je to otázka už jen několika týdnů. Pozval jsem vás sem, abych jmenoval své náměstky pro ovládnutá východní území. Heinrichu..."

* Estonský název pro Čudské jazero Pozn. překl.

8

„Ano, můj vůdce!" zvolal Himmler a postavil se do pozoru.
„Ty a SS se postaráte o upevnění německé nadvlády na Východě. Směrnice znáš..."
Himmler přikývl.
„Rosenberga jmenuji říšským ministrem pro ovládnutá východní území. Kube se jako gauleiter ujme vlády v Bělorusku. Tebe, Kochu, jmenuji velitelem hlavní správy v bezirk Bialystok a komisařem na Ukrajině. Jakmile naše vojska vkročí do Moskvy, staneš se gauleitrem Moskvy..."
„Můj vůdce, mám prosbu," obrátil se na Hitlera Göring.
„Prosím."
„Mám z těchto jmenování radost. Lepší výběr osob by nikdo neprovedl. Ale i já bych prosil o malý dárek..."
„Mluv," úsečně odvětil Hitler a obezřele se zadíval Göringovi do očí.
„V oblasti Bialystoku se rozkládá Bělověžský prales, největší a nejkrásnější lesnatá oblast v Evropě. Znám tamější lesy dobře. Kdysi jsem tam jezdíval s polským presidentem a dalšími představiteli Polska na hony..."
„Chceš Bělověž?" nervózně ho přerušil Hitler.
„Hned to vysvětlím, můj vůdce. Prosím, abyste mi dal k dispozici Bělověžský prales a všechny lesy v bialystocké oblasti."
„Co tím sleduješ?"
„Štáb mých vědců vypracovává jistý plán, týkající se Bělověžského pralesa a bezirk Bialystoku. Dovolím si to ukázat na mapě."
Göring přistoupil k mapě a začal vysvětlovat:
„Tady je Bělověžský prales, zde pozůstatky Knyszynského pralesa, dál se táhnou borové lesy Augustovského pralesa, a tady je Piský a dál Romincký prales. Podívejte

se, prosím. Zemědělské oblasti mezi těmito pralesy mají chudou půdu a hospodářsky jsou zaostalé. Navrhuji, aby všechny vesnice od Bělověžského pralesa až ke Knyszynskému a Augustovskému pralesu byly zničeny. Obyvatelstvo si vezme na starost Himmler, a území budou zalesněna. Tím se sloučí všechny uvedené pralesy v jeden obrovský komplex lesů. V srdci Evropy vznikne jedinečné území pro vědecké výzkumy a také výborný lovecký terén Podotýkám, můj vůdce, že už jsem našim vědcům ulo-

žil, aby tento plán vypracovali. Rovněž vím, že Heinrich," ukázal na Himmlera, „tam už poslal speciální policejní oddíl, jehož úkolem je očistit Bělověžský prales od jeho obyvatel."
Hitler mlčky hleděl na mapu, na obrovské zelené plochy pralesů, které jim Göring ukázal, a mlčky uvažoval. Konečně řekl:
„Dobrá, jsou tvoje."
„Můj vůdce!" nadšeně zvolal Göring. „Ani nevím, jak bych vyjádřil svou vděčnost..."

PLÁN ADMIRÁLA CANARISE

Po poradě v úzkém kruhu pozval Keitel Göringa do svého krytu. Už je tam očekával admirál Wilhelm Canaris, náčelník abwehru.
„Pane říšský maršále, blahopřeji k dárku od führera," začal Keitel. „Zároveň vás chci o něčem informovat..."
„Se zájmem vás vyslechnu," odvětil Göring a uvelebil se v pohodlném křesle.
„Nuže, náčelník naší vojenské zpravodajské služby admirál Canaris," Keitel ukázal na náčelníka abwehru, „mě informoval, že se po posunutí frontové linie rozhodl přemístit některá pracoviště zpravodajské služby na Východ."
„To je dobrý nápad," podotkl Göring.
„Zajisté. Ovšem plány admirála Canarise do určité míry souvisí s dárkem, který jste před chvíli dostal od führera..."
„Ale?" Göring udiveně zvedl obočí. „Hm, to začíná být zajímavé."
„Hned vám to vysvětlím. Na podzim roku devatenáct set třicet devět vybudovali jsme v Sulejowku u Varšavy jednu naši zpravodajskou centrálu pro Východ. Má krycí název Wally-I. Nyní se štáb admirála Canarise rozhodl přemístit část této centrály dál na východ. Tato část má převzít mnoho zpravodajských úkolů na středním úseku fronty. Za její sídlo byla zvolena Bělověž, přesněji řečeno bývalý carský zámek v Bělověži..."
„Zámek?" podivil se Göring.
„Máte k našemu plánu nějaké výhrady, pane říšský maršále?" zeptal se Keitel. „Až do dnešního dne jsme já

ani admirál Canaris nevěděli, že zámek a Bělověž věnuje führer vám."
„A ten zpravodajský štáb se tam už přestěhoval?" zeptal se Göring Canarise.
„Zčásti ano. Nesouhlasíte snad s tím, pane maršále?" Zajímal se Canaris.
Göring mlčky pokuřoval doutník a točil palci mlýnek.
„A proč byla za sídlo tohoto štábu zvolena právě Bělověž a zámek?" zeptal se po chvíli.
„O tom rozhodlo mnoho věcí. Za prvé jsme tam měli a pořád máme dobře organizovanou zpravodajskou síť. Za druhé – Bělověž je přímo ideální místo pro zpravodaj-

skou práci. Zámek stojí o samotě, takže ho nepřátelská výzvědná služba nemůže pozorovat. Každý podezřelý jedinec tam vzbudí pozornost," vysvětlil Canaris.
„Dobrá, pane admirále," řekl po úvaze Göring. „Do jisté míry mi dokonce vyhovuje, že zámek obsadí štáb zpravodajské služby. Já sám zatím nemohu Bělověž spravovat ani tam častěji jezdit. Váš štáb uchrání zámek před nahodilými a nezvanými hosty, například před procházejícími vojenskými jednotkami, které by se tam třeba chtěly ubytovat. Jedno zámecké křídlo rezervuji pro svou potřebu. Kromě toho si přeji, aby u štábu byl rovněž oddíl zpravodajské služby luftwaffe. Koho jmenujete náčelníkem?"
„Majora Zavellyho. Je to velmi schopný a zasloužilý zpravodajský důstojník."
„Oddíl naší zpravodajské služby povede major von Fryvatt, rovněž velmi schopný člověk. Buďte tak laskav, admirále, a vydejte rozkazy, které určí spolupráci štábu zpravodajské služby s naším oddílem v Bělověži. Nařídím, aby tam poslali rovněž prapor pozemní letecké služby. Bude mít na starosti ochranu zámku a samozřejmě štábu zpravodajské služby. Do Bělověže posílám také nadlovčího inženýra Thirpinga, Himmler pak untersturmführera SS Berthela. Oba dohlédnou na to, aby prales a jeho přilehlé oblasti byly očištěny od obyvatel."
„Výborně, pane říšský maršále," zaradoval se Canaris.
„A ještě něco. Je třeba dohodnout s Himmlerem, aby tam byly poslány zesílené policejní jednotky. Zámek je doslova srdcem obrovského pralesa a my musíme počítat s rozvojem banditismu," varoval Göring.
„Ano, zařídím to," vmísil se do rozhovoru Keitel.

11

„Přiznám vám, admirále, že dovedete rozmístit své zpravodajské štáby. Bělověž je nádherné místo. Znáte to tam, pánové?" pohlédl Göring na Canarise a Keitela.
„Ne, nikdy jsem tam nebyl. Znám prales jenom z popisu," přiznal se za oba Canaris.
„Nevadí. Jakmile čas dovolí, zvu vás tam, pánové, na lov," řekl Göring. „Tím je tedy celá věc vyřízena a dohodnuta. Hned dám rozkaz, aby zpravodajský štáb mého hlavního stanu vyslal do Bělověže vhodné lidi a výstroj. Podrobnosti spolupráce dohodnou zúčastněné strany."
Göring se rozloučil s Keitelem i Canarisem a opustil kryt.

12

TAJEMNÁ VÝPRAVA
ANDRZEJE STANGERA
OSAMĚLÝ NÁJEMNÍK

Probudilo ho vzdálené hřmění. Zpočátku se domníval, že ještě sní. Rachocení se však opakovalo a tentokrát znělo blíž. Posadil se na posteli, promnul si oči a podíval se do okna. Ano, teď už věděl, že je to nálet. Nerozsvítil, rychle se oblékl, otevřel skleněné dveře a vyšel na balkón.
Na tmavé obloze spatřil křižující se bílé kužely světlometů a světelné dráhy střel z protiletadlových děl. Země těžce duněla pod výbuchy pum jako pod údery obrovského kladiva. Odněkud z černého jícnu oblohy znělo čím dál tím hrozivěji burácení motorů. Palebná clona dělostřelectva sílila.
Muž zkřížil ruce na prsou, opřel se o pažení dveří a upřeně se zahleděl na bílé pohyblivé kužely světlometů. Těžká bombardovací letadla směřovala ve svazcích na Moskvu. Občas rozjasnil tmavou oblohu mohutný záblesk

a v pletenci ohně a kouře se k zemi řítil sestřelený letoun.
Nálet trval několik hodin. Teprve když se na východě rozhořely ranní červánky, vzdálený hlas sirén ohlásil konec leteckého poplachu.
Muž se podíval na hodinky. Bylo ještě časné jitro, ale spát se mu už nechtělo. Přivřel dveře na balkón, zívl, protáhl se a s rukama za zády jal se přecházet po nevelkém pokoji.
Byl štíhlý, prostředního vzrůstu. Jeho energické pohyby, pružná chůze a vzpřímená postava prozrazovaly vojáka nebo sportovce. Obličej měl oválný, hubený, snědší barvy, s velkýma hnědýma očima pod pravidelnými oblouky tmavého obočí. Do čela mu padala kadeř tmavších blond vlasů, kterou netrpělivě odhrnoval. Mohlo mu být třicet, ale také i více let. Tady, v malém odlehlém domku u Moskvy, schovaném uprostřed velkých zahrad, bydlel už

několik týdnů. Když svůj příbytek občas opouštěl, vždy si přilepil knírek, bradku a nasadil si velké tmavé brýle. Ve volném čase, kterého měl jinak málo, četl a býval v zahradě, zarostlé hustými křovinami.
Teď zrovna přechází po pokoji, čeká na ráno a na příchod přátel a přemýšlí o epizodách svého života.
Řadu let už pracuje jako důstojník zpravodajské služby. Svůj život by mohl charakterizovat jako nepřetržité pásmo nebezpečných akcí a dobrodružství. Připomínal si v duchu svou nebezpečnou práci ještě z doby před vypuknutím války. Tuto etapu uzavřelo tragické září roku 1939...
Ale potom si připomněl události v období mezi měsícem září 1939 a červnem 1941. Byl to prolog toho, co už zanedlouho přijde. Snad za den, snad za týden?
Věděl, že bude poslán na území obsazené hitlerovci a tam že ho čeká neúprosný, úskočný boj s krutým a prohnaným nepřítelem. A nemohl se už kýženého rozkazu dočkat.
Z rozhlasových zpráv a z novin měl informace o tom, že na celé frontě probíhá ústup a že svět s neklidem přihlíží nesmiřitelnému zápolení dvou nejmocnějších armád světa.
Co mě asi čeká na mém novém působišti? – kroužila mu hlavou myšlenka. Jak mě uvítají ve štábu abwehru? Bude tam někdo z těch, co mě znají? Jak se ke mně po tolikaměsíční nepřítomnosti zachovají? Nevzbudím podezření? Pomůže mně válečný zmatek? Alibi mám celkem dobré a ověřit si je nemohou...
Řadu dní vysedával nad složitými tabulkami šifrovacích klíčů. Učil se nejnovějším tajům šifrování. Poznával spletitou stavbu moderních zpravodajských rádiových stanic a jejich obsluhu. Cvičil se v otvírání trezorů a seznamoval se s mechanismem různých sejfů. Prostudovával nesčetné taje zpravodajského řemesla. Důkladně zkoumal konstrukce různých min. Všechno, čemu se zde učil – třebas nebyl v této práci nováčkem – mělo mu přijít vhod tam, kam se vracel.
Jeho každodenními hosty byli dva muži v civilu, s nimiž pak trávil celé hodiny. Jeden byl generál, odborník v ofenzivním zpravodajství zaměřeném na Německo, druhý major zpravodajské služby, jenž strávil řadu let v ne-

přátelském táboře a měl bohaté zkušenosti s tajnými operacemi.
Oba dva pak učili Stangera – tak se muž bydlící v osamělém domku jmenoval – strategii a taktice potřebné

pro jeho činnost na novém působišti.
Jeho společníci přišli rovněž i toho dne.
„Vidím, že sis neodpočinul," konstatoval generál Kir (používající tohoto krycího jména ve zpravodajské službě), když spatřil Stangerův unavený obličej.
„Vytrhli mě ze spaní," vysvětloval.
„Nás taky."
„Jaké ztráty má nepřítel?" zajímal se Stanger.
„Velké. Hodně letounů se na základny nevrátilo."
„A co situace na frontě?" vyptával se dál.
„Vypadá to špatně. Velice špatně. Jejich armády postupují na Moskvu. Ale však přijde den, kdy se válečné štěstí přikloní na naši stranu," pln optimismu pronesl Kir.
„Jsem stejného názoru, jinak bych tu nebyl," souhlasil sním.
„Kdyby byli uvěřili našim hlášením, nabraly by dnes události na frontě zcela jiný kurs," povzdechl si Kir. „No, už se stalo... Teď nám zbývá jenom boj. Dnes ti, Andrzeji, přiváţím vytouženou zprávu."
„Letím?" přerušil ho radostně Stanger.
„Ano, letíš."
„Konečně. A kdy?"
„Nejpozději za tři dny. Už je to rozhodnuto. V noci ti přiveze auto výzbroj. Ještě jednou všechno pečlivě prohlédni a uvaž, jestli jsi na něco nezapomněl."
„Spolehni se," uklidnil ho Stanger.
„Teď poslouchej. Přijde za tebou náčelník spojení a šifrovacího oddělení. Dohodneš s ním všechny potřebné podrobnosti. Ostatně ty dobře víš, co je třeba. Zatím budeš sám, jak jsme se domluvili. Bude-li to nutné, pošleme ti posilu. Máme zprávy, že v pralesích vznikají partyzánské oddíly. Ty ale s nimi spojení nenavazuj. Dáme ti včas vědět, s kterým oddílem, či spíše s kterým velitelem navážeš kontakt. Budeš jejich pomoc potřebovat při diverzních akcích. Ale teď si především neustále připomínej, že jsi zpravodajský pracovník, a ne diverzant. Nepříteli budou škodit nejvíce tvá hlášení."

15

„Poslyš, Kire. Musíme počítat s tím, že Wally-I třeba změní své stanoviště. Také mě například mohou z důvodů, které dnes těžko lze předvídat, přidělit jinam – třeba i do vnitrozemí říše. Co potom?"
„O tom rozhodneš sám. Ale poslouchej. V těchto dnech jsme dostali zprávu – zatím nepotvrzenou –, že abwehr přemisťuje některá svá pracoviště na Východ. Je to logické. Vojenská zpravodajská služba postupuje za frontou. Wally-I prý zřizuje pobočku v Bělověži. Zdůrazňuji, že je to nepotvrzená zpráva. Ověříš to, až budeš na místě. Teoreticky předpokládám, že být admirálem Canarisem nebo plukovníkem Schmaelsllegerem, umístil bych štáb zpravodajské služby pro střední úsek fronty právě v Bělověži. Je to dobré stanoviště pro vyzvědačskou práci. Jestli je to pravda, musíš se dostat do Bělověže."
„Dobrá, budu se ucházet o umístěnku do Bělověže."
„V pořádku."
„Přivezl jsi to?" obrátil se Stanger k mlčky sedícímu majorovi Georgovi.
„Ano, přivezl," přikývl souhlasně.
Vyňal z aktovky dosti velký balíček převázaný motouzem a položil jej na stůl.
„Výborně. Všechno je autentické?"
„Samozřejmě. Plány obrany, jednoduché šifry, rozkazy. Jsou to však druhořadé materiály, řekl bych podpůrné. Nejvíc je potěší vybraná parta našich agentů, které ty odhalíš."

„Chtěl bych vidět a slyšet ty pány z abwehru, až se dovědí, že víc než deset jejich význačných špiónů údajně pracovalo pro Rusy," prohodil Kir. „Bude to dobrý tah. Upevní tvou pozici a zároveň několik fašistů dostane kulku do hlavy. V některých případech musíme používat proti nim jejich metod. Bít je jejich vlastními zbraněmi. Každý úskok je tady dovolený. Nezapomeň na to, Stangere."

„Jak bych mohl, vždyť je znám snad líp než ty! Dlouhou dobu jsem přece žil mezi nimi. Bude-li osud milostivý, pak valkýry mnohé z nich odvedou do lůna Valhaly," pousmál se Stanger.

Hovořili ještě několik hodin, až je přišel vystřídat specialista pro spojení a šifrování.

Kolem půlnoci přijelo k domku auto – major Georg

přivezl výzbroj. Stanger, po celodenním studiu již náležitě unavený, věnoval kontrole maximální pozornost. Znalecky prohlédl rádiovou stanici velkého dosahu a šifrovací klíče, kterých měl používat, komplet náhradních součástí, několik magnetických min, nože s pružinou, pilky na železo, chemikálie pro psaní tajným písmem, svazek paklíčů. Dobře si prohlédl i samopal značky Schmeisser, pistoli s tlumičem i řadu dalších rekvizit, které si měl vzít s sebou do nepřátelského zázemí...
Usnul velmi pozdě.

VSTŘÍC VELKÉMU DOBRODRUŽSTVÍ

Snášel se srpnový soumrak. Před příbytkem zastavilo osobní auto. Večírku na rozloučenou se zúčastnili dva hosté – generál Kir a major Georg. V koutě pokoje ležely dva padáky, sbalená torna s výstrojí a vedle stál samopal a brašna. V ní bylo uloženo šest záložních zásobníků se střelivem.

Kir vytáhl z aktovky láhev koňaku. Stanger přinesl sklenky.

„Nuže, Andrzeji...," zvedl Kir svou sklenku.

„Nemám rád loučení ani přípitky," přerušil ho Stanger.

„Napijme se jako přátelé, kteří se nakrátko rozcházejí. A nemluvme o tom."

Mlčky vyprázdnili číše, zapálili si a Kir sáhl opět pro láhev.

„Mně už nenalévej," řekl Stanger a rukou přikryl svou sklenku. „Chci být naprosto střízlivý. Budu potřebovat Jasnou hlavu, jestli se s nimi setkám hned po přistání... Napijte se za mne."

Rozhovor vázl. Kir se podíval na hodinky a vstal.

„Už je čas, čeká nás daleká cesta. Přilep si bradku a knírek."

Vzali připravenou výstroj a vyšli ven. Georg se posadil za volant. Rychle projeli jižními čtvrtěmi Moskvy, potom míjeli zatemněné vesnice a městečka, šeré lesní masívy. Vůz odbočil na postranní cestu a za chvíli se před nimi objevilo letiště.

Zastavili u tmavé budovy. Tady si Stanger oblékl kombinézu. Pomohli mu připnout padáky, upevnit tornu, sa-

mopal a pistoli. Na hlavu si nasadil leteckou kuklu a na oči ochranné brýle. Byl připraven.

Opět nasedli do vozu a Georg zajel k okraji lesa, kde stála zamaskovaná letadla. Zastavili u bombardéru, jehož vnitřek byl upraven pro dopravu osob. Pilot s hodností kapitána podal Kirovi hlášení, že osádka a letoun jsou

připraveny k odletu. Ze tmy se vynořil velitel letiště a oznámil generálovi, že za patnáct minut startují bombardéry.

Stanger postával u letounu a zvědavě se rozhlížel kolem. Nad letištěm a okolním krajem se klenula srpnová noc. Hvězdnatou oblohu tu a tam zakryl mrak. Na sousedních stanovištích se rozburácely motory a mohutné bombardéry zvolna vyjížděly z lesních úkrytů na startovací plochu.

Osádka speciálního letounu zaujala svá místa. Generál Kir přistoupil ke Stangerovi a dlouze ho objal. Stanger se staženým hrdlem vypravil ze sebe poslední slova na rozloučenou. Stroj se rozjel ke startu, a krátce nato se odpoutal od země. Zvolna nabíral výšku, až nakonec zaujal místo v letce bombardérů.

Letěli na západ. Začaly hodiny jednotvárného hukotu v oblačných výšinách. Byla to táhlá, neutuchající, únavná hudba. Stanger seděl sám v prázdné kabině nálevkovitého tvaru. Kouřil cigarety a občas se díval na fosforeskující ručičky hodinek...

Blížila se třiadvacátá hodina čtyřicet minut. Nechtěl myslet na úkol, který na sebe vzal. Věřil ve svůj úspěch, chladnokrevnost a zvládnutí vyzvědačského řemesla, přesto se ho však – jako před každou novou akcí – zmocňoval neklid.

Letovod vystrčil hlavu z tmavé kabiny a zavolal na něj: „Blížíme se k zákopové linii... Dávej pozor! Může to s námi házet... Fronta!"

Stanger přikývl, že pochopil. Podíval se okénkem ven. Kolem dokola bylo světleji – a již letoun kličkoval mezi červenými výbuchy prvních granátů. Hluboko dole, několik kilometrů pod nimi, vyznačena plameny hořících budov a výbuchy střel, se táhla křivolaká linie fronty.

Stangera začalo píchat v uších. Letoun v únicích klesal. Zdola vytryskávaly bílé kužely světlometů. Roztěkaně se křižovaly jako sítě nějakého pavouka. Zdálo se, že se le-

toun o tyto zářivé kužely roztříští. Jako roje svatojánských mušek probodávaly noční tmu světlice.

Stanger křečovitě svíral držadla. Cítil, jak se celý letoun otřásá, slyšel vytí motorů a dunění nedaleko vybuchujících střel. Vtom zpozoroval, jak vedle nich vyšlehl oblak ohně a jak jeho dlouhý chvost splynul se zemí. To se zřítil sestřelený bombardér.

Tento ďábelský tanec mezi bílými kužely světlometů a dělostřeleckými salvami trval velmi dlouho. Nebo se mu to jenom zdálo?

Nakonec zůstaly světlomety a dělostřelecká stanoviště kdesi vzadu a znovu je obklopila noc.

Stanger si otřel zpocené čelo. Toužil po tom, aby co nejrychleji opustil letadlo a stanul na zemi. Zatím je ale čekal ještě dlouhý, únavný a nebezpečný úsek letu. Tu a tam přerušovaly tmu kužely světlometů a světelné dráhy dělostřeleckých granátů, kterými nepřítel vítal jejich výpravu.

Zapálil si další cigaretu. V ústech a krku cítil palčivost nikotinu...

PŘERUŠENÝ LET

Znovu se ozvalo protiletadlové dělostřelectvo. Kdesi dole byly zřejmě vojenské objekty. Do oblohy pálily baterie dělostřelectva a bílé kužely světlometů hustě jako nějaká palisáda podpíraly nebeskou klenbu. Po povrchu kabiny a křídlech letounu chřestily střepiny granátů. Pilot zběsilými úniky řídil stroj vzhůru, dolů, do stran. Najednou

však zalila kabinu vlna oslnivého světla. Dva světlomety zachytily letoun do svých chapadel a již poblíž zahřměly výbuchy granátů. Pilot bleskovým manévrem zamířil se strojem dolů, nepodařilo se mu však letoun z oslnivých chapadel vyprostit.

Náhle se červeně zablesklo, ve zlomku vteřiny se ozval ohlušující rachot a praskot letounu drásaného ocelovými střepinami. Stanger, ohromený hrůzou, ucítil čoud spáleniny a kouř. Než si stačil uvědomit, že letoun padá už jen vlastní tíhou, vyplazil se z kabiny letovod a křikl: „Zasáhli nás! Pravý motor... Křídlo... Vyskoč!" Bleskurychle si dopjal leteckou kuklu, nasadil brýle, přitáhl popruhy padáků a doplazil se k výstupu. Letoun

zachvácený plameny šlehajícími z pravého křídla a motoru se stále rychleji řítil k zemi, ozářené světlomety a dělostřeleckými salvami.

Chvilku zápolil se zavřeným výstupem, ale nakonec, i když ztěžka, povolil. Vichr ho šlehl svým závanem. Přemetem se obrátil na záda. Několikrát pohnul rukama a otočil se obličejem k zemi. Rychlým pádem se mu tajil dech. Byl ještě vysoko. Pravou ruku držel na otvírací šňůře padáků, ale ještě je nerozevřel. V této výšce by ho snadno mohly zachytit svými chapadly světlomety a pak... Raději na to nemyslel.

Zdálo se, že země je už blízko, blízoučko. Pud sebezáchovy mu přikazoval, aby padáky otevřel. Ďábelsky vzdušný proud rval s něho kombinézu, připevněnou tornu, kuklu, strhával mu s očí brýle.

Vtom se vynořily mlhavé obrysy země. Stanger vydržel ještě pár vteřin a pak škubl otvírací šňůrou. Prudce se nad ním rozevřely vrchlíky dvou padáků a trhly s ním vzhůru. Narovnal si popruhy. Nyní se už mohl klidně podívat dolů na zem.

Stanoviště dělostřelectva a světlometů se vzdalovala doprava. Tři šlehající plameny označovaly místo, kde dohořívaly sestřelené letouny. Nevěděl, kam se snáší, ani zda se osádka jeho letounu zachránila. Plně soustředil pozornost na prostor pod sebou. Zahlédl narůstající obrysy stromů a budov. Nahmátl pouzdro. Pistole byla na svém místě. Samopal měl zavěšený na prsou a šest zásobníků viselo ve speciální brašně u pasu.

Klesal na stromy v nějaké zahradě. Manévroval šňůrami padáků, ale rozložitá koruna košatého stromu se neúprosně blížila. Skrčil nohy a zakryl si rukama obličej. Šlehly ho větve. Praskot trhaného hedvábí a lámaných větví; tupá bolest v pravém boku. Zůstal viset hlavou dolů. Začal sebou házet, aby vyprostil nohy ze šňůr a větví. V hlavě mu pulsovala krev. S námahou vytáhl nůž, přeťal šňůry padáků a svalil se na zem. Ještě před dvěma hodinami si přistání v nepřátelském týlu takto nepředstavoval.

V PASTI

Hřmění dělostřelectva utichalo, ale poblíž se ozval sílící hukot automobilů a změť lidských hlasů. Oblohu proťalo několik světlic.

Stanger bleskurychle se sebe strhl padákové popruhy, kuklu a brýle. Odepjal samopal a zasunul do držáku zásobník.

Rozběhl se k tmavé stěně houštin. Torna ho tížila, ale nechtěl ji odhodit. Měl v ní vše, co nezbytně potřeboval pro své tajné poslání v Bělověži. Narazil na živý plot. Za

nim se táhla ulice, odkud zaznívala směsice německých hlasů a dupot nohou.

Měl pocit, že je obklíčený. Nevěděl, kterým směrem se má dát. V záři světlic viděl zatím kolem sebe pouze domy, stromy, zahrady. V živém plotě se na okamžik přikrčil, aby se soustředil. Tornu si dal na záda. Od stromu, na kterém zůstaly jeho padáky, zalétly k němu něčí hlasy a štěkot psa.

Ano, teď je Stanger uviděl... Svítili baterkami a v širokém houfu běželi zahradou. Asi deset metrů před nimi uháněl nějaký muž se psem na vodítku. Vlčák mířil k živému plotu.

Stanger palcem přehodil páčku samopalu na střelbu dávkami. Přitiskl se k zemi a loveckým instinktem sledoval ústím hlavně muže, který běžel se psem. Snažil se přemoci rozčilení a chvění rukou. Pochopil, že se dostal do pasti.

Pronásledovatelé se na okamžik zastavili. Jako by zaváhali před útokem na živý plot. A vtom stiskl Stanger spoušť. Samopal se zatřásl od výstřelů. Dlouhá dávka zasáhla rojnici. Mezi útočníky nastal zmatek.

Stanger viděl, že psovoda srazil dávkou, že pes dostal taky, poněvadž skučení raněného zvířete se mísilo s křikem raněných a povely. Vypálil ještě dvě krátké dávky a v krupobití střel, jež sekaly do živého plotu, se proplazil na jeho druhou stranu a přikrčen se rozběhl vpřed.

Křik a volání zalétalo k němu jakoby ze všech stran. Bylo jasno, protože na obloze stále zářily světlice.

Přeběhl úzkou uličku. Namířil si to opět do nějaké zahrady, proběhl jí, pak kolem domu a octl se v jakési uličce. Za sebou slyšel křik pronásledovatelů. Uháněl uličkou

podél vysoké ohrady, až dospěl k jejímu konci. Vyhlédl ven. Zdálo se, že je kolem pusto. Kterým směrem má prchat? Kde jsou periférie tohoto proklatého města? – uvažoval. Udělal pár kroků, když najednou před ním, jako by vyrostli ze země, se objevili dva vojáci. O ústupu či o útěku nemohlo být ani řeči.

„Halt!" křikl na vojáky. Chtěl je aspoň na pár vteřin zadržet a tak získat převahu v útoku. Němci se nerozhodně zastavili.

„Wo ist der Kommandant?" pronesl zpupně. „Jeden ke mně!"

Samopal měl opřený o bok. A ve vteřině, kdy postřehl, že vojáci zvedají pušky, stiskl spoušť. Dlouhá dávka srazila německé vojáky k zemi.

Nato vběhl vrátky na nějaký dvorek, minul chlívky a ještě jakási stavení. Zapomněl na čas, na letní noc, jež rychle končila a s níž se ztrácela i naděje, že unikne z pasti, do níž se dostal.

Na okamžik se zastavil. Krev mu bušila ve spáncích a v uších mu tak hučelo, že nemohl slyšet, zda jsou mu pronásledovatelé v patách. Vyměnil v samopalu zásobník. Ze sestřelených letounů jistě vyskočily osádky. Nestíhali tedy jenom jeho.

VYUŽITÁ ŠANCE

Stanger měl nyní dojem, že pronásledovatelé ztratili jeho stopu. Šel pomalu, ostražitě a každou chvíli naslouchal. Přes tyčky plotu vyhlédl na ulici. Na jejím konci, obrácen korbou k němu, stál nákladní automobil. Nerozhodně se zastavil a poslouchal. Z vozu nevycházel žádný zvuk. Obejít ho přes dvorky? A co když je prázdný?... uvažoval. A vtom mu napadlo, že je to snad jeho šance. A že se mu třeba podaří...

Přeskakoval zeleninové záhonky zvlhlé noční rosou a kradl se stále opatrněji podél plotů, oči upřené na stojící vůz. Byl od něho už jen několik desítek metrů. Kdesi vzadu, v labyrintu uliček opět zarachotila prudká palba a zazářily světlice.

Stanger se v mžiku vyšplhal na ohradu a mrštně jako kočka seskočil do ulice. Nyní mu připadalo, že se už ani

špičkami bot nedotýká země. Samopal se mu zachvíval v rukou. Nákladní auto se již zřetelně rýsovalo před ním. Viděl jeho tmavou plachtu, kola, dokonce i poznávací značku.

Náhle sebou trhl. V šoférské kabině kdosi zakašlal. Je-li to řidič, pak sedí na levé straně... Dveře u těchto vozů se uvnitř nezamykají... Ale co když jsou zavřeny na zástrčku...? prolétlo mu hlavou. Pak tedy hlavní do okna anebo, nebo...

Takřka se otřel o bočnici vozu, vyskočil na stupátko, trhl dveřmi a ve zlomku vteřiny přehlédl situaci.

„Tiše... Jedno slovo – smrt...," procedil mezi zuby a přitiskl hlaveň samopalu překvapenému vojákovi k boku.

Němec polekaně zvedl ruce. Stanger zabouchl dveře, přitáhl k sobě jeho pušku opřenou o sedadlo a úsečně německy rozkazoval se samopalem stále přitisknutým k jeho boku:

„Nastartuj... Jedno slovo, jeden zbytečný signál klaksonem nebo světly... smrt... Jeď!"

Zadrnčel startér. Motor naskočil. Němec třesoucíma se rukama zařadil rychlost.

„Co je to za město?"

„Pružany," odpověděl Němec a zuby mu drkotaly.

„Hm, tak to jsou Pružany," zabručel si pro sebe Stanger. „Nejkratší cestou vyjedeš za město směrem k Bělověži. Jestli někde padneš do léčky, zemřeš první..."

„Jawohl, Herr..."

„Jeď! Rychle jeď! K pralesu..."

Koutkem oka se díval na Němce a zároveň pozoroval ulici, do které vůz vjel. Byla prázdná. Světlice vystřelovaly kdesi napravo.

„Všechny výjezdy z města jsou střeženy... Jsou tam hlídky a závory...," odvážil se říct Němec.

„Jak je odtud daleko k hlídce, která střeží silnici k pralesu?"

„Asi kilometr..."

„Jeď! Jeď!" Stanger dloubl Němce hlavní samopalu do boku.

Vůz s burácejícím motorem a svítícími pruhy zacloněných světlometů rychle ujížděl, až přitom poskakoval na hrbolaté dlažbě. Dojeli k nějaké hlavní ulici. Tady Stan-

ger řidiči přikázal, aby poněkud zpomalil. Stále častěji potkávali vojáky. Některé stráže se zastavovaly a zvědavě hleděly na kolemjedoucí vůz s poznávací značkou wehrmachtu. Zatím je nikdo nezadržel. Rovněž minuli několik nákladních aut s vojáky, zřejmě posily pro zátah.

„Tři sta metrů před námi jsou stráže a závora," zašeptal Němec a ještě křečovitěji sevřel volant.

„Kontrolují každý vůz?"

„Jawohl, Herr..."

„Jaká je ta závora?"

„Dřevěná."

„Pořád na plný plyn. Tu závoru rozrazíš. Jestli zpomalíš, vpálím ti kulku do hlavy a pojedu sám..."

Motor vyl na nejvyšší otáčky. Fosforeskující ručička na tachometru se pohybovala kolem osmdesátky. Zdálo se, že ještě metr nebo dva a vůz narazí na stromy u cesty a roztříští se.

ZBĚSILÝ AUTOMOBIL

Stanger zahlédl červené světlo na závoře a pruh světla linoucí se z pootevřených dveří strážnice.

„Přidej plyn! Přidej!" popoháněl Němce, ačkoli věděl, že se snaží vytáhnout z auta co může.

Stráže zpozorovaly uhánějící vůz. Zamíhaly se červené světelné signály – stát. Od strážní budky se odpoutal voják s přilbou na hlavě. Vyběhl doprostřed vozovky a mával červeným světlem.

„Jeď! Přidej plyn! Na nic se neohlížej!" zakřičel Stanger na šoféra. Měl pocit, že rozmačká samopal v rukou a hlaveň vrazí Němci mezi žebra.

S burácením motoru se smísil zděšený křik vojáka v jízdní dráze. Zřejmě v posledním okamžiku pochopil, že auto nezastaví. Tupý úder nárazníku a voják zmizel pod koly zběsile ujíždějícího vozu. Druhá mohutná rána. Závora praskla jako zápalka... Vůz s roztříštěným reflektorem a blatníkem dostal smyk a sjel takřka až do příkopu. Bočnicí přitom narazil na strom, Němec však v posledním okamžiku vyrovnal a vůz se rozjel vpřed.

Stanger zaslechl výstřely tlumené rachocením motoru a koutkem oka zahlédl, jak Němec přitiskl bradu na volant. Sám taky mimoděk vtáhl hlavu mezi ramena. První

střela zasáhla prkno korby. Druhá se skřípavě odrazila od kovu karosérie a zacinkala o podvozek.

„Ti rošťáci se snaží zasáhnout pneumatiky," sykl mezi zuby Stanger.

„Was?" zeptal se Němec.

„Schnell! Schnell!" křikl Stanger už ne tak výhružně. Cítil se s tímto vojákem spojen jakýmsi prazvláštním poutem, neboť oba prchali před smrtí. Jenomže každý z nich unikal jiným způsobem. A každý z nich smýšlel o tom jinak...

Stanger teď hleděl jiným zrakem na muže, s kterým ho osud na okamžik spojil. V nepatrném světle linoucím se z přístrojové desky viděl ruce pevně svírající volant, špinavě modrou uniformu příslušníka wehrmachtu, hrncovitou přilbu, zpod níž stékaly Němci po čele a odulém obličeji potůčky potu.

„Hast du Angst?" zeptal se Stanger Němce. Přitom se ani nepohnul a stále mu tiskl samopal k boku.

„Jawohl, Herr..."

Vůz zběsile ujížděl vpřed.

Zatím jsem z toho vyvázl se zdravou kůží. Ale telefony se už jistě rozdrnčely. Už po mně jdou. V lese odbočím na postranní cestu, abych se octl co nejdál od hlavní silnice..., uvažoval Stanger.

„Za námi je motocykl," vyděšeně zašeptal Němec.

Stanger nic nezpozoroval, ale řidič uviděl světlo v zpětném zrcátku. Vstal tedy a vyhlédl okénkem v zadní stěně řidičské kabiny. Vzadu, daleko za nimi se hnal motocykl. Nezakrytý světlomet vytvářel na silnici a stromech u cesty chvějivý světelný pás. Stanger pohlédl na tachometr. Osmdesát kilometrů. Motocykl je tedy brzy dostihne.

„Jak je ještě daleko k lesu?" zeptal se Němce.

„Deset kilometrů."

„Doženou nás?"

„Ano, doženou. Je to rychlý motocykl."

„Jak se jmenuješ?"

„Helmut."
„Poslyš, Helmute, jestli jim unikneš, daruji ti život."
„Ach, Herr..."
„Mlč a jeď! Nejvyšší rychlostí!"
Stanger hmátl po řidičově pušce, vyňal z ní závěr a strčil jej do kapsy kombinézy.

25

Znovu přitiskl obličej k okénku. Světlo motocyklu se blížilo. Uslyšel zatroubení klaksonu.
„Jsou to ale hlupáci," zašeptal, „troubí, abychom zastavili..."
Odhadl zrakem vzdálenost. Příliš daleko... Cíl je pohyblivý... Vůz sebou pořádně hází. Rány mohou jít vedle. V tom okamžiku zasáhly prkna korby a podvozek první střely. Ze samopalu, usoudil. Přece jen dostřelili. Cíl je velký a snadno zasažitelný.
Klekl si na sedadlo, opěrkou samopalu vyrazil skleněnou tabulku, hlaveň strčil do okénka a chvíli lovil na mušku poskakující světlo motocyklu. Jednou, dvakrát, třikrát stiskl spoušť. Pohledem sledoval světelnou dráhu střel. Po skle a stropě řidičské kabiny zabubnovaly prázdné nábojnice. Bylo cítit střelný prach.
„Chybil jsem... Chybil!" zoufale vykřikl Stanger.
Chvatně vytrhl ze samopalu prázdný zásobník.
„Jeď pomaleji!" křikl na Němce.
Zkusil to ještě jednou.
„Dostal jsem ho! Konečně!" zajásal.
Záře světlometu opsala oblouk a zhasla v příkopu po levé straně.
„Gut, Helmut!" zvolal Stanger a poklepal Němci na rameno. „Žeň dál, co můžeš!"
Jako tmavá stužka se na obzoru objevil les. Napravo od silnice začínala obloha blednout a ohlašovala svítání. Teprve teď se Stanger podíval na hodinky. Bylo půl třetí. Měl žízeň a neodolatelnou chuť si zapálit cigaretu. Ale hned takové myšlenky zahnal. Jeho první boj ještě neskončil.
Spustil okénko ve dveřích. Do obličeje ho šlehl závan svěžího vzduchu. Ucítil vůni lesní divočiny a letního jitra.

V PRALESE

Vjeli mezi první stromy. Obklopilo je šero a mlžný opar. Stanger se rozhodl, že se od Němce odloučí.
„Tvůj vůz se účastnil zátahu?" zeptal se ho.
„Ano."
„Koho jste stíhali?"
„Naše protiletadlové dělostřelectvo a noční stíhači se-

26

střelili tři ruské letouny. Bylo vidět několik jejich letců, jak se snášeli na padácích. Měli jsme je chytit..."
„Zastav!"
Němec prudce zabrzdil. Stanger mu prohlédl kapsy.
„Vystup! No tak, na co čekáš?" rozkřikl se a dloubl Němce hlavní samopalu, když viděl, že otálí.
„Pane pilote, nestřílejte... Mám ženu a děti..."
„My do zad nestřílíme. Tentokrát ti daruji život, ale jestliže se setkáme příště... Teď upaluj!"
„Děkuji, pane..."
„A ještě něco. Tebe stejně oddělá gestapo. Zcela určitě. Jestli máš rozum, dej se k partyzánům. Tady v pralese je najdeš všude..."
Němec vyskočil z kabiny.

„Jestli se však vrátíš do města, tak jim řekni, jak to všechno bylo. Nejsem letec, ale partyzán. Vypravil jsem se do města pro živobytí a náhodou jsem se dostal do zátahu na ruské letce. Ostatní jsi už viděl sám."

Přibouchl dveře, sešlápl spojku, zařadil rychlost, a vůz se rozjel. V zpětném zrcátku ještě chvíli viděl Němce stát uprostřed silnice. Kilometr za prudkou zatáčkou odbočovala do lesa vyježděná kamenitá cesta, plná výmolů. Stanger se dal po ní.

Jestli se dostanu do partyzánské léčky, tak se nebudou ptát, kdo jede..., pomyslel si a vlasy slepené potem se mu zježily. Zachránil jsem se ze sestřeleného letadla, nezlomil jsem si vaz na stromě, unikl jsem štvanici, a teď bych měl padnout kulkou našich?

Řídil vůz s námahou. Každou chvíli se díval na počitadlo, ale ujetých kilometrů přibývalo pomalu. Jenom teplota vody v chladiči dosahovala sto stupňů.

Od silnice ujel jen malý kousek. Dál se vozovka rozvětvovala na úzké lesní cesty. Zvolil nejméně hrbolatou a odbočil. Větve rvaly plachtu na korbě, motor skučel v posledním vypětí sil. Cesta končila u příkopu. Stanger zamířil mezi stromy a ujel ještě několik desítek metrů. Dost. Vůz se zastavil.

Vyskočil z kabiny, zvedl kapotu, zapálil kus novin nalezený v šoférské kabině a hodil jej na sálající motor. Ihned ho olízly plameny. Chvíli stál a díval se na hořící vůz. Potom si odlepil knírek a bradku, hodil to vše do ohně, v nedaleké tůni si opláchl obličej a se samopalem

přehozeným přes rameno se začal prodírat hustým mlázím. Sypal za sebou speciální prášek, aby psi nevyslídili jeho stopu.

Kličkoval lesní divočinou již několik hodin a cítil se na smrt unavený. Srdce mu zběsile bušilo, těžce dýchal a stále častěji si otíral řinoucí se pot. Potácel se jako opilý, výstroj a zbraně ho tížily a tlačily k zemi. Uprostřed hustého smrkového mlází konečně našel malý palouček. Shodil tornu se zad, odepjal pás, stáhl kombinézu. Teprve nyní si všiml, že nad prales už vyšlo slunce, že je bílý den.

Posadil se. Přivřel oči a chvíli těžce oddechoval. Dotkl se trávy. Byla mokrá od rosy. Navlhčil si obličej. Teprve pak si zapálil cigaretu, párkrát z ní zatáhl a s odporem ji zahodil. Rozvázal tornu, vytáhl mapu a polní láhev s alkoholem. Ani necítil jeho palčivost, Uvědomoval si jen, že vyhrál sázku o život. Zakuckal se a odložil láhev stranou.

Potom zpola vidoucím zrakem dlouho sledoval značky na mapě. Něco bezděčně šeptal, až si nakonec položil hlavu na tornu a usnul...

ZTRACENÁ STOPA K CÍLI

V tiché lesní skrýši odpočíval Stanger několik dní. Hojil si škrábance i pohmožděniny a promýšlel plán své další činnosti. Potom se vydal na cestu. Cítil se jako ztracený v nedozírném pralese, ale na druhé straně to byl pocit líbivý, neboť znamenal jistotu a bezpečí. Vyhýbal se cestám, průsekům a mýtinám. Jeho kroky k Bělověži řídil kompas. Cestou nikoho nepotkal, jen občas vyplašil lesní zvěř.

Asi třetí den svého putování vstoupil do prastarého nedotčeného lesa. Zjistil, že je v Národním parku, to

znamená blízko Bělověže. Vyhledal pěšinu vedoucí do rezervace a označil si jeden strom. Pak se prodíral lesními houštinami a šplhal přes vývraty a polomy, až objevil obrovský vývrat. Stoletý smrk vyvrácený vichřicí z kořenů a obrostlý lískovím a mlázím vytvářel zde přirozený úkryt. Bylo to suché, chráněné a bezpečné místo. Stanger zde přenocoval. Příštího dne vyndal z torny balíček dokumentů, nakonzervoval zbraně a pečlivě uložil rádiovou stanici i tornu pod vývrat. Nevěděl, za jak dlouho se sem vrátí.

Další tři dny putoval k Bugu, směrem k vesnici Slochy Annopolské. Tam u jedné pevnůstky ukryl v noci balíček dokumentů. Teď už bylo vše v pořádku. Neměl u sebe zbraň ani podezřelé písemnosti. Klidně se teď mohl vydat po cestách a silnicích směrem na Grodno...

LÉČKA

Snášel se soumrak. V pralese drobně mžilo a mezi stromy se zvedala mlha. Velký štábní opel natřený ochrannou barvou ostře řezal zatáčky a ujížděl po silnici k Bělo-

věži. Vzadu ve voze seděli dva důstojníci, v rukou samopaly a granáty. Byl to kapitán Fanner a poručík Schwind, pracovníci štábu zpravodajské služby Wally-I v Sulejowku.

Fanner pohlédl řidiči přes rameno na tachometr.

„Franzi, rychleji! Co se tak loudáš?!" napomenul ho. „Pane kapitáne, nemohu rychleji než osmdesátkou. Je kluzko, pořád nějaké zatáčky a výmoly, mám strach ze smyku."

„Aspoň tím zatraceným pralesem žeň naplno, abys jím projel před setměním. Ten mlčící les mě děsí," obrátil se Fanner k poručíku Schwindovi.

„Jak jsem dříve les miloval, tak ho teď nenávidím," vyjádřil svůj názor na situaci Schwind.

„Já taky," řekl Fahner a přitom neodtrhl oči od okolních houštin. „Z těch lesů vane jakási nepochopitelná hrůza a cizost, něco, co ani nedovedu vyjádřit."

„Zase máme na krku další záhadu, kterou musíme vyšetřit." prohodil Schwind.

„Kdyby to byl letec, všechno by bylo jasné. Ale ten chlapík nepatřil k žádné osádce sestřelených letounů."

„Koneckonců máme výpovědi palubního střelce," dodal Fahner a uhodil rukou na aktovku ležící vedle něho. „A za ten náklaďák, za to, že ho nestřežil, by zasloužil velitel skupiny kulku do hlavy. Udělal jsem rozbor celé věci. To nebyl shoz pro tvořící se partyzánské skupiny...," umlkl v půli věty Fahner.

Zaskřípaly brzdy. Než si oba důstojníci uvědomili, proč řidič brzdí, ještě než zaslechli výstřely, opel poškozený několika střelami a po zásahu motoru otočil se na silnici jako káča a vletěl do příkopu.

„Pomoc!" ozvalo se volání raněného řidiče.

Oba-důstojníci byli sice na podobnou možnost připraveni, ale tato blesková akce je překvapila. V prudké palbě se vyplížili z porouchaného vozu a schovali se do příkopu. Zalehli, když zarachotila dávka výstřelů. Řidič se celý zakrvácený plazil za nimi, uvízl však hned u rozbitého vozu.

„Kapitáne, aktovka!" křikl Schwind, snaže se přehlušit střelbu.

„Střílej! Jestli aspoň na chvíli zadržíš jejich útok, zachráním dokumenty!" zařval z plných plic Fahner.

Oba stiskli spouště samopalů. Dlouhými dávkami pálili do hustých křovin, v nichž se skrýval nepřítel. Vyměnili prázdné zásobníky a palbou zadržovali útočníky.

„Prchej!" křikl Fahner na Schwinda. „Střílej a házej granáty! Prchej! Směřuj na západ! Budu tě krýt a pak ustoupím za tebou."

„Co s dokumenty?"

„Pitomče! Tady jde o život, a ne o papíry! Utíkej!"

Schwind se dal na útěk. Vtom zahvízdly střely. Padl k zemi. Fahner palbou zdržoval útočníky. Schwind uskočil za kmen stromu. Hodil granát a běžel dál. Ztratil z očí silnici, rozbitý vůz i střílejícího Fahnera. Mezi stromy však uviděl partyzány. Odřízli mu ústup.

Zalehl za kmen stromu. Měl už jen tři zásobníky střeliva. Zničil osobní doklady. Rozhodl se, že se bude bránit doposledka. Věděl, že partyzáni zajatce neberou. Pálil kolem sebe krátkými dávkami, vyměňoval prázdné zásobníky. Věděl, že už jsou to jeho poslední výstřely, náboje mu docházely a prstenec partyzánů kolem něho se stále víc zužoval.

Náhle zaslechl směrem od silnice sílící střelbu a výbuchy granátů. Po chvíli zarachotil těžký kulomet a uslyšel německé povely. Schwind v prvé chvíli myslel, že se mu to jenom zdá. Zvedl hlavu, jako by nevěřil, že přišla očekávaná pomoc.

Útočníci se přemístili. Využil toho a rozběhl se směrem k silnici. Náraz a pronikavá bolest v pravém rameni ho srazily na mech. Zbraň mu vypadla z ruky. Neztratil duchapřítomnost, uchopil samopal levou rukou a střílel dál.

Výstřely partyzánů se zvolna vzdalovaly. Z lesního houští se vynořila střelecká rojnice vojáků. Schwind byl zachráněn.

Dovedli ho k silnici a poskytli mu první pomoc. Vrak opela stál v jednom plameni a hned vedle hořela řidičova mrtvola. Z hořícího vozu sálal takový žár, že se k němu nikdo nemohl přiblížit.

Vojáci položili na přikrývku tělesné pozůstatky kapitána Fahnera, který padl hned u silnice. Nablízku stál velký nákladní automobil s prostřeleným motorem a pneumatikami a za ním další vozidla vojenské kolony. Náhodou zrovna přijížděla po silnici, když se Fahner a Schwind střetli s partyzány.

31

KDO BYL ZÁHADNÝ PARAŠUTISTA?

„Pane plukovníku, hlásím, že jsem ho přivezl," pravil pobočník, když vstoupil do pracovny.

Ve dveřích se objevil poručík Schwind. Pravou ruku měl v sádře a na dlaze.

„Pane plukovníku, hlásím..."

„Jen se posaď," netrpělivě ho přerušil plukovník Schmaelslleger. „Hojí se to?"

„Za týden nebo za čtrnáct dní bude všechno v pořádku."

„Zatracení bandité," řekl plukovník a přistrčil Schwindovi krabičku cigaret. „Dokumenty shořely?"

„Ano, pane plukovníku, shořely."

„Nevadí, pořídíme je znova. Ale Fahner, náš Fahner... Byl tak statečný, prodělal tolik akcí..."

Schwind sklopil hlavu.

„Neuplyne týden, aby se v tom nebo onom lese nepřihodilo něco podobného..."

„Oni nás nenávidí," poznamenal Schwind.

„Však my je uklidníme. Potřebujeme jenom trochu času. Brzy pocítí naši tvrdou ruku a začnou k nám mít úctu. No ale poslouchám."

„Celá věc vypadá následovně. Naši sestřelili tři sovět-
ské letouny..."
„A kde? Už jsem to totiž zapomněl."
„Nad Pružany. Obsluha protiletadlových děl a svět-
lometů zpozorovala, že několika členům jejich osá-
dek se podařilo vyskočit a že se snášejí na padácích.
Místní posádce byla vyhlášená bojová pohotovost. Udě-
lali zátah. A tady už začíná něco z naší branže. V jed-
né zahradě totiž obklíčili parašutistu. Ten je nechal
přijít dost blízko k sobě a pak ze samopalu značky
Schmeisser zastřelil čtyři muže včetně psovoda i psa."
„Jak to, z německého samopalu značky Schmeisser?"
překvapeně se otázal Schmaelslleger.
„Ano, z německého samopalu Schmeisser. Našly se
prázdné nábojnice. Byly jako důkaz přiloženy ke spi-
su..."
„Tak to nebyl letec ani člen osádky?"
„Ne, nebyl, pane plukovníku. Letec by přece střílel
z pistole nebo z ruského samopalu. Tohle nebyl obyčejný
parašutista. Nuže, když ho obklíčili, střílel kolem sebe

z německého samopalu, pak svým pronásledovatelům
unikl a zahladil za sebou stopy. Asi za deset minut ho
v jedné uličce překvapila dvoučlenná hlídka. On je oba
zastřelil a uprchl..."
„Pitomci!"
„Ale to ještě není všechno. Teď přijde finále jeho řá-
dění. V liduprázdné ulici parkoval vojenský vůz..."
„S řidičem? Zajištěný stráží?" přerušil ho plukovník.
„S řidičem, ale bez stráže. Diverzant se automobilu
zmocnil..."
„Cože? To se zmocnil i řidiče?" zeptal se Schmaels-
lleger a zvědavě se naklonil k Schwindovi.
„Ano, i řidiče. Vůz roztříštil silniční závoru přes cestu
vedoucí směrem k pralesu, přejel tam vojáky kontrolní-
ho stanoviště a zamířil k pralesu..."
„A nikdo jej nestíhal?"
„Ale ano, bleskově. Za uprchlíkem se na motocyklu,
protože jenom tento dopravní prostředek měli po ruce,
rozjeli dva vojáci. Stříleli, aby vůz zastavili. Diverzant
odpovídal taky střelbou."
„A dohnali ten vůz?"
„Ne."
„Z toho tedy vyplývá, že ve voze byli dva lidé."
„Hned k tomu, pane plukovníku, dojdu. Diverzant zra-
nil řidiče motocyklu a prostřelil motor. Prosím, tady
jsou dvě střely ze samopalu Schmeisser, které vězely
v motocyklu a které jsem z něho vyloupl." Schwind po-
dal plukovníkovi dvě zploštělé střely, a ten si je pozorně
prohlédl. „Další stíhání už bylo bezvýsledné. Uprchlík se
dostal k pralesu. Tam vysadil řidiče..."
„Co je s ním?"
„Je zatčen."
„Dej toho hlupáka zastřelit!"
„Rozkaz!"
„No a dál?"
„Diverzant ujel s vozem v pralese ještě asi patnáct ki-
lometrů a pak ho tam zapálil."
„Ostatní parašutisté byli dopadeni?"
„Ano, čtyři, mezi nimi palubní střelec ze speciálního
letounu."
„Vyslýchal jsi ho?"
„Samozřejmě. Tři dny jsme ho vyslýchali."

„Přiznal se?"
„Zpočátku mlčel. Ale pak jsme si vzali na pomoc žhavé železo a ještě jsme mu vytrhali nehty..."
„To mě nezajímá," řekl plukovník a s odporem se ušklíbl. „Výsledek?"
„Vypověděl, že odstartovali z letiště u Moskvy. Před odletem přivezlo osobní auto k jejich letounu nějakého chlapíka. Neviděl ho zblízka, protože už seděl v kabině. Jen si všiml, že to byl dosti vysoký muž s knírkem a bradkou. Obličej mu zakrývaly velké brýle, měl samopal, nějakou tornu a padáky. Řidič odcizeného vozu ho popsal stejně. Ostatně strachy si toho moc nepamatoval a neměl kdy si diverzanta líp prohlédnout."
„Co piloti toho letounu?"
„Buď zahynuli, když byl letoun sestřelen, anebo po přistání unikli."
„Kde se měl shoz provést?"
„V tom je ten háček. Ten střelec tvrdil, ale to jsou jenom jeho domněnky, že na Bělověžský prales. Letouny alespoň tím směrem letěly. Podrobnosti byly v dokumentech, co shořely."
„Kde jsou letci uvězněni?"
„Ve věznici gestapa ve Volkovysku."
„Dobrá. Zavolám jim, aby letce přivezli k nám. Povedeš tento případ dál."
Schmaelslleger přistoupil k telefonu a nařídil dozorčímu, aby ho ihned spojil s gestapem ve Volkovysku.
„Jaké závěry z toho vyvozuješ?" obrátil se opět k Schwindovi.
„Je to náramně záhadná historie. Za prvé, vysadit měli jenom jednoho muže, a ne celou skupinu. Z toho tedy vyplývá, že to musí být vykutálený ptáček. Za druhé, tajuplnost celého podnikání. Za třetí, jeho řádění v Pružanech nasvědčuje, že máme co dělat se zkušeným diverzantem."
Zazvonil telefon a plukovník zvedl sluchátko.
„Haló, je tam Volkovysk? Dobrá... Tady plukovník Schmaelslleger z abwehrstelle Sulejowek. Prosím, abyste piloty dopadené v Pružanech a uvězněné u vás dopravili k nám. Zdvojnásobte ochranný doprovod... Cože? Do Bialystoku? Dobrá... Děkuji..." Plukovník zmáčkl vidlici telefonu. Ohlásil se dozorčí důstojník. „Spojte mě

laskavě s gestapem v Bialystoku. Ale rychle," nařídil.
„Už je převezli do Bialystoku. Zítra budou u nás," obrátil se k Schwindovi.
Po chvíli se na lince ohlásil Bialystok.
„Tady plukovník Schmaelslleger. S kým mluvím...? Á, heil Hitler, Herr Hauptsturmführer. Mám k vám prosbu... Ve vaší věznici jsou čtyři letci zajatí v Pružanech. Ano... Ano... Před chvílí jsem dostal zprávu z Volkovysku... Cože?! To není možné! Kdo dal k tomu příkaz?... Vždyť vyšetřování, a to důležité, ještě neskončilo. Udělali jsme teprve předběžné výslechy!" Plukovník zaklel a prudce položil sluchátko.
„Jen si představ," řekl a div se zlostí nezalkl, „co ti hlupáci provedli..."
Schwind tázavě pohlédl na Schmaelsllegera.
„Všechny je zastřelili!"
„I toho palubního střelce?"
„Opakuji, všechny je zastřelili. Celé naše vyšetřování vzal čert!" křičel rozzuřený plukovník.

HESLO - HRANICE

Strážný se zastavil, položil prst na spoušť samopalu a zadíval se na chodce v civilu, jenž k němu pomalu přicházel stromořadím.

„Halt! Tady se nedá projít. Zpátky!" křičel na blížícího se muže.

„Chci vám něco říci, a vy to sdělíte dál," odpověděl mu chodec německy.

„Stát a čekat!" nařídil strážný a nespustil neznámého muže z očí. Nato přistoupil k brance a zmáčkl zvonek.

Po chvíli se z šera vynořil nějaký důstojník, zamířil k civilistovi a posvítil na něho baterkou.

„Odkud a ke komu?" zeptal se zhurta.

„Chtěl bych mluvit s plukovníkem Schmaelsllegerem," tiše pravil neznámý muž.

Důstojník si ho ještě jednou prohlédl ve světle baterky a zeptal se:

„Kdo jste?"

„Vy jste plukovník Schmaelslleger?"

„Ne."

„Pak se mě tedy na nic neptejte a zaveďte mě laskavě k plukovníkovi," hrdě odvětil muž v civilu. „Vyřiďte mu, že přišel ten, kdo uvedl heslo. Hranice."

„Máte zbraň?"

„Nemám."

„Jděte, prosím, napřed."

Neznámý muž prošel v doprovodu důstojníka a strážného brankou, potom velkou zahradou a vstoupil do haly honosné vily. Důstojník mu pokynem ruky ukázal na křeslo, nechal u něho strážného a odešel.

Příchozí se unaveně posadil a lhostejně se rozhlédl po přepychově zařízené hale. Uplynulo asi deset minut, než se důstojník vrátil.

„Pojďte, prosím, se mnou. Pan plukovník vás očekává."

„Děkuji."

Vystoupili do druhého patra a důstojník ukázal na nějaké dveře. Neznámý muž zaklepal.

„Herein!" bylo slyšet hlas tlumený dveřní výplní. Neznámý muž otevřel dveře a vstoupil do pracovny.

„Pane plukovníku, hlásím návrat z úkolu...," pronesl vzrušeně.

Schmaelslleger chvíli hleděl na příchozího, jako by nevěřil svým očím.

„Stangere! Ty ses vrátil? Jsi naživu? To není možné!?..."

„Jak vidíte, pane plukovníku."

„Donnerwetter! Mysleli jsme, žes neuspěl, žes padl do rukou bolševikům nebo... Ale že bys byl mrtev, tomu jsem nevěřil. Jsi příliš chytrý," plukovník vstal od psacího stolu, podal příchozímu ruku a mluvil dál: „No to je ohromné, že ses vrátil. Posaď se. Dozorčí!" zatleskal. Ve dveřích se objevil důstojník.

„Kávu a koňak," úsečně nařídil plukovník.

„Rozkaz!"

A když dozorčí důstojník za sebou zavřel, obrátil se plukovník ke Stangerovi:

„Počkej, kdypak jsem tě viděl naposledy?"

„V březnu, pane plukovníku."

„Ano, ano, to už je drahně měsíců. A těch událostí a změn."

„Inu, víc než šest měsíců," dodal Stanger.

STANGEROVO VYPRÁVĚNÍ

Dovnitř vešel pobočník s tácem. Zavoněla káva. Plukovník naplnil sklenky a obrátil se k Stangerovi:
„No, a teď už jen poslouchám."
„Pane plukovníku, podrobná zpráva o tom, co se za posledního půl roku se mnou dělo, by zabrala příliš mnoho času. Povím vám to krátce, jako v zpravodajském hlášení. Jak se jistě pamatujete, tenkrát v březnu mě a ještě tři zpravodajce zavezl major Zavelly na stanoviště u Zareb Koscielných. Hranici jsme šťastně přešli. Sovětská stráž nám nepřišla na stopu. A ti tři se vrátili?"

37

„Nemám tušení, jsou-li vůbec naživu. Nikdo neví, co se s nimi stalo."
„Já jsem se od nich odloučil u Čiževa a podle vašeho rozkazu jsem se vydal na východ. Prozkoumal jsem stavbu letiště u Vysokého Mazoveckého a Bielska Podlaského. Potom jsem řadu dní sledoval stavbu opevnění na Bugu..."
„Ano, tvé hlášení o tom jsme dostali."
„Na začátku června jsem odjel do vnitrozemí Běloruska, jak přikazovala zašifrovaná instrukce. Události dvaadvacátého června mě zastihly v oblasti Minska. Rádiovou stanici jsem měl ukrytou v Bělověžském pralese. Nemohl jsem tedy navázat spojení se štábem a podat hlášení o situaci. Připojili se ke mně dva zpravodajci. Rusové ustupovali. My jsme na vlastní pěst přeřezávali telefonní kabely, rozšroubovávali kolejnice, podpalovali dřevěné mosty, vyměňovali ukazatele cest..."
„A co je s těmi dvěma?"
„Jsou oba mrtvi. Narazila na nás hlídka. Já měl zbraň, prostřílel jsem si cestu a unikl jsem. Ti dva tam zůstali..."
Schmaelslleger popíjel malými doušky koňak, nespouštěl oči ze Stangera a prohlížel si jeho unavený obličej i ošumělý oděv. A Stanger vyprávěl dál.
„Ustupoval jsem pořád na východ..."
„A proč na východ?"
„Kdo šel na západ, ten byl podezřelý. Všichni prchali na východ. Ostatně sám víte, pane plukovníku, jak to tam při ústupu vypadalo."
Schmaelslleger přikývl, a Stanger pokračoval ve vyprávění.
„Zbraň jsem ukryl. V zástupu uprchlíků jsem dorazil do Minska. Tam vojenské stráže kontrolovaly doklady a všechny muže zadržely. O doklady jsem strach neměl. Jak víte, byly dobré. Pak mě a spoustu ostatních zadržených zahnali na stavbu opevnění. Chtěl jsem vzít do zajetích, ale hned příštího dne mě udělali skupinářem, a koneckonců mě tam zdržely i jiné věci..."
„Kde se ta opevnění stavěla?"
„V oblasti Minska. Ale to už není aktuální, protože je fronta dávno přešla. No a tam se mi podařilo přijít na stopu jistému tajemství, které se týká bialystocké oblasti.

38

Kanceláře naší stavby byly v nějakém baráku a jednou jsem tam za stěnou vyslechl zajímavý rozhovor. Několik důstojníků jednotky, která dohlížela na stavbu, kdysi budovalo obrannou linii na Bugu. Při ústupu zakopali nějakou skříňku nebo bedničku s tajnými dokumenty. A já to všechno za stěnou vyslechl, i jejich úvahy o tom, zda ty dokumenty ukryli dobře."
„Mluvili o konkrétním místě úkrytu?"
„Ano. O nějaké pevnůstce u vesnice Slochy Annopolské na Bugu, zarostlé křovím. Tam někde to je."

„Výborně. Ale povídej, jak jsi odtamtud unikl."
„Tak hned to nebylo. Fronta rychle postupovala na východ. Jednou v noci nás zničehonic naložili na auta a odvezli až někam ke Smolensku. Na stavbu polního letiště. Takhle nás stěhovali třikrát. Utekl jsem, když nás odváželi k Moskvě. Potloukal jsem se od vesnice k vesnici a vyhýbal se městům. Když jsem pracoval poblíž Minska, sehnal jsem si vojenský formulář s razítkem. Napsal jsem si potvrzení, že Ivan Nikolajev je pracovníkem vojenských staveb, což odpovídalo pravdě, a že je vyslán na zvláštní práce. Kontroly tento papírek respektovaly a sem tam mě kus cesty svezla i vojenská auta. Potvrzení působilo jako učiněné zaklínadlo. Tady ho máte," Stanger položil před Schmaelsllegera zmíněný doklad. „A tak jsem se blížil k frontě. Ukryl jsem se pak v jednom kolchozu a tam mě zastali naši. Ale štěstí jsem neměl. Zadrželi mě na spravování cest..."
„Proč jsi neřekl, kdo jsi?"
„Pane plukovníku, čím míň se v naší práci mluví, tím líp. Frontové jednotky nemají kdy ověřovat něčí osobní data. A tak jsem znovu utíkal na vlastní pěst a už bez překážek jsem dorazil do Grodna. Tam jsem se přihlásil na velitelství a zběžně jim řekl, kdo jsem. Na velitelství mi vystavili doklad na cestu do Bialystoku. Tam mi zas vydali cestovní povolení na průjezd až sem. A to je všechno, pane plukovníku."
„Ano, ano," bručel Schmaelsllleger a přitom kousal náustek dýmky. „To je dobře, žes tady. Práce je tu spousta. U nás se taky ledaco změnilo. Hodně tvých známých působí v Bělověži, kde teď rozšiřujeme náš štáb. Asi nevíš, že kapitán Fahner a náš řidič jsou mrtvi. Ti taky pracovali v Bělověži."

„To není možné. Na frontě?" se zájmem se otázal Stanger, protože kapitána Fahnera dobře znal.
„Ne. Schwind a Fahner jeli autem z Pružan. Naši tam sestřelili tři sovětské letouny a udělali zátah na letce. Přitom narazili na nějakého diverzanta nebo agenta..."
Stangerovi se zachvěla v ruce sklenka, kterou právě zvedal ke rtům, a obličej mu pobledl.
„Došlo k přestřelce, bylo několik mrtvých. Diverzant ze zátahu unikl, a k tomu ještě naším autem. Ostatně Schwind ti všechno poví sám. Fahner a Schwind to tam jeli vyšetřit. Když se vraceli – a vezli zajímavé materiály – narazili v Bělověžském pralese na bandity. Auto s dokumenty shořelo. Schwind byl raněn..." Schmaelsllleger se na okamžik odmlčel a pak zase pokračoval ve vyprávění.
„Ti zatracení idioti z gestapa v Bialystoku zastřelili všechny zajaté letce, dokonce i palubního střelce ze speciálního letounu, který vezl diverzanta na vysazení. A my už jsme tomu vykutálenému chlapovi byli na stopě! Ale nechme toho. Chceš si odpočinout?"
„Zařídím se podle vašeho příkazu, pane plukovníku. Odpočívat budeme až po vítězství," oficiálním tónem odpověděl Stanger a snažil se ovládnout své rozčilení.
„To je pravda. Doba, v které žijeme, vyžaduje odříkání. Máš už nějaké plány, pokud jde o tvou práci?"
Stanger chvíli mlčel a Schmaelsllleger ho pozoroval zpod přivřených víček.
„Takovou dobu jsem byl odloučený od zpravodajských problémů... Mám-li být upřímný..."
„Mluv, poslouchám tě."
„Zmínil jste se o Bělověži. Předtím jsem tam měl dobrou zpravodajskou síť. Sice neznám charakter tohoto pracoviště, ale třeba tam? Ostatně přizpůsobím se tomu, co

mi nařídíte, pane plukovníku."
„Dobrá, budu o tom uvažovat. Zatím odpočívej. Vyfasuj si oblečení. Taky dostaneš zálohu na nákup osobních věcí. Zítra tady bude major Zavelly, náčelník štábu v Bělověži, promluvím s ním o tobě..."

40

PODEZŘENÍ JSOU ZAPLAŠENA?

Plukovník Schmaelslleger, major Zavelly a kapitán Clauser se sešli k poradě. Před nimi na stole ležely desky s nápisem Geheim. Byly to kádrové materiály poručíka Stangera.
„Ověřil jste tedy, že se hlásil v Grodně a na velitelství v Bialystoku?" obrátil se plukovník Schmaelslleger k majoru Zavellymu.
„Ano, ověřil. Potvrdili, že tam byl."
„Ještě jednou jsem prohlédl jeho kádrové materiály a jeho dosavadní hlášení," pokračoval plukovník, „a žádné nejasnosti jsem tam nenašel. Ostatně v naší práci musíme být stále a vůči každému podezíraví. V tomto okamžiku ovšem neexistuje žádný důvod, abychom ho z něčeho podezřívali. Vím ale já, jestli ho nepřetáhli bolševici?..."
„Můžeme to předpokládat," prohodil kapitán Clauser.
„Můžeme a musíme to předpokládat. V rozhovoru s ním jsem se snažil zjistit některé věci," pravil Schmaelslleger.
„No a?" zeptal se Zavelly.
„Nic. Je unavený. Je mu jedno, na které pracoviště se dostane. Zmínil se o Bělověži, ale jen tak úplně mimochodem."
„Už jste se, pane plukovníku, nějak rozhodl?" otázal se Zavelly.
„Zatím ne. Od okamžiku, kdy se u mě ohlásil, mám denně hlášení o každém jeho kroku, o všech jeho setkáních a rozmluvách. Vyzvedl si uniformu, zašel k holiči a k manikýrce. Dlouho vyspával, trochu pil v kasinu..."
„Vyptával se někoho na nějaké záležitosti?" prohodil Clauser.
„Ne. Nanejvýš na známé. Většinou poslouchal, co mu kdo vyprávěl. O svých zážitcích mluví málo..."
„A snad už jste, pane plukovníku, přece jen dospěl k nějakému rozhodnutí?" opět se zeptal Zavelly.
„Sám nevím, jak bychom ho využili..."
„Pak ho tedy beru s sebou do Bělověže jako důstojníka pro zvláštní úkoly," prohlásil Zavelly. „Hlavní tíha operačních úkolů, veškerá vyšetřování, vypracování služebních hlášení, všechno se to přemístilo do Bělověže. Nutně potřebuji překladatele. Stanger ovládá ruštinu

41

i polštinu a docela dobře umí litevsky a bělorusky. Opravdu ho budu potřebovat."
„Ovšem nějakou dobu musí být pod dohledem. Čert nikdy nespí," podotkl Clauser.
„Ale je třeba postupovat diskrétně. Je ctižádostivý a naše neoprávněné podezírání by ho mohlo odradit. Ještě dnes dám napsat rozkaz, kterým jmenuji Stangera důstojníkem pro zvláštní úkoly u vás, majore. Zítra s ním, pánové, pojedete hledat dokumenty, o kterých se zmínil," uzavřel debatu Schmaelslleger.

42

DOKUMENTY „ZRADY"
TAJEMSTVÍ OPUŠTĚNÉ PEVNŮSTKY

Vozy minuly Drogičin. Silnice zde v zákrutu klesala do údolí a takřka se otírala o Bug. V prvním autu seděl vedle řidiče Stanger, vzadu major Zavelly a Clauser. Za nimi ujížděl terénní vůz s pěti ženisty. Na návrší u Zaječniků přikázal Stanger zastavit.

„Už jsme na místě?" zajímal se Zavelly.

„Okamžik, pane majore, jen si to ověřím na mapě," odpověděl Stanger a zadíval se do mapy.

„Ne, pane majore, ještě pět kilometrů," pronesl po úvaze.

„Pojedem dál."

Vozy se opět rozjely. Za kopci se vynořily ožehlé pahýly komínů a rozvaliny vypálených Sloch Annopolských.

„Tady to je," ukázal Stanger na spáleniště vesnice. „Zastav," pokynul řidiči.

„Určitě je to tady?" zeptal se Zavelly.

„Ano, pane majore. Hned od tohoto místa začneme s pátráním."

„Nezapomněl jste na naši sázku? Dnes večer pijeme na váš účet koňak a dobře večeříme," řekl Clauser a ironicky pohlédl na Stangera.

„Domníváte se, pane kapitáne, že už jsem prohrál?"

„Jestli ty dokumenty najdeme, tak ne. Ale já tomu nevěřím. Bolševici je jistě pořádně ukryli."

„Tak dost!" přerušil jejich rozepři Zavelly. „Škoda času na dohady. Pustíme se do hledání."

Všichni tři se vydali na návrší. Za nimi šli ženisté se železnými bodci, lopatami a hledačkami min. Z návrší se nabízel výhled na údolí Bugu, lesnaté kopce a vesnice na protější straně. Dole se černalo spáleniště Sloch Annopolských. Stanger se pozorně rozhlížel. Byl

zde už jednou, ovšem v noci, a tehdy neměl možnost prohlédnout si okolní krajinu.

Ze svahu návrší, kde stáli, viděli drsné stěny opevnění.

„Začneme odtamtud," řekl Stanger a ukázal na jednu pevnůstku.

Vydali se za ním. Pevnůstka měla výbuchem pobořený vchod, část zdi a klenbu. Střílny byly očouzeny kouřem.

„Ohňomety," poznamenal Clauser.

Vstoupili dovnitř. Ještě to tam čpělo spáleninou a mrtvolným puchem. Clauser posvítil baterkou na podlahu, strop a stěny.

„Co je tady napsáno?" zeptal se Stangera a namířil světelný kužel na nápis vyškrábaný do zdi.

„Zde se bránil s osádkou lejtěnant Zavykov... Hyneme všichni... Nepřítel nás nedostane! Smrt fašistům! Vítězství bude naše!" pomalu přečetl Stanger.

„Zaslepenost a bolševická propaganda," zabručel Clauser, když opouštěli ponuré místo.

Postupovali nyní od jedné pevnůstky ke druhé. Ženisté pomocí bodců a hledaček min prozkoumávali keře, jež rostly kolem. Hodiny ubíhaly, ale pátrání nepřinášelo kýžený výsledek.

Když už byli všichni unaveni, zavedl je Stanger přes Slochy směrem k Siemiatyčím. V jednom vchodu do sklepa se objevila nějaká žena. Jakmile je uviděla, rychle ucouvla.

„Zavolej na ni," požádal Zavelly Stangera. Přišla k nim a strachy se celá třásla.

„Zeptej se jí, kdo tu vesnici vypálil."

Stanger přetlumočil Zavellyho otázku. Žena jen bez

hlesu pohnula rty. Stanger jí ještě jednou pomalu opakoval otázku.
„Němci, pane..."
„Fronta, válka?"
„Ne, jen tak..."
„A kde je obyvatelstvo?"
„Tam," ukázala žena na louky.
„Pracují?"
„Ne, jsou mrtví. Osmapadesát. I můj muž, i dva moji synové. Jsem stará..." Ženě v očích blýskla nenávist.

44

Kdybych jí mohl říct, jak mě ta uniforma pálí, že já..., uvažoval v duchu Stanger a díval se ženě do očí. Přeložil její slova a Clauser sebevědomě prohlásil:
„Jenom tak upevníme naši vládu, splníme naše svaté poslání mezi těmito podlidmi," opsal rukou kruh a ukázal na rozvaliny toho, co dříve bylo vesnicí.
Ostatní neodpověděli a vydali se za Stangerem, který je zavedl opět na návrší. Tam ukázal na dvě pevnůstky. Rozešli se ve skupinkách. Ženisté dál píchali bodci do země a „slídili" svými přístroji.
„Tady něco je!" zvolal jeden voják, který prozkoumával keř u pevnůstky. Stanger byl v mžiku u něho. Ženista opatrně píchal bodcem. V hloubce několika desítek centimetrů narážel na nějaký dřevěný předmět.
„Začněte kopat!" nařídil Zavelly. „Ale opatrně, může to být podminované."
Ženisté odstranili trávu a písek. Ukázalo se víko muniční bedničky.
„Jenom opatrně, nejdřív ji prozkoumejte, jestli není podminovaná," upozornil Clauser a prozíravě ustoupil. Ženisté odborně nález prohlédli, ale žádnou minu nenašli.
Potom odštípli víko. Stanger vyňal z bedničky balíček dokumentů zabalených do nepromokavého plátna.
„Kdo platí večeři, pane kapitáne?" pohlédl vítězoslavně na Clausera.
„Vy máte vždycky z pekla štěstí," odvětil Clauser.
Zavelly si vzal na starost balíček a dal jej do aktovky. Ženisté posbírali nářadí, a všichni zamířili k autům...
Když už Stanger seděl ve voze vedle Clausera, myslel na dokumenty v balíčku. „Až se k nim vrátíš, musíš mít nezvratné alibi," připomněl si slova generála Kira před svým odletem do nepřátelského týlu. „Ovšem pouhé alibi nestačí a jen tak s nějakou pohádkou se nespokojí. Dáme ti jeden argument, doufám, že dostatečně přesvědčivý. Existuje dokumentace obranných postavení na Bugu, které tam stavěla naše armáda. Dokumentace je pravá a nevzbudí žádné podezření. Až zas budeme dobývat Bug, tento systém obranných postavení už nebude mít pro nás význam. Dokumenty musíš šikovně zakopat u nějaké pevnůstky. Určitě se na tenhle tvůj háček chytí a půjdou dokumenty hledat. Pomůžeš jim je najít a budeš to mít u nich dobré."

45

Stanger se úkradkem zahleděl na zamračený, od neštovic pořobaný obličej Clausera a znovu se zahloubal do vzpomínek. Balení dokumentů, potom let, sestřelení, boj v Pružanech, cesta přes Bělověžský prales a pak sem k Slochám Annopolským už jenom s muniční bedničkou, v níž měl dokumenty zakopat. Noc byla tenkrát tmavá a drobně poprchávalo. Vybral si jednu pevnůstku, u které rostlo křoví. Nožem vyřízl větší drn, do jamky vložil bedničku, zasypal ji, navrch opět položil drn a celé místo dobře zamaskoval. Na stěně pevnůstky si vyryl

znamení, které ho mělo přivést k cíli za bílého dne.
Jsem zvědav, jak budou reagovat, až si přečtou některé dokumenty... pomyslel si.

VYHRANÁ SÁZKA

Po večeři zavolal plukovník Schmaelslleger Stangera do své pracovny. Uvnitř už seděl major Zavelly a kapitán Clauser. Na plukovníkově psacím stole ležely dokumenty nalezené u Sloch Annopolských.
„Pan kapitán," obrátil se plukovník ke Clauserovi, „bude psát na stroji Stangerův překlad. Prosím, začni," pokynul mu.
Stanger nejdřív sáhl po plánech obranných postavení. Přečetl vysvětlivky a nápisy týkající se technické stránky stavby pevnůstek. Plukovník rozhodl, aby tyto dokumenty byly zaslány štábu ženijního vojska wehrmachtu. Výkresy zbraní, nějaká hlášení o provedených pracích rovněž nevzbudily zájem.
Nyní vzal Stanger silnou obálku se zeleným nadpisem „Přísně tajné".
„Co je to za razítko?" zajímal se Zavelly.
„Oddělení zvláštních úkolů," pomalu slabikoval Stanger, protože otisk byl už setřelý.
„To může být něco z naší branže," poznamenal plukovník.
„Dvě tabulky vojenských šifrovacích klíčů," zvolna vysvětloval Stanger. Potom sáhl po dalším dokumentu a chvíli si ho prohlížel.
„Pane plukovníku, tohle mluví samo za sebe," pohlédl na Schmaelslllegera. „Poslouchejte, prosím. Do oblasti

Brestu přicházejí útvary druhého obrněného svazu, kterému velí Heinz Guderian..."
Shromážděných důstojníků se zmocnil úžas. Bylo to zpravodajské hlášení. A jaké! Stanger četl, že Guderianův obrněný svaz sem byl přeložen z Francie. Hlášení obsahovalo přesné informace o jeho složení a byli v něm jmenováni i velitelé jednotlivých útvarů.
Schmaelslleger a Zavelly se vpili zrakem do dokumentu. Ověřovali data, čísla uvedených jednotek, jména velitelů. Všechno souhlasilo. Dole na dokumentu se skvěla nic neříkající značka jakéhosi agenta S-4.
Stanger přeložil ještě několik podobných materiálů. Ve shromážděných důstojnících vzbudily úžas. Sovětská zpravodajská služba tedy prozkoumala soustředění skupiny armád „Střed"? Kde jsou vyzvědači, kteří to dokázali?
Balíček obsahoval i několik dokumentů šifrovaných. Plukovník si dal zavolat náčelníka šifrovacího oddělení a uložil mu, aby je za každou cenu rozšifroval.
„Jak to, že na naší straně zanechali takové důkazy své výzvědné činnosti?" podivoval se Clauser.
„Podle mého názoru," vysvětloval Schmaelslleger, „osádky pevnůstek u Sloch Annopolských se bránily několik dní. Určitě mezi nimi byli i zpravodajští důstojníci. Zakopali dokumenty v domnění, že si je po bitvě vyzvednou. Ale fronta se zatím o hodný kus přesunula, museli prchat, aby zachránili holý život, a třeba i padli. A tak tam dokumenty zůstaly. Počkáme ještě na rozšifrování zbývajících listin. Ale pan kapitán prohrál sázku," řekl plukovník s ironickým úšklebkem na adresu Clauserovu.
Ten přikývl, že si je toho vědom, ačkoli by byl rád, kdyby se na ni zapomnělo. O jeho lakotnosti věděli všichni.
„Stangere, blahopřeji k úspěchu," řekl plukovník a vstal od psacího stolu. „A teď jdeme na koňak. Dnes platí Clauser..."

Šifrovací oddělení se s vojenskou šifrou sovětských „tajných" dokumentů brzy vypořádalo a už druhého dne večer měl náčelník Wally-I k dispozici překvapující informaci, která ho na několik dní úplně vyvedla z míry. A nejenom jeho, nýbrž i ostatní důstojníky ze štábu Wally-I zasvěcené do věci. Materiály totiž charakterizovaly ví-

47

ce než deset agentů abwehru, kteří žili v bialystocké oblasti nebo v Generálním gouvernementu a přitom „pracovali pro sovětskou zpravodajskou službu". Neuváděly jména agentů, pouze jejich krycí šifry, nicméně pro odborníky ze štábu Wally-I bylo hračkou určit, o koho jde. Dokumenty daly ve známost místa schůzek, výši honorářů za úkoly, které agenti „splnili".

Identifikaci „zrádců" si vzal na starost kapitán Clauser, jenž také vedl vyšetřování. Zatkli jich čtrnáct. Z Bělověže, z Bialystoku, z Lomže, z Bielska Podlaského a z několika městeček varšavského vojvodství.

Stanger je všechny znal. Sloužil jako tlumočník, když tito agenti abwehru podávali ve štábu Wally-I zpravodajská hlášení. Je pravda, že rafinované vyšetřovací metody, kterých Clauser vůči zatčeným použil, nepřinesly žádný výsledek, ovšem usvědčovaly je „tajné dokumenty sovětské zpravodajské služby" nalezené u Sloch Annopolských.

Po několikatýdenním vyšetřování byli předáni vojenskému soudu a zde veškeré stopy po nich zmizely. Všichni si tropili posměšky z nevalné práce sovětské zpravodajské služby, kterou stihla taková rána.

Stangerovi se dostalo pochvaly. Po tomto taktickém tahu se jeho pozice ve štábu Wally-I upevnila. Věděl však, že ho čekají daleko náročnější úkoly. Za několik dní odjížděl do štábu zpravodajské služby v Bělověži jako důstojník pro zvláštní úkoly u majora Zavellyho, náčelníka štábu zpravodajské služby.

48

OPERACE „ŠIFRY"
HÁJEMSTVÍ ŠPIÓNŮ

V srdci Bělověžského pralesa stál na malém návrší lovecký zámek, který dal postavit v letech 1889 až 1893 podle architektonického plánu hraběte Rocheforta car Alexandr III. Kolem zámku se na padesáti hektarech rozkládal nádherný park s množstvím staletých dubů, které vzbuzovaly obdiv návštěvníků. Nedaleko zámku, schovaný mezi stromy, stál dům dvorského maršálka, vystavěný v roce 1904 podle plánu stavitele Nieselewicze, později známý jako lovecký zámeček. V parku byl vybudován velký dům lovčích, a hned za hlavní branou dům pro carskou družinu.

Architektura loveckého zámku je ošklivou směsicí různých slohů a její strohost dokonale neladí s kouzelným lesním prostředím. I sám car, když poprvé uviděl svůj lovecký zámek v Bělověži, vyslovil nelibost nad jeho architektonickým řešením. Zámecký interiér naproti tomu tonul v přepychu. Každé patro bylo zařízeno v jiném slohu. Sto osmdesát pokojů a sálů mělo stylový nábytek, sochy, obrazy, vyřezávané táflování, vzácné gobelíny. Rozlehlý suterén se stal doménou kuchařů a nacházely se tu četné hospodářské místnosti.

Do Bělověžského pralesa vyjížděl kdysi na lov Vladislav I. Jagellonský, litevský kníže Vitold, Kazimír Jagellonec, Zikmund II. August, Štěpán Báthory. Mezi první a druhou světovou válkou patřil zámek polskému presi-

dentovi a prales se stal územím reprezentačních honů. Jezdíval sem na lov Göring, regent Horthy a mnozí polští hodnostáři.

Za hlavní branou zámeckého parku vedla poklidný život Bělověž, středisko osadníků, dřevorubců a lesních dělníků.

Po roce 1920 se v Bělověži usadila početná skupina „molodců" běloruského kozáckého atamana Balachoviče,

49

které tehdejší polské úřady přiznaly rozličné výsady a práva.

Na konci městečka sídlila v honosné budově anglická firma, tzv. Centuria. Její zaměstnanci věnovali pozornost nejen exploataci pralesa, ale i zpravodajské službě. Angličané zaměřovali svou špionážní činnost na Východ – do Sovětského svazu. Velká skupina vyzvědačů zde pracovala pro německou zpravodajskou službu. Působili tu i agenti „dvojky"* a politické policie, všemocné Defy, která se zabývala sledováním komunistů.

Nejlepší špióny získávaly všechny výzvědné služby z řad bělogvardějských emigrantů atamana Balachoviče. Zájmy těchto vyzvědačských mafií se prolínaly, samozřejmě, pokud šlo o špionáž proti Sovětskému svazu a sledování komunistického hnutí. Informace si vzájemně vyměňovaly.

Tato špionážní idylka trvala až do vypuknutí druhé světové války. V letech 1939 až 1941 orgány sovětské kontrarozvědky značně pročesaly zdejší špionážní mafie.

V srpnu roku 1941 se v bělověžském zámku objevili noví páni. Směřovaly sem řady vozů s poznávacími značkami wehrmachtu a luftwaffe. Na zámecké baště se objevil vysoký anténní stožár rádiové stanice. Spojovací oddíly zde instalovaly rozličné kabely a vedení. Hned u brány, v ohrazené části zámeckého parku, se usídlil letištní prapor. Budovu nadlesnictví a pošty obsadila pobočka bialystockého gestapa a oddíl četnictva. Do bývalých carských kasáren se nastěhovala zesílená rota tzv. vorschutzkommanda čili elitní oddíl policie.

Po celé dny a noci vřel zámek prací. Připravovali ho na příchod nových majitelů. Zvukotěsnou izolací čalounili dveře pracoven a objevily se v nich obrovské trezory. Zámecké sklepy se změnily ve vězení. Pouze jedno zámecké křídlo zůstalo nedotčeno a jeho přepychové komnaty byly přichystány pro Hermanna Göringa – nejvyššího lovčího třetí říše.

V zámeckém parku se objevily strážní budky a výstražné tabule, které oznamovaly, že vstup na území parku je pod

* V období mezi první a druhou světovou válkou druhé oddělení polského generálního štábu, které se zabývalo výzvědnou činností.
Pozn. překl.

50

trestem smrti zakázán. Lidé, kteří sem náhodou zabloudili, byli bez výstrahy zastřeleni.

V zámku se usídlil štáb hitlerovské vojenské zpravodajské služby – abwehru, s krycím názvem Horn. Jeho pracovníci soustřeďovali materiály z výzvědné a protivýzvědné činnosti na středním úseku východní fronty.

Zpravodajský štáb v Bělověži řídila centrála Wally-I v Sulejowku. Kromě toho udržovala spojení s Aste-I v Královci, s Neste v Gizycku, se zpravodajským pracovištěm v Bialystoku a s četnými oddíly I-C zpravodajské služby, působícími v pásmech hned za východní frontou.

Admirál Canaris, náčelník vojenské zpravodajské služby třetí říše, jmenoval velitelem špionážního štábu v Bě-

lověži majora Christiana Zavellyho. Byl to muž kolem šedesátky, střední silnější postavy, vojenského držení těla, s řídkými prošedivělými vlasy a s kamenným, neproniknutelným výrazem obličeje, ozdobeného malým přistřiženým knírkem. Špionážní zkušenosti získal ještě za první světové války v štábu plukovníka Nicolaiho. Zavelly měl na starosti všechny špionážní záležitosti, rovněž osobně vedl štábní oddělení I, s krycím názvem I-Alma čili zpravodajskou službu.

Oddělení II, s krycím názvem II-Halm, se zabývalo protivýzvědnou činností na operačních územích, která podléhala štábu v Bělověži. Toto oddělení vedl poručík Joachim Schwind, rovněž dlouholetý důstojník abwehru, který však za různá provinění a sklon k pití nebyl už léta povýšen.

Zástupcem Zavellyho byl kapitán Theodor Clauser. Vedl III. oddělení štábu, s krycím názvem III-Wald. Toto oddělení mělo potírat partyzánské hnutí, likvidovat průzkumné vzdušné výsadky a odbojové hnutí vůbec. Clauserův zjev nevyvolával sympatie a jeho povaha rovněž ne. Hubený muž se světle zrzavými vlasy, s obočím albína, s asketickým, od neštovic podobaným obličejem a malými pronikavými očkami, zakrytými silnými brýlemi, byl katanem všech zatčených. Všude kolem tušil zradu. Štábní důstojníci se mu vyhýbali a většina z nich ho přímo nenáviděla. Kolovalo o něm, že je v štábu Horn „špiclem" zpravodajské služby gestapa.

Druhým zástupcem Zavellyho byl major Otto von Fryvatt. Jeho oddělení se zabývalo leteckým špionážním

průzkumem na středním úseku fronty. Ačkoli služebně podléhal major von Fryvatt v Bělověži majoru Christianu Zavellymu, operační záležitosti jeho oddělení řídilo velitelství luftwaffe.

Kromě těchto základních oddělení měl štáb zpravodajské služby Horn několik sekcí s rozličnou pracovní náplní. Například sekce W – Waffe, kterou vedl postarší kapitán inženýr Paul Dietter, zkoumala ukořistěné sovětské zbraně, zvláště tanky a protitanková děla. Sekce S – šifry – věnovala pozornost telekomunikaci, šifrování a dešifrování tajných zpráv. Vedl ji poručík Alfred Johrst. Význam dalších sekcí byl vcelku podružný.

V DOUPĚTI ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY

V září roku 1941 přišel Stanger do Bělověže. V zámku mu přidělili přepychový pokoj, jehož okna vedla nad zámecký podjezd, což mu umožňovalo pohodlně pozorovat osoby vcházející dovnitř i vozy přijíždějící k zámku. Část štábních důstojníků bydlela jako on v zámku, zbylí v přilehlých budovách. Na nejbližší poradě ho Zavelly představil štábním důstojníkům a neopomněl zdůraznit jeho dosavadní zpravodajské zásluhy a vynikající jazykové schopnosti.

Jako důstojník pro zvláštní úkoly byl Stanger podřízen pouze Zavellymu. I pracovnu dostal poblíž jeho kanceláře v druhém patře. A hned začal mít spoustu práce. Zavelly mu předával silné desky, plné sovětských vojenských dokumentů ukořistěných na frontě. Musel je pročítat a pořizovat z nich strojem psané výtahy, stejně tak i z hlášení zasílaných špiony. Tlumočil při výsleších zadržených civilních osob podezřelých ze špionáže i sovětských důstojníků zajatých na frontě, a hlavně sestřelených letců, jež mělo na starosti oddělení IV-L majora von Fryvatta.

Pomalu se seznamoval s novým prostředím, v němž měl sehrát svou specifickou úlohu. Systematicky a přitom

obezřetně prozkoumával situační plán zámku a rozmístění zpravodajské služby. Stále blíže poznával jednotlivé důstojníky štábu Horn, jejich, zvyky, slabůstky i zpravodajské schopnosti. Navazoval s nimi známosti v kasinu, které bylo zřízeno v bývalém loveckém pavilónu cara Alexandra.

52

Stravovali se tam všichni důstojníci, trávili tam volné chvíle, hráli karty nebo kulečník a někdy tančili.
Stanger nepohrdl sklenkou dobrého pitiva, ochotně platil za druhé, a tak si získával přátele, V kasinu si brzy vysloužil pověst dobrého společníka v pitkách, zábavách, karetních hrách i u kulečníku. Hned od jeho příchodu do Bělověže mu projevovali obzvláštní sympatii dva důstojníci, poručík Hans Heiden, Zavellyho pobočník a vedoucí jeho sekretariátu, a poručík Alfred Johrst, náčelník takzvané šifrovací kabiny. Přátelství uzavřeli při četných lahvích koňaku. Noví „přátelé" zahrnuli Stangera povídáním o tajnostech práce ve štábu, vyprávěli mu klípky o Zavellym, Clauserovi, von Fryvattovi a o dalších důstojnících, i o jiných událostech, do kterých nebyl bezprostředně zasvěcen. Stanger pilně poslouchal jejich historky, přitakával, platil rundy, prohrával značné sumy v kartách a ukládal v paměti všechny informace.
V přízemní zámecké dvoraně visela obrovská mapa východní fronty. Dozorčí důstojník na ní každý den vyznačoval praporečky postavení bojujících stran. Před touto mapou se často scházeli štábní důstojníci a s radostným nadšením přetřásali průběh vítězného tažení na Východě. Padaly posměšky, že válka v Sovětském svazu brzy skončí a práce jejich štábu že ztratí význam.
Stanger rovněž bedlivě sledoval průběh frontové linie, zvláště pak její protáhlá chapadla, která se stále víc a víc blížila k Moskvě, Neopouštěla ho však víra, že přijde den, kdy se karta osudu obrátí.

ŠIFROVACÍ KABINA

Po několika týdnech strávených na zámku měl již Stanger náležitý přehled o práci štábu zpravodajské služby Horn. Jeho pozornost upoutávala především takzvaná šifrovací kabina, v níž byly umístěny přístroje pro rádiové spojení, dálnopisy a zařízení pro telefonické hovory vylučující odposlech. Tvořily ji tři místnosti v druhém patře, v arkýři spojeném s věží. V prvních dvou se nalézala moderní aparatura pro rádiové, telegrafické a telefonní spojení, ve třetí seděl šifrant. Pracoval zde i poručík johrst. Okna a dveře uvedených místností zajišťovaly

53

pancéřové desky. V šifrantově pokoji stál trezor, do kterého se ukládaly knihy s šifrovacími klíči a jiné tajné dokumenty. V práci se tu střídali dva radiooperatéři. Šéfem těchto místností a zároveň odborníkem v šifrování byl Alfred Johrst. Přístup do šifrovací kabiny měl pouze major Zavelly, von Fryvatt, Clauser a poručík Heiden.
A právě tyto místnosti – hlavně jejich tajemství – Stangerovi nedávaly spát. Byl tam pouze jednou, jakoby „náhodou", s Heidenem, když šli do kasina na večeři. Heiden tam zašel, aby odevzdal radiooperatérovi nějaké hlášení. Stanger si dobře zapamatoval rozmístění aparatur i typ trezoru. Věděl, že podaří-li se mu získat tajemství šifrovací kabiny, znamená to jeho první vítěznou akci v nepřátelském doupěti. Akci, která umožní Centrále vniknout do tajů hitlerovské zpravodajské služby, neboť radiotelegramy zdejšího štábu už pro ně nebudou žádným

tajemstvím.
Jak ale na to jít, aby vše správně klaplo?
Jednu okolnost pokládal za důležitou. Skutečnost, že se v kabině každou noc nepracovalo, mu dávala šanci... Silné, pancéřovými deskami pobité dubové dveře vedoucí do kabiny neměly nijak složitý zámek a jistily se voskovou pečetí. Musel by si zhotovit klíč k zámku ve dveřích, potom druhý klíč k trezoru, v němž ležely knihy šifrovacích klíčů a další tajné dokumenty, a opatřit pečetidlo na vosk, totožné s tím, s kterým se pečetily dveře a pancéřová pokladna.

PRVNÍ KROK

Jednou odpoledne si Stanger nepozorovaně zašel do Národního parku ke skrýši, v níž měl schovanou rádiovou stanici a další náležitosti výstroje. Vytáhl z úkrytu svazek paklíčů a dlouho si je prohlížel, žádný z nich se však pro jeho úkol nehodil. Znovu je tedy schoval, a vzal si s sebou jenom malou tubu speciální plastelíny a pistoli s tlumičem.
Přišla sobota. Štábní oddělení skončilo práci dřív. Večer se kasino, jediné místo zábavy v Bělověži, zcela zaplnilo. Stanger seděl u stolu s poručíkem Heidenem, popíjel pivo z obrovského korbele a pozoroval cvrkot kolem.

Ve dvaadvacet hodin vešel do kasina poručík Johrst a radiotelegrafista Berg. Na prahu se zastavili a rozhlíželi se po volných místech. Heiden kývl na Johrsta.
„Alfréde, sežeň si nějakou židli a přisedni k nám."
„Dobrá," souhlasil Johrst, sehnali si s Bergem židle a posadili se k jejich stolu.
„Napiješ se něčeho?" zeptal se Heiden a ukázal na bufet.
„Nejdřív se najíme, protože máme hlad jako vlci. Kvůli tomu zatracenému šifrování a vysílání jsme neměli čas se ani nasvačit."
„Pro dnešek jste skončili?" divil se naoko Heiden.
„A kolik hodin se podle tebe má pracovat? Ty si tu pěkně hovíš, a já mám celou noc dřepět v té proklaté kleci? To jsou mi nápady..."
Servírka přinesla objednané pokrmy a Heiden naplnil skleničky koňakem.
Dnes udělám první krok. Kéž by nebyl chybný..., pomyslil si Stanger a pozoroval spokojeně večeřícího Johrsta. Potom čile naplňoval sklenky a objednával stále nové a nové láhve.
Dlouhé zámecké chodby plné výklenků, slabě ozářené měsíčním svitem, linoucím se dovnitř velkými okny, tonuly v přítmí. Zámek spal. Pouze v místnosti vedle pracovny majora Zavellyho měl službu u telefonu dozorčí důstojník. Přemohla ho však dřímota.
Stanger už hodinu číhal ve svém pokoji u dveří a zaposlouchával se do ticha ponurého zámku. Nic je nerušilo. Nastal vhodný okamžik vydat se na tajuplnou výpravu. Nahmátl v kapse tubičku plastelíny a pistoli s tlumičem. Lehounce stiskl kliku.
Šel opatrně všecek nastražený. Schodiště druhého patra, první, druhá točitá chodba, arkýř vedoucí do bašty, opancéřované dveře. Zastavil se. Ticho...
Malou baterkou si posvítil na voskovou pečeť a klíčovou dírku. Chvilku si je pozorně prohlížel. Pak vytáhl plastelínu a začal pomalu vymačkávat z tubičky do klíčové dírky hustou, lepkavou masu. Zadíval se na fosforeskující hodinové ručičky. Uběhla minuta, druhá, třetí, všechny

dlouhé jako věčnost. Konečně uplynulo pět minut. Rázně

55

vyškubl utuhlou masu a vložil ji do obálky. Pak otiskl do plastelíny voskovou pečeť, kterou se plombovaly dveře. Ještě se podíval, jestli někde nezůstaly kousíčky plastelíny, otřel si zpocené čelo a zmizel v chodbách ztichlého zámku...

KLÍČ K TAJEMSTVÍ

Do Varšavy se Stanger vypravil společně se Zavellym a Heidenem. Ti dva jeli do štábu Wally-I, Stanger si chtěl vyzvednout ušitý civilní oblek, který si už dávno objednal u vyhlášeného krejčího. V náprsní kapse stejnokroje měl v obálce schované do plastelíny otisknuté vzorky zámku a pečeti. Zavelly se mínil zdržet ve štábu Wally-I dva nebo tři dny. Během této doby musel Stanger vyřídit ve Varšavě záležitosti, které rozhodovaly o dalším úspěšném průběhu jeho akce.

Ubytovali se v hotelu Polonia, vyhrazeném pro důstojníky, a domluvili se, že se tam večer sejdou. Stanger se rozloučil se Zavellym a Heidenem, vyzvedl si u krejčího oblek, v hotelu se rychle převlékl a vydal se na tržiště. Bylo tam rušno, plno stánků a kolem nich se to hemžilo lidmi. Obchodovalo se vším, dokonce i zbraněmi. Dlouho se prodíral davem, než konečně našel, co hledal. Pod špinavou plachtou jarmareční boudy ležely svazky klíčů, zámky, zástrčky a bedničky s různým železným, harampádím. Takových stánků tam bylo hned několik. Stanger si prohlížel jejich majitele. Nakonec se obrátil na starého vousatého obchodníka, opírajícího se o pult a netečně pozorujícího dav proudící po tržišti.

„Dobrý den. Potřeboval bych nějaké klíče," požádal ho.

„Prosím, prosím," obchodník ožil a předkládal mu stále nové a nové svazky nejrůznějších klíčů, navlečených na provázky.

„Vy jste zámečník?" otázal se Stanger obchodníka.

„Tak trochu."

„Potřebuji dobrého zámečníka. Takového, co se vyzná v složitých mechanismech zámků, například u trezoru," dodal tiše. „Víte o někom?"

Stařeček si chvíli potahoval knír. Stanger vytáhl svinutou dolarovou bankovku, strčil mu ji do ruky a zašeptal:

56

„Jde o důležitou a rychlou práci. Žádnou fušeřinu. Tady je záloha..."

„Ano, chápu...," tiše řekl stařec a přitom si Stangera bedlivě prohlížel. „Někoho vám doporučím. Je to důvěryhodný člověk a má zlaté ruce. Jde vám jenom o klíč?" zašeptal spiklenecky.

„Snad ještě o něco," připustil Stanger.

„Dejte mi, pane, papír a tužku."

Na kus papíru napsal starý muž pár slov a uvedl adresu na Wole.

„Prosím. Ten udělá, co potřebujete. Je to řádný Polák. Spolehlivý. Je to pro naši společnou věc?" ztišil znovu hlas do šepotu.

„Ano, dědo. Pro velkou společnou věc," s úsměvem řekl Stanger.

„Bůh tomu žehnej," dojatě odvětil stařeček, když se díval za odcházejícím Stangerem.

Dílnička na Wole byla v šerém suterénu, plném starého železa a vyřazených pokladen. Malý štíhlý človíček s brý-

lemi si pátravě změřil Stangera, když mu předával lístek od obchodníka z tržiště. Zámečník lístek přeslabikoval a zeptal se:
„Co je to za práci?"
Stanger beze slova vytáhl z obálky plastelínový otisk zámku šifrovací kabiny ve štábu Horn. Zámečník si jej dlouho prohlížel a přitom mumlal:
„Je to náročná a piplavá práce..."
„Ano, máte pravdu," přerušil ho Stanger. „Co za to chcete?"
„Copak já vím?"
Stanger vytáhl náprsní tašku a odpočítal deset dolarů.
„Tohle je záloha. Až budete s prací hotov, dám vám ještě deset. Ale tu zakázku musíte udělat precizně, a...," položil prst na rty, „víme o tom jenom já a vy. Ujednáno?" Mistr napřáhl ruku.
„Platí!"
„A ještě něco," Stanger vytáhl otisk voskové pečeti. „Tohle bude pro vás maličkost. Vy spíš najdete rytce než já. Na ceně nezáleží. Zaplaťte mu dvakrát tolik, než si řekne. Zítra odpoledne potřebuji mít obě věci hotové."
„To je pro rytce příliš krátká doba. Nedokáže to," pochybovačně pokrčil mistr rameny.

„Jste přece Polák. Uvědomte si, že tím možná zachráníte někomu život. Ještě na vás podobné zakázky čekají."
„Dobrá, jsme tedy dohodnuti. Nechci vědět, nač to potřebujete. Neznám vás," řekl zámečník a významně pohlédl na Stangera.
„To je samozřejmé. Zítra ve tři jsem u vás."
Stanger se vracel do hotelu lehce, jako by měl křídla.
Když po třech dnech odjížděli do Bělověže, studil ho již na prsou kov falešného klíče a kroužek pečetidla. Teď bylo jen třeba si přát, aby se nový klíč v složitém zámku nezasekl.

NOČNÍ VÝPRAVA

Nastala zima a zprávy vrchního velitelství branné moci z východní fronty pozbyly na mnohomluvnosti. Nedaleko Moskvy probíhaly urputné boje. Praporky na mapě východní fronty se nehýbaly z místa a už nepostupovaly dál na východ. Ve štábu zpravodajské služby v Bělověži všichni napjatě sledovali situaci na frontě, celé hodiny debatovali a uzavírali sázky, zda Moskva padne. Ale úspěšná ofenzíva armád byla zastavena a zprávy hovořily už pouze o obranných bojích. Potom přišla Jobova zvěst – neúspěch! První v této válce. Zprávy vrchního velitelství wehrmachtu se o něm nezmiňovaly, ale objevovaly se v hlášeních důstojníků zpravodajské služby, kteří působili na frontě. Barevné praporky vyznačující průběh fronty u Moskvy bylo třeba každý den posouvat zpět na západ. Byl odvolán velitel pozemních vojsk maršál Brauchitsch a velení vojsk na východní frontě osobně převzal Hitler.
Ve válce nastal obrat. Stanger si oddechl. S dvojnásobnou energií se vrhl do víru zpravodajské práce. Vždy po určité době posílal do éteru údaje o rozmístění německých posádek v bialystocké oblasti a v Bělorusku, o budování jednotek, o přesunech vojsk ze střední a západní Evropy, i údaje o leteckých základnách a zbrojním průmyslu. Snažil se získat informace o operačních plánech připravovaných ve štábech na jarní a letní tažení.
Dosud se mu při jeho každodenní práci nevyskytly zvláštní překážky. V bělověžském štábu zpravodajské

58

služby shromažďovali veškerý materiál o situaci v územní oblasti, která ho zvláště zajímala. Všechnu pozornost i síly soustředil dosud na provedení operace Šifry. Důkladně se na ni připravoval už několik měsíců.

Skoro každou noc vyndával ze skrýše potřebné nářadí – klíč, pečetidlo, pečetní vosk a gumové rukavice, ale příhodný okamžik se dosud nenaskytl. V šifrovací kabině se noc co noc pracovalo a hluk na zámeckých chodbách neutichal...

Na 20. dubna 1942 připadaly Hitlerovy třiapadesáté narozeniny. Štáb zpravodajské služby a všechny policejní i vojenské jednotky v Bělověži se na tento svátek důkladně připravovaly. A tento den, kdy se nepracovalo, rozhodl se Stanger využít pro svou riskantní akci. Odpoledne řečnil na slavnostním shromáždění kapitán Theodor Clauser, velký znalec vůdcova učení, o Hitlerově „dějinném poslání", o vítězstvích třetí říše, a ujišťoval, že tento rok – tisící devítistý čtyřicátý druhý – přinese konečný a zasloužený úspěch. Vyznamenaní důstojníci dostali výtisky knihy Mein Kampf. Tato odměna neminula ani Stangera.

Večer se konala v kasinu slavnostní hostina a ples, pronášely se přípitky a orchestr vesele vyhrával. Kromě dozorčího důstojníka byli v kasinu všichni pracovníci štábu Horn, rovněž i poručík Johrst s oběma radiotelegrafisty. Všechno hrálo Stangerovi do ruky, věděl, že v šifrovací kabině je čistý vzduch. Zapojil se do společnosti, sypal z rukávu jednu anekdotu za druhou, platil rundy. Sám pil málo, jen tolik, aby nevzbudil podezření, a hledal záminku, jak co nejdříve z kasina zmizet.

Po půlnoci, kdy se už všichni notně zpili, nepozorovaně proklouzl do svého pokoje. Vypil šálek silné černé kávy, prohlédl pistole, vytáhl ze skrýše nástroje a vydal se splnit své tajné poslání.

Chvíli se zatajeným dechem naslouchal před zavřenými dveřmi. Nikde se nic nepohnulo. Posvítil si baterkou na voskovou pečeť a odloupl ji. Opatrně vsunul klíč do zámku na dveřích. Lehký odpor, opancéřované dveře do šifrovací kabiny jednou dvakrát slabě zaskřípaly a povolily. Stanger vklouzl dovnitř a opatrně za sebou zavřel. Místnost s přijímací a vysílací aparaturou. Prošel jako stín do Johrstovy pracovny. Tu si otevřel paklíčem. A konečně trezor! Vytáhl plastelínu a pořídil si otisk jeho

59

zámku. Kdybych měl teď vhodný paklíč, zmocnil bych se dnes největšího tajemství štábu Horn..., pomyslel si s lítostí.

Vyšel ven, zamkl dveře, nanesl pečetní vosk, otiskl pečetidlo a zmizel v šeru zámeckých chodeb...

ZMAŘENÉ PLÁNY

Po nějakém čase přivezl si Stanger z Varšavy druhý falešný klíč, kterým mohl otevřít trezor se šiframi. Tehdy se však přihodila událost, která mu zkřížila plány.

Na jedné dopolední poradě štábních důstojníků oznámil major Zavelly shromážděným:

„Rozkazuji, aby na základě našich potřeb pracovala rádiová stanice celých čtyřiadvacet hodin. Všechny zprávy, pánové, můžete tedy předávat v kteroukoli denní a noční dobu. Kromě toho pokládám za potřebné zřídit spojení s leteckou zpravodajskou službou. Poručíka Stangera určuji do starých služeb, Heiden vás seznámí s povinnostmi..."

Stangera nepříjemně zamrazilo. Plán, jak proniknout do šifrovací kabiny, jehož polovinu zdárně splnil, byl nyní zbytečný...

Ihned po poradě zavolal Heiden Stangera a zavedl ho do místnosti poblíž Zavellyho pracovny, kde konali důstojníci službu.

„Začneš hned dnes," informoval ho Heiden, „proto bych ti chtěl ledacos vysvětlit."

Otevřel trezor.

„Tady máš knihu hlášení. Budeš do ní zapisovat, kdo, odkud a proč volal do štábu. Ráno na tomhle formuláři," ukázal čistý tiskopis, „sepíšeš šéfovi zprávu..."

Potom Stangerovi vysvětlil, s kým ho spojí zde umístěné telefonní přístroje.

„A nač je tahle plechová krabice?" zajímal se Stanger o zvláštní kovovou skříňku, jež visela na zdi proti dozorčímu důstojníkovi.

„Hned ti to řeknu."

Heiden otevřel dvířka kovové skříňky. Uvnitř byla velká tabule a na ní několik barevných žárovek, jakési měřicí přístroje a zvonek.

„Jakmile ve štábu skončí práce, otevřeš jako teď dvířka téhle skříňky a otočíš tímhle kolečkem. Je to signalizační zařízení zajišťující šifrovací kabinu a pracovny Zavellyho, von Fryvattovu a Clauserovu..."

„Signalizační zařízení?... To tady přece nebylo!?" uklouzlo Stangerovi udiveně. Heiden si toho naštěstí nevšiml a klidně vysvětloval:

„Ne, nebylo. Major Zavelly nařídil jeho namontování teprve nedávno. Dvě horní světla a zvonek znamenají poplach v šifrovací kabině. Pochopitelně tehdy, když se tam nepracuje. Pracovny šéfů jsou dolní světla, označená čísly jejich dveří. Co máš dělat, je-li vyhlášen poplach, ti vysvětlovat nemusím. Je ti to všechno jasné?"

„Ano, je."

„Výborně. Dnes v patnáct začínáš službu. A teď si zajdeme na kávu..."

OKAMŽITÝ NÁPAD

Stanger seděl za psacím stolem osvětleným stolní lampou a před ním ležely rozevřené knihy služeb a poznámkový blok. V otevřených dvířkách kovové skříňky pozoroval fosforeskující přístroje signalizační tabule, neomylné strážkyně zámeckých tajemství, kterou již osobně snad tisíckrát proklel.

Vzpomněl si, že asi před deseti dny pracovali v zámku vojenští mechanici, ale on jejich činnosti nevěnoval pozornost, poněvadž instalování nových telefonních nebo osvětlovacích kabelů se tu prováděl zcela běžně.

Přehlédl jsem to, dopustil se tak velkého prohřešku. Vždyť i kdyby se mi podařilo dostat se do šifrovací kabiny ve chvíli, kdy by byla mimo provoz, chytil bych se do pasti jako liška, kterou zaslepila honba za kořistí. Proč to signalizační zařízení instalovali? Tuší něco? Co za tím vězí? Mám to chápat jako projev důvěry nebo nalíčenou past, že mi svěřili funkci dozorčího důstojníka?

Přemýšlel celé hodiny o tom, co tomu asi řekne Centrála, když už jí poslal zprávu, že co nevidět ukořistí velké tajemství.

Mám se vzdát? Ne! Jen klid..., přesvědčoval se. Musím si všechno ještě jednou důkladně a s chladnou hlavou promyslet. Podruhé se už nesmí stát, že bych jim

mohl vlézt do pasti. Zmýlit se mohu pouze jednou – jako ženista. Svěřili mi funkci dozorčího důstojníka a jestli to není nastražená léčka, pak mám jistou šanci a musím ji využít.

Sklíčen nepříjemnými myšlenkami, vydal se chodbou směrem k šifrovací kabině. Pootevřel opancéřované dveře a uviděl sedět u stolu s aparaturou se sluchátky na uších radiotelegrafistu Berga. Očima pozdravil vcházejícího Stangera.

„Všude klid?" zeptal se ho a nabídl Bergovi cigaretu.

„Ano, pane poručíku. Nic zvláštního."

„Držíš službu sám?"

„Poručík Johrst pracuje jenom do večera. Potom jsem už tady sám, ledaže je něco velmi pilného."

Stanger kouřil cigaretu a nenápadně si prohlížel šifrovací kabinu i sousední místnost, kam byly dveře otevřeny. Pod okny zahlédl čerstvě poškozené táflování a tenké drátky signalizačního zařízení připevněného k okenním sítím, mřížím a pantům.

„Je dusno a člověku se chce spát, pane poručíku."

„Zaskoč ke mně. Mám v termosce kávu," řekl Stanger a zamířil ke dveřím.

V služebně vyndal z psacího stolu chlebíčky, termosku a plochou láhev. Vtom zazvonil telefon. Stanger zvedl sluchátko.

„Slyším! Á, to jste vy, pane kapitáne. Ne, nic nového... Všude klid. Ano, zkontroloval jsem ho. Drží službu..."

Telefonoval kapitán Clauser, který s oblibou vyrušoval v noci dozorčí důstojníky. Pak přišel Berg. Stanger mu do jedné sklenky nalil koňak, do druhé kávu a vybídl ho: „Napij se."

„Děkuji, pane poručíku," usmíval se Berg a vyzunkl sklenku.

„Dáš si ještě?"

„Když budete tak laskav..."

Berg vyprázdnil druhou sklenku, poděkoval, vzal si chlebíček a odešel.

Stanger upíjel malými doušky kávu a přemýšlel. Najednou věděl jak na to. Odstrčil sklenici s kávou a nervózně přecházel po služebně. Věděl, že to, co se rozhodl provést, je daleko riskantnější než jeho původní plán. Koňak, který Berg vypil, mu totiž vnukl kuriózní nápad...

62

USPÁVAJÍCÍ PROSTŘEDEK

Jedno jméno v seznamu hajnowských lékařů upoutalo Stangerovu pozornost – jméno doktora Kazimierza Ptaszynského. Brzy o něm získal potřebné informace. Z nich se, dalo vyvodit, že doktor Ptaszynski pracuje v podzemním hnutí. Stanger se proto rozhodl riskovat.

Požádal majora Zavellyho o vůz a vydal se do Bielska Podlaského a Hajnowky na schůzku s pracovníky své informační sítě. Již na zámku se převlékl do civilního oděvu, do aktovky si dal tmavé brýle a falešný knírek a poručil řidiči jet do Bielska.

Večer zastavili v Hajnowce. Stanger šoférovi nařídil, aby na něho čekal, a sám se vydal za doktorem Ptaszynským. Tmavé brýle, knírek a klobouk vtisknutý hluboko do čela – jak se narychlo maskoval za domovními dveřmi – zcela změnily jeho vzezření. Našel lékařův byt a zaklepal. Otevřela mu nějaká žena a zavedla ho do čekárny. Pak přišel Ptaszynski.

„Jsem nemocen, pane doktore, a chci, abyste mě léčil," řekl Stanger.

Lékař si ho pozorně prohlédl.

„Pojďte, prosím, dovnitř," otevřel dveře do ordinace. „Co vás trápí?"
„Srdce, nervy, závratě."
„Už jste se léčil?"
„Ano, totiž... No, tak trochu. V podstatě potřebuji jenom lék."
„Jaký?"
Stanger přistoupil k Ptaszynskému a zašeptal: „Potřebuji, doktore, uspávací prostředek... Silný, ale aby účinkoval jen krátkou dobu... A chloroform," dodal.
Ptaszynski neodpověděl. Bubnoval prsty po stole a upřeně hleděl Stangerovi do obličeje, zastíněného okrajem klobouku. Nevěděl, co si má o tomto zvláštním pacientovi myslet. Je to provokatér? Narkoman? Nebo travič?
„Nuže, doktore," chtěl znát jeho stanovisko Stanger. „Já zaplatím. Dobře zaplatím."
„Ale uspávací prostředky jsou vlastně jedy. Chápete... Ostatně musel bych napsat recept..."
Stanger snížil hlas do šepotu:

„Chápu vaše obavy, doktore. Jsem Polák, tak jako vy a stejný jako vy," zdůraznil, „Chci, abyste uspávací prostředek připravil sám. Je to podmínka. A za druhé, abyste zapomněl na to, že tady někdo byl. Je to pro naši společnou věc...," dodal šeptem.
„Já o žádné společné věci nevím. Jsem lékař."
„Rozumím vám. Prostě na to zapomeňte. Jde mi pouze o ten lék."
Ptaszynski váhal.
„Čekám, doktore," pobídl Stanger.
„Jste zdejší?"
„Ne. A už mě neuvidíte, ledaže bych ještě něco potřeboval."
Vytáhl z kapsy svazek dolarů, ale Ptaszynski pobouřeně mávl rukou, že nic nepřijme. Stangerův hlas zněl přesvědčivě a vzbuzoval důvěru. Doktor vstal a krátce ho požádal:
„Počkejte tady. Musím si dojít do lékárny."
Stanger kouřil jednu cigaretu za druhou a čekal zprvu, až se Ptaszynski vrátí z lékárny, a pak až připraví potřebný lék.
„Prosím, tady máte, co potřebujete. Sklenka vody nebo jiné tekutiny a do ní lžičku tohoto prášku. Na hodinu je účinek zaručený. A tady je lahvička s chloroformem..."
Stanger podal lékaři ruku. Rád by mu toho řekl víc, ale zašeptal jen, že by se s ním chtěl jednou setkat ve svobodné vlasti.
Stanger ohlásil svůj návrat dozorčímu důstojníkovi a šel si do svého pokoje odpočinout. Zatáhl závěs na okně a vyndal láhev s koňakem a sklenku.
Nejdříve se sám přesvědčím, jestli mě Ptaszynski nepodvedl a nedal mi jen nějaký neškodný prášek.
Nalil do sklenky koňak a nasypal půl lžičky bílého prášku. Pak ke sklence přičichl a podíval se na ní proti světlu. Koňak nezměnil barvu ani vůni. Ochutnal jej. Byl jenom nepatrně nahořklý. Vypil jej naráz. Asi po deseti minutách cítil, že se ho zmocňuje ospalost. Snažil se ji překonat, zhluboka dýchal, otvíral oči, ale víčka mu ztěžkla jako z olova, v hlavě mu hučelo, myšlenky se mu kalily. Už se nedokázal přemoci. Usnul....

NOČNÍ AKCE

Za pět dní, až v neděli, měl mít Stanger opět službu dozorčího důstojníka. Tato noc měla přinést ovoce za dlouhodobou a trpělivou přípravu. Věděl, do čeho se pouští, ale byl přesvědčen, že nezapomněl na nic. Existovalo pouze jediné riziko: do šifrovací kabiny mohl totiž někdo znenadání vstoupit a překvapit ho tam. Musel tudíž promyslet i tuto možnost.

Konečně přišla neděle.

Před nástupem do služby vyzkoušel Stanger miniaturní špionážní fotoaparát, prohlédl cívky se zvláště citlivými mikrofilmy, přichystal si lahvičku s chloroformem, vatu, tenké gumové rukavice, v kterých měl „udělat" trezor, a namazal pistoli s tlumičem. K operaci Šifry bylo vše připraveno.

V patnáct hodin vystřídal poručíka Schwinda. Nyní seděl v služební místnosti pro dozorčí důstojníky, listoval v ilustrovaných týdenících a netrpělivě sledoval hodinové ručičky, které se posunovaly vpřed jen velmi pomalu. Večer k němu zašel kapitán Clauser, potom se na kus řeči zastavil Heiden. Konečně po třiadvacáté hodině se na chodbách rozhostilo ticho.

Stanger přijal několik telefonátů a zapsal je do knihy hovorů. Kolem půlnoci zjistil, že do šifrovací kabiny vešel pracovník Clauserova oddělení poručík Blancke.

Minula dvanáctá. Stanger zhasl světlo a pootevřel okno. Obrovské staleté duby pochmurně šuměly. Nádvořím zněly kroky strážných.

Počkal ještě hodinu. Pak postavil na psací stůl termosku s kávou, vyndal chlebíčky, podíval se na dvě láhve v psacím stole a vydal se do šifrovací kabiny.

„Zase máš službu, Bergu?" předstíral údiv.

„Ano, pane poručíku."

„Všechno v pořádku?"

„Už dvě hodiny je v éteru klid."

„Zajdi ke mně na skleničku."

Radiotelegrafista přikývl a vydal se za ním do služební místnosti. Stanger vyndal koňak, naplnil sklenku, láhev opět schoval do psacího stolu a nabídl Bergovi koňak a chlebíčky. Ten se napil. Stanger si na-

lil sklenku z druhé láhve, vypil ji a beze slova naplnil sklenky podruhé. Berg svou vyprázdnil, poděkoval a opustil místnost.

Tak už jsem začal... Rukavice, falešný klíč k trezoru, fotoaparát... ještě deset minut. Jen aby někdo nevolal nebo nepřišel.

Stanger pootevřel dveře do šifrovací kabiny. Berg měl hlavu opřenou o stůl s přístroji a hlasitě chrápal. Stanger ho vzal za paži a lehce jím zatřásl, ale Berg se ani nehnul. Stanger se vrhl k trezoru v Johrstově místnosti. Vsunul falešný klíč do dveří, klaply západky. Sezam byl dokořán otevřený. Pořadače s vyslanými a přijatými šifrovanými radiodepešemi. Další pořadače, desky, papíry. Konečně. Dvě knihy v šedé plátěné vazbě. Šifrovací klíče...

Rozsvítil stolní lampičku nad psacím stolem. Položil na něj první knihu, obrátil list. Spoušť fotoaparátu slabě cvakla. A znovu. Po třetí, páté, desáté, dvacáté. Pot mu zaléval oči, prsty se mu lepily, propocená košile obepínala tělo.

První knihu měl ofotografovanou. Vtom se zarazil. Odkudsi zdálky jako by zaslechl kroky a hovor. Vyběhl na chodbu. Ve spáncích mu hučelo a srdce mu bušilo, takže ani dost dobře nemohl registrovat podezřelé zvuky. Byl to však jen smyslový klam, halucinace vyvolaná roz-

čilením a strachem.
Proklouzl kolem chrápajícího Berga. Bleskurychle nasadil nový film. Nyní fotografoval šifrovací knihu oddělení zpravodajské služby luftwaffe. Aparát se mu chvěl v rukou. Zdálo se mu, že už fotografuje dlouho, a zatím celá operace trvala sotva dvanáct minut.
Poslední list... Ulehčeně si vydechl. Dal knihu zpátky do trezoru. Prolistoval ještě nějaké desky s červenými razítky Geheim. Krycí volací znaky špionážních stanic, jež pracovaly za frontou. A opět cvakala spoušť...

VÝSTŘELY V ŠIFROVACÍ KABINĚ

Ano, teď jasně zaslechl vzdálené vyzvánění telefonu. Rychle zavřel trezor. Telefon zvonil v služební místnosti. Rozběhl se po chodbě.

66

„Dozorčí důstojník, slyším!" řekl udýchaně do mluvítka.
„Ne, nespal jsem, byl jsem na toaletě. Už zapisuji. V jednu hodinu dvacet přeletěly nad Lidou tři nepřátelské letouny... Směr... Výška..." Diktoval něčí dálkou zkreslený hlas. „Letouny kroužily nad lesy kolem Brestu... Pravděpodobně výsadek parašutistů... Konec hlášení."
Stanger položil sluchátko a podíval se na hodinky. Berg spal už třiadvacet minut. Riskovat dál, nebo trezor zapečetit? Jeho obsah byl tak lákavý. Nasadil novou cívku s filmem do fotoaparátu a vydal se do šifrovací kabiny.
Chvíli poslouchal, jak Berg oddechuje. Spal tvrdě. Stanger sáhl pro další desky. Stačil ofotografovat asi deset stran, a strnul hrůzou. Někdo sem šel. Kroky bylo slyšet nejdříve na schodech, potom v chodbě, stále blíž...
Stanger bleskově posoudil situaci. Otevřený trezor, desky s rychlovazačem na psacím stole, fotoaparát. Na dlouhé úvahy nebylo kdy. Stáhl rukavice, vytrhl z kapsy pistoli s tlumičem a v napjatém očekávání se přikrčil za dveře.
Vzápětí zaskřípaly dveře a už zahlédl Stanger vcházejícího. Byl to poručík Blancke, pracovník Clauserova oddělení III-P. Vešel do šifrovací kabiny a zůstal stát jako přimrazený, jenom vytřeštěně zíral na spícího Berga a otevřený trezor v další místnosti. Nato vykročil.
Vtom se za dveřmi vyklonil Stanger s namířenou pistolí. Než stačil Blancke vykřiknout, tlumeně zapráskaly tři výstřely. Blancke padl na psací stůl a pak sklouzl na podlahu. Stanger ho přitáhl k trezoru, do kapsy mu strčil pečetidlo a plastelínu. Na psací stůl pohodil vedle rozevřených desek s tajnými dokumenty fotoaparát a gumové rukavice. Potom se sklonil nad spícím Bergem, položil mu pod nos vatu a polil ji chloroformem.
Zdálo se mu, že dějiště činu náležitě naaranžoval. Ještě přehlédl místnosti. V pořádku – uklidňoval sám sebe – všechno je v nejlepším pořádku. Mohu začít...

67

POPLACH

Z Blanckova pouzdra vyňal pistoli. Zahřměly dvě rány. Střely pleskly do dveří a odrazily se. Pistoli položil vedle mrtvého Blancka a vyřítil se na chodbu. Do ozdobného květináče s velkou palmou schoval filmy a pistoli s tlumičem. Úprkem vběhl do služební místnosti a stiskl tlačítko u poplašných zvonků. A hned se v zámeckých chodbách, v letištním praporu i na policejní strážnici rozezněly zvon-

ky. Spící zámek ožil. Vzápětí se ozvaly kroky na schodech a dupot četných nohou na nádvoří a parkových cestičkách.
Stanger stál s pistolí v ruce na chodbě u služební místnosti a křičel z plných plic:
„Poplach! Poplach!"
První přiběhl Heiden, za ním Johrst, pak Clauser, Zavelly a ostatní. Rozespalí, vyděšení, někteří jenom v pyžamech, ale s pistolemi v rukou.
„Co se stalo, přepadení?" vyptával se už zdálky udýchaný Zavelly.
„Pane majore, zrada, diverze!" jedním dechem vyhrkl Stanger. „Pojďte do šifrovací kabiny!" zvolal, pokynul shromážděným důstojníkům a rozběhl se po chodbě. Všichni se hnali za ním.
Stanger rozrazil pootevřené dveře a beze slova ukázal pistolí dovnitř. Důstojníkům natlačeným ve dveřích se naskytl nepříjemný obrázek. Opřen o stůl s aparaturou spal omámený Berg. V druhé místnosti ležel v kaluži krve poručík Blancke. Trezor byl dokořán otevřený. Na psacím stole ležel špionážní fotoaparát a gumové rukavice. V obou místnostech se vznášel nepříjemný zápach krve a střelného prachu. Šifrovací kabina se v mžiku zaplnila štábními důstojníky. Jedni se snažili přivést k vědomí Berga, druzí se sklonili nad Blanckem. Byl mrtev.
Zavelly, von Fryvatt a Clauser stáli u psacího stolu a zděšeně zírali na otevřený trezor, falešný klíč a rukavice. Heiden na příkaz Zavellyho prohlížel Blanckovy kapsy. Našel falešné pečetidlo a položil je před Zavellyho. Všechny událost tak šokovala, že chvíli nikdo nepromluvil. První se vzpamatoval Zavelly.
„Tys ho zastřelil?" zeptal se Stangera.
„Ano, pane majore."
„Dobrá. Zruš poplach," pokynul Heidenovi. „Šifrova-

cí místnost zapečetit a až do příchodu komise z Wally-I nechat všechno tak, jak je. Johrste, určíš nového radiotelegrafistu. Prosím pány von Fryvatta, Clausera, Dengela a Heidena, aby přišli do mé pracovny. Stangere, půjdeš s námi. Heidene, dej vyvolat film, co je v tom fotoaparátu," nařídil Zavelly a zamířil ke dveřím.
Když se všichni shromáždili v Zavellyho pracovně, posadil se Heiden k psacímu stroji, aby sepsal Stangerovo hlášení, a ostatní se nakupili kolem něho.
„Tak mluv!" řekl krátce Zavelly Stangerovi, těžko ovládaje své rozčilení.
„Službu jsem převzal podle rozvrhu. Do třiadvaceti hodin byli u mě Helden a Johrst, na okamžik také pan kapitán Clauser. Kolem půlnoci jsem zaslechl kroky na chodbě. Někdo šel směrem k šifrovací kabině. Vyhlédl jsem na chodbu. Viděl jsem, že do kabiny vešel poručík Blancke. Berga jsem zkontroloval v jednu hodinu. Proč tam přišel Blancke, jsem se ho neptal, nebyla to moje věc..."
„Proč jste tak nervózní?" zeptal se podezíravě Clauser.
„Pane kapitáne, nemám rád, když na mě někdo střílí. Dokonce ani ne žertem. A pak, i jinak se tu toho stalo dost, co může ospravedlnit mou nervozitu," vysvětloval Stanger a vyzývavě přitom hleděl Clauserovi do očí.
„Kapitáne Clausere, buďte tak laskav a nerušte," napomenul ho Zavelly. „Pokračuj, Stangere!"

„Nuže, ve dvě hodiny deset minut jsem šel na toaletu. Měl jsem přitom dojem, že se někdo opatrně krade směrem k šifrovací kabině. Napřed jsem tomu nevěnoval pozornost. Když jsem se vrátil do služební místnosti, napadlo mě, abych se tam zašel podívat. Otevřel jsem dveře

a než jsem si uvědomil, co se děje, Blancke na mě dvakrát vystřelil. Naštěstí moje rány byly přesnější..."
„Hned jsi vyhlásil poplach?" zeptal se Zavelly.
„Ano, okamžitě. Jen jsem zatřásl Bergem, a teprve tehdy jsem si všiml vaty u jeho úst a ucítil jsem chloroform. Trezor byl otevřený. Ostatně viděl jsem to, co vy, pánové, totiž fotoaparát, rukavice a falešný klíč."
„Přistoupil jsi k trezoru?" vyptával se Zavelly.
„Ne. Rozběhl jsem se do služební místnosti a zmáčkl jsem poplašné tlačítko."
„Ale že to byl zrovna Blancke... Blancke," zamyšle-

ně broukl Zavelly. „Co dnes dělal?" pohlédl tázavě na Clausera.
„Co? Nařídil jsem mu, aby sepsal jednu zprávu, kterou od nás požadoval Berlín, a pak ji vyslal dálnopisem..."
„Nu ano, v tom případě měl tedy usnadněnou situaci," prohodil major von Fryvatt.
„Je to šokující událost," pokračoval opět Zavelly. „Počínal sis statečně," obrátil se k Stangerovi. „Velmi statečně. Odměna tě nemine. Vrať se do služby. Anebo ne. Pro dnešek toho máš dost. Heidene, urči laskavě někoho místo Stangera a spoj mě s Wally-I."
„Mohu odejít, pane majore?" zeptal se Stanger.
Zavelly přikývl.
Stanger ohlásil svůj odchod a rozechvěle opustil Zavelllyho pracovnu.

BYL PORUČÍK BLANCKE
NEPŘÁTELSKÝM ŠPIÓNEM?

Příštího dne mluvili zpravodajští důstojníci a všechen zámecký personál v Bělověži hlavně o noční události v šifrovací kabině. Stanger se stal hrdinou dne. Kolem poledne přijel plukovník Schmaelslleger v doprovodu několika důstojníků z Wally-I. Šifrovací kabinu důkladně prohlédli a Blanckovu mrtvolu nařídili odnést. Velmi podrobně vyslechli Stangera a i Berga. Ten druhý, takřka na pokraji šílenství, se přiznal, že byl unavený, usnul a na nic víc se nepamatuje. Výstřely slyšel, ale neměl dost sil, aby se probral ze spánku. Rovněž prozkoumali film ze špionážního fotoaparátu. Prohlídka v místnostech, kde bydlel a pracoval Blancke, nepřinesla žádný výsledek. Ještě téhož večera napsali plukovník Schmaelslleger a major Zavelly hlášení admirálu Canarisovi.
Tajná státní záležitost. Ve štábu zpravodajské služby v Bělověži se stal následující případ. Do šifrovací kabiny se vloupal poručík Blancke. Využil toho, že radiotelegrafista Berg usnul, a navíc ho omámil chloroformem. Pak falešným klíčem otevřel trezor, kde jsou uloženy šifrovací klíče a jiné závažné přísně tajné dokumenty. Stačil z těchto materiálů zhotovit asi deset snímků. Při této činnosti ho překvapil poručík Stanger, který

konal službu dozorčího důstojníka. Blancke na poručíka Stangera dvakrát vystřelil, ale nezasáhl ho. Stanger rovněž střílel a špióna na místě zabil. V Blanckově kapse byla nalezena plastelína a falešné pečetidlo. Rovněž se našly gumové rukavice a falešný klíč. Domníváme se, že Blancke pracoval pro sovětskou zpravodajskou službu, avšak nevylučujeme jeho spolupráci s anglickou výzvědnou službou. Nalezený špionážní fotoaparát je totiž anglický výrobek. Případ radiotelegrafisty Berga se předává vojenskému soudu. Pokračujeme ve vyšetřování, abychom zjistili. Blanckovy kontakty a spojení. Opatření týkající se zajištění šifrovací kabiny a znemožňující podobnou událost

opakovat, jsou již přijata. Navrhujeme, aby poručíku Stangerovi byl udělen železný kříž a odměna. Přílohy: popis šifrovací kabiny po události, snímky ze špionážního fotoaparátu, výpovědi radiotelegrafisty Berga a poručíka Stangera.

Blanckovy tělesné pozůstatky byly v noci odvezeny a pohřbeny na neznámém místě. Několik zpravodajských důstojníků, které pověřil Zavelly vyšetřováním, neustávalo v pátrání, aby rozluštili záhadu kolem Blancka. Motivy jeho zrady hledali v příbuzenských vztazích a známostech. Konečně se našlo přijatelné vysvětlení. V lednu roku 1941 byl Blancke přidělen sovětské repatriační komisi, jež pracovala ve varšavském vojvodství. Zavellyho štáb dospěl k názoru, že Blancka tehdy získali pro spolupráci se sovětskou zpravodajskou službou. A tak jeho případ uvázl na mrtvém bodě.

Železný kříž byl Stangerovi předán v sídle Wally-I. Na pozvání tam přijel rovněž Zavelly, von Fryvatt a Clauser. Plukovník Schmaelslleger přečetl rozkaz, podle něhož se Stangerovi udělovalo toto vysoké vyznamenání a přiznávala se mu odměna tisíc marek. Po návratu do Bělověže uspořádal Stanger slavnostní hostinu. Když Zavelly pronášel přípitek, neopomenul připomenout, co znamená bdělost a ostražitost.

Hrdina dne, v nové uniformě a s třpytivým železným křížem na prsou, zářil štěstím. Osobně byl přesvědčen, že si tuto poctu plně zasluhuje. Jenomže jinak, než jak ji chápali důstojníci štábu zpravodajské služby Horn, kteří mu připíjeli.

71

ČEKÁNÍ NA HESLO

Vyrval špionážnímu doupěti jeho velké tajemství. Byl pyšný na to, že se mu v bezpečnostním systému šifrovací kabiny podařilo najít skulinu, i na to, že bez úhony vyvázl ze svízelné situace s Blanckem. Čekal ho ale neméně závažný úkol, totiž předat kořist Centrále. Jak zajistit, aby výsledek mnohaměsíční práce se co nejrychleji dostal přes linii fronty. Věděl už, že si sám neporadí. Tady mohla pomoci jen Centrála.

Pomalu kráčel Národním parkem, vdechoval jarní vzduch a s chutí naslouchal ptačímu koncertování. Posadil se na kmen vyvráceného stromu a zapálil si cigaretu. Žádný podezřelý zvuk nerušil ticho kolem.

Vešel do lesního houští a s námahou se dostal k vývratu, pod kterým měl schovanou výstroj. Smontoval rádiovou stanici, natáhl mezi stromy anténu, napojil baterii Volací znak musel několikrát opakovat, než se mu rádiová stanice Centrály ozvala. Tečky a čárky, vyklepávané klíčem vysílačky, dávaly dohromady slova šifrované depeše:

MÁM V RUKOU ZÁVAŽNÉ DOKLADY. FOTOKOPIE. JAK JE MÁM PŘEDAT? PROSÍM O ROZHODNUTÍ. PŘECHÁZÍM NA PŘÍJEM...

Přijal vzkaz, aby se s Centrálou spojil za několik dní.

Učinil tak již za tmy o několik dní později. Světlo baterky ozařovalo stránku zápisníku, plnící se tečkami a čárkami šifrovky vysílané Centrálou:

ROZUMÍME. PŘIHLÁSÍ SE U VÁS JISTÁ OSOBA. ZVOLÁNÍ: MÁTE RÁD PÍSNIČKU KOUZLO POLESÍ? OHLAS: NEUMÍM JI. PŘEDEJTE JÍ MATERIÁL A NA VAŽTE KONTAKT.

Několikrát si opakoval zvolání i ohlas a pak lístek se zprávou spálil. Byl zvědav na toho, kdo se na něho s domluveným heslem obrátí. Třeba se s ním už setkal.

Procházel uličkami Bělověže a pozorně si prohlížel všechny kolemjdoucí. Začaly ho znervózňovat návštěvy neznámých důstojníků v zámku. Cívky se dvěma filmy nosil s sebou stále marně.

72

INSTITUT HERMANNA GÖRINGA

Štít nad hlavním portálem vysoké, několikapatrové, architektonicky prostorně řešené budovy oznamoval, že zde v Hindenburgově ulici v Královci je Institut pro vědecký výzkum lesnictví Hermanna Göringa.

Tento ústav tvořil samostatné pracoviště, podřízené velkému lovčímu a ochránci lesů třetí říše. Náplň činnosti měl bohatou: provádět všestranný vědecký výzkum rostlinstva a zvířeny ve Východním Prusku, dohlížet na exploataci lesů a jejich obnovování, zabývat se problémy lovectví. Válka počet těchto úkolů ještě zvýšila. Pravomoc institutu se rozšířila i na lesy v severním Polsku, později i na všechna dobytá východní území. V mnoha lesních a pralesních prostorách zřídila armáda své sklady, základny a jiné tajné objekty, což bylo důvodem pro vybudování zvláštního oddělení, jež mělo za úkol chránit veškerý materiál i tajné plány týkající se tohoto zalesněného území.

Institut měl v těchto oblastech své pobočky, které se věnovaly vědeckým výzkumům. V čele institutu stál profesor Dervitz, již starší muž, každým coulem německý aristokrat, zcela zabraný do vědeckých prací.

Duší institutu byla inženýrka Helena, na slovo vzatá odbornice, pracující zde již několik let. její odborné znalosti i skvělé organizační schopnosti jí brzy získaly uznání a obdiv. Všichni ji považovali za zástupkyni ředitele. Ona jediná kromě profesora Dervitze měla přístup k materiálům vojenského oddělení institutu. Rovněž vedla různé inspekční komise na pracoviště roztroušené po lesích celého Východního Pruska a na dobytých územích. Jménem ředitele udržovala spojení s misemi neutrálních států nebo satelitů třetí říše, jejichž konzulární úřady sídlily v Královci. Často se účastnila důležitých porad i v Berlíně, když přišly na pořad jednání lesy a v nich umístěné vojenské objekty. Dokonce měla příležitost hovořit se samotným Göringem, což její postavení v institutu ještě víc upevnilo.

Svou prací, oddaností ideám třetí říše a osobním životem mohla inženýrka Helena sloužit za vzor německé ženy.

Ve volném čase, i když ho měla jen málo, pěstovala

73

inženýrka Helena různé druhy sportu. Jezdila na koni, plavala, cvičila se ve střelbě, dokonce se nebála parašutismu. Závistivci – a ti nikde nechybí – si ji dobírali, že v jedné věci nemá štěstí, totiž v lásce. S úsměvem je odbývala a prohlašovala, že to odkládá na pozdější dobu. Měla ráda mužskou společnost, a poněvadž byla krásná, neměla o ctitele, zvláště mezi vyššími důstojníky, nouzi. Někdy vodila za nos některého celé měsíce, pak ho nechala, a po čase se třeba k němu sama vrátila. Nabídky k sňatku odkládala na neurčito.

Jednoho jarního dne v roce 1942 se inženýrka Helena ohlásila u profesora Dervitze a předložila mu zprávu o posledních pracích v terénu. Navrhla, aby se provedla celková inspekce Bělověžského pralesa a přilehlých oblastí, neboť si na tomto lesním komplexu velmi zakládal sám Göring, a proto bylo namístě věnovat těmto lesnatým prostorám mimořádnou pozornost. V institutu se už několik měsíců pracovalo na Göringových tajných směrnicích týkajících se dalších osudů Bělověžského pralesa.

Profesor Dervitz přivítal návrh na inspekci Bělověž-

ského pralesa, neboť zde už od roku 1941 fungovala jejich pobočka, a nařídil za tím účelem sestavit skupinu odborníků.
Inženýrka Helena se chystala do bialystocké oblasti poprvé a svědomitě se pustila do studia příslušných map a plánů, konferovala s odborníky v lesnictví, radila se s vojenským oddělením institutu.
Konečně přišel den odjezdu...

INSPEKCE

Nedaleko bělověžského zámku stála menší budova, tzv. lovecký zámeček. Patřil pobočce Göringova institutu v Královci, kterou vedl ředitel Ragner. Personál pobočky měl na starosti ochranu Bělověžského pralesa, připravoval vhodná loviště pro hony a podle plánu zalesňoval prostory, které zůstaly po vypálených vesnicích.
Jednoho dne si Stanger všiml, že Ragner a jeho personál mají plno práce, služebnictvo že uhrabává cestičky a svědomitě uklízí prostranství kolem zámečku. Dověděl se, že zde čekají inspekci z Göringova institutu v Krá-

lovci. Nevěnoval této zprávě žádnou pozornost. Měl dost svých starostí. Dny ubíhaly a dosud se nikdo nepřihlásil, aby od něho převzal filmy.
Jednoho rána komise přijela. Porada v loveckém zámečku pak trvala celý den a až večer se hosté společně s Ragnerem objevili v kasinu na večeři.
Stanger seděl u stolu s Heidenem a Johrstem a prohlížel si příchozí. Většinou samí starší pánové, pravděpodobně lesničtí odborníci, kteří se už pro službu na frontě nehodili.
„Hezká, viď?" přerušil jeho pozorování Johrst.
„O kom vlastně mluvíš?" zeptal se Stanger.
„O té krásce, co tam s nimi sedí."
„Já žádnou nevidím."
„Nakloň se ke mně, pak ji uvidíš."
Stanger si přistrčil křeslo k Johrstovi a nenápadně se zadíval na stůl s hosty. Nyní ji spatřil...
„No, co jsem říkal?" prohodil Johrst a dloubl ho loktem.
„Ale jo... Jenomže já jsem, Alfréde, vyhazoval ze svého kvartýru větší krasavice."
„Nebuď vulgární. Ty jí vidíš jenom hlavu. Ale kdybys tak viděl její nožky, postavu... Panečku, ta stojí za podívanou."
„A co bych musel ještě vidět?" zlomyslně si dobíral Johrsta Stanger.
„Mluví z tebe hlad po ženské. Viď, že mám pravdu, Heidene?"
„Snad ano," odvětil Heiden. „Ale když se to tak vezme, Stangere, je to pěkná žena. Dobře jsem si ji prohlédl."
Stanger nenápadně pozoroval Němku. Obličej jí rámovaly světle hnědé vlasy. Rozesmáté, velké modré oči už chvíli šibalsky bloudily po kasinu. Živě se bavila s vedle ní sedícím Ragnerem, ale přitom nepřestávala pozorně sledovat okolí. Uvědomil si, že má půvabný nosík a pěkně modelované rty. Je hezká, přiznal si v duchu. Zdálo se mu, že se její pohled zastavuje u něho déle.
„Tak co, ty znalče, už sis ji prohlédl?" popichoval ho Johrst.
„Ale ano, prohlédl. Stála by za hřích, či spíš... za pokoj," šibalsky přimhouřil oči Stanger.
„Tak to zkus."

„Kdoví? Ale raději objednej koňak a zjisti o ní, co je zač."
Johrst se už chtěl vydat na výzvědy, když se u jejich stolu objevil ředitel Ragner.
„Dobrý večer, pánové," pozdravil je vespolek a každému pak podal ruku. Stanger mu přisunul křeslo a zeptal se:
„Pane řediteli, co to máte za filmovou hvězdu u vašeho stolu?"
„Líbí se vám, pane poručíku?"
„Hlavně Johrstovi. Ale ano..."
„Je to osobnost," vysvětlil Ragner a zvedl ukazováček. „Velké zvíře. Inženýrka, na slovo vzatá odbornice na lesy a opora našeho institutu vůbec. Moje nadřízená..."
„Inu, to je tedy opravdu velké zvíře," uznale mlaskl Johrst, „nic pro nás, Stangere."
„Pane Heidene," obrátil se Ranger na pobočníka Zavellyho, „pánové z inspekční komise se tady zdrží ještě několik dní. Chci pro ně uspořádat hon, a jestli vám vybude volná chvíle, srdečně vás na něj zvu. Také bychom mohli uspořádat taneční večírek. Vím, že o hudbu byste se už postaral. Musíme se jim tady trochu postarat o zábavu. No, a pánové budou mít příležitost zatančit si a zaflirtovat s půvabnou slečnou Helenou."
„Výborně," mnul si ruce Heiden. „Dnes máme čtvrtek, v sobotu si vyhodíme z kopejtka, pane řediteli. Požádám majora o dovolení uspořádat večírek a pozvu ho, aby na něj taky přišel."
Ragner spokojeně objednal čtyři koňaky, a když je vypili, poděkoval a vrátil se ke svým hostům.

Písnička kouzlo polesí

Kdyby mohlo být po jeho, pak by se z pozvání na tento večírek Stanger raději vykroutil. Necítil se na takovýchto zábavách ve své kůži. Musel se smát, tančit, pít, zpívat, pronášet hlouposti a lichotky lidem, z nichž mnozí, co se vesele bavili, odjížděli hned příštího dne na přepadové akce, účastnili se šťár a poprav. Měl kolikrát chuť připevnit pod bufet nebo pod některý stůl magnetickou minu a vyhodit celé kasino do vzduchu. Uplynulo již čtrnáct

dní od chvíle, kdy dostal z Centrály zprávu, že se u něho přihlásí osoba, která od něho převezme cívky s filmy. A zatím se stále nic nedělo.
Byl překrásný sobotní májový večer. Stanger se po práci vrátil do svého pokoje, opřel se o předprseň okna a zaposlouchal se do šumu pralesa. Vtom někdo zaklepal.
„Dále!" zvolal Stanger.
Dovnitř vstoupil Johrst.
„Jak to, že ještě nejsi oblečený?" podivil se.
„Proč?"
„Ty si nepůjdeš zatancovat?"
„Bolí mě hlava. Jsem utahaný a mám mizernou náladu. Celý týden jsem dřel, tak si dneska chci odpočinout."
„Zbláznil ses..."
„Vůbec ne. Prostě si chci odpočinout."
„Oblékej se, nebo na tebe poštvu Zavellyho. Ten když jde na nějakou zábavu, tak chce, aby tam byli všichni důstojníci ze štábu. Hoď sebou. Teď jdu pro Heidena, a pak se pro tebe zastavíme."
Stanger se oholil a oblékl si novou uniformu s Železným křížem. Ve dveřích stanuli Johrst a Heiden.
„No vida, jaký je z něho švihák," upozornil Johrst Heidena. „Ještě tam okouzlí všechny ženské."

„Nech těch vtipů. A nezapomeň, že mi něco dlužíš..."
Vydali se do kasina a celou cestu se škádlili.
Uvítalo je pijácké halasení. Všechna místa byla již obsazena. Volný zůstal pouze stůl, který zamluvil Heiden. Na tanečním parketu vířily dvojice. Stanger mimoděk vyhledal pohledem půvabnou inženýrku. Zrovna tančila s Clauserem. Orchestr hrál módní šlágry. Několik žen, které se večírku účastnily, mělo ohromný úspěch, tance se u nich zamlouvaly předem.
„Přivedu tu krásku k našemu stolu," oznámil svým sousedům Johrst. Doslova z tančící inženýrky nespouštěl oči.
„Oni ji k nám nepustí," namítl Heiden. Věděl, že jí dělají společnost lesničtí odborníci, a kromě toho s nimi seděli u stolu Zavelly, von Fryvatt a Clauser.
„Jen co dohrají, tak jí řeknu o další tanec. Jinak ji ti dědkové umoří," poznamenal Johrst.
Když orchestr dohrál, Johrst rychle vstal od stolu, významně mrkl na své přátele a již se prodíral mezi dvojicemi vracejícími se z tanečního parketu. Heiden a Stan-

ger zahlédli, jak došel k inženýrce, svižně se uklonil a prohodil s ní několik slov. Vracel se k nim celý rozzářený.
„Příští tanec je můj," oznámil jim vítězoslavně a zamnul si ruce. „Všechno je na dobré cestě. Uvidíte!"
Jakmile orchestr začal znovu hrát k tanci, Johrst zamířil k Heleně, vzal ji pod paží a vedl ji k jejich stolu.
„Podívej, jdou k nám," vesele sdělil Heiden Stangerovi.
„Asi se zbláznil. Vždyť je to pro šéfy urážka. Takhle jim sebrat jedinou dámu u stolu."
„Ale co, jsou už namazaní," mávl rukou Heiden, „a tak je jim všechno jedno..."
„Dovoluji si vám představit svou půvabnou tanečnici slečnu Helenu. Pánové Heiden a Stanger," obřadně představil Johrst svou společnici.
Oba důstojníci se zvedli, políbili inženýrce ruku a jako o závod jí přistrkovali křeslo a sklenku.
„Pánové, vy netančíte?" obrátila se s úsměvem na poněkud zaraženého Stangera a Heidena.
„Ne... Totiž... Přišli jsme pozdě a všechny dámy jsou už zadané...," vypravil ze sebe rozpačitě Heiden.
„Tak já budu tančit s vámi, ano?"
„Ale příští tanec je zas můj?" ujišťoval se Johrst a rozzářeně se zadíval na Helenu.
„Až na vás přijde řada, pane poručíku...," pohrozila mu prstem.
Upila doušek koňaku a zapálila si cigaretu. Začalo se mluvit o Královci, o zábavách a společenském životě.
A přece je hezká. Nebýt toho, že je Němka... Třeba má bratry v SS, u gestapa..., rozumoval Stanger a úkradkem hleděl na rozesmátý obličej půvabné inženýrky. Jakmile orchestr začal hrát, Helena se zvedla a současně vstali všichni tři důstojníci. Čekali, koho si zvolí.
„Vy jste byl první. Tančím s vámi...," podala ruku Stangerovi.
Pomalu pluli v rytmu valčíku. Stanger se lhostejnou tváří snažil zakrýt rozpaky, neboť mu neušlo, jak si ho tanečnice pozorně prohlíží.
„Proč jste takový smutný a zamračený?" přerušila Helena bariéru mlčení.

„Nějak mi není dobře, jsem přepracovaný...," lhal

Stanger.
„Jenom to?" pohlédla mu koketně do očí.
„A co jiného?" udiveně a rozpačitě zvedl obočí.
Helena se k němu lehce přitiskla a zašeptala:
„A není v tom... srdíčko?"
„Možná."
„Přece jenom jste mrzout. Ale když já...," zaraženě umlkla, „chci... tančit s vámi."
Stanger jí poprvé pohlédl přímo do očí a cítil, jak ho lehce zamrazilo. Vypitý koňak, blízkost jejího těla, vůně parfému, to všechno vzrušovalo. Už delší dobu se vyhýbal intimním stykům se ženami. Jeho práce v tomto ohledu vyžadovala spartánský život. Milostné pletky by v jeho zpravodajské činnosti mohly znamenat také začátek konce.
„Opravdu?" pronesl ještě rozpačitěji.
„Ano."
„Ale vy se musíte vrátit ke svému stolu."
„Vůbec ne. Ti tam," kývla hlavou směrem k řediteli Ragnerovi a jeho doprovodu, „mě nudí. Vykládají jenom o banálních hloupých mužských věcech."
Dozněly poslední tóny valčíku. Stanger uchopil Helenu pod paží.
„Nezapomeňte... Třetí tanec je váš. A pak už všechny ostatní," zašeptala mu do ucha. Stanger přikývl.
„Koňak!" zavolal na Johrsta a Heidena, když uviděl prázdnou láhev. „Proč zahálíte?"
„Už hoříš, co?" prohodil Johrst se zlomyslným úsměškem a významně se podíval na Stangera.
„Zrovna jako ty."
Vypili jednu rundu, pak druhou. Na stole přibývalo lahví a chlebíčků. Helena tančila po řadě s Heidenem, pak s Johrstem. Stanger se nemohl dočkat, až přijde řada na něho. Konečně...
Tančil s chutí, povzbuzen koňakem i vůní jejích vlasů, které ho příjemně lechtaly do obličeje.
„Krásně tančíte," zašeptala Helena.
„Jste velmi laskavá."
„Jste opravdu nádherný muž."
„To má být poklona?"
„Ne, doopravdy," zašeptala s ústy u jeho ucha. „Na-

kloňte se ještě víc ke mně... blíž..... Ano, takhle...," přitiskla se k němu. „Chci vám něco říci."
Milostné vyznání... – bodlo ho u srdce. Jsem hlupák. To mi tak ještě scházelo.
„Máte rád písničku Kouzlo Polesí?" zašeptala mu polsky rovnou do ucha. Na tváři cítil její horký, rychlý dech. Na vteřinu či snad na dvě si myslel, že se mu to jen zdá. V té chvíli nedovedl své pocity vyjádřit. Mísily se – radost, úžas i překvapení.
„Vypadl jste z tempa," pokárala ho tiše, „a neodpověděl jste mi."
„Ne, neumím ji," vypravil konečně ze sebe.
„Naučím vás té písničce," trochu se od něho odtáhla a koketně se mu podívala do očí. Stanger ji opět k sobě přitiskl a zašeptal:
„Vy?"
„Nečekal jste to?"
„Spíš bych..."
„Tiše, jen klid," sykla a obličej jí zvážněl. „Máte to s sebou?"
„Ale kdepak. Nosil jsem to s sebou řadu dní. Ale na plese? To by mi nikdy nenapadlo..."
„V naší práci musí být přece člověk stále připravený. Stále," pokárala ho, ale když viděla jeho zmatený obličej,

uklidnila ho: „Neberte to vážně. Povídám páté přes devá-
té, protože mám v tomto okamžiku ohromnou radost. Ale
teď poslouchejte, budu mluvit vážně. Budeme předstírat,
že jsme se do sebe zamilovali. Při tanci si pak můžeme
bez obav šeptat a nevzbudíme podezření."
„A co když se do sebe opravdu zamilujeme?" řekl
Stanger.
„Bylo by to zbytečné," odpověděla smutně. „A nedívejte
se tak na mě. Opravdu..."
„Halko," odvážil se zašeptat její jméno.
„A vy... A ty?" zeptala se.
„Andrzej."
„Andrzej, Andrzejek, Ondra. Máš hezké jméno. Ale po-
slyš, Andrzeji, kolik toho máš?"
„Hned ti to všechno řeknu. Halko, Halinko..."
„Uklidni se, ty divochu," napomenula ho. „Však víš, na
co se tě ptám."
„Dvě cívky s filmy."

„Kdy je mohu dostat?"
„Třeba ještě dnes."
„Dobrá...," přemýšlela chvíli a pak zašeptala: „Budu
tady ještě několik dní."
„Sejdeme se?" pohlédl jí do očí.
„Chceš?"
„Halko..."
„Tak dobrá. Ale jenom ne tady v kasinu," zašeptala, jak
jen mohla nejtišeji. „Bydlím sama v loveckém zámečku."
Pevně ji přitiskl k sobě a neodvážil se vyslovit své myš-
lenky.
„Musel jsi toho Blancka zastřelit?" zeptala se, aby za-
kryla své rozpaky.
„I tohle víš?"
„Nejenom to. Ale celá ta historie s Blanckem byla šita
hrubou nití. Důkladné vyšetřování mohlo mít neblahé ná-
sledky."
„Hlouposti," namítl Stanger, „důkazy mluvily v můj
prospěch."
Orchestr dohrál. Halka vzala Stangera za ruku a řekla:
„Půjdeme ke stolu. Tvým kamarádům se už po nás
ohromně stýská."
Heiden a Johrst, oba už podnapilí, seděli schlíple u sto-
lu, poněvadž viděli, že s námluvami u Heleny pohořeli
a že Stanger je oba porazil. On však nic z toho nevnímal.
Neslyšel pijácké halasení v kasinu ani vojenské písně,
které hulákali opilci, ani veselé štěbetání Heleny, která
se snažila rozptýlit sklíčeného Heidena a Johrsta. Stanger
kouřil, popíjel koňak a upřeně si ji prohlížel. Její chová-
ní neodpovídalo skutečnosti..., že pracuje ve zpravodaj-
ské službě. Kdykoli se na ni podíval, hrdlo se mu sevřelo
a nebyl schopen promluvit.
Opravdu jsem se do ní zamiloval, anebo to způsobil
vypitý alkohol a hlad po ženě? Ale ne... Měl jsem v ži-
votě známost s různými ženami, teď je to však jiné. Nikdy
jsem žádnou nemiloval. Nevěřil jsem, že něco takového
může přijít. Ale ji miluji, opravdu ji miluji za to, co dělá,
a musí toho dělat vskutku hodně, když jí Centrála tak
důvěřuje.
Ples v kasinu, uspořádaný na počest význačných pra-
covníků Göringova institutu, trval do pozdní noci. Stanger
potom Helenu doprovodil do loveckého zámečku. Šli par-

kem mlčky, tiskli se k sobě a oba cítili, že do jejich živo-
ta vstoupilo něco nového...

Helena se v Bělověži zdržela ještě tři dny. Oficiálně se scházela se Stangerem u jídla v kasinu, noci však trávili v jejím pokoji v loveckém zámečku. Za týden po jejím odjezdu dostal Stanger z Centrály zprávu, že filmy s tajnými kódy šifrovací kabiny v pořádku dostali. Blahopřáli mu k úspěchu.

82

GÖRING V BĚLOVĚŽI
ROZŠIFROVANÁ TAJEMSTVÍ

Akce Šifry skončila pro Stangera přes všechny dramatické okolnosti šťastně. Fotokopie šifrovacích klíčů bělověžského štábu Horn a mnohé další tajné dokumenty se dostaly do rukou generála Kira. Sovětská zpravodajská služba teď mohla zachycovat nepřátelské tajné zprávy a dešifrovat je. Díky těmto materiálům vypátrali spoustu špionážních rádiových stanic pracujících za frontou a zmařili hitlerovské zpravodajské služby leckteré plány. Inženýrka Helena se stala Stangerovi neocenitelnou pomocnicí. Mohl se na ni bezvýhradně spolehnout a s její pomocí připravovat další odvážné akce.

Svou pozornost nyní soustředil k získávání informací o nových hitlerovských posádkách rozmístěných v bialystocké oblasti a jejím okolí. Soustavně doplňoval své poznatky o vojenských jednotkách v Bialystoku, Grodnu, Lomzi, Zambrowě, Osowci a jiných městech. Shromažďoval údaje o všech okolních letištích a další důležité zprávy o hitlerovské administrativě.

Přátelské styky s poručíkem Heidenem, pobočníkem majora Zavellyho, mu umožňovaly snáze se dostat k tajným materiálům. A tak se stalo, že onoho jara roku devatenáct set čtyřicet dva se Stanger dověděl o Hitlerově speciální směrnici číslo čtyřicet jedna: znamenala přípravu nového, drtivého útoku na východní frontě. Nápor po celé délce frontové linie už nepřicházel v úvahu, proto hitlerovské velení soustředilo svou pozornost na jižní úsek fronty. Centrály abwehru poskytovaly nezbytné zpravodajské materiály, potřebné k provádění Hitlerovy nové směrnice. Vojenské štáby vypracovaly čtyři nové tajné plány východní operace. První z nich, s krycím názvem Blau, měl za úkol připravit útok severního křídla skupiny armád „Jih" u Voroněže. Stalo se tak v červnu roku

83

1942. Jako další se zrodil operační plán s krycím názvem Maus, podle řeky Mius na Kavkaze, který stanovil činnost jižního křídla skupiny armád „Jih" a začal se provádět v červenci roku 1942. Třetí plán – Siegfried – předpokládal úderný nápor skupiny armád Jih v červenci z charkovské oblasti na Stalingrad. Poslední z nich s krycím názvem Braunschweig – podrobně plánoval všechny útoky na Stalingrad a Kavkaz.

Všechny tyto tajné informace o ofenzivních plánech putovaly éterem nebo Heleniným rukama do Centrály.

V zámku se teď co chvíli šuškalo o příjezdu Göringa a dalších nacistických pohlavárů do Bělověže na lov. Stanger si lámal hlavu, zda by bylo v takovém případě možné provést nějakou záškodnickou akci. Měl k dispozici magnetické miny, pistoli s tlumičem a silné jedy, ale co z toho použít?

POKUSNÁ STŘELNICE ARYS

Už pátý den trávil Stanger na pokusné střelnici Orzysz ve Východním Prusku. Přijel sem společně s kapi-

tánem inženýrem Dietterem, specialistou na dělostřelecké zbraně a obrněná vozidla, aby se zde účastnili zkoušek nových druhů tankových zbraní. Přijela sem z vrchního velení branné moci početná skupina vyšších důstojníků a z továren konstruktéři nových zbraní.

Denně se pokusná střelnice otřásala rachotem vybuchujících střel, hřměním tankových motorů a samohybných děl. Právě zde zkoušeli nově vyrobená samohybná děla, určená k ničení sovětských tanků na východní frontě. Byla to děla s ničivou palebnou silou typu Marder. Zkouškám podrobovali čtyři druhy těchto děl. A to Panzerjäger Marder I na podvozku francouzského traktoru Lorraine, Marder II, Panzerjäger II na podvozku tanku Panzer II a Marder 38 na podvozku československého tanku TNHP. Za zkušební objekt sloužilo několik ukořistěných sovětských tanků T-34 a jiných obrněných vozů. Samohybná děla střílela z různé vzdálenosti a různými druhy nábojů do tanků T-34, které buď stály na jednom místě, nebo byly taženy na dlouhých lanech jinými tanky. Znalci zkoumali na základě speciálních testů pohyblivost

nových samohybných děl, jejich rychlost, překonávání obtížných terénních překážek, především pak účinek a přesnost zásahů. Zkoušky dopadly na výbornou. Do nových zbraní vkládali všichni velkou naději a věřili, že jakmile se objeví na východní frontě, zasadí sovětským tankovým jednotkám zničující úder.

Kapitán Dietter a poručík Stanger nechyběli při žádné zkoušce. Kapitán Dietter, který se rád chlubil svými znalostmi, ochotně ho seznamoval s technickými podrobnostmi. Výsledky pozorování měl shrnout a písemně předložit štábu zpravodajské služby v Bělověži. Stanger jako důstojník pro zvláštní úkoly věnoval spolu s pracovníky zpravodajské služby na střelnici pozornost jistým hlášením, která dostal štáb Horn a jež svědčila o tom, že o pokusnou střelnici Arys projevuje zájem nepřátelská výzvědná služba. Stanger za těchto okolností by rád znal Dietterovo stanovisko.

„Jak se na to dívám? Hm, nevím, co vám na to říct," kabonil se Dietter a chvíli hledal vhodná slova, kterými by vyjádřil své myšlenky. „V každém případě poněkud jinak než tahle hromada domýšlivých nafoukanců, které jste viděl a kteří znají frontu jenom z rozhlasových zpráv."

Stanger se na kapitána pozorně zadíval. Dosud od něho neslyšel tak ostrá slova, namířená proti důstojníkům vrchního velení branné moci.

„Promiňte mi mou zvědavost, pane kapitáne, ale velmi si cením vašich hlubokých znalostí, a proto bych rád slyšel váš názor. Samozřejmě si ho nechám pro sebe."

Dietter, příjemně polichocen Stangerovými slovy, vytáhl balíček cigaret a zapálil si.

„Jste mladý, pane poručíku, a snad máte o válce jinou představu než já. Ovšem to, co vám povím, opravdu zůstane pouze mezi námi," řekl, pozorně se dívaje na Stangera. „Spoléhám na vaši důstojnickou čest."

„Ale, pane kapitáne...," ohradil se Stanger.

„Dobrá, věřím vám. Pozoruji vás už několik měsíců a vidím, že jste jiný než například... ale co, na tom nesejde," mávl Dietter rukou, pohodlně se uvelebil na sedadle, podíval se na šoféra a pak se důvěrně naklonil k Stangerovi.

„Víte, já jsem jako mladý důstojník frontové zpravo-

dajské služby absolvoval již první světovou válku. Byl jsem na západní i na východní frontě. Celou dobu mezi oběma válkami jsem pracoval v ruském profilu. Měl jsem příležitost navštěvovat pod různými záminkami Rusko, zvláště od podzimu devatenáct set třicet devět. Nenávidím Rusy, ale obdivuji jejich sílu. Chápete, jak to myslím. Samohybné dělo je dobrá zbraň, řekl bych výborná. Rusy však neporazí. Zničí jim stovky tanků, možná i víc. Místo nich pošlou Rusové tisíce nových a ještě lepších. Od června jedenačtyřicátého roku jsem vyslýchal desítky sovětských důstojníků, inženýrů, kteří se specializovali na výrobu tanků a samohybných děl, prohlížel jsem ukořistěná děla, tanky, různé těžké zbraně. Nejsou lepší než naše, ale taky ne horší. Ale o to nejde," odmlčel se, zapálil si vyhaslou cigaretu a pokračoval: „Rusko je neporazitelné. Nedívejte se tak na mě, pane poručíku...," pohlédl na Stangera. „Vím, co říkám, a je mi už šedesát let."

„Nu dobrá, pane kapitáne, ale co dál?"

„Nejsem jasnovidec. Čas všechno ukáže. Válka by mohla probíhat jinak, kdyby ne..." Umlkl, jako by se zalekl vlastní sdílnosti. Pak se rychle, překotně rozhovořil.

„Ostatně na tom nesejde. Rozdrtili jsme Francii. Měli jsme porazit Anglii, a to, jak víte, by už nebylo tak těžké. Potom dokončit tažení v Africe a na Blízkém Východě. Upevnit svou moc, zatáhnout do války Japonsko, a teprve pak udeřit na Rusko. Zapamatujte si má slova a nechte si je pro sebe. Ostatně není to jenom můj názor. Kdyby ti kapráští diletanti nechali vést válku nás, staré zkušené štábní důstojníky, vypadala by dnes situace jinak."

„Pane kapitáne, vaše slova mě šokovala."

„Lituji, pane poručíku, že si nemůžeme popovídat déle, ale už jsme v Bělověži."

ZOSTŘENÁ POHOTOVOST

Auto projelo uličkami Bělověže a zabočilo k hlavní bráně do zámeckého parku. Tady jim zastoupila cestu pětičlenná plně vyzbrojená hlídka letištního praporu, jejíž velitel přistoupil k vozu, zasalutoval a požádal o doklady. Stanger a Dietter se na sebe užasle podívali. Velitel bedlivě prohlédl jejich doklady a cestovní rozkaz.

„Pánové prominou, ale mám rozkaz zkontrolovat každý vůz, který vjíždí do obvodu zámku. Buďte tak laskaví a vystupte."

Stanger a Dietter beze slova opustili auto a otevřeli příruční kufříky. Strážní prohlédli jejich osobní věci, potom vnitřek vozu, zavazadlový prostor a dokonce zvedli kapotu.

Dietter se takřka chvěl rozčilením a pohrdavě hleděl na vojáky.

Konečně jim dovolili jet dál. Na krátkém úseku od brány k zámku minuli ještě několik hlídek. Před podjezdem a kolem stály zesílené stráže a znovu následovala prohlídka dokladů.

„Co to znamená, pane kapitáne?" řekl Stanger a tázavě pohlédl na Diettera.

„Čertví. Ti si pořád něco vymýšlejí. Děkuji za společnost, pane poručíku. Navštivte někdy po práci starého samotáře. Popovídáme si o lecčems."

„Děkuji. Určitě vás navštívím."

Stanger ještě ani nedošel ke svému pokoji, když ho dostihl dozorčí důstojník a nařídil mu, aby se okamžitě hlásil u majora Zavellyho. Jen postavil kufřík do svého pokoje a ihned se vydal do majorovy pracovny.

„Konečně jsi tady, Stangere," uvítal ho v sekretariátu

Heiden. „Bylo nám tady bez tebe smutno a kasino div nezkrachovalo," dodal žertem.
„Buď zdráv!" podal mu Stanger ruku. „Poslyš, Hansi, co se tu děje? Proč najednou všechny ty kontroly, prohlídky a stráže?"
Heiden položil prst na rty a přistoupil k Stangerovi.
„Přísně tajné... Třeba ti to starý řekne sám. Víš, kdo dnes nebo zítra přijede do Bělověže? Jestli to uhodneš, platím koňak. Když ne, platíš ho ty."
„Admirál Canaris," vyhrkl Stanger nazdařbůh.
„Ty jsi vždycky samá legrace. Kdyby sem měl přijet náš nejvyšší šéf, tak by jednak o tom nikdo nevěděl a nepořádala by se celá ta šaškárna, kterou jsi viděl. A tos toho viděl ještě málo."
„Tak už mě nenapínej, čeká na mě starý."
„Ten koňak jsi prohrál. Teď poslouchej," ztišil Heiden hlas. „Čeká se říšský maršál Hermann Göring a další významní hosté. Ale pst..."

87

„Říšský maršál?" Stanger úžasem vytřeštil oči.
„Tak už jdi," ukázal Heiden na Zavellyho dveře. „Ale pamatuj, nic nevíš."
Stanger zaklepal a vešel do náčelníkovy pracovny.
„Pane majore, poručík Stanger hlásí svůj návrat z pokusné střelnice Arys," ohlásil podle předpisu.
„A kapitán Dietter?" otázal se Zavelly.
„Není mu dobře, šel do svého pokoje."
„Zprávu o cestě už máš hotovou?"
„Celou ještě ne. Musím ji přepsat na stroji."
„Dobrá. To uděláš potom. Jsi hodně unavený?"
„Vždycky jsem vám k dispozici, pane majore."
„Tak poslouchej. V zámku a vůbec v Bělověži je vyhlášena zostřená pohotovost. Každý štábní důstojník má už určen úkol. Máš v té věci nějaké přání?"
„Nevím, pane majore, o jakou pohotovost jde."
„Nikdo ti ještě nic neřekl?"
„Ne, nikdo. Ostatně nebylo ani kdy, vždyť jsme zrovna přijeli."
„Do Bělověže přijíždí na návštěvu velmi důležitá osobnost. Za prvé nesmíš bez povolení opustit zámek. Mohu to povolit jenom já nebo kapitán Clauser. I odchod na jídlo a návrat se musí nahlásit dozorčímu důstojníkovi. Musíme se všemožně postarat o to, aby se během návštěvy nic mimořádného nepřihodilo. Co bych ti tak dal na starost...," odmlčel se Zavelly a očima jezdil po plánu zámku, ležícím před ním. „Tady je to obsazené...," bručel. „Tenhle úsek má kapitán Dengel, sem půjdou Dietter a Schwind. Ale počkej, ty se přece dobře vyznáš v rádiových stanicích a šifrách, přidělím ti službu v šifrovací kabině. Budeš tam společně s poručíkem Johrstem a pomůžeš mu s depešemi. Bude jich jistě hodně. Musíš mít na sobě kompletní výstroj, poboční zbraň, samopal, granáty, přilbu a pláštěnku. Je ti to jasné?"
„Ano."
„Za dvě hodiny se ohlas v šifrovací kabině."

88

BEZMOCNOST

Oholil se, převlékl a bez chuti se opožděně naobědval. Pak prohlédl bojovou ústroj. Ze schodů a chodeb k němu zalétalo horečné rámusení a kroky četných stráží. Dokonce ho opustila jeho obvyklá duchapřítomnost. Zbývalo mu ještě trochu času, proto přecházel po pokoji a uvažoval: Nebýt toho zatraceného odjezdu na pokusnou střelnici,

třeba bych stačil něco vymyslet, podniknout, aspoň poslat zprávu Centrále. Ten tlustý vepř sem určitě přijíždí na lov. Rád bych věděl, koho má v doprovodu. Co bych mohl ještě narychlo vymyslet? A ta pohotovost budiž stokrát prokleta. Sledují člověka na každém kroku. Kdy ten zatracenec přijede? Ještě mám čas aspoň několik hodin.

Sebral bojovou ústroj a zabouchl dveře. Na chodbě minul několik strážných, kteří si ho podezíravě prohlíželi, a vstoupil do šifrovací kabiny. Od události s Blanckem sem nevkročil.

„Stangere, ty jdeš za mnou? To je báječné!" radostně ho vítal od psacího stolu Johrst. „Dlouhá chvíle nám tady nebude, to se neboj." Pootevřel dvířka psacího stolu a ukázal několik lahví, které si prozíravě opatřil na čas zostřené pohotovosti.

„Jsi kanón! Mám si tady odpykávat nespáchané viny."

„Aspoň pomůžeš se zprávami, vždyť by se z toho jeden zbláznil. Tu máš, čti." Heiden mu podal zprávu, kterou před chvílí přijal a už rozšifroval.

PŘÍJEZD VLAKEM, KOLEJE OD HAJNOWKY DO BĚLOVĚŽE STŘEŽIT POLICIÍ, ČETNICTVEM A VOJSKEM, OBSADIT STANICI V BĚLOVĚŽI. VYKÁZAT ODSUD CIVILNÍ OBYVATELSTVO. URČIT OCHRANU VLAKU. PŘIPRAVIT UBYTOVÁNÍ PRO OSOBNÍ OCHRANU A DOPROVOD. ORIENTAČNĚ OSMÁ NEBO DEVÁTÁ HODINA RÁNO.

„Zítra?" zeptal se Stanger, když přelétl zrakem zprávu.

„Aspoň to z toho vyplývá."

Radiotelegrafista Jung opět položil před Johrsta papírovou pásku plnou sloupců s čísly a písmen.

„Tady máš šifrovací klíč," řekl Johrst Stangerovi a podal mu knihu, „najdi si osmnáctku, rozšifruj to a přepiš na stroji."

Stanger okamžitě poznal knihu v šedivé plátěné vazbě. Kolik úsilí a námahy ho tenkrát stálo její ofotografování. Teď ji měl v ruce. Ale stejně by ji nemohl ofotografovat, leda nanejvýš potají opsat některé klíče.

Vyhledal uvedené číslo a začal přepisovat text zprávy: URČIT JEDNOTKY, KTERÉ ZABEZPEČÍ PROSTORY NAPLÁNOVANÉ K LOVU. PRO JISTOTU PŘIPRAVIT PŘISTÁVACÍ PLOCHU PRO ZVLÁŠTNÍ LETADLO.

Teprve před půlnocí se počet zpráv zmenšil a Stanger s Johrstem si mohli na chvíli oddechnout, najíst se a vypít po sklence.

Ještě za rozbřesku přijelo k zámku několik vozů s Göringovou osobní ochranou. Její příslušníci pečlivě zkontrolovali bezpečnostní opatření v zámku, parku a jeho okolí. Po deváté hodině vjel do stanice Bělověž-zámek zvláštní vlak. Tvořilo ho několik speciálních salonních vagónů s pancéřovými stěnami a olověnou podlahou. Do automobilů, jež stály hned u nástupiště, nasedli Göring, Rosenberg, Koch, nějací generálové a jejich početný doprovod. Pak se auta špalírem ochranných stráží rozjela k zámku.

Stanger a Johrst stáli u okna a dívali se, jak k zámeckému podjezdu přijíždějí limuzíny. Zavelly v slavnostní uniformě, doprovázen Clauserem a von Fryvattem, vítal hosty. Z obrněného mercedesu vysedl Göring v loveckém úboru.

S nosem přitisknutým k okenní tabuli sledoval Stanger podívanou u zámeckého podjezdu. Ani by v té chvíli nedovedl přesně vyjádřit, co cítí. Co kdybych vyšel na chodbu, jim v ústrety, a vypálil ze samopalu celý zásobník,

napadlo ho. Byl by to i můj konec... Ale co z toho? Byl by to čin zoufalce, a ne zpravodajského pracovníka. Mám jen jedinou možnost...

Chytil se této myšlenky. Už před svým příchodem sem pečlivě prostudoval rozmístění zámeckých chodeb, sálů, komnat a nesčetných zákoutí. Göringovo apartmá bylo v pravém zámeckém křídle. Vzpomínal, kde leží salon, ložnice, jídelna, knihovna a další místnosti. Přístup k nim byl nyní uzavřen. Zámek však měl rozsáhlé půdní prostory. A ty měl nyní na mysli. Jednou je paklíčem otevřel

a proslídil. Věděl, do kterého komína ústí krb v Göringově salónu. Měl ve svém pokoji ukrytých několik magnetických min. Rozhodl se, že je zkusí použít, dokud je na chodbách rušno.

„Ti se mají," vytrhl ho ze zamyšlení Johrst, který stejně jako on pozoroval suitu hitlerovských pohlavárů. Neodpověděl, poněvadž do šifrovací kabiny vstoupil nějaký plukovník letectva, doprovázený von Fryvattem. Podal Johrstovi lístek se zprávou a nařídil mu, aby ji odeslal do Hitlerova hlavního stanu. Po jejich odchodu opustil kabinu i Stanger. Po chodbách se procházeli členové Göringovy osobní ochrany. Vklouzl do svého pokoje, chvíli počkal a pak opět vyšel na chodbu. Předstíraje zamyšlení vystupoval po schodišti vedoucím k zámeckým půdním prostorám. Na odpočívadle v druhém patře zvedl hlavu a spatřil dva statné hromotluky, opírající se o horní balustrádu a civějící dolů.

„Kampak, pane poručíku?" zeptal se posměšně jeden z nich.

„Do šifrovací kabiny. Div jsem únavou a nevyspáním nezabloudil," zalhal pohotově.

Jeden z civilů sešel k němu, požádal o doklady, prohlédl je a nabídl se, že ho k šifrovací kabině dovede. Pochopil, že jeho plán ztroskotal.

Göring celý den odpočíval, a v pralese zatím připravovali velký hon. Několik polesí, kde vystopovali stáda divočáků, jelenů, srn a rysů, uzavřeli hustým řetězem stráží. Příštího rána se Göring se svým doprovodem vydal do pralesa. Přenosnou rádiovou stanicí hlásili Göringovi lidé každou půlhodinu do zámku, že lovy probíhají úspěšně. Teprve k večeru přivezly bryčky lovce s bohatou kořistí. V zámeckém parku rozvěsili mezi duby na lešení z bidel skolené divočáky, jeleny a srnce. Za soumraku tu rozdělali táborový oheň a za zvuků lesních rohů přišel Göring se svou družinou, aby se zúčastnil loveckého obřadu. Prohlížely se jednotlivé kusy ulovené zvěře, lovci se chlubili svým střeleckým uměním a dvorní fotograf „velkého lovčího" dělal památeční snímky. Ceremonii ukončila starogermánská píseň zahraná na lesní rohy.

V Göringově apartmá trvala do pozdních nočních hodin bohatá hostina. Na chodbách, kolem zámku a v parku bděly nad bezpečností hostů četné stráže.

Stanger, nevrlý, smutný a nevyspalý, seděl v šifrovací kabině a svou smutnou náladu utápěl v koňaku.

Bylo časné májové ráno. V bělověžském zámku vládlo ticho, hosté zmoženi bohatým jídlem a pitím odpočívali ve svých pokojích.

Radiotelegrafista Jung přijal obvyklý počet ranních úředních oznámení. Neobsahovala nic pozoruhodného. Johrst a Stanger je přepisovali na strojích. Vtom se opět ozvala rádiová stanice. Jung rychle zapisoval značky vysílané šifrovky.

„Nějaká velmi pilná zpráva, pane poručíku," řekl Jung a položil před Johrsta přijatou depeši. „Vysílaná z vůdcova hlavního stanu."
„Jako všechno, co oni vysílají," broukl Johrst a pustil se do práce.

DNES V DESET HODIN TŘICET MINUT BYL V PRAZE SPÁCHÁN ATENTÁT NA GRUPPENFÜHRERA SS REINHARDTA HEYDRICHA, ZASTUPUJÍCÍHO ŘÍŠSKÉHO PROTEKTORA PRO ČECHY A MORAVU. HEYDRICH TĚŽCE RANĚN ZÁPASÍ SE SMRTÍ. ATENTÁTNÍCI ZATÍM UNIKLI.

„Slyšíš, Stangere?" zvolal Johrst, když dočetl depeši. „Něco opravdu mimořádného. Zůstaň tu, a já běžím se zprávou za majorem Zavellym."
Sotva Johrst opustil šifrovací kabinu, rozezněl se zvonek speciální malé telefonní ústředny. Volalo vrchní velitelství branné moci a žádalo o spojení s apartmá říšského maršála. Jung se domluvil s Göringovým pobočníkem a přepojil telefon na přímý hovor.
Během deseti minut zámek ožil. V šifrovací kabině se objevil Göringův pobočník, spojil se s letištěm v Bialystoku a nařídil, aby sem okamžitě poslali zvláštní letadlo. Neuplynula ani hodina, a už jeho motor burácel nad zámkem. Göring poděšený zprávou o atentátu na Heydricha přerušil svůj pobyt v Bělověži a odletěl do Hitlerova hlavního stanu. Po jeho odletu opustili Bělověž i ostatní hodnostáři.

ODVETA
POHLEDNICE Z KRÁLOVCE

Stangera dlouho mrzelo, že mu Göring unikl. S ještě větším úsilím se věnoval své každodenní zpravodajské práci. Německá armáda všemi prostředky útočila na jižním úseku východní fronty. Centrála potřebovala stále víc zpráv. Stanger posílal šifrovky o chystané ofenzívě v kurské oblasti směrem na Voroněž. Na středním a severním úseku fronty byl relativně klid.
V prostorách Bělověžského pralesa zůstaly trosky vypálených vesnic a ladem ležící pole jako památka na akci 322. praporu. Velel mu tehdy major Nadel. Podle rozkazu vesnice vypálili a zastřelili desítky lidí. V štábu zpravodajské služby se o této akci dost mluvilo a na obzoru se již rýsovala další, rozsahem mnohem větší...
„Stangere, přišel ti pohled," oznámil mu jednoho rána na chodbě Heiden.
„Od koho?" předstíral Stanger údiv.
„Jsem diskrétní a cizí lístky nečtu. Ale tuším, že je od tvé krásky."
„Aby tě to tvé tušení nezklamalo," dobíral si ho Stanger. V sekretariátu mu Heiden s významným úsměvem podal pohlednici. S lhostejnou tváří si ji před ním přečetl.
„Tak co, uhádl jsem?" vyzvídal Heiden.
„No jo, uhádl...," přisvědčil Stanger a lehce se začervenal, protože o jeho milostném poměru s Helenou se už v zámku vědělo a kolegové ho kvůli tomu často škádlili. „Za tu dobrou zprávu máš u mne koňak," slíbil mu již mezi dveřmi.
Ve svém pokoji ještě jednou pozorně přečetl každé slovo od Halky:

Nejdražší! Posílám Ti mnoho srdečných pozdravů. V příštích dnech se chystám do Bělověže. Seznámíš se s dvěma mými

okouzlujícími přáteli. Práce je spousta. Čekám, až se sejdeme. Líbám... Tvá Helena

Text ho vzrušil. Čteno mezi řádky, ohlašoval novou akci, o které mluvili s Halkou před několika týdny.

Stáli tenkrát v hale loveckého zámečku před obrovskou mapou Bělověžského pralesa a přilehlých oblastí. Halka ukázala na bílé kroužky s černými křížky a zeptala se ho, jestli ví, co znamenají. A když pokrčil bezmocně rameny, vysvětlovala: „Jsou to místa, kde dříve stávaly vesnice. Vypálil je v létě devatenáct set čtyřicet jedna 322. prapor majora Nadela. Část obyvatelstva zastřelili, zbytek odvezli. Ladem ležící pole a zbořeniště vesnic mají být zalesněna. Na Göringův příkaz se této akce účastnil nadlovčí inženýr Thirping z našeho institutu, aby jako starý lesák a vynikající odborník určil vesnice k likvidaci. Provázel ho tady Untersturmführer SS Berthel, zplnomocněnec generála SS von dem Bacha Zalewskyho, nejvyššího velitele SS a policie na středním úseku fronty, a jménem Himmlerovým dohlížel na akci 322. praporu..."

Po přečtení pohledu si připomněl podrobnosti z jejich rozhovoru, Halčina šeptem pronesená slova: „Ty zločince musíme odstranit! Rozumíš?... Thirping a Berthel mají v plánu další takovou akci. Nesmíme dopustit, aby zas vraždili naše lidi a vypalovali vesnice."

Pohlednice znamenala, že nadlovčího Thirpinga a untersturmführera Berthela čeká jejich poslední cesta do Bělověžského pralesa.

SETKÁNÍ V KASINU

Uplynuly tři dny od chvíle, kdy dostal zprávu od Halky. Odpoledne ho Heiden vylákal na procházku. Chodili alejemi zámeckého parku a povídali si o všem možném. V okně loveckého zámečku zahlédli ředitele Ragnera. Kýval na ně a zval je k sobě.

„Pane poručíku," oznámil Ragner s tajuplným úsměvem Stangerovi. „Zítra očekávám hosty..."

„Nu, to je hezké," konvenčně se tvářil Stanger.

„Jednu osobu s radostí uvítáte...," zašeptal Ragner a významně zamrkal na Stangera.

„Opravdu, pane řediteli?"

„Ano. Přijede inženýrka Helena. Co tomu říkáte?"

„Děkuji, pane řediteli. Z takové zprávy mám velkou radost," vesele se zasmál Stanger.

„Inu, není nad mládí a lásku," povzdychl si zhluboka Ragner a pokýval hlavou. „Mám u vás za dobrou novinu koňak."

„Samozřejmě, pane řediteli," přisvědčil Stanger.

Příštího dne každou chvíli vyhlížel z okna, neklidně přecházel po místnosti a práce mu nešla od ruky. V pozdním odpoledni zastavil před loveckým zámečkem zaprášený mercedes. Přijela inženýrka Helena v doprovodu dvou pánů. Po chvíli zazvonil v Stangerově pokoji telefon. Zvedl sluchátko a uslyšel Halčin hlas.

„Mám radost. Mám ohromnou radost... Samozřejmě, že jsem čekal... Cože, do kasina?... Ano, rád se s nimi seznámím... Výborně. Myslím, že s tím, co ti řeknu, budeš spokojena... Cože? No samozřejmě, že se mi ohromně stýskalo. Tak tedy za hodinu."

Položil sluchátko a zaplavil ho pocit štěstí. Těšil se na setkání s ní i na seznámení s těmi, nad kterými měl za jejich zločiny vykonat rozsudek.

Když vešel do jídelny, Halka vstala od stolu a vyběhla mu v ústrety.

„Andrzeji...," zašeptala rozechvěle a podala mu ruku, kterou on šarmantně políbil.
„Mám ohromnou radost... Vítám tě...," pronesl dojatě a jeho pohled sklouzl na hosty, kteří sledovali od stolu jejich přivítání.
„Pojď, představím tě," zašeptala Halka a vzala ho za ruku.
„Pánové, seznamte se. Poručík Stanger, můj přítel, nadlovčí inženýr Thirping a Untersturmführer Berthel."
Následovaly stisky rukou a zdvořilostní poklony. Stanger si přitáhl židli a posadil se mezi Halku a ředitele Ragnera. Po očku si prohlížel objekty své nejbližší akce. Thirpingovi bylo asi šedesát, měl na sobě stejnokroj německého lesníka a budil dojem dobrodušného, žoviálního, ještě čilého a zdravého starého muže. Esesmanskou uniformu Berthela, urostlého, statného blondýna s nepříjem-

ným pohledem, zdobil železný kříž I. třídy a u pasu se mu houpalo pouzdro s pistolí značky Walter.
Číšnice přinesla chlebíčky a nápoje. Připili si na seznámení.
„Chystáte tedy novou akci?" zeptal se Ragner Thirpinga.
„Ano, pane řediteli. S tou předcházející byl říšský maršál velmi spokojen. Prapor majora Nadela dostal zvláštní pochvalu a některé jeho příslušníky vyznamenali a povýšili. Potom si promluvíme o nových úkolech spojených s očisťováním Bělověžského pralesa."
„Ale nezapomeňte, pane inženýre," vmísila se do řeči Helena, „že nás zítra čeká porada v Bialystoku v zemském úřadě u doktora Adama!"
„Počítám s ní, samozřejmě. Zabere nám určitě celý den."
Berthel do rozhovoru nezasahoval, poněvadž se netýkal jeho zájmové oblasti. A tak se Stanger rozpovídal o událostech na frontě a o zvýšené činnosti banditů v Bělověžském pralese. Čím víc ubývalo pití v lahvích, tím se zábava stávala nenucenější, oživenější a bezstarostnější. Služební záležitosti ustoupily do pozadí. Stanger vykládal anekdoty o Churchillovi, Rooseveltovi a o nedalekém vítězství. Svým chováním okouzlil celou společnost.
„Poslyš, Andrzeji, pojeď s námi do Bialystoku...," zašeptala Halka, přitulila se k němu a výmluvně se mu podívala do očí.
„Do Bialystoku?" zeptal se Stanger s předstíraným údivem. „A proč?"
„Pane poručíku," vmísil se do řeči Thirping, „srdečně vás zveme. Pobavíme se tam."
„Pánové, mám báječný nápad," řekla Helena. „Až v Bialystoku vyřídíme služební záležitosti, uspořádáme si v Rítzu hostinku. Hraje tam výborný orchestr, každý večer se tančí. Co vy na to, pánové? Máme tak málo příležitostí dobře se pobavit..."
„Jste rozkošná, paní Heleno," souhlasil Thirping a políbil jí ruku. „Pojedete s námi, pane poručíku?"
„Ale velmi rád, třebas hned, jenom kdybych mohl. Jsem však ve službě," namítl Stanger a bezmocně rozhodil rukama. „Ostatně co člověk neudělá pro milou společnost. Musím něco vymyslet... Chviličku!"

„Pojeď s námi!" zval ho i Berthel a kamarádsky ho plácl po rameni, „Pobavíme se. Nebudeš litovat."
Stanger se rozhlédl po sálu a řekl:
„Na okamžik mě omluvte. Musím si s někým promluvit."

Vstal a zamířil ke stolu, kde seděli kapitán Dengel, zástupce majora von Fryvatta, a kapitán Dietter.
„Dovolíte, pane kapitáne?" řekl a tázavě pohlédl na Dengela.
„Ale samozřejmě, prosím," usmál se Dengel a přistrčil Stangerovi židli. „Vidím, že jste v sedmém nebi," neodpustil si poznamenat.
„To je pravda. Pane kapitáne, vím, že často jezdíte do Bialystoku..."
„Ano, ale oč jde?"
„Inženýrka Helena a její přátelé mě zvou na zítřek do hotelu Ritz v Bialystoku. Víte, jde o takový menší flám. Trochu alkoholu, tanec a snad ještě něco... Samotnému se mi do Bialystoku jet nechce. Bude mě opravdu těšit, když mi budete dělat společníka."
„Zítra?" broukl Dengel. Chvíli se kousal do rtů a mlčel, ale Stanger věděl, že návnada zabrala. Dengel nikdy nepohrdl sklenkou pití a měl flámy rád. „Výborně! Uděláme si výletíček," zaradoval se. „Musím vyřídit několik věcí na letecké základně Krywlany. Objednám vůz a jedeme. Počítejte se mnou!" stiskl ruku Stangerovi.
Ten potěšen objednal tři koňaky, a když je vypili, vrátil se ke stolu, kde seděla Halka.
„Tak co, pane poručíku?" zeptal se ho Thirping, už značně opilý.
„Jedeme!"
„To je nádherné. Jsi báječný," zaradovala se Halka.
„Vážení, nebudete mít námitky proti tomu, aby se mnou jel kapitán Dengel?"
„Ale kdepak...," zvolal Thirping.
„Ujišťuji vás, že kapitán je ohromný kumpán v pití a vůbec...," dodal Stanger a spiklenecky mrkl na Berthela.
Stangerovi večer ve společnosti Halčině a jejích „okouzlujících přátel" rychle uběhl. Při loučení si domluvili hodinu a místo setkání v Bialystoku. Stanger šel potom vyprovodit Halku k loveckému zámečku a informoval ji o plánu, který měl v úmyslu příští noc provést.

VEČER V HOTELU RITZ

Do Bialystoku přijeli hned ráno, takže Stanger měl k dispozici celý den. Kapitán Dengel zůstal na velitelství letecké základny Krywlany, kde něco vyřizoval se sekcí I-CF. Stanger se rozjel do sídla bialystockého abwehru a několik hodin zde konferoval se zdejším velitelem. Upřesnil si své poznatky o místní posádce a o vojenských jednotkách, které sem přemisťovali ze západu, tady je doplňovali, vycvičili a poslali na východní frontu. Pak se rozhodl navštívit v Bialystoku věznici, jejíž prostory chtěl – pro každý případ – poznat už dávno, ale dosud se mu nenaskytla příležitost.
Přijal ho náčelník věznice regierungsrat Kneffel. Stanger se představil a oznámil mu, že jejich štáb dostal několik hlášení, ze kterých vyplývá, že se výzvědná služba podzemního hnutí zajímá o věznici a její bezpečnostní opatření. Rád by si proto na místě ověřil, do jaké míry jsou tyto zprávy pravdivé. Kneffel ho tedy po věznici provedl. Stanger si důkladně prohlédl mohutné zdi a bezpečnostní opatření. S úděsem hleděl na zbídačelé zástupy vězňů – rukojmí gestapa, kteří si ho polekaně nebo nenávistně prohlíželi.
V sedmnáct hodin odjel na leteckou základnu Krywlany, kde už na něho čekal Dengel, a oba pak zamířili k hotelu Ritz. Tam už na ně čekali ve vyhrazeném salónku Helena, Thirping a Berthel. Stůl se prohýbal pod oblože-

nými mísami a bateriemi lahví. Z tanečního sálu zalétaly do jejich místnosti tlumené zvuky hudby. Berthel a Dengel pozvali ke stolu dvě osamělé ženy, jež v hotelu Ritz číhaly na podobné příležitosti.

Tančilo se, pronášely se přípitky, vládla veselá a bezstarostná nálada. Stanger nenápadně pozoroval ručičku hodin, a třebaže pil stejně jako ostatní, ani na chvíli nezapomínal na připravovanou akci. Vedle jeho křesla leželа aktovka se smrtonosnou náloží. Hudba opět začala hrát a Stanger s Halkou vyšli do sálu, aby si zatančili. Když se vmísili mezi tančící dvojice, Stanger se jí šeptem zeptal:

„Už je čas?"

„Ano," přisvědčila.

„Dobrá. K příštímu tanci vyzveš Thirpinga, a já zů-

stanu v salónku. Až se vrátíš, zahájíš akci. Dvě hodiny stačí?"

„Určitě. Připomenu jim, že se už musíme vracet. Zítra nás čeká celý den práce..."

MAGNETICKÁ MINA

Dozněly poslední tóny tanga. Vrátili se do salónku, kde seděl u stolu pouze nadlovčí, inženýr Thirping.

„Pane inženýre," řekla Helena a usmála se na Thirpinga. „Copak že jste tak sám, bez společnosti? Pánové jsou oškliví. Sami si našli společnice, a vy tu teď sedíte jako poustevník..."

„Ale vždyť já se bavím znamenitě, paní Heleno," bránil se Thirping a tupě se na ni zadíval.

„Vím jak na to. Zatančíme si spolu. Nedáte mi košem, viďte?"

„Jste rozkošná," poděkoval Thirping. „Rozkošná... Tentokrát bude mít službu u stolu pan poručík."

„Co se dá dělat," povzdechl si Stanger. „Přání dam je mi rozkazem."

Dengel a Berthel se zcela věnovali svým partnerkám a o ostatní členy společnosti se vůbec nestarali. Jakmile se rozlehly první tóny populárního šlágru Rosamunda, Thirping nabídl rámě Heleně a vedl ji do tanečního sálu. Za nimi odešli se svými partnerkami Dengel a Berthel.

Stanger osaměl u stolu. Svíce planoucí ve svícnech vrhaly mihotavé stíny. Chvíli se zaposlouchával do halasu, který sem doléhal z tanečního sálu. Ne, než tanec skončí, nikdo sem nepřijde. Otevřel aktovku, na jejímž dně pod listinami ležela magnetická mina. Nařídil ji tak, aby výbuch nastal za dvě hodiny. Halčina kabelka ležela na sousedním křesle. Stanger ji otevřel, strčil minu dovnitř mezi různé drobnosti, zaklapl uzávěr a položil ji na původní místo.

Zapálil si cigaretu a malými doušky upíjel kávu. Za chvíli se veselá společnost vrátila ke stolu. Halka se zadívala na Stangera. Držel v ruce sklenku koňaku, což bylo znamením, že se svého úkolu zhostil. Uklidněna se obrátila k ostatním:

„Pánové, není to od vás hezké..."

Všichni se na ni užasle podívali.

„My se tady bavíme, a naši milí šoféři čekají bez večeře venku. A my se už brzy musíme vracet," poznamenala a ukázala na hodinky.

„Máte pravdu, zahanbila jste nás, paní Heleno,"

řekl Dengel a vstal. „Jdu pro ně, aby se najedli."
„Půjdu s vámi. Musím si vzít z vozu aktovku," prohlásila Helena.
Auta parkovala hned u hotelu a v nich pochrupovali šoféři. Dengel zaklepal na okénko a křikl: „Helmute!"
„Ano, pane kapitáne," hlásil se probuzený šofér.
„Pojď se najíst."
„Děkuji, pane kapitáne, už jdu."
Halka probudila řidiče jejich vozu.
„Karl, pojď se navečeřet, za chvíli pojedeme. Jenom mi otevři zadní dveře, abych si mohla vzít aktovku."
Karl odjistil zámek dveří z pravé strany, kde ležela na sedadle Halčina aktovka. Sám vysedl z vozu a čekal, až ho bude moci zamknout. Halka si zatím prozpěvovala Eriku. Nahnula se do vozu, vzala aktovku, přikryla s ní otevřenou kabelku, bleskurychle vytáhla z kabelky magnetickou minu a vmáčkla ji mezi opěradlo a sedadlo. Slabé cvaknutí ji přesvědčilo, že magnet přilnul ke stěně benzínové nádrže.
„Můžeš zamknout," oznámila stručně. „A jdeme."
Šofér zabouchl dveře a všichni čtyři šli do hotelu. Stanger hned poznal, že Halka svůj úkol vykonala.
S úsměvem vybírala z aktovky fotografie z Královce i z pláže Rauszyn a dávala je kolovat rozveselené společnosti. Řidiči se rychle navečeřeli, poděkovali a odešli ke svým vozům.
„Pane Thirpingu, už je čas, abychom pomýšleli na návrat. Zítra, a vlastně už dnes," podívala se Halka na hodinky, „vždyť už je jedna hodina, čeká nás v Bělověži spousta práce. Inu, služba je služba," dodala s vážnou tváří.
„Miláčku, ještě jeden tanec...," ozval se prosebně Stanger a políbil jí ruku.
„Ale opravdu poslední," pohrozila mu prstem.
„Tak dobrá, souhlasím."

Vydali se na parket a za nimi Dengel a Berthel s partnerkami.
„V pořádku?" zeptal se Stanger.
„Mina sedí na nádrži..."
„Dobrá. Teď musíš sehrát tu scénu s přesednutím do našeho vozu. Ostatně já to Dengelovi navrhnu sám. Ti dva jsou pěkně namazaní, a tak to nevzbudí žádné podezření. A že chceme být spolu my dva zamilovaní je pochopitelné..."
Posledními přípitky se společnost loučila s kouzelným večerem v Ritzu.
„Pane kapitáne," zašeptal Stanger Dengelovi. „Buďte tak laskav a požádejte Helenu, aby jela s námi. Víte, snad se nehodí, abych já sám..."
„Cože?!" divil se Dengel a podíval se na Stangera zakalenými zraky. „Samozřejmě, že pojede. Hned uvidíte."
„Paní Heleno, jste zatčena," prohlásil a ukázal na ni prstem.
„Ale?" zamračila se.
„Tak jest. Pojedete s námi. Má snad pan nadlovčí Thirping něco proti tomu, aby zamilovaní jeli spolu?"
„Jak bych mohl působit své nadřízené nějaké komplikace," řekl Thirping a galantně se Heleně uklonil. Pak se obrátil k Stangerovi:
„Pane poručíku, berete paní Helenu pod svou ochranu."
„S radostí, bude-li s tím souhlasit."
Helena se místo odpovědi začervenala a přitiskla se k Stangerovi.

„Tak, tak," pokýval hlavou Thirping.
„Jedeme!" zavelel Dengel. „A ještě něco. Mějte zbraně pohotově. Projíždíme územím banditů. Čert nikdy nespí. Váš vůz pojede první, a my za vámi."
Byli samá řeč a samý smích, když opouštěli hotel a nasedali do vozů...

VÝBUCH V PRALESE

Dengel seděl vedle řidiče a podřimoval. Na zadních sedadlech se k sobě tulili Stanger s Halkou. Oba rozčilení, neklidní, zahloubaní do sebe.

„Kdy?" zašeptala Halka.
„Ještě takových třicet čtyřicet minut..." Přikývla a lehounce ho políbila na tvář.
Beze slova upřeně hleděli na červená světla vozu jedoucího před nimi. Minuli spící Bielsk Podlaski. Vozy poskakovaly po hrbolaté silnici. Ze tmy se vynořila Hajnowka a pak už je pohltil prales.
S neustále rostoucím, takřka bolestným neklidem pozorovali siluetu Thirpingova vozu. Občas se jim ztrácel z očí v četných zákrutech lesní silnice. Byla bezhvězdná noc a jenom tmavý tunel silnice se jako světlejší stužka rýsoval na pozadí černé oblohy.
Najednou tmu a ticho spícího hvozdu přerušilo strašlivé zahřmění. Mohutný záblesk ozářil silnici, stromy a ve chvilce proměnil noc na bílý den. Helmut zabrzdil tak prudce, že div vůz neskončil v příkopu. Dengel narazil hlavou do okna a Halka se Stangerem sklouzli ze sedadel.
„Bandité!" zakřičel Stanger a popadl samopal. Rozrazil dveře a vyskočil z vozu. Za ním se vyřítili se samopaly v rukou Dengel a Helmut. Sto metrů před nimi hořel v příkopu Thirpingův vůz. Rozběhli se k němu a stříleli cestou nazdařbůh do křovin, ale žár planoucího benzínu a rachotivé výbuchy střeliva ve voze je zastavily. Zděšeně přihlíželi dramatické scéně.
Halka s pistolí v ruce přišla k nim a hystericky vzlykala.
„Mina! Byla to banditská mina! Vůz najel na minu...," rozrušeně vypravil ze sebe Dengel. Stanger neodpověděl a jako fascinován hleděl do plamenů šlehajících z mercedesu. Pak přistoupil k Heleně.
„Uklidni se! Slyšíš, uklidni se!" křikl na ni. „Vrať se do auta!"
„Nepůjdu! Copak nechápeš, že já... já... jsem tam mohla taky...," vzlykala.
Dengel se ji rovněž snažil uklidnit a dovést k autu. Vytrhla se jim a jako opilá vrávorala k vraku vozu, který pomalu dohoříval.
„Helmute, rozsviť reflektory! Tady mohou být ještě miny," křikl Dengel na šoféra. „Paní Heleno, prosím vás, stůjte a nechoďte dál!"
Reflektory ozářily silnici a trosky toho, co ještě před chvílí bylo autem.

„Podívejte, v silnici není žádná díra," řekl Dengel Stangerovi.
„Opravdu, pane kapitáne, je to diverze! Helmute, utíkej z vozu!" křikl Stanger na řidiče. „Až sem přijde pomoc, tak prohlédneme náš vůz. Chápejte, pane kapitáne, vždyť jsem ji mohl ztratit...," zlomil se mu hlas.
Helena s pláčem přišla k dohořívajícímu vraku, klekla a začala se nahlas modlit za Thirpingovu a Berthelovu

duši. Stáli jako přimrazení, hleděli na ni i na vrak se spálenými tělesnými pozůstatky pasažérů a neodvážili se přistoupit ke svému vozu nebo sejít ze silnice.
Je to výborná herečka..., pomyslil si Stanger, zahrála to mistrovsky. Zatleskal bych jí, kdyby to šlo. Není to však scéna ani žádná hra, ale boj...
Ze strnulosti je vytrhl hukot vozů blížících se od Bělověže. Zburcoval je výbuch a požár. Po chvíli zazářily v zatáčce světlomety. Vozy pomalu brzdily a z nich za jízdy seskakovali vojáci a v široké rojnici běželi k nim. Helena po celou dobu klečela poblíž vraku, v němž rozervány výbuchem dohořívaly tělesné pozůstatky dvou vykonavatelů zločinné akce v Bělověžském pralese.

103

OPERACE XAVER
NOVÉ ZÁMĚRY

Thirpingova a Berthelova smrt vyvolala celou lavinu vyšetřování. Sám Göring projevil zájem o tento případ a žádal, aby byli zjištěni pachatelé. Helena hrála dál svou úlohu a ponoukala štáb zpravodajské služby, aby pachatele příkladně potrestal. Smíšená komise abwehru a gestapa pečlivě prozkoumala ohořelý, výbuchem rozervaný vrak mercedesu a vyslechla všechny účastníky pitky v hotelu Ritz. Stopy vedly do Bialystoku a tam tedy hledali pachatele.
V té době se na jižním úseku východní fronty sváděly urputné boje. Hitlerovské pancéřové divize táhly na Kavkaz a směrem k Volze. Štáb zpravodajské služby v Bělověži bedlivě sledoval průběh této největší operace roku 1942.
V izolovaných zámeckých pracovnách se rodily plány tajných zpravodajských a záškodnických akcí. K jejich vypracování sloužila hlášení špiónů, odposlech rádiových stanic, rozšifrované depeše, ukořistěné dokumenty Rudé armády a výpovědi zajatých důstojníků, zvláště letců. Někdy se plánované akce z různých důvodů neuskutečnily, ale o některých se Stanger bohužel dovídal pozdě. Pak ho trápilo, že už je nemůže překazit. Vždyť jeho úkolem v Bělověži bylo znát tyto události předem, předcházet jim, případně je sám organizovat. Jak se však někdy cítil bezmocný před tajnostmi ponurého zámku!
Stanger studoval i povahy důstojníků štábu Horn a tak jednoho dne dospěl k závěru, že major von Fryvatt – náčelník oddělení letecké zpravodajské služby – je sice dobrý odborník, ale současně přitom člověk lehkověrný a marnivý. Nenechal si ujít příležitost, aby se blýskl svými operačními schopnostmi. Tato jeho slabá stránka vnukla Stangerovi jistý nápad...

104

MAJOR VON FRYVATT NA STOPĚ

Oddělení zpravodajské služby letectva v Bělověži mělo na starosti kromě rozličných špionážních a kontrašpionážních úkolů rovněž výslechy osádek ze sestřelených sovětských letounů. Někdy přiváželi do Bělověže deset i několik desítek pilotů, leteckých pozorovatelů, palubních střelců a radiotelegrafistů. Věznili je v zámeckých sklepeních a ve dne v noci vyslýchali. Neobešlo se to bez bití a mučení, neboť dobrovolně nikdo nechtěl vypovídat. Von Fryvattovi pracovníci se snažili získat skutečně všemi možnými prostředky informace o letištích, o šifrovacích kódech apod. Mučení letci vypovídali jen velmi povšechně, všelijak uhýbali a lhali. Někdy se však přece jen

z těchto útržkovitých výpovědí podařilo majoru von Fryvattovi dešifrovat nějaké podrobnosti.

Štábu zpravodajské služby přišla na pomoc technika. Skupina odborníků z velitelství luftwaffe instalovala v zámecké věznici citlivá odposlouchávací zařízení. Aparatura, jež zaznamenávala hlasy na magnetofonové pásky, byla umístěna vedle von Fryvattovy pracovny a střídala se u ní stálá služba.

Stanger často přepisoval na stroji rozhovory nahrané na pásek. Pro zpravodajskou službu většinou neměly žádný význam. Byly to obyčejné rozmluvy lidí vyrvaných z kruhu svých rodin a známých, kteří se dostali do rukou nepřítele.

Toho dne přivezli do zámku novou skupinu letců sestřelených na středním úseku fronty. Předběžné výslechy neslibovaly nic mimořádného. Letci seděli ve vězení už druhý týden. Jejich povšechné výpovědi zaplnily desítky stran psaných strojem, které Stanger denně přepisoval z pásku jejich speciální aparatury. A tehdy se z těchto odposlouchaných rozhovorů začaly rýsovat informace, které vzrušily majora von Fryvatta. V rozmluvách letců – a byli vězněni v celách vždy po několika – se často opakovala slova: „Zámek... štáb letectva..., hlavní velitelství". Major von Fryvatt z toho usoudil, že je řeč o štábu sovětského letectva na středním úseku fronty, jehož sídlo němečtí špióni bezvýsledně hledali. Byl tedy na stopě stanovišti tohoto štábu. S jeho vypátráním spojoval velké naděje, poněvadž jeho oddělení se

v poslední době nemohlo pochlubit dobrými výsledky ve zpravodajské práci.

Když po několika dnech odposlouchávané rozhovory uvězněných letců nepřinášely již nic nového, zahájil von Fryvatt výslechy sám. Tři letce, kteří mluvili o tajemném zámku, štábu a o velitelích, krutě mučili. Von Fryvatt, Dengel a Clauser se takto snažili získat potřebné informace. Po třech za sebou následujících výsleších se jeden letec, kterého podrobili nejstrašlivějšímu mučení, zhroutil. Stanger jako tlumočník byl při výslechu, překládal výpovědi letců, a Dengel je podle von Fryvattova diktátu psal na stroji. Letec vypověděl:

„Krátce před svým posledním bojovým letem jsem byl pozván na poradu do štábu letectva. Je umístěn v starém zámku, který se jmenuje Dravinsk. Tento zámek patřil dříve hraběti Jevgarovi. Obklopuje jej polodivoký park, na který pak navazují lesy, táhnoucí se směrem k frontě. Východně od zámku je improvizované letiště a kousek dál vesnice Salviersk. Štáb letectva je umístěn ve všech prostorách zámku. Vedou k němu desítky telefonních kabelů a je tam rádiová stanice. Způsob střežení zámku mi není znám. Viděl jsem jenom stráže kolem letiště, u vstupní brány a u hlavního vchodu."

Dále popsal letec jednotlivá zámecká patra, uvedl jména vyšších štábních důstojníků a desítky dalších podrobností, které von Fryvatta zajímaly.

Právě končili s výslechem, když přijel major Zavelly. Von Fryvatt nařídil zajatce odvést, či spíše odnést.

„Přečti si to," řekl von Fryvatt Zavellymu a podal mu protokol.

„Zajímavé," prohlásil Zavelly, když dočetl. „Gratuluji ti. Získal jsi, cos potřeboval."

„To je teprve začátek."

„Co míníš dělat?"

„Pojedu na velitelství luftwaffe a dám jim k dispozici získané informace. Ať provedou letecký průzkum. To za prvé, a potom už je to práce hloubkových le-

tounů. Nesmí tam zůstat kámen na kameni..."
Stanger na oko dával do pořádku listiny, které ležely na stolečku u psacího stroje, a přitom pozorně poslouchal rozmluvu náčelníků.
„Ale copak se Rusové nechají tak snadno překva-

pit? Takový štáb má jistě silné protiletadlové zajištění," poznamenal Zavelly.
„To už není moje starost, s tím ať si láme hlavu frontové letectvo. Já jsem své udělal. Zjistil jsem, kde má na středním úseku fronty sídlo štáb nepřátelské armády. To ostatní už patří do kompetence frontového letectva. Ať neštěkají, že nic nedělám."

PLÁN OPERACE X

Stanger bedlivě naslouchal tomuto zajímavému rozhovoru a střídavě se díval hned na rozzářeného von Fryvatta, hned na zamyšlený, neproniknutelný obličej Zavellyho. V mysli se mu bleskově rodil jistý plán. Třeba to vyjde? Rozhodl se, že to zkusí.
„Pane majore, směl bych v té věci říci svůj názor?" obrátil se na von Fryvatta.
„Samozřejmě, poslouchame, každou dobrou radu uvítáme s radostí."
„Pan major mluvil o zbombardování nepřátelského štábu letectva. To však podle mne není nejlepší řešení..."
„A co tedy navrhuješ?" zeptal se von Fryvatt a zadíval se na Stangera.
„Stálo vás to příliš mnoho práce, než jste se tyto tajnosti dověděl. Myslím, že by to mohl být počátek mnohem zajímavější operace, než je pouhé bombardování. Především bych neradil, abyste nekriticky bral výpovědi toho letce. Mohl lhát, jak už to udělali leckteří. Ať některý z vašich agentů za frontou ověří, jestli štáb letectva sídlí fakticky tam, jak to ten letec uvedl. Když to agentura a letecký průzkum potvrdí, pak musíme na ten zámek udeřit, ovšem nikoli štukami..."
„No a čím tedy?" zeptal se von Fryvatt.
„Podívejte se," řekl Stanger a přistoupil k mapě východní fronty zavěšené na zdi. „Štáb letectva má sídlo někde tady," ukázal prstem. „Lesy, o kterých se zajatec zmínil, se táhnou až k frontě. Dejme tomu, že v těch lesích vysadíme diverzní skupinu v počtu... No, to se musí teprve zjistit. Tato skupina pronikne k zámku. V příhodném okamžiku zaútočí, pobije co

nejvíce nepřátel, sebere cenné dokumenty, zboří zámek a přes lesy ustoupí směrem k frontě."
„Stangere, jak jsi na to přišel?" zvolal von Fryvatt s neskrývaným nadšením. „Vždyť je to výborný nápad..."
„Ano, opravdu dobrý," přisvědčil Clauser. „Stálo by za to zapít už jenom ten nápad."
„Dovolte mi, pane kapitáne, abych to dopověděl," pokračoval znovu Stanger. „Nuže zbombardujeme zámek. Ale co to dá? Zabijeme určitý počet sovětských důstojníků, pokud se ovšem neschovají do krytu. Zboříme zámek, a to je všecko. Získáme tím nějaké nepřátelské operační tajemství? Nezískáme..."
„Samozřejmě že ne," vmísil se poprvé do rozhovoru Zavelly.
„Dokumenty, které leží v štábu letectva, už za ně-

jaké to riziko stojí. Je to čistá zpravodajská práce," vysvětloval Stanger svůj plán. „Jen málokdy se vám, pane majore, podaří zjistit, kde má štáb letectva své stanoviště. A ještě něco. Tam musí letět někdo, kdo zná terén..."

„Ale kde takového člověka najdeme?" prohodil Clauser.

„Kde? I na to jsem už myslel, pane kapitáne. Vždyť s námi spolupracuje pěkná řádka vojáků atamana Balachoviče. Třeba je mezi nimi člověk, který zná tamní končiny."

„Stangere, ale to je geniální!" zvolal von Fryvatt.

„Nevím, pane majore, jestli je to geniální. Jen jsem nahlas vyslovil své myšlenky. Jak je rozvedete a využijete, to už není moje věc. Ale určitě to za pokus stojí. Nebo má někdo jiný nápad, jak využít výpovědi toho zajatce?" zeptal se Stanger.

„Určitě ne," řekl major Zavelly. „Ostatně tys nám tady předložil téměř vypracovaný operační plán. Jenom to musíme přenést na papír, stanovit body, které bude třeba okamžitě realizovat, všechno dokonale ověřit a celou akci provést. Ale kvůli jedné věci jsem na pochybách...," namítl Zavelly.

„Oč jde?" zeptal se von Fryvatt netrpělivě.

„Totiž pochybuji, jestli z této akce vyvázne vůbec někdo se zdravou kůží. I když nepadnou při potyčce

v zámku, sotva překročí frontovou linii. Vždyť to všichni dobře známe."

Zavládlo nepříjemné ticho. První je přerušil Stanger.

„Pane majore, neexistuje operace bez rizika. Všichni to dobře víme. Diverzní skupiny přece neposíláme na jistou smrt. A pak, ruské lesy skýtají výborný úkryt. Stav skupiny, výzbroj, průvodce, dlouhé tmavé podzimní noci, to všechno umožní našim lidem probít se přes frontu. Vždyť to bude v jejich zájmu, aby odtamtud vyvázli bez pohromy. Copak to bude první skupina, kterou vysadíme za frontu? A řada z nich přece výborně uspěla!"

„Stanger má pravdu," poznamenal von Fryvatt, plně zaujatý plánovanou akcí. „Ostatně komanda Sonder-F už podobné akce prováděla a vždy s dobrým výsledkem. Posaď se ke stroji, uděláme nástin plánu."

Stanger nasadil čistý papír do stroje a obrátil se na von Fryvatta:

„Prosím, pane majore."

„Piš! Tajná státní záležitost. Plán operace s krycím názvem... Jakým?" prohodil k sedícím důstojníkům, a než mu někdo stačil odpovědět, už pokračoval. „Nazveme akci podle mého dědečka, starého vojáka ještě za Bismarcka. Plán s krycím názvem Xaver..."

TAJEMSTVÍ ZÁMKU HRABĚTE JEVGAROVA

V pracovně majora von Fryvatta se každý večer dlouho svítilo. Dnem i nocí pracoval na operaci X. Letecký průzkum mu poskytl celou sérii snímků zámku Dravinsk, kde sídlil štáb letectva, i všech okolních končin a lesů táhnoucích se až k frontě. Podle těchto snímku dal von Fryvatt zhotovit velkou maketu zámku a plastickou mapu jeho okolí. Zároveň se jednomu špiónovi za frontou podařilo dostat se k zámku a zjistit, že tam opravdu sídlí štáb letectva. Upustilo se i od letů nad tamní končinou, aby u Sovětů nevzbudily podezření. Von Fryvatt a Dengel prohlíželi kádro-

vé materiály Balachovičových hrdlořezů a dalších „bílých", kteří zrovna působili v gestapu, policii a četnictvu

109

a znali dravinskou oblast. Nakonec po mnohahodinovém pátrání dostal von Fryvatt z gestapa v Bialystoku následující dopis:
V ochraně zdejší služebny gestapa působí jakýsi Bazyli Sydoniuk, narozený roku 1899. Zná příslušnou oblast v Rusku, o kterou se zajímáte.
Ještě téhož dne se kapitán Dengel rozjel autem do Bialystoku a Sydoniuka přivezl. Major von Fryvatt ho očekával ve své pracovně. Vylekaný a zaražený policista odpovídal zpočátku velmi nesměle, protože měl leccos na svědomí, zvláště loupeže, které před Němci zatajil. Když mu však von Fryvatt nabídl cigaretu a ujistil ho, že jim vůbec nejde o nějaký přestupek, Sydoniuk ožil.
„Znáš lesy a obec Dravinsk?" zeptal se ho von Fryvatt.
„Pane majore, já jsem se tam přece narodil."
„Kde?"
„Můj otec sloužil u hraběte Jevgarova jako podkoní. Když jsem byl větší, pomáhal jsem otci. Zámek znám jako své boty, protože jsem se zaučoval na komorníka. Ledaže to tam teď přestavěli..."
„Výborně," prohlásil von Fryvatt a přistrčil Sydoniukovi jakýsi potištěný papír. „Nejdřív si tohle přečti a podepiš. Pak budeme mluvit dál."
Sydoniuk četl: „Já níže podepsaný přísahám, že zachovám v nejhlubší tajnosti, co jsem se od důstojníků zpravodajské služby dověděl. Jestliže svěřené tajemství někomu prozradím, jsem svolný podstoupit nejpřísnější trest. Rovněž beru na vědomí, že bez dovolení nesmím opustit zámek v Bělověži."
„Je ti to jasné?"
„Ano," odpověděl Sydoniuk a prohlášení podepsal. Nato von Fryvatt otevřel dveře do sousední místnosti a Sydoniuka tam zavedl.
„Poznáváš to?" zeptal se a ukázal na velkou maketu zámku a plastickou mapu okolí.
„Ale vždyť je to zámek pana hraběte Jevgarova! Jako bych ho před sebou viděl!" užasle zvolal Sydoniuk. „Tady stál dřív velký skleník, ale tadyhle ty budovy tam

110

nebyly... A v těchhle místech stála sýpka," ukázal prstem.
„To teď nemá význam," přerušil ho von Fryvatt. „Ukaž nám, kudy se dá nepozorovaně přijít k zámku a vniknout do něho."
„Jak by se člověk dostal k zámku? Jo, tudy...," ukázal Sydoniuk. „Musí se nejdřív dostat těmihle lesy do parku, potom přes vrbové houští a zahrady k tomuhle křídlu. Ale počkejte, pane majore, teď jsem si na něco vzpomněl..."
„A na co?" zeptal se von Fryvatt zvědavě.
„Počkejte... Kde to na téhle mapě je? Jo, tady. Už to mám. Vidíte tu kapli a ten hřbitůvek kolem ní? Pod kaplí je rodinná hrobka hrabat Jevgarových. A z ní vedla do sklepů pod zámkem chodba. Myslím, že ta chodba je tam dodnes."
Von Fryvatt úžasem otevřel ústa. Měl pocit, že se mu to všechno jenom zdá, že se takové věci vyskytují leda v detektivních románech. Hned zahrnul Sydoniuka spoustou otázek a odpovědi si zapisoval.

Sydoniuka příštího dne odvezli na letiště u Orzysze, kde zdráhavě a s nemalým strachem cvičil seskok padákem. Major von Fryvatt dál vysedával nad podrobnostmi tajné operace Xaver.

Poté přišla další zpráva od špióna L-23, který na von Fryvattův příkaz pozoroval zámek. Špión oznamoval:

Pozoruji objekt. Denně tam zjišťuji velký ruch štábních vozů. Na letišti přistávají a startují letouny různých typů. Objekt chrání strážní rota, nastěhovaná v hospodářské budově na západní straně pozorovaného objektu.

I tuto informaci připojil von Fryvatt k operačnímu plánu.

Žárlivě střežil budoucí slávu a pocty vyplývající z operace X, počítal s povýšením a snad i s Rytířským křížem, proto většinu prací prováděl sám. Rychle zapomněl, že autorství plánu této operace náleží Stangerovi. Ne, major von Fryvatt se nemínil s nikým dělit o vavříny. Ostatně Stanger sám ustoupil do pozadí a věnoval se své každodenní práci. Zdálo se, že ho tato operace už nezajímá.

111

Bylo to však opravdu jenom zdání. Od kapitána Dengela věděl o maketě zámku Dravinsk i o Sydoniukovi, který prý zná výborně zámek a tajnou chodbu.

Jednou večer se jakoby náhodou setkal na chodbě s von Fryvattem a ten ho pozval do své pracovny. Radostí celý bez sebe ukázal Stangerovi maketu zámku a povšechně ho zasvětil do již splněných úkolů, operace Xaver. Stanger ho s lhostejnou tváří vyslechl, předem mu blahopřál k povýšení a vyznamenání, za což mu von Fryvatt nabídl sklenku koňaku. Oba se ani slůvkem nezmínili, čí to byl nápad. Když se Stanger loučil s rozzářeným von Fryvattem, jen tak mimochodem se zeptal:

„Kdy se tedy, pane majore, promiňte, pane plukovníku..."

„Nono, to je trochu předčasné..."

„Jen nebuďte tak skromný, pane majore. Nuže kdy se operace Xaver uskuteční?"

„Kdy? Nejpozději za pět až deset dní. Teď jedu do štábu luftwaffe a předložím jim tam svůj plán. Ať sami určí složení diverzní skupiny. Vybraní lidé přijedou do Bělověže a pod mým dohledem absolvují školení u makety."

Vím tedy skoro všecko. Chytrý a prohnaný lišák, jakým major von Fryvatt je, se chytil do pasti jako nějaký nováček. Je čas zahájit protiakci Xaver, uvažoval Stanger, když malými doušky upíjel kávu a pozoroval hráče u kulečníku. Je čas! Jen aby něco předčasně nezvrzali. Bude to pěkná prácička...

V noci se Stanger zamkl ve svém pokoji a promýšlel text šifrované depeše. Konečně ji měl napsanou. Přečetl si ji znovu, snad už po desáté.

ODDĚLENI LETECKÉ ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY PŘIPRAVILO AKCI S KRYCÍM NÁZVEM XAVER. V LESÍCH POBLÍŽ VESNICE SALVIERSK BUDE VYSAZENA DIVERZNÍ SKUPINA MNĚ BLÍŽE NEZNÁMÉHO SLOŽENÍ. JEJÍM CÍLEM JE ÚTOK NA ŠTÁB LETECTVA V ZÁMKU DRAVINSK. DIVERZNÍ SKUPINU POVEDE DO ZÁMKU BÝVALÝ OBYVATEL TAMNÍCH KONČIN. ZNÁ PODZEMNÍ PŘÍSTUP Z HŘBITOVNÍ KAPLE DO ZÁMECKÝCH SKLEPENÍ. SÍDLO ŠTÁBU SLEDUJE ŠPION. MÁ RÁDIOVOU STANICI. DOPORUČUJI TOTO: ŠPIÓNA PŘED ZAHÁJENÍM AKCE NEPOPLAŠIT. DOVOLIT DIVERZNÍ SKUPINĚ KLIDNÝ PŘELET

112

A UMOŽNIT JÍ PŘÍSTUP DO PODZEMÍ ZÁMKU. DATUM ODLE-
TU OHLÁSÍM.

Příštího dne večer přehodil si Stanger přes rameno ručnici a vydal se do pralesa. Šifrovaná depeše putovala do éteru a Centrála potvrdila její příjem. Nyní mohl Stanger klidně očekávat další vývoj událostí.

KOMANDO KAPITÁNA TEXTERA

S vypracovaným plánem operace Xaver odjel major von Fryvatt na velitelství luftwaffe, do jeho sídla poblíž Hitlerova hlavního stanu Wolfsschanze u Ketrzyna. Štáb zpravodajské služby leteckých operací Sonder-Luft, které řídil generál Student, vysoce hodnotil von Fryvattův plán operace Xaver. Student o něm referoval samotnému Göringovi, který se o něm vyslovil rovněž uznale a nařídil, aby mu výsledek této operace oznámili.
Nyní už zbývalo určit velitele skupiny, diverzanty, připravit jejich výzbroj a zabezpečit jim návrat přes frontu. Generál Student uvážil různé kandidáty, a nakonec se rozhodl pro kapitána Textera, nositele Rytířského kříže, který už velel podobným akcím v Polsku, v Norsku, v Belgii a ve Francii. Na svém kontě měl několik tak krkolomných diverzních akcí za frontovou linií, že si vysloužil přezdívku Graue Teufel a Nesmrtelný. Když ho generál Student a von Fryvatt zasvětili do plánu operace Xaver, kapitán Texter se pro něj nadchl. Generál Student mu za úspěšné provedení akce slíbil „dubové ratolesti" k Rytířskému kříži. Počet diverzantů, kteří se měli operace Xaver zúčastnit, byl stanoven na pětadvacet. Výběr si vzal na starost kapitán Texter a činil tak velmi pečlivě.
Zdálo by se, že pro vybrané komando neexistuje nic neproveditelného, Vyznačovali se nevšední odvahou, silou a obratností, uměli používat všech zbraní, střídeli velmi přesně oběma rukama, obratně zacházeli s nožem, ovládali džudo a box a každý z nich si v jakékoli situaci věděl rady.
Komando kapitána Textera odletělo z letiště u Ketrzyna na letiště nedaleko Bielska Podlaského dopravním junkersem a odtamtud jeli auty do Bělověže.

113

OPERACE XAVER ZAHÁJENA

Nastaly poslední dny horečných příprav. Muži kapitána Textera a Sydoniuk byli ubytováni v zámku a nesměli se s nikým stýkat. Jejich pracovnou se stal jeden z velkých konferenčních sálů. Na zdi zde visela velká mapa východní fronty s vyznačenými oblastmi, kde měla skupina kapitána Textera působit. Na stole ležela maketa zámku Dravinsk a plastická mapa okolních končin.
V tomto sále major von Fryvatt, hluboce přesvědčen o důležitosti své role, školil diverzanty.
„Váš letoun přistane na polním letišti poblíž fronty," vykládal a jezdil prstem na mapě. „Tady se zformuje výprava bombardovacích letounů a v jejich formaci poletí váš junkers. Tady," ukazoval dál, „přeletíte nad frontou a dostanete se nad lesy Salvierska. Na téhle mýtině vás bude očekávat jistý muž, který zapálí oheň a dá vám znamení. Po seskoku se všichni dostavíte na tuto mýtinu. Kapitán Texter, vyšle radiostanicí smluvený signál, že se výsadek zdařil. Odtud je do zámku dvacet kilometrů. Dál povede skupinu průvodce. Tady je kaple a v ní za oltářem vchod do chodby, která vede pod zámek..."
Několik dní se diverzanti podrobně seznamovali s plastickou mapou okolí, s jednotlivými patry v zámku

a s úkoly, jež měl každý z nich při operaci Xaver vykonat. Všechno se jim zdálo snadné, jednoduché, bez většího rizika. Pochybnosti budil pouze návrat. Ale i tady se major von Fryvatt zhostil svého úkolu dokonale. Zpravodajsky pečlivě prostudoval úsek fronty, kudy se komando kapitána Textera mělo probíjet na německou stranu. Věděl, jaké sovětské jednotky tento úsek brání a která jeho místa jsou hájena nejslaběji. Ostatně německé jednotky měly v příhodném okamžiku dostat zprávu, že se komando kapitána Textera probíjí přes frontu, a měly mu být nápomocny. Kapitán Dengel měl letět zároveň s diverzanty a v jednom frontovém štábu čekat na jejich návrat.

Nastaly tmavé bezměsíční noci. Diverzantské školení skončilo. Major von Fryvatt uspořádal malý banket, na kterém se připíjelo na zdar celé operace. Banketu se zúčastnili pouze major Zavelly, kapitán Clauser, kapitán Dengel, poručíci Heiden a Stanger. Připíjeli Hitlerovi, Gö-

ringovi, autorovi báječné operace majoru von Fryvattovi a pochopitelně na její zdařilý výsledek.

Stanger seděl vedle Heidena a se zájmem si prohlížel diverzanty, zvláště impozantně statného kapitána Textera. Přemýšlel o tom, že by rád viděl epilog operace Xaver, její nejzajímavější část, kterou major von Fryvatt ovšem nepředvídal, ani ti ostatní, kteří tu teď tak bezstarostně popíjejí... Byl veselý jako ostatní, žertoval, přál výpravě úspěch a už předem gratuloval k povýšení a odměnám.

Příštího dne ráno odletělo komando kapitána Textera junkersem z letiště u Bielska Podlaského do oblasti fronty. Odlétali s nákladem zbraní, min, zápalnic, se svazky paklíčů, železnými tyčemi, pilkami na železo, dýkami a dalšími rekvizitami, které jsou při takových diverzních operacích nezbytné.

Onoho večera vyslal Stanger do éteru stručnou šifrovanou depeši složenou z pěti slov:
OPERACE X ZAHÁJENA. STAV ŠESTADVACET.

HODINY OČEKÁVÁNÍ

Říjnové dny byly pošmourné, deštivé a větrné. Za nocí skučela v zámeckých baštách meluzína a sovy pořádaly ponuré koncerty. Bělověžský štáb zpravodajské služby Horn čekal na epilog operace X. Major von Fryvatt byl tak rozčilený, že se nemohl věnovat své každodenní práci. Častěji vysedával v šifrovací kabině než ve své pracovně. Špión L-23 předal poslední hlášení, že v sledovaném objektu nenastaly žádné změny. Kapitán Dengel oznámil, že letka bombardovacích letounů čeká, až se zlepší povětrnostní podmínky.

Za čtyři dny po odletu Texterova komanda přišla od kapitána Dengela stručná zpráva:
DNES VEČER.

Když nastala noc, radiotelegrafista v šifrovací kabině přijímal každou chvíli zprávy, které von Fryvatt netrpělivě očekával.

ODLET VE DVAADVACET HODIN. – NAVZDORY DEŠTI ŠŤASTNĚ DOJEL.

Znamenalo to, že frontovou linii přeletěli diverzanti i přes palbu z děl šťastně.

ŠESTADVACET DOSPĚLO K CÍLI.

Depeše oznamovala, že přistání za frontou dopadlo dobře.

Major von Fryvatt, uklidněný a potěšený, ulehl teprve k ránu. Ale copak mohl klidně spát, když tam daleko, stovky kilometrů od Bělověže, se rozhodovalo o osudu jeho pečlivě připravované, dosud největší diverzní operace? Nevyspalý, ale dobré mysli, se hned ráno objevil v šifrovací kabině. Poručík Johrst bezradně rozmáchl rukama a oznámil mu, že od kapitána Dengela ani od kapitána Textera žádná zpráva nepřišla.

Von Fryvatt se odebral do své pracovny, zastavil se před plastickou mapou a v myšlenkách se přenesl do míst, kde se v tomto okamžiku zdržoval kapitán Texter s diverzanty. Představoval si, jak přistáli na lesní mýtině, jak se potom navzájem hledali, až se nakonec ukryli kdesi v divokém lesním houští a vyčkávají příchodu noci. Každou chvíli pokukoval po maketě zámku Dravinsk a jeho fantazie rodila události, které se tam dnešní noci odehrají...

Tento říjnový den, noc a příští den i následující noc uběhly von Fryvattovi v napjatém očekávání plném obav. Ale po každém dni a noci se do jeho srdce vkrádal stále větší neklid, který von Fryvatt potlačoval silnou kávou a cigaretami. Radiotelegrafista Jung celé hodiny vyvolával volací znak rádiové stanice špióna L-23, jenž měl jako první podat zprávu o šťastném zakončení operace Xaver. Ale ta mlčela.

Kapitán Dengel, s kterým von Fryvatt vždy po několika hodinách hovořil a který poblíž frontové linie čekal na návrat Texterova komanda, rovněž nemohl nic říct o výsledku operace Xaver.

Major von Fryvatt začal ztrácet nervy. Zmocňovaly se ho stále větší pochybnosti, ale zatím se s nimi nikomu nesvěřil. Ještě věřil, že operace Xaver je v proudu, že

kapitán Texter nepoužívá rádiovou stanici z obavy, aby neprozradil místo, kde se diverzní skupina ukrývá. A s touto jiskřičkou naděje očekával von Fryvatt zprávu.

V tomto očekávání uplynul majoru von Fryvattovi týden – snad nejdelší v jeho životě. Ostatně nečekal jenom on. Čekal celý štáb zpravodajské služby v Bělověži, zasvěcený do operace Xaver. V očekávání žilo i velitelství luftwaffe. Generál Student několikrát telefonoval von Fryvattovi a kategoricky se dožadoval zpráv o komandu kapitána Textera. Ale kde vzít tyto zprávy? Marně si nad tím lámal hlavu von Fryvatt, Zavelly i ostatní štábní důstojníci.

Kapitán Dengel byl odvolán zpět do Bělověže. Věděl totéž co všichni, to znamená že nic. Von Fryvatt požádal o letecké snímky zámku Dravinsk. Průzkumný letoun, který tam vyslali, uvítalo protiletadlové dělostřelectvo prudkou palbou, a jen stěží se mu podařilo uniknout stíhačkám. Když vyvolali filmy z jeho kamer, viděli, že zámek stojí tak, jako předtím...

Von Fryvatt se dlouhé hodiny pokoušel přijít záhadě na kloub. Utápěl se v domněnkách, spřádal různé dohady, ale kde byla pravda? Společně se Zavellym, Clauserem a Dengelem probírali dopodrobna celý plán akce. Hledali nějaké slabiny nebo nedostatky. Ale nadarmo! Von Fryvatt si dobře uvědomoval, že tam poslal pětadvacet lidí – Sydoniuka nepočítal, nebyl Němec, tak jakýpak člověk – kteří se nevrátili. Raději nemyslel na to, co o nezdařené operaci Xaver řekne velitelství luftwaffe. Čekal každým dnem, že ho povolají do Göringova hlavního stanu.

ZPRÁVA O OPERACI XAVER

Míjela už čtrnáctá noc od chvíle, kdy Texterovo komando odletělo junkersem a zahájilo akci. V šifrovací kabině měl právě službu radiotelegrafista Jung, když se odněkud z éteru ozval jejich volací znak. Radiotelegrafista naladil stanici na příslušnou frekvenci a mechanicky začal zapisovat na formulář šifrovanou zprávu. Jakmile skončil, podal ji v místnosti sedícímu Johrstovi. Toho už první rozšifrovaná slova vyburcovala z klidu. Ačkoli bylo pozdě v noci, chvějící se rukou vytočil telefonní číslo

majora von Fryvatta. Po chvíli zaslechl jeho rozespalý hlas.

„Pane majore, přišla zpráva o operaci Xaver...," oznámil.

Během několika minut se v šifrovací kabině objevil udýchaný von Fryvatt, naklonil se Johrstovi přes rameno a začetl se do rozšifrovaného textu depeše:

JE TADY VOJÁK ZE SKUPINY KAPITÁNA TEXTERA. POSÍLÁME HO K VÁM STORCHEM. PŘIPRAVTE PŘISTÁVACÍ PLOCHU.

Von Fryvatt rozčileně sáhl po telefonním sluchátku a volal Zavellyho, Dengela, Clausera a velitele letištního praporu. Okolí zámku ožilo. Na primitivní přistávací ploše u loveckého zámečku navršili několik hranic dříví a rozestavili auta, aby svými světlomety osvětlila krátkou a úzkou mýtinu, na níž přistávaly storchy.

Von Fryvatt spolu s dalšími zpravodajskými důstojníky, všichni chvějící se zimou, stáli kolem přistávací plochy a očekávali letoun s neobyčejným pasažérem. Konečně zaslechli slabý hukot motoru. Pilot dvakrát obletěl mýtinu, spustil se dolů a mistrovsky dosedl se strojem na zem.

Von Fryvatt se rozběhl k letounu. Otevřela se dvířka. Ze zadního sedadla se těžce zvedl muž v silné kombinéze, seskočil na zem, s námahou se postavil do pozoru a chraptivě řekl:

„Pane majore, feldvébl Barth hlásí návrat z úkolu..."

„Dobrá, dobrá... Teď toho nech, až potom...," rozechvěle pronesl von Fryvatt a pomohl mu stáhnout kombinézu.

Důstojníci obklopili Bartha a zavedli ho do zámku, jehož silueta se černala mezi stromy.

Stanger probuzený shonem a hukotem letounu stál ostražitě za záclonou a pozoroval vchod do zámku. A už zahlédl, jak k zámku míří skupina důstojníků. Mezi nimi jen stěží poznal diverzanta z komanda kapitána Textera.

VYPRÁVĚNÍ FELDVÉBLA BARTHA

Když vstoupili do pracovny, von Fryvatt, Zavelly a ostatní důstojníci si dlouho, mlčky, se smíšenými pocity prohlíželi Bartha, či spíše jeho přízračný stín. Jak málo se podobal muži, který odtud před čtrnácti dny odletěl letadlem na operaci Xaver. Vyhublý, neholený, špinavý, v roztrhané uniformě seděl teď v křesle, lačně vtahoval kouř z cigarety, sklopil hlavu a mlčel. Jeho chování bylo výmluvnější než sebehorší Jobovy zvěsti.

„Všichni...?" vypravil ze sebe jediné slovo von Fryvatt.

„Nevím, pane majore... Opravdu nevím...," Barth zvedl hlavu a přejel shromážděné pohledem člověka, který hodně prožil.

„Nu dobrá. Co s vámi bylo? Povídej," přerušil napjaté očekávání major Zavelly.
A Barth začal vyprávět o konečné fázi operace Xaver, jaká by von Fryvatta, když vypracovával plán operace, nikdy nenapadla.
„Odstartovali jsme ve dvaadvacet hodin a let proběhl bez překážek. Nalevo a napravo od našeho letounu letěly bombardéry. Protiletadlové dělostřelectvo střílelo nepřesně, a my si z Ivanů utahovali, že jenom plýtvají municí. Po třiceti minutách letu nám pozorovatel oznámil, že za tři minuty nás čeká seskok. Dole jsme zahlédli oheň a slabounké světelné signály. A už tu byl seskok, padáky se rozevřely, doskok. Shledávali jsme se do rána, ale nikdo se neztratil. Pak jsme se vzdálili od místa přistání dobrých deset kilometrů a přes den jsme se skrývali v lesním houští..."
„Ten člověk, co vám na mýtině dával světelná znamení, šel s vámi?" zeptal se von Fryvatt.
„Ne. Jenom krátce promluvil s kapitánem Texterem a hned odešel. Spali jsme až do soumraku. Večer jsme vyrazili. Průvodce nás vedl dobře. Ráno jsme byli už jen pár kilometrů od toho proklatého zámku. Dokonce jsme slyšeli hukot letadel, přistávajících někde za lesem. A pak jsme zase přečkali den v úkrytu. První se vypravil na výzvědy náš průvodce. Potom s ním šel kapitán a ještě jeden člen našeho komanda. Vrátili se až večer a přivedli s sebou nějakého vesničana, prý hajného. Kapitán Texter

a průvodce ho vyslýchali. Moc toho nevěděl, jenom že se až k zámku dá dojít bez překážek..."
„Co jste s ním udělali?" přerušil ho Clauser.
„Dva naši hoši ho zavedli do lesa a dýkami ho vyřídili... No a už tu byla noc. Kapitán Texter ještě připomněl jednotlivým pěticím jejich úkoly a vyrazili jsme k akci. Les končil a tak jsme postupovali dvojnásob opatrně zdivočelým parkem. Pak jsme zahlédli hřbitov, kapli a dál se už rýsovaly obrysy zámku. Kapitán Texter a průvodce odemkli dveře do kaple a my se dostali dovnitř. Páchlo to tam ztuchlinou a myšinou. Průvodce ukázal na kamennou desku, která uzavírala vchod do krypty. Byla řádně těžká a dala nám zabrat, než jsme ji odsunuli. Objevil se vchod do podzemí a vyvalil se odtud hnilobný puch..."
„Stráže jste neviděli?" zeptal se von Fryvatt.
„Ani živáčka. Všude liduprázdno a naprosté ticho. Jenom občas houkaly sovy. Kapitán se ještě chvíli šeptem domlouval s veliteli jednotlivých pětic. Já a Greinert jsme měli za úkol hlídat kapli, lépe řečeno krýt ústup. Měli jsme dva kulomety, diskové zásobníky a radiostanici. Pro případ, že by Rusové zaútočili na kapli, měli jsme je palbou zadržet a umožnit naší skupině ústup do parku a dále do lesa..."
Posluchači v křeslech ani nedýchali. Zapomněli na vyhaslé cigarety, dýmky a doutníky, přestože Barth mluvil i dál monotónně:
„Nejdřív se spustili do podzemní chodby kapitán a průvodce, pak ostatní. Zůstali jsme nahoře v kapli s Greinertem sami. Postavili jsme kulomety. Napjatě a s neklidem jsme..."
„Kolik bylo hodin?" přerušil ho Zavelly.
„Za deset minut dvě. A tak napjatě a s neklidem jsme se zaposlouchávali do noci a očima jsme se snažili proniknout tmu kolem nás. Nic podezřelého jsme neslyšeli, jen ty sovy tak zlověstně houkaly..." Barth lačně vtáhl kouř z cigarety a pokračoval. „Byly přesně dvě hodiny a dvacet tři minuty, zrovna jsem se mimoděk podíval na

hodinky. Vtom odněkud z hloubi té hnusné chodby zazněl tlumený rachot mohutného výbuchu a za okamžik jakoby sotva slyšitelné dávky výstřelů. Ale tak určitě to nevím. Najednou jako na povel rozzářila se obloha kolem zámku

120

desítkami světlic. V jejich záři jsem viděl, jak se ke kapli žene spousta Rusů. Heinrichu, pusť to do nich, křikl jsem na Greinerta a začali jsme pálit z kulometů. Na dveře, okna a zdi kaple dopadaly střely. Vystřelili jsme ještě několik dávek a dali se na útěk, protože Rusové už byli skoro u nás... V parku křik, světlice, krupobití ran. Vystřílel jsem celý zásobník, kulomet jsem zahodil a popadl samopal. Heinrich ji dostal do kliční kosti. Vlekl Jsem ho do lesa... Pořád nemohu uvěřit, že jsme z toho pekla vyvázli se zdravou kůží a jenom Heinricha to škráblo..."

„A co je s ním?" zeptal se von Fryvatt.

„Hned k tomu přijdu. Prostříleli jsme se parkem a nakonec se dostali do lesa. Tam jsme za sebou zahladili stopy, ale sami jsme taky byli jako ztracení... Ošetřil jsem Heinrichovi zranění a do rána jsme šli podle kompasu na západ. Den jsme proseděli v hustém křoví. Trápil nás hlad a žízeň. Naše zásoby zůstaly v tornách v kapli... Greinert dostal horečku. Věděl jsem, že zátah ještě neskončil, protože odněkud zdálky se ozýval hukot aut a štěkot psů. Přes den jsme se vždy schovali v lesním houští a v noci jsme šli směrem na západ, k frontě...

Asi desátou noc jsme se přiblížili k frontě; už jsme slyšeli hřmění děl a viděli světelné dráhy světlic. Živili jsme se kořínky a semeny šišek. S Greinertem to šlo z kopce. Měl horečku, chvílemi ztrácel vědomí. Nevěděli jsme, kde jsme...

Ještě dvě noci jsme putovali k linii fronty. Potom jsem Heinricha nechal v úkrytu a sám se vydal na průzkum. Měl jsem dojem, že první linie musí být už na dosah. Prozkoumal jsem okolí a mé tušení mě nezklamalo...

Střídavě jsme šli a plížili se. Kolem nás přecházely ruské hlídky. Trvalo to dlouho. Jednou před svítáním jsme se dotrmáceli k nějakým močálům. Několik set metrů před sebou jsem viděl linii našich zákopů. Řekl jsem to Greinertovi a ten – jak měl horečku – se přestal ovládat a vrhl se kupředu. Rusové nás zpozorovali, ozářili světlicemi terén a začali střílet. Greinert ji dostal skoro na předním okraji naší obrany, já jsem se doplížil k našim..."

Barth umlkl a dlouho se ho nikdo na nic neptal. Konečně si von Fryvatt zapálil vyhaslý doutník a vytasil se

121

s otázkou, která mu od počátku nedávala pokoj a kterou se bál položit.

„Poslyš, Barthe, jsi přece starý, zkušený diverzant. Zúčastnil ses celé spousty podobných akcí a i z tohohle pekla jsi díky prozřetelnosti šťastně vyvázl. Řekni...," na okamžik znovu zaváhal. „Řekni, jestli to byla náhoda, nebo... jestli na vás byli Rusové připraveni."

Barth lačně kouřil a chvíli se jen mlčky díval na von Fryvatta. Nakonec pravil:

„Pane majore, moc jsem se o tom napřemýšlel, a dnes už jsem dospěl k přesvědčení, že to nebyla náhoda, ale zrada. Rusové o operaci Xaver věděli a očekávali nás..."

Major von Fryvatt zbledl a nervózně zaryl prsty do opěradla křesla. Po chvilce se zeptal:

„A co je podle tebe s kapitánem Texterem a ostatními?"

„Nevím," pokrčil Barth rameny. „Mám však za to, že... Ech, radši bych o tom nemluvil," rezignovaně mávl rukou.

V ZÁMECKÉM PODZEMÍ

Když se kapitán Texter a dvaadvacet diverzantů spustilo do pohřebiště pod kaplí a osvětlilo je baterkami, spatřili nízkou kryptu s gotickou klenbou. Podél zdí a ve výklencích byly vidět hrobky hrabat Jevgarových. Sydoniuk ukázal Texterovi dveře. Přepilovali zámek. Před nimi se šklebil jícen úzké, poněkud se svažující chodby, vedoucí do zámeckých sklepení.

Diverzanti měli zbraně pohotově, svítili si baterkami a zvolna postupovali vpřed. Minuli několik větších a menších výklenků, v nichž se kupily úlomky cihel a hromady hlíny.

Dorazili k místu, kde se chodba rozšiřovala, vytvářela jakousi prostornější komoru, z níž vedly troje dveře. Průvodce a Texter si mezi sebou chvíli šeptali. Oba čekali, až všichni projdou chodbou a shromáždí se kolem nich. Jedny masivní dubové dveře se starobylým zámkem otvíraly vstup do zámeckých sklepů. Texter si na ně posvítil baterkou a začal hledat vhodný paklíč.

Najednou se všem zazdálo, že kdesi za vedlejšími dveřmi se ozval podezřelý šramot a jakoby šepot. A když

strnuli v napjatém očekávání, strašlivá tlaková vlna je vrhla na stěny a srazila k zemi. Z klenby se začaly sypat cihly, úlomky zdiva a písek. Chodbu zaplnil štiplavý prach a kouř.

Diverzanty zachvátilo zděšení. Hodně jich bylo raněných. První se vzpamatoval Texter. Rychle se zvedl, přeskočil muže ležící na zemi a vrhl se směrem, odkud přišli. Paprsek světla však neozářil tmavý jícen chodby, nýbrž navršený val ze sutin a hlíny.

Cesta zpátky byla odříznuta. Zděšené a zoufalé výkřiky odumřely diverzantům na rtech, když i oni uviděli tragickou skutečnost. Vzápětí se za jedněmi z dveří ozval tlumený hlas. Někdo pomalu říkal německy:

„Achtung! Achtung! Němci, jste v pasti. Dáváme vám tři minuty na rozmyšlenou. Odhoďte zbraně a vycházejte po jednom dveřmi, které se otevřou. Naložíme s vámi jako s válečnými zajatci. Jinak se odsud nikdo živý nedostane..."

„Vemte ty dveře útokem!" zavelel kapitán Texter.

Diverzanti v návalu zoufalství a smrtelného strachu stříleli do dveří. Ty se však ani nehnuly.

Kapitán Texter už neovládal situaci. Jeho podřízení se svíjeli v úzké chodbě a křičeli jeden přes druhého. Někteří se nahlas modlili nebo kleli. Začalo být horko a dusno k zalknutí. Uplynuly tři minuty...

„Přijali jste ultimátum?..." otázal se neviditelný pozorovatel.

„Vzdejme se! Ne!... Střílejte!" rozlehly se výkřiky.

Z klenby začaly padat cihly a chodbu začal naplňovat dusivý dým.

„Plyn!... Smrt!... Smrt!..." volali diverzanti, odhazovali zbraně a tiskli si k ústům kapesníky nebo cípy parašutistických bund. Tu a tam padla rána, jak se někdo sám zastřelil. Potom se ozvaly dušené, chroptivé výkřiky, zoufalství a úpěnlivé žadonění o milost.

Asi po deseti minutách se otevřely dveře do chodby a ostrý paprsek světla ozářil uvězněné diverzanty z Texterova komanda. Plazili se k onomu spásnému světlu, odkud přicházel i závan čerstvého vzduchu. Sovětští vojáci poutali ruce a po jednom je odváděli do zámeckých

sklepů.
Ve stejné době proběhl zátah na špióna L-23, který se

123

skrýval na nedaleké sýpce. Nenechal se zaskočit a bránil se do posledního náboje. Ten si nechal pro sebe. Když sovětští vojáci vtrhli do jeho skrýše, nalezli jen jeho mrtvolu. Vedle ležela smontovaná radiostanice, jež měla vyslat štábu zpravodajské služby Horn v Bělověži zprávu o šťastném závěru operace Xaver...

ZÁVĚR OPERACE XAVER

Major von Fryvatt a Barth byli okamžitě povoláni na velitelství luftwaffe. Von Fryvatt se tam zdržel několik dní.
Zpráva o návratu feldvébla Bartha, přestože se ji snažili udržet v tajnosti, rychle se po zámku rozšířila. Řadu dní se nemluvilo o ničem jiném než o závěru operace Xaver. Všechny trápila otázka – samozřejmě kromě Stangera – proč tak skvěle vypracovaná operace vzala za své a kdo zradil. Fantazie pracovala na plné obrátky.
Stanger se účastnil debat, sám pronášel nejrůznější domněnky a zároveň čekal na výsledek své šifrované depeše, kterou poslal Centrále a jež měla německé zpravodajské službě „vysvětlit", co bylo příčinou tragédie Texterova komanda. Mělo se tím odvrátit podezření od Stangera, kdyby se nějaké objevilo.
Asi za týden po Barthově návratu zahlédl Stanger, jak k Zavellymu zamířili dva neznámí důstojníci z Wally-I a Heimbach a Macholl z bialystockého gestapa. Porada u Zavellyho trvala několik hodin.
Večer šel Stanger jako obvykle na večeři. Sotva dosedl, objevil se vedle něho posmutnělý Heiden.
„Copak že máš špatnou náladu? Vynadal ti snad šéf?" zajímal se.
„Ne," odpověděl Heiden. Pak se rozhlédl po sálu, naklonil se k Stangerovi a zašeptal:
„Záhada se vysvětlila..."
„Jaká záhada?" zvedl Stanger překvapeně obočí.
„Příčina zkázy Texterova komanda."
Stanger se upřeně zadíval na Heidena, a ten vysvětloval:
„Ale nech si to pro sebe. Naše frontová radiostanice, která odposlouchává nepřátelské hovory, zachytila jistou

124

ruskou šifrovanou depeši. Rozšifrovala ji a představ si, že nějaký sovětský důstojník podával někomu zprávu o zničení Texterovy skupiny. Přitom se zmínil, že jejich člověk zavedl tuto skupinu do pasti a teď že je u nich. Chápeš?"
„Moc ne," hrál si Stanger na hloupého.
„No přece ten ničema průvodce, jak se jenom jmenoval? No ten, co věděl o podzemní chodbě..."
„Cože... ten? Už chápu!"
„Vidíš, kde byla zrada. Tušil bys to?"
„Ne. A co teď?"
„Zvolil si ho k tomu úkolu sám von Fryvatt, samozřejmě na základě hlášení z gestapa. Ostatně... nic bych za to nedal, že ho gestapo schválně podstrčilo von Fryvattovi. Vždyť víš, jaká rivalita vládne mezi námi a gestapem."
„Je to až k nevíře, že by zrovna on...," pochybovačně kroutil hlavou Stanger.
„A přece je to pravda. Logika faktů je jasná. Když přistáli v nepřátelském týlu, asi mu došlo, že celá akce

smrdí. Zavedl tedy Texterovo komando do pasti a sám přešel k Rusům..."

Po několika dnech, když Stanger vyslal do éteru další šifrovanou zprávu, radiostanice Centrály mu stručně oznámila:

OPERACE X ZDÁRNĚ UKONČENA. BLAHOPŘEJEME.

Nyní mohl v klidu přemýšlet o nových zpravodajských akcích.

125

DÁREK K VÁNOCŮM
TEROR

V Bělověži existovalo hned několik popravišť. Veřejné popravy – oběšením – se prováděly hned u vchodu do Národního parku, kde stála budova kdysi určená pro carskou družinu, před druhou světovou válkou sídlo poštovního úřadu a nyní patřila velitelství četnictva a pobočce bialystockého gestapa, jejímž šéfem byl Untersturmführer SS Killer. Jako host se tu často objevoval kapitán Clauser. Sklepy této budovy sloužily gestapákům za žalář pro stovky lidí, převážně rukojmí. Část z nich putovala do koncentračních táborů, ostatní tu čekal smutný konec jejich životní pouti.

Počet poprav rostl v souvislosti s intenzívněním partyzánských bojů v Bělověžském pralese. V létě a na podzim roku 1942 se zvýšily počty zatčených i veřejných poprav. Ani kruté represálie však nemohly potlačit rostoucí nenávist a touhu lidí bojovat proti okupantům.

Pobočka gestapa a oddělení kapitána Clausera posílaly velitelství gestapa v Bialystoku a Hlavnímu říšskému bezpečnostnímu úřadu v Berlíně poplašné zprávy o rozmáhajícím se odbojovém hnutí. Hitlerovská ofenzíva se zhroutila. Šestou armádu čekal smutný konec v obklíčení u Stalingradu. Neúspěch fašistů na frontě se stal utlačenému obyvatelstvu vzpruhou a pobídkou do boje.

V prosinci roku 1942 přijel z Berlína do Bělověže Standartenführer SS Bruno Fleinert, Himmlerův zmocněnec a odborník na takzvané Vergeltungsaktion, aby se osobně postaral o potlačení zdejšího odbojového hnutí.

126

NÁVŠTĚVA Z BERLÍNA

Jednoho mrazivého prosincového dne seděl Stanger ve svém pokoji a překládal špionážní hlášení od agentů z oblasti Bělověžského pralesa, jež mu předával Zavelly. Část z nich obsahovala podružné zprávy, některé však nabízely i důležité informace: jména spojek, členů odbojového hnutí, místa, kde byly ukryty zbraně. Z těchto hlášení si Stanger pro svou potřebu vypisoval na lístečky tenkého papíru poznámky. Když zaslechl nízko letící letoun, nechal práce a zvedl hlavu. Podle hukotu motoru poznal, že letí Fieseler-Storch.

Přistoupil k oknu. Letoun se blížil od západu, přeletěl nízko nad duby a směřoval nad Bělověž.

Znovu se posadil k psacímu stolu. Chodbou se rozlehly kroky a ve dveřích se objevil poručík Heiden.

„Děje se něco?" prohodil Stanger.

„Schovej ta lejstra a oblékni se. Jedeme!"

„Kam? Mám hodně práce."

„Je to rozkaz našeho majora."

„Ale kam máme jet?" vyptával se Stanger, schovávaje dokumenty do trezoru.

„Jenom kousek odtud. Před několika minutami volali šéfovi z šifrovací kabiny, že k nám letí nějaká významná

osobnost z Berlína a že ji máme na letišti uvítat."
„Hm, zajímavé. Nevíš, kdo to je?"
„Nemám tušení. V depeši to nebylo, ale jsem přesvědčen, že náš major je informován. Pospěš si, letadlo už krouží..."
Stanger si rychle oblékl plášť a vyšel s Heidenem na chodbu. Cestou se k nim připojil Zavelly. Nasedli do auta a rozjeli se za Bělověž. Na kraji pole zastavili. Směrem od východu se chystal přistát storch. Jeden voják vystřelil světlici, aby pilotovi upřesnil směr větru.
Letoun dosedl koly na zem a ještě několik desítek metrů roloval. Ihned k němu zamířil major Zavelly se svými lidmi. Vystoupil důstojník v kožešinové kombinéze a v čapce s odznakem SS.
Standartenführer SS – neboť tuto hodnost příchozí měl – podal Zavellymu i ostatním ruku a představil se jako Fleinert.
„Let probíhal klidně?" zeptal se Zavelly.

„Ano, klidně. Jenom nás trápil mráz a trochu to s námi házelo."
Stanger si pozorně muže prohlížel: vysoký, urostlý, kolem padesátky, bystré oči s pronikavým pohledem, plný obličej s nepříjemnými rysy, plukovník SS... Proč přiletěl do Bělověže?
„Vidím, že se z profesionálního návyku pokoušíte uhádnout, kdo jsem," obrátil se znenadání ke Stangerovi příchozí.
„Vypadáte tak impozantně, Herr Standartenführer, že se na vás dívám s opravdovým potěšením," odvětil Stanger s úsměvem.
Fleinert si ho pátravě přeměřil a již se obrátil k majoru Zavellymu s otázkou:
„Kde je, pane majore, bezpečnější stanoviště pro letadlo?"
„Domnívám se, Herr Standartenführer, že by váš letoun měl odletět na letiště u Bielska Podlaského. Jsou tam hangáry, odborná obsluha a lepší zajištění."
„Výborně! V případě potřeby ho sem rychle dostanu. Gustave," obrátil se k pilotovi, „odstartuj a leť do Bielska. Pamatuješ si to letiště, nad kterým jsme před chvílí přeletěli? Tam za dva nebo tři dny čekej, že tě telefonicky zavolám."
Pilot zasalutoval a odešel k letadlu. Stanger s Heidenem odnesli esesmanův kufřík a cestovní tašku do auta. Příchozí zaujal místo vedle řidiče a Zavelly s důstojníky se usadil vzadu. Heiden se naklonil k Zavellymu a zašeptal:
„Pane majore, kdo je to?"
Zavelly si dal prst na rty a tiše vysvětloval:
„Z RSHA. Čekají nás zajímavé události..."
Když vcházeli do zámku, major Stangerovi nařídil, aby nikam neodcházel, protože ho mohou potřebovat.
Stangerovi se práce nedařila. Nemohl soustředit myšlenky. Přílet vysokého důstojníka SS z Hlavního říšského bezpečnostního úřadu ho vyvedl z rovnováhy.
Přicestoval z Berlína letadlem, je to tedy naléhavá záležitost. Nesmím nikam odcházet, co to znamená? Přijel také vůz s odznakem SS z Bialystoku. Něco je na obzoru.

ODBORNÍK NA VERGELTUNGSAKTION

V Zavellyho pracovně začala tajná porada. Kromě majora a jeho zástupců zúčastnili se jí Standartenführer

Bruno Fleinert z RSHA, plukovník SS Werner Fromm, velitel SS oddílů a policie v bialystockém okrese, major SS Wilhelm Altenloh, náčelník gestapa v Bialystoku, a kapitán SS Lothar Heimbach, náčelník čtvrtého oddělení gestapa. Slova se ujal Fleinert:
„Pan reichsführer SS mě zmocnily abych vám tlumočil jeho nespokojenost se vzrůstajícím banditismem a podzemním hnutím v oblasti Bělověžského pralesa. Rovněž říšský maršál Göring je se současným stavem věcí velmi nespokojen. Jistě jste, pánové, nezapomněli, že zde byli zavražděni nadlovčí Thirping a Untersturmführer Berthel. A za tento barbarský čin jste viníky dosud náležitě nepotrestali."
Zavelly, jeho zástupci, Fromm, Altenloh a ostatní pozorně naslouchali slovům Himmlerova zmocněnce a dobře si uvědomovali, co pro ně tato příkře pronášená slova znamenají.
„Bandité uskutečňují záškodnické akce v železniční dopravě, zabíjejí naše lidi, roste komunistické a další podzemní hnutí. A vy, pánové?" Fleinert se odmlčel a rozhlédl se po shromážděných. „Ptám se vás, pánové, co jste udělali, aby zde byl pořádek. Prosím, pane doktore," pokynul Altenlohovi, „vás sem dosadili mimo jiné proto, aby v oblasti Bialystoku zavládl klid..."
„Pane standartenführere, skláním hlavu před moudrostí reichsführera SS, avšak v oblasti Bělověžského pralesa se jen velmi obtížně udržuje pořádek. Je to území doslova nasáklé komunismem..."
„Jaké odvetné akce jste podnikl? To mě zajímá," úsečně a zlostně ho přerušil Fleinert.
„Herr Standartenführer, šestého srpna jsem přikázal vypálit osm vesnic a jejich obyvatele zastřelit," vmísil se do rozhovoru Fromm.
„To byla akce za tu rozbitou strážnici v Rudnikách?" ujistil se Fleinert.
„Jawohl!"
„A výsledek?"
„Celkem nevalný," opět se ujal slova Altenloh. „Akce

banditů na krátkou dobu ustaly, ovšem na začátku listopadu jejich počet znovu vzrostl. Zvláště sedmého..."
„To je výročí jejich revoluce," dodal jakoby sám pro sebe Fleinert.
„Ano, je to jejich svátek. Večer šestého listopadu u vesnice Przechody vyhodili záškodníci do vzduchu vlak, který vezl na frontu jednotku SS a bojovou výzbroj."
„Jaké byly ztráty?"
„Zničená lokomotiva a pět rozbitých vagónů. Sedmnáct mrtvých a několik desítek raněných," konstatoval Altenloh. „Ze zajateckého tábora v Hajnowce osvobodili bandité několik desítek zajatců."
„A ti zajatci přešli k nim?"
„Ano. Několika našim agentům přišli na stopu a zabili je. V Bělověžském pralese takřka denně ostřelují záškodníci vybudované lesní tratě, ničí koleje a překládací rampy. Taky několikrát zaútočili na automobilové kolony. Máme hlášené i jiné diverzní akce v Bialystoku a dalších okresech. Ztráty jsou značné," smutně referoval Altenloh.
Fleinert chvíli o něčem přemýšlel a přitom zlostně hleděl na Altenloha. Nakonec vstal a pomalu, hněvivě, zvýšeným hlasem řekl:
„A vy o tom můžete tak klidně mluvit?! Vy, šéf gestapa, důstojník SS?! Naši stateční vojáci bojují na frontě za tisíciletou říši, za lebensraum, a vy si tu s naprostým klidem referujete: bandy, sabotáže, diverze?! Ptám se, kde jsou rukojmí, popravy, odvetná opatření?!!" rozkřičel

se nakonec.
„Máme rukojmí," nesměle podotkl Altenloh.
„Já vím! Sedí celé měsíce ve vězení a my je živíme. Na co čekáte? Během tří dnů dáte zatknout všechny sovětské důstojníky a vojáky, kteří se skrývají u rolníků. To jsou potenciální bandité. Ze zpravodajských materiálů štábu Horn sestavíte seznam osob podezřelých ze spojení s bandity a zastřelíte je. Tady v Bělověži je zastřelíte! Přímo ve středu jejich banditského hnízda! Zítra odpoledne chci mít od vás, pánové, hlášení o počtu zatčených."
„Kolik jich má být, Herr Standartenführer?" tiše se zeptal pobledlý Altenloh.
Fleinert se na něho rozzlobeně podíval a procedil mezi zuby:
„Mám dojem, že jsem se přeslechl, pane doktore... Ale

jestli jsem slyšel dobře, pak se pozastavuji nad tím, že se takhle může ptát náčelník gestapa..."
Zavelly do rozhovoru nezasahoval; jen s neproniknutelným výrazem naslouchal slovní rozepři mezi Fleinertem a Altenlohem. K Fleinertovi se nyní obrátil dosud mlčící kapitán Clauser:
„Herr Standartenführer, já vedu v našem štábu oddělení, které se zabývá potíráním banditismu a zneškodňováním vzdušných výsadků. Dal jsem provést mnoho – samozřejmě menších – represivních akcí. Moje oddělení disponuje bohatým materiálem o podezřelých živlech. Už dávno zastávám názor, že je třeba zdejšímu podzemnímu hnutí zasadit citelnou ránu. Několik veřejných poprav v Bělověži nijak rozvoj banditismu neochromilo. Hned nařídím sestavit seznam podezřelých osob, které je třeba zlikvidovat."
„Dobrá, Herr Hauptmann," odpověděl Fleinert. „Mám dojem, pánové, že si tady ve štábu hrajete jen na jakousi rytířskou zpravodajskou službu. Ale ty časy minuly. Naším úkolem je zjišťovat jména, zatýkat a popravovat! Co nejvíc popravovat! Vyžaduje to naše poslání..."
V pracovně zavládlo ticho. Venku se zatím zvolna snášel prosincový soumrak.
Pozdě večer Stanger zahlédl, jak se celá společnost odebrala do kasina na večeři. Potom se Fleinert, Altenloh, Fromm a Heimbach zavřeli s Clauserem v jeho pracovně a radili se dlouho do noci.

„POZORNOST"

Stanger se cítil nervově zcela vyčerpán. Bolela ho hlava, v ústech měl hořko od vykouřených cigaret a hrdlo úzkostí sevřené. Nebyl schopen logicky uvažovat, tím spíše jednat. Poprvé se musel dívat na řež bezbranných lidí a trnul hrůzou, že mu selžou nervy, vytrhne z kapsy pistoli a sám se na katany vrhne. Nyní přecházel těžkým krokem po pokoji a v duchu si znovu vybavoval ty příšerné okamžiky, kdy řada automobilů, krytých tmavými nepromokavými plachtami, zajížděla na mýtinu u browské silnice, a v uších mu dosud zněl zoufalý křik lidí hnaných z automobilů do čerstvě vykopaných hrobů. Opět sly-

šel skučení psů, povel „Feuer!", salvy výstřelů, hrdelní výkřiky velitele popravčí čety „Pal!", „Pal!". Rachot salvy za salvou, třesk jednotlivých ran z pistolí a neustálý křik. Ti vrahové, hrdlořezové, ničemové zavraždili tři sta osob... Vybavoval si tváře těch, kteří přihlíželi popravám: Fleinert, Fromm, Altenloh, Clauser a další. Samé

tváře stažené sveřepou nenávistí. A kde byli partyzáni? Proč nezaútočili? Proč nezachránili odsouzence? Jak jsem bezmocný a bezbranný v této tlupě vlkodlaků. Copak jsem ale opravdu bezbranný? Na okamžik se zastavil. Copak jsem opravdu úplně bezbranný? Rozrušen hrůznými ranními událostmi, zapomněl jsem na úkol, který tady mám. Byl jsem trpným svědkem řeže nevinných lidí... Musím je pomstít. Musím! Fleinert je ten nejhorší lotr. Zaměřím se na něho. Jen jestli není už pozdě? Ne, není, ještě popíjí s důstojníky SS a gestapa v kasinu. Jeho pilot na něho čeká na letišti u Bielska. Fleinert dnes určitě odletí do Berlína. Je přece Štědrý den, vánoce... Musím jednat! A rychle!

Ano, teď už věděl, že pomstí zavražděné, že zasadí standartenführerovi SS Brunovi Fleinertovi smrtelnou ránu. Využije této neopakovatelné příležitosti. Polkl tabletku bromu, zapil ji sklenicí vody a zapálil si novou cigaretu. Pomalu se uklidňoval. Z chaosu myšlenek se rodil plán odvety. Už věděl, co udělá...

Rychle zamířil k pracovně Zavellyho.

„Buď zdráv, Hansi! Je šéf uvnitř?" zeptal se Heidena.

„Ano. A je sám."

Stanger otevřel dveře a podle předpisu ohlásil svůj příchod.

„Co mi neseš?" řekl Zavelly a pozorně se zadíval na vcházejícího Stangera.

„Chci vám, pane majore, odevzdat část hotové práce, a kromě toho mám jednu věc, o které bych snad ani neměl mluvit. Ale jako váš důstojník pro zvláštní úkoly bych si dovolil..."

„Jen mluv, ale prosím tě, stručně."

„Pan Fleinert dnes letí zpátky?"

„Samozřejmě. A proč tě to zajímá?"

„Domnívám se, že by měl od nás dostat nějaký vánoční dárek..."

„Jak to myslíš?"

„V Berlíně se živobytí dost těžko shání...," připomněl Stanger.

„Počkej... To není špatný nápad. Že jsem na to v návalu práce sám nepřišel," kvapně poznamenal Zavelly.

„Ale neurazí se?" staral se Stanger a významně se podíval na Zavellyho. Ten se usmál koutky úst.

„Asi žertuješ. To je neznáš. Tady máš lístek do skladu v kasinu, vyber, co sám uznáš zanejlepší, a přines všechno sem ke mně. Za hodinu tě budu potřebovat. Chci ti nadiktovat do stroje hlášení."

Stanger vzrušeně vyběhl z pracovny.

Vedoucí kasina si přečetl lístek od Zavellyho a zavedl Stangera do skladu. Bůčky, uzeniny, šunky, výrobky z divočáka, jelení hřbety z posledního honu, baterie lahví. Stanger to všechno přelétl pohledem. Vybral několik klobás, velkou šunku, jelení hřbet, plát bůčku a dvě láhve koňaku. Naskládal to všechno do košíku a vydal se zpátky do zámku.

Nepozorovaně vklouzl do svého pokoje. A vtom zaslechl hukot storchu. Stačím to? Není pozdě? Rychle vyňal ze skrýše v krbu magnetickou minu. Na kdy ji nařídit? Pohlédl na hodinky. Den je pošmourný a brzy se smráká. Fleinert musí doletět do Berlína ještě před setměním... Dvě hodiny stačí. Otočil kroužkem rozněcovače...

Bleskurychle odmotal provázky se šunky a nožem ji rozpůlil. Potom z prostředka vyřízl větší kus masa. Mina tam přesně zapadla... Pak přiložil obě půlky k sobě, řez zamazal sádlem a všechno pevně ovinul provázkem

a celofánem.
Takřka běžel chodbou. Zavelly se podíval na obsah košíku a pochválil volbu.
„Mám to zabalit, pane majore?" zeptal se Stanger.
„Ne, vždyť mu to musíme ukázat. Hned sem přijde. Teď je v šifrovací kabině a žádá o povolení k letu."
Stangera zamrazilo. Co když si Fleinert bude chtít uzeniny důkladně prohlédnout? Co když se mu šunka bude zdát moc těžká? Nebo co když ho tady něco zdrží? Raději nemyslet...
Fleinert v doprovodu kapitána Clausera vstoupil do Zavellyho pracovny. Stanger ho pozdravil a zaregistroval, že je v podnapilém stavu.

„Přišel jsem se s vámi, pane majore, rozloučit. Kéž by se spolupráce mezi námi vyvíjela takhle slibně i nadále," prohlásil Fleinert a podal Zavellymu ruku.
„Děkuji za uznání, Herr Standartenführer. Za svou námahu přijměte od nás k vánocům pro svou choť tuto skrovnou pozornost," pravil Zavelly s úklonou a ukázal na košík s uzeninami a koňakem.
„Ó, wunderbar! Jste neocenitelný. Manželka bude mít radost. Wunderbar, pane majore, vy si tady žijete..."
Stanger položil ruku na kapsu, kde měl pistoli. Fleinert vzal láhev koňaku, prohlédl si etiketu s hvězdičkami a nadšením mlaskl. Potom se podíval na uzeniny. Hned vedle něho stál Clauser, s nímž se během zdejšího pobytu spřátelil.
„Gut... gut...," bručel si pro sebe Clauser.
„Jsem dojat vaší pozorností, ale už musím letět..."
„Zabal to, Stangere," nařídil Zavelly.
Stanger se dal za pomoci Clausera rychle do práce. Balík pevně ovázali motouzem. Byl velký, těžký, ale úhledně zabalený. Stanger jej vzal a společně se Zavellym doprovázel Fleinerta k autu.
Letadlo již s roztočenou vrtulí čekalo na odlet. Pilot zasalutoval, pomohl Fleinertovi obléknout kožešinovou kombinézu a balík zastrčil za zadní sedadlo, určené Fleinertovi.
Poslední výměna zdvořilostních frází, přání veselých svátků, pozdravy s nataženými pravicemi. Letadlo rozvířilo sněžný prach, odpoutalo se od země, zakroužilo nad Bělověží a zamířilo na západ.
Uběhlo právě čtyřicet osm minut od okamžiku, kdy Stanger nařídil rozněcovač magnetické miny...

FIESELER-STORCH SE ZŘÍTIL

„Na základě našich zpravodajských materiálů jakož i materiálů gestapa dne dvacátého čtvrtého prosince bylo přivezeno do Bělověže tři sta zatčených, podezřelých ze spolupráce se sovětskými bandity..."
Zavelly s rukama založenýma za zády přecházel po pracovně a pomalu diktoval Stangerovi do stroje zprávu o zvláštní akci, provedené ráno v Bělověži. Stanger byl

stále neklidnější a jeho pohled se čím dále častěji stáčel na hodinky, které ležely vedle psacího stroje.
Ještě patnáct minut. Samozřejmě jestli je rozněcovač správně nařízen..., počítal v duchu.
„Bylo zatčeno několik desítek bývalých sovětských vojáků, kteří se skrývali u místních rolníků..."
Zavelly se odmlčel a sáhl pro doutník. Stanger přiskočil a připálil mu ho.

„Hned s tím skončíme a půjdeme se do kasina najíst. Domnívám se, že na delší dobu budeme mít pokoj," spokojeně mu oznámil Zavelly.
„Co tím, pane majore, myslíte?"
„Přece tu ranní podívanou. Zchladí horké hlavy banditů a umlčí podzemní hnutí."
„Pochybuji, pane majore..."
„Copak?" podivil se Zavelly a zvedl obočí.
„Pane majore, vy víte, že jsem upřímný a že říkám to, co si myslím. Byly popraveny civilní osoby, které – povězme si to otevřeně – s podzemním hnutím neměly nic společného..."
„Jsi idealista."
„Vůbec ne, pane majore. Mám rád rytířský boj, takový, jakému mě učíte vy: s opravdovým protivníkem, a ne se smyšleným, s jakým se rádi střetávají příslušníci SS. Něco jiného je, kdybychom zastřelili skutečně tři sta bandi-tů nebo příslušníků podzemního hnutí. Ale copak mezi těmi lidmi alespoň jeden takový byl? Sotva. Podle mého názoru celá akce naopak povzbudí jejich činnost."
„Přece jenom se v tobě někdy ozve slovanská krev. Jsi směšný se svou rytířskostí," zasmál se Zavelly. „Všichni, co tady bydlí, jsou potenciální bandité. Dnes, zítra nebo za měsíc odejdou do pralesa. Čím víc jich z povrchu zemského vyhladíme, tím pevněji budeme držet otěže naší vlády. Musíš pochopit ducha nové doby, cíl boje, který vede třetí říše. Vím, že ta dnešní podívaná tebou otřásla. Ale je to nutné, rozumíš? Pro naše vítězství..."
Hovořili ještě asi deset minut. Stanger věděl, že jestli nic neselhalo, je už po všem... Bylo dvanáct hodin a devatenáct minut.
„Budeme pokračovat," zakončil jejich debatu Zavelly.
Stanger se znovu sklonil nad psacím strojem. Jak rád by byl v tomto okamžiku kdesi v oblasti Varšavy, na

vzdušné trase letounu Fieseler-Storch. Hrála v něm každá žilka, jakmile zazvonil telefon na Zavellyho psacím stole. Ale hlášení, na které čekal, nepřicházelo. Psal a každou chvíli udělal překlep. Půl hodiny, tři čtvrtě, celá hodina... Začaly se ho zmocňovat pochybnosti. Nařídil jsem rozněcovač správně? Neudělal jsem v tom chvatu někde chybu? Jestli ano a mina v příslušné době nevybuchne, Fleinert doletí s dárkem do Berlína, co potom? Byla to má akce jen na vlastní pěst, a kdyby Centrála o tom věděla, určitě by mě za to nepochválila...
Zavelly dodiktoval ve třináct hodin a deset minut. Vtom zazvonil telefon. Major se natáhl pro sluchátko.
„Ano, slyším," pravil unaveně.
Stanger si zapálil cigaretu.
„Ani Varšavané? Co se mohlo stát? Snad mají poškozenou radiostanici... Nad Varšavou nepřeletěl? To je zajímavé... Dobrá, budu čekat na další hlášení."
Zavelly položil sluchátko a obrátil se ke Stangerovi: „Se standartenführerovým letounem bylo přerušeno spojení. Naší rádiové stanici ani Varšavě se dosud nepodařilo je obnovit. Už dávno musel minout kontrolní stanoviště u Varšavy..."
Stanger otevřel ústa, aby něco řekl, ale do pracovny vstoupil Johrst a položil před Zavellyho lístek s depeší. Ten ji přelétl pohledem.
„Mein Gott! Stangere, slyšíš?..."
„Nevím, oč jde, pane majore."
Zavelly zbledl a nahlas pomalu přečetl slova radiodepeše:
„LETOUN FIESELER-STORCH PODLEHL U VYŠKOVA ZKÁZE. ZE ZNAČNÉ VÝŠE SE V PLAMENECH ZŘÍTIL K ZEMI. PILOT

A STANDARTENFÜHRER SS BRUNO FLEINERT ZAHYNULI. ODBORNÍCI PROHLÁSILI, ŽE SE JEDNÁ O SABOTÁŽ. NAŘIZUJI IHNED ZAHÁJIT VYŠETŘOVÁNÍ, KDE A JAK BYL LETOUN ZAJIŠTĚN A KDO PROVEDL DIVERZI. PŘÍPAD JE S OHLEDEM NA VYSOKÉHO DŮSTOJNÍKA RSHA VELMI DŮLEŽITÝ. PACHATELÉ MUSÍ BÝT DOPADENI. PODEPSÁN PLUKOVNÍK SCHMAELSLLEGER.

„Stangere, co tomu říkáš?" dodal.

„Právě uvažuji, pane majore, kde bychom měli pacha-

tele hledat. Je to barbarství! Logicky vzato, hledal bych je na jediném místě..."

„Kde?" zeptal se Zavelly.

„Na letišti u Bielska... Tam letoun určitě poškodili nebo...," Stanger vtáhl kouř z cigarety.

„Nebo... no tak to dopověz!"

„Nebo opatřili minou."

„Zbláznil ses?"

„Vůbec ne. Kdyby letoun poškodili, nedoletěl by z Bielska do Bělověže a potom zase až k Vyškovu."

„Ještě dnes bez ohledu na to, že je Štědrý den, musíme zahájit vyšetřování," prohlásil Zavelly, vzal telefonní sluchátko a dal příkazy. Za okamžik už vcházeli do jeho pracovny důstojníci pozvaní na poradu. Ale než se stačili vzpamatovat z ohromující zprávy a než stanovili postup, pracoviště abwehru v Bialystoku oznámilo, že bialystocké gestapo zatklo na letišti v Bielsku všechny osoby, které měly něco společného s Fleinertovým letadlem.

Porada ještě neskončila, když Heiden ohlásil důstojníky gestapa. Dostavili se Fromm, Altenloh a Heimbach, kteří sotva před několika hodinami Bělověž opustili.

„Pane majore, víte, co nás sem přivádí," spustil bez úvodu Fromm.

„Ano, vím, nehoda, jež stihla standartenführera Fleinerta."

„To nebyla žádná nehoda, ale naplánovaná a chladnokrevně provedená diverze," odvětil Fromm. „Už jsme dostali telefonickou zprávu z Varšavy. Specialisté prozkoumali pozůstatky letounu. Katastrofu způsobil výbuch načasované či jiné miny. Naším úkolem je dopadnout pachatele."

„Zatkli jste, pánové, všechny podezřelé na letišti u Bielska. Přineslo vyšetřování něco nového?"

„O tom bych neradil mluvit předčasně," krátce odpověděl Heimbach. „Kdoví jestli se pachatel neskrývá tady," dodal jízlivě a pronikavě se zadíval na Zavellyho a ostatní důstojníky shromážděné na poradě.

„Pane majore," vmísil se do rozhovoru Altenloh, „prosím, abyste podrobně vylíčil standartenführerův pobyt v Bělověži od okamžiku, kdy jeho letoun přistál, až do posledních minut před odletem."

„Letoun přistál kolem desáté. Fleinert byl zrovna v šif-

rovací kabině a oznamoval svůj let. Pak jsme mu v mé pracovně předali malou pozornost k vánocům..."

„Co to bylo?" zeptal se podezíravě Heimbach.

„Uzeniny a dvě láhve koňaku."

„Odkud pocházely?"

„Uzeniny a alkohol byly vydány ze skladu našeho kasina. Přinesl je sem na můj příkaz poručík Stanger. O tomto dárku jsme věděli jenom my dva. Fleinert si všechno, co jsme mu dali, prohlédl. Byl u toho i můj zástupce kapitán Clauser, který pak pomáhal Stangerovi dárek zabalit. Kromě toho měl Standartenführer s sebou příruční

kufřík a tašku. Jejich obsah mi není znám."
„Jak dlouho zde stálo letadlo po příletu z Bielska?" zeptal se Fromm.
„Patnáct až dvacet minut. Pilot je neopustil. Zavezli jsme pana Fleinerta k letadlu a hned odstartovali."
„Nepřiblížil se někdo ke stroji?"
„Ne, nikdo. Absolutně nikdo. Na poli byli pouze dva vojáci, kteří světlicemi ukázali směr větru."
Gestapáci se zvedli z křesel, opustili Zavellyho pracovnu a odjeli do Bialystoku. Objevili se znovu hned po vánocích, aby protokolárně vyslechli Zavellyho, Clausera, Stangera a vedoucího kasina. Vraceli se přesvědčeni, že se mina dostala do letadla na letišti v Bielsku.
Po nějaké době přišla Zavellymu z Bialystoku zpráva, že vyšetřování potvrdilo počáteční podezření a osoby zatčené na letišti že byly zastřeleny...

NOČNÍ VYŠETŘOVÁNÍ
PROVOKATÉR

Akce proti standartenfüihrerovi SS Brunovi Fleinertovi skončila úspěšně. Hromadná poprava několik set bezbranných lidí růst odbojového hnutí nezastavila. Oddělení III-P kapitána Clausera, jež se zabývalo potíráním činnosti ilegálních pracovníků, mělo spoustu práce. Nepřestávali rozšiřovat síť agentů. Počty zatčených byly den ode dne vyšší.
Nejhorší duševní muka Stanger prodělával, když se jako tlumočník účastnil vyšetřování. Zavelly a von Fryvatt si počínali při výslechu dosti mírně, zato Clauser, Dengel a Schwind zatčené týrali.
Zavelly se osobně účastnil vyšetřování jen v mimořádně důležitých případech. Jednoho dne zatkli v oblasti Bělověžského pralesa asi deset členů odbojového hnutí. K jejich odhalení přispěl agent, kterého Stanger neznal. Vyšetřování vedl krutými metodami kapitán Clauser. Zpočátku nepřinášelo žádoucí výsledky, až se stala věc, která mohla rozhodnout o osudu zatčených...
„Máte jít k majorovi."
„Tak pozdě?" podivil se Stanger.
„Já jen vyřizuji rozkazy pana majora," důrazně pronesl dozorčí důstojník a odešel.
Stanger si upravil uniformu, podíval se na sebe do zrcadla, ujistil se, že má pistoli v kapse a zamířil k pracovně majora Zavellyho.
„Pane majore, poručík Stanger..."
„Dobrá, dobrá. Posaď se," přerušil ho netrpělivě Zavelly.
Stanger usedl do hlubokého křesla a Zavelly, jak to míval ve zvyku, pomalu ořízl špičku doutníku a pak se chvíli mlčky a zvědavě zadíval na mlčícího Stangera.
„Myslel jsem, že už spíš," ozval se nakonec Zavelly.
„Ne, pane majore. Četl jsem."

„A co čteš?"
„Paměti Fridricha Velikého."
„Je to moudrá kniha. Ale o ní si promluvíme jindy. Teď poslouchej. Před chvílí mi velitel našeho vězení sdělil, že jeden vězeň, z těch, co byli před několika dny zatčeni, chce se mnou mluvit. Jak víš, předběžné vyšetřování nepřineslo žádné výsledky..."
„Ano, vím."
„Agenturní materiály kapitána Clausera však potvrzují jejich vinu: že se stýkali s bandity. Snad ten, co se přihlásil, nám pomůže vnést světlo do této záhady."

Ozvalo se zaklepání na dveře a dozorčí ohlásil, že přivedl vězně. Do pracovny vstoupil asi čtyřicetiletý zarostlý muž v roztrhaném oděvu. Oslněn světlem kancelářské stolní lampy namířené na něho, přimhouřil oči a u dveří se zastavil. Stanger si příchozího bedlivě prohlédl. Zavelly se zvedl od psacího stolu, přistoupil k vězni a Stangerovi nařídil:
„Překládej! Nuže, jak se jmenuješ?"
„Daniel Michalik."
„Odkud pocházíš?"
„Z Volkovyska, ale teď bydlím v Bělověži."
„Chtěl jsi se mnou mluvit. Poslouchám tě."
„Já jsem si to, pane majore, rozmyslel... Chci žít. Povím vám zajímavé věci. Předtím jsem lhal..."
Stanger pomalu překládal otázky i odpovědi. Zavelly se posadil, vzal arch papíru a řekl:
„Tak prosím."
„Patřil jsem k síti podzemního hnutí. Těch jedenáct zatčených, to všechno jsou členové odbojového hnutí..."
„Zbraně, jejich kontakty, víš o nich?" úsečně se otázal Zavelly.
„Vím, kde jsou zakopané zbraně, pět kulometů, sedmnáct samopalů, několik pušek, granáty a střelivo."
„Čí jsou to zbraně?"
„Těch zatčených."
„Kdo je ukrýval?"
„Pavel Niurkin."
„Kdo pomáhal vyhodit do vzduchu vlak a zúčastnil se diverze u Narewky?"
„V akci u Narewky byli z této skupiny jenom čtyři. Tam působí Nikor. Nejlíp organizovanou síť spolupracov-

níků má kolem Pružan a tady v Bělověži. Leckteré z nich znám. Nejvíc akcí provádí Nikorův oddíl..."
Stanger poslouchal Michalikovu výpověď s rostoucím zájmem. Pseudonym Nikomu nebyl neznámý. Už víckrát slyšel o tomto statečném partyzánském veliteli, jenž svými bravurními útoky přiváděl bělověžský štáb zpravodajské služby k zuřivosti. S naprostým klidem však kouřil cigaretu a překládal Michalikova slova.
„Ale je tady, pane majore, ještě důležitější věc."
„Zapal si," hodil mu Zavelly cigaretu, a Stanger mu připálil. Vězeň zhluboka vdechl kouř, až se zakuckal a hřbetem ruky si otřel ústa.
„O tom, jak mají provést záškodnickou akci u Czeremchy, dostali partyzáni zprávu..."
„Od koho?" přerušil ho Zavelly, jehož vězňova výpověď stále víc zajímala.
„Od někoho z Bělověže. Informuje je člověk, který má přístup k tajným zprávám. Oni vždycky mají zprávy z Bělověže..."
Zavelly točil palci mlýnek a pronikavě hleděl na Michalika. Stanger se snažil překonat nervozitu a rozechvění. Michalik mluvil pomalu a on překládal jeho slova do němčiny.
„Prozradíš toho, co předává zprávy?" zeptal se Zavelly.
„Pane majore, to se dá snadno zjistit..."
„Jak?"
„Dva z těch zatčených vědí, s kým se Nikor v Bělověži spojil. Přeložte mě tedy do té cely, kde..."
„Dále!" zlostně křikl Zavelly, protože se mu nezamlouvalo, že ho někdo vyrušuje při tak zvláště zajímavém vyšetřování.
„Pane majore, pojďte laskavě do šifrovací kabiny. Wally-I vám chce předat nějaký dálnopis. Žádají, abyste jej převzal osobně. Je to něco velmi naléhavého," ohlásil

dozorčí důstojník.
Zavelly mlčky zamkl trezor i psací stůl a vyšel z pracovny. Stanger zůstal sám s Michalikem. Položil mu ještě pár otázek a utvrdil se v přesvědčení, že jeho výpovědi jsou pravdivé, tudíž i nebezpečné. Musí ho tedy zneškodnit – okamžitě,a bez meškání. Ale jak a kde?
Major Zavelly se vrátil z šifrovací kabiny s dlouhým pruhem papíru s depeší.

141

„Poslyš, Stangere, já teď na něj nemám kdy," ukázal na vězně. „Už jsem si udělal představu, oč mu jde. Ani nebudu volat kapitána Clausera. Odveď ho do svého pokoje, podrobně sepiš jeho výpovědi a vyptej se ho na všechno, co se nám může hodit. Zítra ráno mi předložíš protokol."
„Rozkaz, pane majore!" odvětil Stanger a vstal.
„Pojď se mnou," pokynul nato Michalikovi. „Dobrou noc, pane majore."
„Dobrou," kývl Zavelly a sáhl po telefonním sluchátku.
Stanger vyšel s Michalikem na chodbu, zabočil za roh a otevřel dveře do svého pokoje. Tam zatčenému pokynul, aby se posadil. Pomalu postavil psací stroj na stůl a natočil si do něho papír. Pak otevřel okno a dlouho si prohlížel tmavé zámecké nádvoří. Zřejmě však nezpozoroval nic podezřelého, poněvadž se spokojeně posadil a dal se do psaní.
Chvíli vyklepával na stroji, co si zapamatoval z Michalikových výpovědí v pracovně Zavellyho, a potom se ho začal vyptávat.
„Nuže, řekl jsi, že můžeš prozradit, kde jsou ukryty zbraně, kdo má spojení s partyzány a kdo z Bělověže informuje Nikora o naší činnosti."
„Ano, pane, to můžu."
„Žádal jsi, abychom tě dali do cely, v níž jsou vedoucí pracovníci odbojové organizace. Důvěřují ti? Prozradí ti své kontakty?"
„Určitě, pane. Oni mi věří, protože i já jsem dodával zbraně a podzemní tisk. Už jsem si to promyslel, vím jak na to."
„Dobrá. A teď mi pověz, proč ses teprve teď rozhodl dát nám informace o činnosti banditů? Vždyť jsi o tom věděl už dávno," pravil Stanger a výhružně se na zrádce podíval.
„Ano, pane, věděl a také jsem už dávno chtěl k vám přijít a všechno vám říct. Ale bál jsem se a neměl jsem tolik důkazů jako dnes. Nechtěl jsem, aby mě odhalil ten chlapík z Bělověže, co má spojení s Nikorem."

142

ZNEŠKODNĚN

Stanger mlčky hleděl na sedícího Michalika. Už se rozhodl. Chvíli se ještě díval do provokatérových chytrácких, roztěkaných očí. Bude to sice riskantní akce, ale jiné východisko tu neexistuje. Řízením osudu tě nevyšetřuje Clauser, ale já... A takoví jako ty už z mých rukou živi nevyváznou...
Strčil ruku do kapsy a odjistil pistoli. Potom vstal, odemkl trezor a pootevřel dveře na chodbu. Nyní přistoupil k oknu, ještě jednou si dlouze prohlížel tmavé zámecké nádvoří zaposlouchán do nočních zvuků. Nepostřehl nikde nic podezřelého. Michalik ho napjatě pozoroval. Kývl na něho a tiše řekl:
„Pojď sem k oknu a dobře si prohlédni strážného, co támhle venku přechází. Vzpomeň si, jestli jsi ho už někde

neviděl."
Michalik se zvedl, přišel k oknu a vyklonil se přes parapet, aby se podíval na domnělého strážného.
A vtom od něho Stanger bleskurychle uskočil, vytrhl z kapsy pistoli a dvakrát vystřelil. Michalik sebou prudce škubl dozadu, ale než stačil vykřiknout nebo klesnout na podlahu, Stanger ho jako pírko zvedl, vyhodil oknem ven a vypálil do něho zbylé náboje ze zásobníku.
Jednal s rozvahou, třebas vzrušeně a bleskurychle. Jeho výstřely a křik se ozvěnou rozlehly parkem a chodbami spícího zámku. Chvatně popadl židli a rozmlátil ji na padrť. Potom se rozběhl a hlavou narazil na hranu trezoru. Na okamžik omráčen klesl na podlahu. Z rány na hlavě se mu vyřinula krev a zalila mu oči, tvář a uniformu.
A už zaslechl dusot běžící hlídky a hluk na chodbě. Otevřely se dveře a do pokoje se s pistolí v ruce vřítil Zavelly v patách s dozorčím důstojníkem. Major na okamžik ztratil řeč, poněvadž na Stangera byl strašlivý pohled. Měl rozcuchané, krví slepené vlasy a celý byl potřísněný krví.
„Stangere, co je s tebou?" vykřikl Zavelly a začal mu kapesníkem otírat obličej.
„Maličkost, pane majore. Jsem raněn...," odpověděl Stanger zdrceně a celý se třásl.
„Kde je vězeň?"

„Tam," ukázal Stanger na okno.
„Utekl?" zvolal Zavelly a vrhl se k oknu.
„To už asi nestačil."
Zavelly se vyklonil z okna a pohlédl dolů. Kolem Michalika, jenž ležel na trávníku hned u zdi, stálo několik vojáků a nějaký důstojník.
„Je naživu?" zavolal na ně Zavelly.
„Sotva, pane majore. Všechny rány byly přesné."
„Odkliďte ho a nedělejte přitom žádný rozruch," stručně nařídil Zavelly.
Do Stangerova pokoje se nahrnuli důstojníci. Otázky jen pršely. Heiden přinesl brašnu s příruční lékárničkou a mísu s vodou. Stanger tiše sténal a vypadal rozrušeně. Rychle ho ošetřili.
„Jak se to stalo, donnerwetter...," obrátil se k němu nervózně Zavelly. „Můžeš mluvit?"
„Ano, mohu, pane majore. Není to nic vážného... Přivedl jsem ho tedy sem. Začal vypovídat... Sepisoval jsem protokol," ukázal na psací stroj a popsané listy papíru. „Kouřili jsme, a tak jsem pootevřel okno, abych pokoj vyvětral. On seděl tadyhle," ukázal na místo, kde prve stála židle. „Chtěl jsem se ho zeptat na jména několika banditů a tak jsem přistoupil k trezoru, abych z něho vyndal příslušné spisy. Jakmile jsem se k tomu darebákovi otočil zády, praštil mě židlí do hlavy. Na vteřinu nebo dvě mě to omráčilo. Ale ještě jsem stačil vytrhnout pistoli a rovnou poslepu jsem na něho vypálil. Stihl jsem to doslova v posledním zlomku vteřiny, protože se mi v okně mihla už jen jeho záda. Vrhl jsem se k oknu, snad v okamžiku kdy dopadl na zem, a poslal jsem za ním všechny zbývající kulky ze zásobníku. Jen tak poslepu, protože mi krev zalévala oči..."
Důstojníci přítomní v pracovně poslouchali Stangerovo vyprávění a prohlíželi si zbytky roztříštěné židle a vystřelené nábojnice.
„Je to neuvěřitelné," řekl pobouřeně major Zavelly. „A tolik toho vyzradil. Od jeho výpovědi jsem si hodně sliboval."
„Pane majore, ten bandita to všechno narafičil."

„Jak to myslíš?"
„No to, jak chtěl v noci s vámi mluvit, to jeho lákavé doznání... Prostě chtěl uspat naši ostražitost a provést

to, co provedl. Jenomže s takovýmhle koncem asi sotva počítal..."
Clauser, který právě přišel a jehož Heiden v krátkosti potichu seznámil s tím, co se stalo, obrátil se k Zavellymu s otázkou:
„Pane majore, jak je to možné, že tohoto vězně vyslýchal Stanger? Vždyť byl ze skupiny banditů, kterou jsem já sám zatkl, a já jsem vedl vyšetřování!"
„Tento vězeň oznámil veliteli věznice, že chce mluvit se mnou. Nařídil jsem, aby ho sem přivedli, a Stanger dělal tlumočníka. Mezitím jsem se však musel postarat o nějakou jinou věc, proto jsem Stangerovi uložil, aby sepsal jeho výpověď. Výsledek vidíte sám..."
„To je ale ničema! V hlášení, které mám, jsou proti němu vznesena závažná obvinění."
„Ale s tím útěkem si to pěkně vymyslel," řekl Zavelly a přitom pozoroval Stangerův obličej zkřivený bolestí.
„Kéž bych se, pane majore, mýlil! Ale všechno, co vypovídal, je fikce. Pan kapitán má pravdu, je to ničema. Ostatně si to, pane majore, promyslete sám, protože mně se ze všeho točí hlava."
„Dobrá, necháme to na zítřek. Teď si odpočiň."

SOUBOJ S BAUEREM

Nejkratší depeše

Každému pracovníkovi štábu zpravodajské služby Horn věnoval Stanger zvláštní pozornost. Snažil se poznat jejich zpravodajské schopnosti, návyky, zájmy, záliby a koníčky. Mnozí z nich byli ve zpravodajské službě znamenitými odborníky a právě před nimi se musel mít především na pozoru. Ve službách tohoto vyzvědačského hnízda pracovaly stovky špiónů. Důstojníci zpravodajské služby se s převážnou většinou z nich scházeli v nejrůznějších končinách. Do zámku měli přístup jenom ti nejzasloužilejší anebo ti, které bylo třeba k špionážním a diverzním akcím rozličnými způsoby dopravit za frontu. V jedné budově poblíž zámku pro ně zřídili ubytovnu a v zámku je pak školili. Přicházeli sem nejlepší špióni štábu zpravodajské služby Horn. O jejich bravurních akcích kolovaly po zámku celé legendy.
O jednom špiónovi a jeho odvážných činech se hovořilo obzvlášť často. Až přišel den, kdy se Stanger rozhodl změřit s ním své síly.
Dlouhými kroky přecházel po místnosti a v prstech mnul nedopalek cigarety. Ještě nikdy nedostal z Centrály tak stručný příkaz. Stále mu zněl v uších jako bezděčně se opakující refrén písně: Zneškodnit Bauera... Bauera zneškodnit... A to bylo všechno. Nic víc. Žádné bližší podrobnosti ani pokyny.
Zapálil si už bůhvíkolikátou cigaretu. Až příliš dobře věděl, co Bauer pro německou výzvědnou službu znamená. Vybavil si nyní všechny podrobnosti spojené s jejich seznámením před několika měsíci. Bauer tehdy přišel s majorem Sternem do Bělověže. Odkud pocházel, to Stanger nevěděl. Mluvil dobře polsky, rusky, ukrajinsky, bě-

lorusky a německy. Byl to statný, silný muž, který prý

velmi přesně střílel a výborně uměl zacházet s nožem. Patřil k nejzkušenějším špiónům a diverzantům, a proto mu štáb Horn svěřoval nejtajnější a nejtěžší úkoly. Stanger věděl, že Bauer pomáhal untersturmführerovi Berthelovi při popravách, když v létě roku 1941 působil v Bělověžském pralese zločinný prapor 322. Ostatně nikdy nevynechal ani jednu příležitost zúčastnit se hromadného vraždění.

V Bělověži se leccos vyprávělo o jeho špionážních akcích, zvláště za frontou, odkud se vždy bez úhony šťastně vrátil. Na svém kontě měl rovněž několik úspěšných zpravodajských tažení proti odbojovému podzemnímu hnutí. Kontakt s ním udržoval osobně major Zavelly.

Stanger s ním několikrát popíjel v kasinu a pokaždé se snažil vytáhnout z něho něco bližšího o jeho původu, práci a výsledcích. Bauer však byl příliš prohnaný, než aby se mu s něčím svěřil.

Centrála teď nařídila zneškodnit právě Bauera. To znamená, že se stal zvlášť nebezpečným. Jak ale na to?

Poslat partyzány po jeho stopách... Ne, to nepůjde. Nikdy není známo, kudy a kdy se vůbec vydá na cestu... To tedy nepřichází v úvahu. Zastřelit ho? Ale kde? Bauer se nenechá přemluvit k nějaké procházce nebo výletu. A i kdyby pozvání přijal, byla by celá akce příliš riskantní. Stráže si všimnou, s kým Bauer odešel a že se nevrátil...

Zhasl světlo a otevřel okno. Noční vánek tiše šelestil v korunách staletých dubů. Kdesi na věžích houkaly sovy. Prales halila tichá, sychravá noc. Zneškodnit Bauera, opakoval si snad už posté. Hleděl do tmavé noci na matně se rýsující košaté koruny dubů a jako kostky dětské skládanky sestavoval jednotlivé body plánu. Skládal je k sobě, pak zas rozhazoval a začínal nanovo.

Ano, porazím Bauera... A neudělám to já sám, nýbrž oni sami ho zneškodní. Jenom jim pomohu. Zavelly ví, že odtud pronikají ven zprávy. Horečně hledá podezřelé. Musí se mu podstrčit stopa... Pak už po Bauerovi půjdou. Určitě! Konflikt a soupeření mezi gestapem a abwehrem stále trvá. Stalingradská porážka přivedla leckoho na nové myšlenky. Ano, toho se musí využít.

Zavřel okno, zatáhl závěs a rozsvítil. Na lístcích ciga-

retového papíru sestavil nejjednodušším číselným kódem dlouhou šifrovanou zprávu. Její obsah nemohl nikoho nechat na pochybách, proč byla sestavena. Na několik dalších lístků nakreslil plánky jednotlivých zámeckých pater s vyznačenými pracovnami jednotlivých oddělení štábu Horn. Razítko sekretariátu Zavellyho a razítko s jeho podpisem měl získat v těchto dnech. Pozítří přijede do Bělověže Halka. Jistě mu pomůže provést tuto akci. Plán byl hotov. Usnout se mu podařilo teprve k ránu...

PLÁN AKCE

Jejich hlavy skloněné nad stolečkem se takřka dotýkaly. V pokoji loveckého zámečku, kde se Helena v Bělověži ubytovala, se vznášel hustý dým z vykouřených cigaret. Rádio hlasitě hrálo, ale jejich šepot byl tak tichý, že jen z pohybujících se rtů se dalo poznat, že spolu rozmlouvají. Halka pozorně naslouchala Stangerovým slovům.

„Bauer přijede v těchto dnech do Bělověže. Pak udeříme. Teď dávej pozor. Tyhle lístky, které jsem připravil, přepíšeš a překreslíš. Změň písmo. Zítra si je od tebe vezmu. Tady máš koncept anonymu. Přepíšeš ho v Bialystoku. Tam ti já zatelefonuji. Řeknu-li ti, že tě srdečně pozdravuje Johrst, ihned odešleš dopis a odjedeš do Krá-

lovce..."
„Promyslel jsi to všechno důkladně? Nejsou v tom nějaké slabiny?"
„Promyslel jsem všechno snad stokrát. Jinou cestu nevidím. Však oni po té stopě půjdou... Musí jít... Clauser se ze všech sil snaží vypátrat, kdo odtud předává zprávy partyzánům a rozvědce. Tady nám hrají do ruky rozpory a rivalita mezi gestapem a abwehrem..."
„Ale co když udělají rozbor písma?"
„Gestapo?" podivil se Stanger. „Nikdy! Ti se s ničím nepiplají. Těm stačí prachobyčejné podezření, natož takovéhle ‚důkazy`..."
„Kdy se tady Bauer objeví?"
„To bohužel nevím. Tady to snad neví nikdo. Ale podle všeho by už měl přijet. Přečti si ten dopis a řekni mi, jestli by se mělo něco připsat nebo škrtnout."
Halka se sklonila nad hustě popsaným lístkem.

Špión přijíždí

Kasino hučelo živým hovorem. Stanger seděl u stolu s Johrstem a hrál šachy. Heiden seděl u nich a kibicoval. Po chvíli vstal a beze slova je opustil. Stanger se podíval za ním. Ve dveřích zahlédl Bauerův obličej. Konečně je tady... Zítra nebo pozítří se tedy všechno rozhodne...
„Kam šel Heiden?" zeptal se Johrsta.
„Copak jsi neviděl? Přijel Bauer a Heiden ho odvedl k Zavellymu. Major se ho nemohl dočkat. Už před dvěma dny jsem přijal šifrovku se zprávou, že přijede." Stanger odstrčil šachy a naplnil sklenky.
„Napij se," vybídl Johrsta. „Co a kde ten chlapík dělal, že ho tak netrpělivě očekávali?" zeptal se jakoby mimochodem.. Johrst se na něho upřeně zadíval a pak řekl: „Ech, Stangere... Ani ty, ani já nedokážeme to, co takový Bauer."
„Kdybys nepřeháněl, nemám rád pohádky."
„Cože?! Letěl bys s diverzanty za sovětskou frontu pobít nějaký štáb a sebrat plány útočné operace? No řekni, měl bys odvahu vzít na sebe takový úkol?"
„Nemluv tak hlasitě," napomenul Johrsta, „a raději mi nic neříkej. Nechci o tom nic vědět. Napij se," ukázal na plnou sklenku, „a pak dohrajeme partii."
„Stangere, ty Bauera neznáš. Ten by mě, tebe a leckoho tady ve štábu strčil do kapsy. Působil v Rusku ještě před válkou. Kdyby on letěl s komandem kapitána Textera, určitě by se nedostali do pasti." Johrst zmlkl, vyprázdnil další sklenku a sklonil se nad šachovnicí.
Tady mu věří. Mají ověřeny výsledky jeho práce. Jestliže je ty narafičené důkazy nepřesvědčí a naopak vzbudí třebas jen stín podezření, podrobí je zevrubnému grafologickému rozboru a pak..., uvažoval Stanger a střídavě se díval hned na šachovnici, hned na Johrsta.
Stanger tiše kráčel prázdnými chodbami. V místnostech nikdo nebyl. Důstojníci odpočívali nebo popíjeli v kasinu. Opatrně vystoupil do druhého patra, kde byla Zavellyho pracovna. Poblíž této místnosti byl v ohybu chodby výklenek zakrytý závěsem, v něm umyvadlo a roztodivné věšáky z jeleního paroží.
Stanger odhrnul závěs. Ve výklenku viselo několik

gumových plášťů, něčí zapomenutá vojenská čapka, motocyklové brýle, pláštěnka a bunda s čepicí.
Je tedy u Zavellyho..., ujistil se a potichu, tak jako

přišel, zmizel v zámeckých chodbách...

ČEKÁNÍ NA HESLO

Helena obývala přepychové apartmá v bialystockém hotelu Ritz. Ubytovala se tady pokaždé, když přijížděla za služebními záležitostmi do Bialystoku. Oficiálně se její cesty týkaly lesů v bialystocké oblasti. Tyto služební věci vyřizovala v úřadu gauleitera Ericha Kocha, kde pracovalo hospodářské oddělení lesní správy, nebo v Bodenamtu.

Příštího dne po příjezdu z Bělověže neopustila Halka své apartmá. Telefonicky zavolala lékaře a oznámila mu, že má zvýšenou teplotu, migrénu a další potíže. Lékař jí předepsal léky a doporučil, aby několik dní zůstala ležet. Nato telefonicky oznámila institutu v Královci, že se její návrat pro nemoc o pár dní zdrží.

Ulehla, prohlížela si z dlouhé chvíle ilustrované časopisy a myslela na Stangera. Pečlivě vykonala všechny jeho příkazy a nyní netrpělivě čekala na jeho telefonát, aby splnila i poslední část úkolu a odjela do Královce. Tak uplynul druhý den, potom třetí, ale očekávaný telefonický hovor nikde. Snad už posté znovu a znovu v duchu probírala každou větu napsaného dopisu. Jednu chvíli byla přesvědčena, že se všeho zhostila mistrovsky, ale pak se jí zas zmocňovaly pochybnosti. Na předělání ani opravy už nebyl čas. Každým okamžikem se mohl ozvat Stanger. Do těchto úvah pronikavě zazvonil telefon... Chvějící se rukou uchopila sluchátko.

„Haló?"

„Volá vás Bělověž," poznala hlas hotelové telefonistky.

„Ano, poslouchám," odpověděla. Chvíli bylo ticho.

„Hovořte, prosím," opět se ozvalo v sluchátku.

„Dobrý večer, tos ty, miláčku?" Halka poznala Stangerův hlas.

„Ano, já, čekala jsem..."

„Co je s tebou? Opravdu jsi nemocná?"

„Tak trochu."

„Dávej na sebe pozor. Nemám kdy tě navštívit. Ale zítra určitě zavolám. Zcela určitě..."

Halka napjatě čekala na heslo. Bohužel! „Pozdravy od Johrsta" jí Stanger nevyřídil. Jenom se dvakrát zmínil, že příštího dne určitě zavolá, že na ni myslí. Znamenalo to, že Bauer už přijel do Bělověže, a Stanger tedy zahajuje akci...

ŠPIONOVA BUNDA

Následující dva dny Stanger nenápadně Bauera sledoval. Zjistil, že u majora Zavellyho bývá vždy večer po dvacáté hodině, a došel k závěru, že tento večer zasadí Bauerovi rozhodující úder. Nyní dokončoval poslední přípravy. Prohlédl dvě pistole, jed, usvědčující materiály a jehlu s nití.

Minula dvacátá hodina. Bauer však nikde. Ani se neobjevil v kasinu na večeři.

Jestli odjel, tak jsem propásl jedinečnou šanci. A nic mě neomlouvá, ani před Centrálou ne..., zoufal si Stanger, když už několik hodin zbůhdarma stál u okna a pozoroval vchod do zámku. Nakonec se přece jen dočkal...

Tmavé zámecké chodby, točité schodiště, výklenky. Plížil se stejně ostražitě jako tenkrát, když chtěl získat tajemství šifrovací kabiny. Schodiště, chodba, výklenek zakrytý závěsem. Zastavil se a naslouchal. Ticho. Vklouzl za závěs. Bunda a čepice visely na jelením paroží...

Žiletkou odpáral v bundě kousek podšívky, přistehoval pod ni lístky, ilegální tiskoviny a plánky zabalené do hadříků, a ihned rozpárané místo zašíval. Rozčilením se celý třásl a každou chvilku se píchl do prstu. Ještě tři nebo pět stehů. Hotovo. Nic není znát...

Směrem od Zavellyho pracovny se rozlehly kroky. Stanger sevřel pažbičku pistole a sehnul se nad umývadlem. Jestli přichází Bauer, všechno je ztraceno.... pomyslel si.

Ale ne. Kroky zaduněly na schodech. Kdosi seběhl do nižšího patra. Stanger si oddechl. Vyklouzl na chodbu, sešel dolů a vrátil se do svého pokoje. Sám sebe se zhrozil, když se uviděl v zrcadle. Obličej mu bledostí sešedl a na čele mu stály krůpěje potu.

Vyšel ze zámku. V parku se na chvíli zastavil a zhluboka vdechoval chladný noční vzduch. Pak se vydal do služební místnosti dozorčího důstojníka, aby zatelefonoval Halce...

Večerní hodiny se strašlivě vlekly. Halka se pokoušela číst, ale marně se snažila soustředit myšlenky. Uplynula dvaadvacátá hodina. Už nedoufala, že ji Stanger zavolá. Konečně!

Telefon zazvonil před třiadvacátou hodinou a opět poptávání po zdraví a náladě. Jenže tentokrát už z jeho prvních slov vytušila, že je to tady! Když Stanger končil rozhovor, jako by si na něco vzpomněl.

„Poslyš, Helenko, mám ti vyřídit srdečné pozdravy od Johrsta. Velmi srdečné..."

„Ach, děkuji... Děkuji. Pozdravuj ho ode mne. Pa, miláčku."

Halka položila sluchátko a začala se co nejrychleji oblékat. Ze skříše vytáhla dopis, schovala ho do šatů, vzala si plášť a sešla do haly. Vrátný v recepci se na ni udiveně podíval, že jde v tuto dobu ven.

Rychle šla Žvirkovou a Vigurovou ulicí, pak odbočila do Varšavské. Hned za rohem narazila na četnickou hlídku. Zastavili ji. Ukázala jim doklady. Pozorně si je prohlédli a přitom jí baterkami posvítili do obličeje. Zeptali se jí, odkud a kam jde. Vysvětlila jim, že je ubytovaná v hotelu Ritz, že ji bolí hlava a že se jde před spaním projít. Mohla jít dál.

Ulice byla liduprázdná. Před ní se ze tmy vynořila budova pošty. A už zahlédla poštovní schránku. Vytáhla dopis a vhodila ho do ní. Nyní se klidně vracela do hotelu. Svou úlohu splnila.

Příštího dne odjela do Královce.

ANONYM

Dozorčí důstojník na gestapu se postavil do pozoru. Obersturmbannführer SS doktor Herbert Zimmermann odpověděl na pozdrav a vstoupil do své pracovny. Ihned se ohlásil dozorčí. Šéf gestapa vyslechl zprávu, kterou dozorčí důstojník sestavil z nočních hlášení, a nařídil, aby mu přinesli korespondenci. Za okamžik už ležely na jeho psacím stole objemné desky.

Zimmermann prohlížel zprávy vedoucích okresních úřadoven gestapa, korespondenci z RSHA, instrukce a nařízení. Mezi těmito písemnostmi ležela šedá obálka s adresou napsanou ženským písmem:

Veliteli gestapa, Bialystok, Erich Koch Strasse 15, do vlastních

rukou.

Zimmermann rozřízl obálku a vytáhl z ní list papíru. Dopis byl napsaný polsky. Na okamžik ho odložil, prohlédl ostatní korespondenci a pak zazvonil na tlumočníka Jäegera. Po jeho příchodu mu podal došlý dopis a nařídil, aby ho přeložil. Jäeger četl:

Vážený pane veliteli!

Věřím vám, a proto se po dlouhém rozmýšlení s důvěrou odvažuji upozornit Vás na jednu záhadnou věc. Snad se Vám bude zdát malicherná a bezvýznamná. Prosím však, abyste neztratil trpělivost a tento můj dopis přečetl až do konce. Nejde mi o pomstu, protože takový cit je mi cizí. Chci Vám pomoci zneškodnit jednoho ze skrytých nepřátel třetí říše, a to Paula Bauera, se kterým mám známost. Jestliže Vám toto jméno nic neříká, pak musím vysvětlit, že Bauer dělá nějakou blíže mi neznámou práci v bělověžském zámku. Někdy na celé týdny zmizí, a jindy zas řadu dní tráví v Bělověži. Už nějakou dobu pozoruji, že Bauer hraje dvojakou hru. Dříve vystupoval jako horlivý stoupenec třetí říše, ale v poslední době udržuje podezřelé styky s lidmi z odbojového hnutí a dokonce i s bandity z pralesa. Například když jsme jednou večer šli na procházku, vyšli z pralesa dva ozbrojení muži a přistoupili k němu. Bauer se mi omluvil a zmizel s nimi v houští. Když se po delší chvíli vrátil, zeptala jsem se ho, co to má znamenat. Řekl mi, že jsou to jeho služební záležitosti. V noci jsem mu prohlédla bundu a našla jsem v kapse komunistické noviny a nějaký lístek popsaný písmeny a číslicemi. Když byl jednou podnapilý, řekl mi v návalu upřímnosti, že jenom hlupák může ještě věřit ve vítězství třetí říše a rozumní lidé že se dnes připravují na jinou eventualitu. Bojím se ho. Pořád, mi vyhrožuje, že když někomu prozradím, co o něm vím, tak zemřu. Už nechci mít nic společného s jeho nepřátelskými machinacemi. Třeba tímto dopisem vynáším nad sebou rozsudek smrti. Ale věřím Vám, že to, co píši, si necháte jenom pro sebe. Tento dopis z pochopitelných

důvodů nepodepisuji. Bude dobře, když ho použijete. A když ne, ať si Bauer dál provádí svou nepřátelskou činnost, Heil Hitler!

Zimmermann pokuřoval dýmku a pozorně naslouchal Jäegerovu překladu.
„Která pošta ten dopis orazítkovala?"
„Bialystok."
„Dobrá. Opište to a udělejte několik kopií."
Jäeger odešel. Za hodinu ležel přeložený a opsaný anonym na Zimmermannově psacím stole. Do jeho pracovny se záhy dostavili: Hausmann – vedoucí oddělení III neboli SD, Schmidt – náčelník oddělení N, zpravodajské služby gestapa, a Heimbach – vedoucí oddělení IV. Zimmermann každému z nich podal kopii dopisu, a když si text přečetli, zeptal se:
„Kdo z vás, pánové, už někdy o tom člověku slyšel?"
„Já," ozval se Schmidt. „Když dovolíte, pane doktore, zatelefonuji svým podřízeným, aby mi sem o něm přinesli nějaké bližší údaje."
„Prosím," ukázal Zimmermann na telefon.
Neuplynulo ani deset minut, když se v Zimmermannově pracovně ohlásil Goldamer a podal Schmidtovi nějaký papír.
„Herr Obersturmbannführer, je to člověk abwehru. A má jejich důvěru."
„Tím hůř pro ně," prohlásil Zimmermann.
„Určitě! Používají ho k různým zpravodajským operacím i za frontou..."

„A tam ho naverbovali," neodpustil si dodat šéf gestapa.
„Není to vyloučeno," přisvědčil Schmidt. „Zatím nic víc o něm nevím."
„Stačí! Co tomu říkáte, pánové?" pohlédl Zimmermann na Heimbacha a Hausmanna.
„Už dávno si myslím, že se v abwehru uhnízdil leckterý náš nepřítel. Jejich agenti – a důkazy o tom máme – často pracovali pro obě strany. Případ Blancka, co ho překvapili a zlikvidovali v šifrovací kabině, to rovněž dosvědčuje. Zavelly a von Fryvatt se chovají, jako by všem rozum sebrali. A jaké mínění mají o nás, o tom snad nejlíp svědčí všechna hlášení kapitána Clausera. Ta nafoukaná důstojnická banda si o sobě moc myslí."

„Máte pravdu, Herr Hauptsturmführer," usoudil Zimmermann. „A vaše závěry?"
„Zatknout, a to neprodleně," shodovali se všichni.
„Ano, zatknout," pravil Zimmermann. „Klepneme ty nafoukance přes prsty. Ukážeme jim, čí zpravodajská služba pracuje líp. Tím jen pomůžeme zkompromitovat abwehr. A nebude na škodu, když si vyžádáme o tom Bauerovi posudek kapitána Clausera. Akci provedete vy," obrátil se k Heimbachovi.

ZATČENÍ

Bylo už pozdě večer, když před bělověžským sídlem štábu Horn zastavila černá limuzína. Vysedli z ní Heimbach, Macholl a Koenig. Nejprve navštívili untersturmführera Killera, šéfa bělověžské pobočky gestapa, kde je už očekával kapitán Clauser. Předali mu kopii anonymu a chtěli znát jeho názor. Clauser prohlásil, že Bauera rovněž delší dobu podezřívá a že je přesvědčen, že uváděná fakta jsou pravdivá. Clauser raději podezříval každého a svým chlebodárcům z gestapa byl ochoten zaprodat třebas celý štáb zpravodajské služby v Bělověži. Heimbachovi jeho vyjádření stačilo. Hned se vydali do zámku.
V sekretariátu majora Zavellyho seděl u stolu Heiden a psal na stroji. Když Heimbach a ostatní gestapáci vstoupili dovnitř, udiveně na ně pohlédl.
„Heil Hitler, pane poručíku."
„Heil Hitler! Jaké máte přání, pánové?"
„Přicházíme v naléhavé záležitosti za majorem Zavellym," informoval ho Heimbach.
„Pan major je velmi zaneprázdněn a nikoho nepřijímá, leda by šlo o státní zájmy."
„My právě v takové věci přicházíme," řekl Heimbach a ironicky pohlédl na Heidena. „Buďte tak laskav a ohlaste nás u majora. Je někdo u něho?"
„Zajisté."
„A kdo?"
„To je věcí pana majora Zavellyho, koho tam má," odpověděl stroze Heiden. Heimbach se na něho vyzývavě zadíval.

„Ohlaste nás, prosím! Je to rozkaz, a nikoliv prosba," zdůraznil.
Heiden otevřel silné, zvukotěsně izolované dveře a zmizel v pracovně. Za okamžik vyšel odtamtud Zavelly.
„Heil Hitler, pane majore," pozdravil ho Heimbach. „Jdeme za vámi."
„Přivádí vás sem něco důležitého?"

„Ano."
„Posečkali byste hodinku nebo dvě, pánové? Třeba v kasinu. Projednávám zrovna velmi důležité záležitosti."
„A co když my přicházíme s něčím důležitějším?"
„Nuže, poslouchám vás."
„Tady?" Heimbach výmluvně pohlédl na Heidena.
„Před svým pobočníkem nemám žádné tajnosti."
„Ale my ano," jízlivě procedil mezi zuby Heimbach.
„Dobrá, jak chcete," pokrčil Zavelly rameny. Pak pokynul Heidenovi: „Otevřte, prosím vás, malý konferenční sál." Jakmile vstoupili dovnitř, Heimbach okamžitě zaútočil na Zavellyho:
„Pane majore, je vám známo, že z vašeho štábu pronikají zprávy k nepříteli?"
„Ano, jsem o tom informován."
„Máte nějaká konkrétní podezření?"
„Zužujeme okruh našich podezření," s ledovým klidem odpověděl Zavelly a přitom ironicky hleděl na gestapáka.
„Tím líp. Ovšem naše zpravodajská služba disponuje naprosto jasnými důkazy, že ve vašem štábu pracuje sovětský špión."
„S velkým zájmem vás vyslechnu," ušklíbl se Zavelly.
„To určitě! Ale co byste řekl tomu, že ve vaší pracovně je v tomto okamžiku sovětský špión?"
„Nepotrpím si na takové žerty!" příkře se ohradil Zavelly a hrdě pohlédl na Heimbacha.
„My taky ne. Ale říkám ještě jednou, ve vaší pracovně je v tomto okamžiku sovětský špión."
„Zbláznil jste se?!" zvolal Zavelly.
„Ne, pane majore. Nejste nějak moc sebejistý?!"
„Vyprošuji si takové poznámky!"
„Kdo je ve vaší pracovně?"
„Je tam Bauer, náš vynikající zpravodajec, plukovník Danz a kapitán z Wally-I. Copak by někdo z nich mohl být sovětským špiónem?"

„Ano, pane majore, sovětský špión je... Bauer," pomalu pronesl Heimbach a nespouštěl zrak ze Zavellyho. Pozoroval, jaký dojem na něho pronesené jméno udělá.
„Herr Hauptsturmführer!"
„Opakuji, Bauer je sovětský špión! Máme o tom nezvratné důkazy."
„Ale, Herr Heimbach..."
„Prosím, abyste mě nepřerušoval. Bylo zde několik diverzních akcí. Vy jste, pánové, svým vyšetřováním nic nevyjasnili. My jsme rovněž vedli vyšetřování, ale úspěšně ji..."
Zavelly, jak se na zkušeného zpravodajského pracovníka slušelo, poslouchal tyto noviny s kamennou tváří.
„Naše podezření se zúžilo na několik vašich pracovníků," lhal Heimbach, jako když tiskne. „Brzy jsme však zjistili, že jsme na špatné cestě..."
„Dobrá, ale jak jste mohli začít podezírat právě Bauera?"
„Hned vám to vysvětlím, pane majore. Zjistili jsme nezvratně, že tam, kde se stala nějaká diverze, se vždycky nejdřív objevil Bauer. Neříká vám to nic?"
„Vůbec ne. Jako zpravodajský pracovník má právo se zdržovat kdekoli a v kteroukoli dobu. Zvláště tam, kam ho posíláme."
„Tím hůř, že jste toho názoru, pane majore. Bauer je už několik dní v Bělověži. Naše zpravodajská služba sledovala každý jeho krok," lhal Heimbach dál. „Zjistili jsme spoustu jeho podezřelých kontaktů."
„Herr Hauptsturmführer, to je přílišná podezíravost. Bauer se kontaktuje se svou agenturou," rozhorleně po-

přel výtku Zavelly.
„A copak po zuby ozbrojení bandité v pralese, to je taky Bauerova agentura? Pánové, gratulujeme vám k takové agentuře!"
„Ale, pánové, důkazy?! Důkazy! To, co slyším, jsou jen povšechné údaje."
„My vám ty důkazy poskytneme. Teď potřebujeme jenom Bauera."
Vtom se otevřely dveře a do místnosti, kde se Zavelly přel s Heimbachem, vstoupil nějaký civilista. Ani se na gestapáky nepodíval a obrátil se k Zavellymu:
„Pane majore, to povídání trvá už nějak dlouho. My

čekáme. Je čas jet s Bauerem, a vy si tady diskutujete," dodal vyčítavě.
„Pane plukovníku, to není žádné povídání. Jde o státní zájmy..."
„Cože?"
„Pane plukovníku, pánové z gestapa tvrdí, že... Bauer je... sovětský špión," pomalu, stále tišeji soukal ze sebe major Zavelly.
„Zbláznil jste se, pane majore, nebo jste opilý?"
„Nic takového, pane plukovníku. Před chvílí jsem totéž řekl pánům z gestapa. Ale prý mají k dispozici nezvratné důkazy..."
„Bauer že je... sovětský špión?!" Plukovník Danz si stoupl těsně proti Heimbachovi.
„Ano, pane plukovníku, sovětský špión," přisvědčil Heimbach a upřeně se mu zadíval do očí.
„Dovolím si vám, pane plukovníku, zopakovat, co jsem se právě dověděl," řekl Zavelly a přitom hledal po kapsách cigarety. Heimbach mu nabídl ze svého a Zavelly Danze stručně informoval o Heimbachově tvrzení. Danz se kousal do rtů a hleděl střídavě na Zavellyho a hned zas na gestapáky. Nakonec se zeptal:
„Vezmete ho, pánové, s sebou?"
„Je to rozkaz doktora Zimmermanna."
„A co když my vám Bauera nevydáme, pouze vás požádáme o důkazy a sami povedeme vyšetřování?"
„Mám provést rozkaz šéfa gestapa a žádná moc nezvrátí naše rozhodnutí zatknout Bauera," tvrdě odpověděl Heimbach. Nato výmluvně položil ruku na pouzdro s pistolí a významně pohlédl na Macholla a Koeniga. „A ještě něco, musíme vykonat prohlídku v místnostech, kde Bauer pracoval a bydlel."
Zavelly pohlédl na plukovníka Danze a pokrčil rameny.
„Pojďme dovnitř," řekl úsečně.
Vstoupili do Zavellyho pracovny. Bauer seděl v hlubokém křesle a hovořil s druhým civilistou. Zvědavě se podíval na vcházející gestapáky, které neznal.
„Bauere, tihle pánové přicházejí za tebou...," pronesl s potlačovaným vzrušením Zavelly.
„Ruce vzhůru!" křikl Heimbach a namířil pistolí na Bauera.

„Ale, pánové, co to má znamenat?" zvolal Bauer a vytřeštil oči na Zavellyho a důstojníky z Wally-I.
„Ruce vzhůru!" opakoval Heimbach a dloubl Bauera pistolí do prsou.
Bauer odložil cigaretu, pomalu vstal z křesla a zvedl ruce. Macholl mu vyndal z kapsy pistoli, zběžně ho prohledal a nasadil mu pouta na zápěstí.
„Co to znamená, pane majore?" rozpačitě ze sebe vypravil Bauer a vyděšeně se zadíval na Zavellyho.

„Pánové z gestapa ti to vysvětlí. To už není naše věc..."
„Zaveď nás do pokoje, kdes byl ubytovaný. Ukážeš nám všechny svoje věci."
Heiden vešel do kasina a objednal láhev koňaku. Když mu ji přinesli, přistoupil ke stolu, kde už seděli Johrst, Schwind a Stanger. Beze slova k nim přisedl, naplnil sklenku, obrátil ji do sebe a ušklíbl se. Pak se otřásl, zapálil si cigaretu a mlčky se rozhlédl po užaslých důstojnících, kteří z něho nespouštěli oči.
„Co se tak na mě díváte?"
„Co je s tebou, Hansi?" udiveně se zeptal Stanger.
„Nic," odpověděl Heiden a znovu sáhl po láhvi.
„Ale proč jsi tak rozčilený?"
„Proč? Ech, vy... Před chvílí sebrali Bauera..."
„Jak to sebrali? A kdo?" zeptali se všichni jedním dechem.
„Gestapo," odvětil Heiden a uchopil naplněnou sklenku. Stanger mu ji vytrhl z ruky.
„Počkej, uklidni se a řekni jasně, co se stalo."
„Gestapo zatklo Bauera. Podrobnosti neznám. Byl z toho velký rámus, protože šéf ho nechtěl vydat. Žádal důkazy..."
Všichni tři důstojníci se naklonili k Heidenovi. Otázky Jen pršely, ale Heiden na ně neznal odpovědi. Vylíčil jim pouze, jak gestapáci přijeli, hovořili se Zavellym a plukovníkem Danzem, a jak potom násilím vyvedli spoutaného Bauera a šli s ním dělat prohlídku místnosti, kde spal a pracoval.
„Jak to? Bauer?" prohodil Johrst. „Tolik práce, takové

zásluhy. Ale třeba právě v tom je háček. Gestapo má přece taky svou zpravodajskou službu."
„Tak vidíš, Johrste, a tys ještě přednedávnem vynášel Bauerovy činy do nebe," vyčítavě se obrátil na kolegu Stanger.
Heiden, kterému koňak už stoupl do hlavy, sevřel Stangerovu paži.
„Stangere, copak ty věříš, že je Bauer vinen? Johrste, ty si to taky myslíš?" Upřel na ně zamlžený zrak a zrudl v obličeji. „Je to jejich tažení proti nám. Jak jen můžou, tak nám škodí. Zpravodajská služba je náš obor! Jenom náš! Chápete! Dnes je to Bauer, zítra jim může padnout za oběť kdokoli z nás!"
„Mlč a pusť mě!" vyškubl se mu Stanger.
„A zrovna nebudu mlčet! Ať se starají o bandity a podzemní hnutí, a nehledají nepřátele mezi námi. Tenhle případ s Bauerem jim přijde draho! Tady se spletli. Zavelly jim to nedaruje. Bauer byl jeho nejlepší zpravodajec. Číšníku, koňak pro všechny," křičel Heiden.
Stangera zaplavil pocit vzrušení a štěstí. Věděl, že Bauer je už vyřízen.

VÝSLEDEK PROHLÍDKY

Zimmermann čekal na Heimbachův návrat z Bělověže. Hlášení, která dostával od kapitána Clausera, nasazeného konspirativního agenta SD v bělověžském štábu Horn, ho utvrdila v přesvědčení, že údaje anonyma nejsou vymyšlené. Clauser vylíčil několik případů, které budily dojem, že někdo z tohoto štábu spolupracuje s bandity a sovětskou zpravodajskou službou. Clauser sice neuvedl přímo důkazy proti Bauerovi, ale rovněž nepochyboval o tom, že právě on může spolupracovat s podzemím. Na dveře zaklepal dozorčí důstojník.
„Dále!" zvolal Zimmermann.

„Herr Obersturmbannführer, právě přišel hauptsturmführer Heimbach," ohlásil dozorčí důstojník.
„Ať jde dál!"
Ve dveřích se objevil Heimbach a zvedl ruku v hitlerovském pozdravu. „Herr Obersturmbannführer, rozkaz jsem provedl! Bauer je v našich rukou."

160

„Co říkal Zavelly?"
„Vztekem prskal. Nevěří nám."
„To nevadí, však uvěří. Co prohlídka?"
„Nic jsme nenašli."
„A ani při osobní?"
„Podrobnou jsme nedělali. Nebylo kdy."
„Dobrá, přiveď ho sem."
Heimbach otevřel dveře a pokynul Machollovi a Köenigovi, aby zavedli Bauera dovnitř. Zimmermann si ho chvíli zvědavě měřil a potom se ho zeptal:
„Víš, kde jsi?"
„Ano, vím, Herr Obersturmbannführer, ale jde o omyl, strašlivý omyl. Pracuji ve zpravodajské službě třetí říše už dobrých deset let."
„To víme. Chtěl bych ti položit jednu otázku. Jestli na ni odpovíš upřímně, naložíme s tebou mírně. Naverbovala tě sovětská zpravodajská služba a spolupracuješ s bandity?"
„Nikdy! Nikdy! Jsem zpravodajec abwehru. Nic víc."
„Nu, dobrá," odvětil Zimmermann. „Sundat pouta, prohlédnout oblečení, zahájit výslech!"
Macholl a Köenig svlékli Bauera do naha. Prohledali prádlo, kalhoty, sako a čepici. Zbyla bunda a různé drobnosti vysypané z kapes. Ty si vzal na starost Heimbach. Macholl pečlivě prohledával bundu.
„Tady něco je," šeptem sdělil Zimmermannovi. „Tuhle, pod podšívkou...," ukázal.
„Párej!" nařídil Zimmermann.
Za okamžik vytáhl Macholl tři malé balíčky a podal je náčelníkovi. Z hadříků vypadly na psací stůl lístečky papíru. Plány jednotlivých pater v bělověžském zámku s vyznačenými pracovnami štábu zpravodajské služby, razítko a podpis Zavellyho otisknuté na kousku papíru, nějaká dlouhá šifrovaná zpráva. Zimmermann si všechno položil na dlaň, přistoupil k Bauerovi a strčil mu to až pod nos.
„A co je tohle?"
Bauer úžasem vytřeštil oči.
„Ptám se, co je tohle?!" sykl Zimmermann.
„Pane obersturmbannführere, to je provokace, podvod! já nic nevím. Jsem nevinen!"
Heimbach uhodil Bauera pěstí do brady, až se zapotácel a upadl.

161

„Zavedete s ním vyšetřování," pokynul Zimmermann Heimbachovi a dodal důrazně, „opravdové vyšetřování. Ráno chci mít protokol."
Porada, kterou vedl kapitán Clauser, se chýlila ke konci. Zbývaly ještě úřední zprávy. Major Zavelly, jenž dosud seděl se zachmuřenou tváří, se obrátil ke shromážděným důstojníkům:
„Dovolím si vám oznámit novinu mimořádného významu i pro naši další práci. Není pro vás žádným tajemstvím, že před několika dny zatklo gestapo Bauera. Mnohé z vás to překvapilo. Při prohlídce se u Bauera našly nákresy zámeckých chodeb s vyznačenými tajnými pracovnami, popis bezpečnostních opatření v zámku a jiné materiály. Rovněž se našly velmi důležité dokumenty,

které měl Bauer předat sovětské zpravodajské službě. Ale už to nestačil udělat. Vyšetřování objasní jeho spojení s nepřátelskou výzvědnou službou a s bandity v pralese. Jistě z toho všichni vyvodíme příslušné závěry. Podotýkám, že gestapo nás toliko předešlo, poněvadž sám jsem byl taky Bauerovi na stopě," holedbal se vychloubačně. „Nemyslím, že by se historie s Bauerem v našem štábu opakovala. Doporučuji ostražitost a ještě jednou ostražitost...," dodal na závěr své řeči.

Za pár dní vyťukal Stanger do éteru čtyři slova šifrované depeše:

AKCE BAUER ZDÁRNĚ UKONČENA.

162

AKCE PROTI EICHE-FA
REALIZOVAT BOD Q

Jaro roku 1943 probudilo ve štábu zpravodajské služby nové naděje na vojenské úspěchy na východní frontě. Všichni sice těžce nesli stalingradskou porážku, avšak stále častěji se potajmu mluvilo o nové mohutné ofenzívě v kurské oblasti.

Jaro oživilo rovněž partyzánskou činnost v Bělověžském pralese, zvláště akce kapitána Nikora ukrajovaly Němcům ze spánku. V zámku se vědělo, že se jeho oddíl skládá většinou z důstojníků a Nikorovi že pomáhá několik parašutistů. Oddělení kapitána Clausera, které organizovalo Činnost proti partyzánům a podzemnímu hnutí, vypracovávalo a provádělo všelijaké složité akce, jen aby Nikora a jeho oddíl zlikvidovali. Ten však vždy ze všech nástrah bez úhony vyklouzl.

Stanger potřeboval kontakt s Nikorem, aby mohl svou diverzní činnost podstatněji rozšířit. Nikor měl na tomto poli bohaté zkušenosti. A nyní se naskytla příležitost využít těchto zkušeností v jedné akci...

Od rána pršelo. Prales byl provlhlý, pochmurný a neprostupnější víc než kdy jindy. Stanger se celý zmáčený prodíral houštím lesní divočiny. Neproklínal počasí. Taková noc naopak sloužila jeho záměrům. Po kolenou se doplazil ke skrýši pod starým vývratem. Z pláštěnky udělal provizorní stan, připravil radiostanici a baterie, natáhl anténu. Velké dešťové kapky jednotvárně bubnovaly do pláštěnky. Svítilna, šifrovaná depeše, klíč vysílačky, čárky, tečky, volací znak... Kdesi daleko, stovky kilometrů od bělověžské divočiny, zkušený sluch neznámého radisty zachytil v éteru jeho volací znak.

Mohl vysílat. Počínal si přitom obratně, třebas vždy

163

s hlubokým pohnutím. Když vyťukával klíčem vysílačky krátké a dlouhé značky, měl pocit, jako by ho nějaké neviditelné vlákno spojovalo s těmi, jejichž jménem zde vedl boj. A tehdy si nepřipadal tak osamělý.

Dnes byla jeho depeše delší než předcházející, i když se vyhýbal každému zbytečnému slovu. Informoval Centrálu o přesunech nových vojenských jednotek na východní frontu, o letištích, o posádkách v bialystocké oblasti i v Bělorusku a o připravovaném obrovském útoku v kurské oblasti, s krycím názvem Zitadelle. Pokaždé ho sužovala obava, aby rádiogoniometrický zaměřovací odposlech nepřišel jeho radiostanici na stopu a nezaměřil ji.

Potvrdili mu příjem šifrované zprávy a nařídili přijímat depeši. Šlo to jen ztěžka. Baterka dávala skoupé světlo, déšť začal prosakovat rozprostřenou pláštěnkou, papír, který zaplňoval čárkami a tečkami, mu stále klouzal. Konečně byl hotov a potvrdil jim příjem.

Ukryl aparaturu a vyplazil se z houští. Neustále pršelo. Do Bělověže se dotrmácel po jedné hodině v noci. V pokoji pak se sebe shodil promočený oděv a celý zmrzlý vklouzl pod přikrývku. Sáhl pro svazek Fridricha Velikého, našel stránku tři sta osmdesát tři uvedenou v šifrované zprávě a s její pomocí – či spíše jedné věty – našel klíč k přijaté depeši:

NAŘIZUJEME SHROMÁŽDIT INFORMACE O POKUSNÉ STŘELNICI Červený bor. prozkoumat pracoviště abwehru V BIALYSTOKU A BRESTU. ODE DNEŠKA REALIZOVAT BOD Q NAŠEHO PLÁNU. OSOBNÍ SPOJENÍ VYLOUČENO. KE KONTAKTŮM POUŽÍVAT ŠIFRY ČÍSLO VI. ZPRACOVANÉ A ZAŠIFROVANÉ MATERIÁLY PŘEDÁVAT DO KONTAKTOVÝCH SCHRÁNEK, KTERÉ JSME PŘEDEM DOHODLI. TAM TAKÉ HLEDAT ODPOVĚDI.

Ještě jednou si text přečetl a lístek spálil. I když byl unavený, spánek nepřicházel. Díval se do tmavého výřezu okna, naslouchal jednotvárnému pleskání deště a přemýšlel o své práci a dosažených výsledcích.

Konečně mám možnost navázat kontakt s Nikorem. Zítra nebo pozítří vybere ze schránek má hlášení, a udeří. Udělá to, co já sám přímo provést nemohu. Já mu pomohu... Určitě mu pomohu.

VAROVÁNÍ

„Nyní vás chci informovat o následující záležitosti," říkal major Zavelly a listoval v papírech před sebou. „Radiogoniometrická zaměřovací stanice v Cranzu zjistila před třemi dny v noci práci nepřátelské rádiové stanice. Na tom by nebylo nic zvláštního, avšak zaměření nasvědčuje, že tato stanice pracuje přímo někde v Bělověžském pralese."

Stanger zbystřil sluch.

„Radiostanice zahájila práci ve třiadvacet hodin padesát minut a skončila v nula čtyřicet. Text šifrované zprávy se podařilo nahrát na magnetofonový pásek a dešifrovací oddělení se ji nyní snaží rozšifrovat..."

„Může to být radiostanice banditů?" otázal se kapitán Clauser.

„Odborníci tvrdí že spíš ne. Banditi takové šifry nepoužívají, je to špionážní radiostanice. Všichni důstojníci zaměří proto své úsilí na její vypátrání. Je to rozkaz! V poslední době zjišťujeme v naší oblasti zvýšenou činnost špionážních stanic..."

Zavelly ještě dlouho hovořil o tom, jaké operační kroky bude třeba ihned podniknout, aby byl znemožněn nepřátelský průzkum. Ujistil přítomné, že v nejbližší době dostane štáb k dispozici automobil vybavený radiogoniometrickým zařízením k zaměřování nepřátelských radiostanic. Příchod speciální zaměřovací čety – jak Zavelly zdůrazňoval – je pouze jakýsi úvod k daleko závažnějším úkolům, které je v Bělověžském pralese čekají.

Zavellyho informace Stangera zneklidnily. Jaké další operační úkoly se připravují? Rozhodl se, že nějakou dobu nebude vysílat, ale použije spojovacích kanálů, které má k dispozici Halka.

ZPRÁVA OD HELENY

Hned následujícího dne po poradě obdržel Stanger ranní poštou dopis od Halky. Už týden od ní nedostal žádnou zprávu, proto netrpělivě rozřízl obálku a rychle četl. Halka se mu omlouvala za opožděnou odpověď, ale – jak psala – zavinila to nemoc. Je nachlazená, má chřipku

165

a leží. Moc prosí, aby ji navštívil, protože ona do Bělověže přijet nemůže...
Podle domluveného znamení poznal, že řádky skrývají jinou, utajenou zprávu. Den se mu nemilosrdně vlekl.
Pozdě večer, když se zámek uložil ke spánku a na chodbách utichl ruch, vytáhl Stanger ze skrýše chemikálie. Po dlouhých procedurách se mezi řádky Halčina dopisu objevil následující text:
Mimořádně důležitá věc. Týká se Bělověžského pralesa. Jde také o tvou bezpečnost. Musíš přijet. Nemoc je vymyšlená. Čekám – přijeď.
Určitě její zpráva souvisí s fakty nadhozenými Zavellym již při instruktáži. Halka by mi nepřidělávala starosti kvůli nějaké malichernosti. Záminku k odjezdu mám – její nemoc. Musím se okamžitě vydat na cestu. Něco se kolem mne začíná dít, a sám tomu na kloub nepřijdu.
S těmito myšlenkami Stanger usnul. Spal ostražitě, neklidně.
Hned po snídani zjistil, že Zavelly je už ve své pracovně, a telefonicky ho požádal o krátký rozhovor. Dostal příkaz přihlásit se za hodinu.
Podle předpisu pak ohlásil svůj příchod, a Zavelly se zajímal, co ho k němu přivádí.
„Pane majore, přicházím kvůli osobní věci, a to dosti mrzuté..."
„Copak se stalo?"
„Nikdy jsem vás neprosil o pomoc v soukromých věcech."
„Ano, vím. Ale oč jde?"
„Dostal jsem zprávu z Královce od inženýrky Heleny, že je vážně nemocná, a prosí mě, abych ji navštívil," vyhrkl jedním dechem a lehce se začervenal.
„Jenom tohle?" zvedl Zavelly obočí.
„Ano, jenom tohle, pane majore."
„Chápu tě. Chceš tedy jet do Královce?"
„To záleží na vás, pane majore."
„Moc se mi to nehodí, protože tě v těchto dnech budu potřebovat. Jak jsem již o tom hovořil na poradách, podnikáme jisté operační kroky, které nám umožní dosáhnout v práci velkých úspěchů. Stačí ti tři dni?"

166

„Ano, pane majore. Děkuji."
„Heiden ti napíše povolení k výjezdu. Chceš jet dnes?"
„Co nejdřív."
„Dobrá. Než odjedeš, přijď ještě ke mně. Dám ti nějaké dokumenty, které doručíš náčelníkovi Aste-I v Královci nebo jeho zástupci. Upozorňuji tě, že jsou to dokumenty velkého operačního významu."
Stanger spokojen s vývojem věcí poděkoval Zavellymu a opustil jeho pracovnu. Rychle si sbalil příruční kufřík, vyzvedl si povolení k výjezdu a byl připraven na cestu. Čekal jen na balíček s dokumenty, které major Zavelly posílal plukovníkovi Notznymu, náčelníkovi Aste-I v Královci.

NÁVŠTĚVA V ASTE-I

Do Královce přijel Stanger večer. Z nádraží neprodleně odjel taxíkem do Bismarckovy ulice, kde sídlil štáb abwehru pro Východní Prusko. Na strážnici v hale pečlivě prohlédli jeho doklady a příkaz ke služební cestě. Nato si dozorčí důstojník telefonicky vyžádal souhlas a zavedl Stangera do třetího patra. I v těchto večerních hodinách

budova Aste-I doslova vřela prací. Stanger potkával na chodbách důstojníky s haldami spisů v podpaží. Tu a tam zářila nad zvukotěsně izolovanými dveřmi červená světla, jež kategoricky zakazovala vstup, Stanger znal toto špionážní doupě dosud jen z vyprávění, proto s velkým zájmem pozoroval dění kolem sebe.

Jeho průvodce ho zavedl do úzké chodbičky plné výklenků a otevřel kůží pobité dveře. Vstoupili do velké místnosti, přepažené dvojitou skleněnou stěnou. Důstojník mu pokynul, aby se posadil, a sám odešel. Za skleněnou stěnou stála řada telefonních přístrojů a stoly s dálnopisy. Sedělo u nich několik důstojníků. Někteří z nich přijímali telefonáty, ostatní obsluhovali dálnopisy nebo psali na stroji. Nad dveřmi izolovanými koženým potahem svítila červená žárovka. Stanger čekal asi deset minut, pak se objevil nějaký důstojník a pokynul mu, aby vstoupil.

Přepychová pracovna Stangera omráčila. Za psacím stolem seděl plukovník Otton Notzny, hned po berlínské náčelník druhé největší centrály abwehru. Byl to asi še-

desátiletý muž drobné postavy, s bledým obličejem a vodnatýma očima. Stangera, když mu hlásil příchod, přeměřil pohledem a řekl:

„Pan major Zavelly poslal po vás jisté dokumenty, na které čekám..."

„Ano, pane plukovníku. Prosím, tady jsou." Stanger vyňal z polní brašny zapečetěný balíček a podal jej Notznymu. Ten rukou ukázal na křeslo.

„Posaďte se!" Sám pak rozlomil pečetě, vytáhl z obálky několik složených listů strojopisu a rychle je přehlédl.

„Co je nového ve vašem štábu?" řekl a podíval se na Stangera.

„Pracujeme, pane plukovníku."

„Major Zavelly mě informuje, že se v Bělověžském pralese rozmáhá banditismus a že na tomto území působí nepřátelská výzvědná služba. Copak je to tam opravdu tak špatné?"

„Domnívám se, že posudek pana majora vystihuje situaci. Zaznamenáváme stále více diverzních činů a radiogoniometrická zaměřovací stanice zjistila, že zde rovněž pracují špionážní radiostanice."

„Vy jste důstojník pro zvláštní úkoly ve štábu?"

„Ano, pane plukovníku."

Notzny se opět zahloubal do písemností, které mu Zavelly poslal, a Stanger si zatím nenápadně prohlížel jeho pracovnu, zařízenou stylovým nábytkem. Jeho oči se o něco déle zastavily na dvou bytelných trezorech stojících ve výklenku.

„Ujistěte majora Zavellyho, že s ním plně sympatizuji," obrátil se znovu Notzny k Stangerovi. „Odpověď na dopis, který mi poslal po vás, dostane. Vyřiďte mu, že k realizaci svého plánu dostane dobré odborníky. Sekretariát vám vydá potvrzení na předaný balíček a dozorčí důstojník vás pak doprovodí k východu."

Stanger podle předpisů ohlásil svůj odchod a opustil pracovnu náčelníka Aste-I.

VILA U PREGOLY

Nyní kráčel tmavými tunely liduprázdných ulic a hledal telefonní budku. Konečně ji našel. Vhodil minci do telefonního automatu a vytočil jedno číslo. Ticho, nikdo

se neozval. Vytočil druhé číslo. Pak chvíli počkal a vytočil třetí. Tentokrát se mu obličej rozjasnil úsměvem.
„Dobrý večer, Halko! Hlásím svůj příjezd... Ano, jsem to já a volám z Královce. Jsem nedaleko hlavního nádraží... Dobrá, budu čekat."
Celý šťastný opustil telefonní budku a zamířil k nádraží. Teprve k němu docházel, když se ze tmy vynořil malý opel a z něho vystoupila Halka.
„Andrzeji, ty jsi, přijel? Je to vůbec možné?" zvolala radostně.
„Ano, jsem tady. A jenom pro tebe," dodal tiše.
Přitiskli se k sobě v krátkém polibku na přivítanou a potom se rozjeli pustými ulicemi hlavního města Východního Pruska.
„Všechno jsi vyřídil?"
„Skoro."
„Ale na neděli tady zůstaneš?" ujišťovala se Halka.
„Ne, nezůstanu," škádlil ji.
„Ale ano, miláčku, zůstaneš, to je samozřejmé... Teď dávej pozor a poslouchej. Jedeme ke mně domů."
„Nechci ti přidělávat starosti," prohodil Stanger, ačkoli by byl rád řekl něco docela jiného.
„Nebuď nerozumný a neskákej mi do řeči. Jedeš tedy ke mně... Čert aby je vzal! Podívej, zase kontrola."
Před nimi se zamíhalo červené světlo. Halka zabrzdila, až brzdy zaskřípaly, a zastavila u obrubníku. Policejní hlídka nejprve posvítila baterkami do vozu a potom prohlédla jejich doklady. Zvlášť pečlivě prohlédla Halčino povolení k noční jízdě. Za okamžik mohli pokračovat v cestě. Halka navázala na přerušený rozhovor:
„Tvůj pobyt u mne nevzbudí žádnou pozornost. Ale na tom nesejde, protože já často mívám hosty. Jenom pamatuj na jedno, ani slůvko o našich věcech."
„Odposlech?" poznamenal Stanger.
„Žádné důkazy o tom nemám, ale v naší práci musíme počítat i s tím. Oni odposlouchávají každého. Dokonce I své pohlaváry. Je to jejich metoda. Budeme popíjet víno,

žvatlat hlouposti a vychvalovat tisíciletou říši. O našich věcech si promluvíme zítra ve voze, až si vyjedeme na výlet."
„Ale aspoň mi stručně řekni, oč jde. Umírám zvědavostí a neklidem."
„To se ví, že řeknu," naklonila se koketně k němu. „Za prvé... chci tě tady mít pro sebe. Za druhé... totéž. A za třetí... taky. A o jiných věcech až potom. Teď už chápeš?"
„Snažím se."
Opel ujížděl po širokém bulváru kolem Pregoly, kde se mezi stromy v zahradách rýsovaly siluety přepychových vil.
„Čtvrť zdejší honorace," vysvětlovala Halka. „Ze svého bytu mám dobrý výhled na pohyb lodí v přístavu. Však uvidíš..."
Halka odbočila do malé stromové aleje a zastavila s vozem před kovovou zamřížovanou bránou.
„Otevři vrata a garáž, a já vjedu s vozem dovnitř," požádala Stangera.
Za okamžik už spolu vystupovali po schodech do prvního patra honosné vily.
„Bydlíš tady sama?" šeptem se zeptal Stanger.
„Ne. Dolejšek mají k dispozici staří manželé penzisté, které sem evakuovali z vybombardovaného Hamburku, Přenechala jsem jim část vily, aby mi sem nenastěhovali někoho jiného."
Stanger se zvědavě rozhlížel po přepychově zařízeném

Halčině bytě. Byl šťastný, ale přitom rozpačitý a nesmělý.
„Já připravím večeři, a ty zatím jdi do tamhletoho pokoje, zavři za sebou dveře, odhrň závěs na okně a podívej se na Pregolu. Uvidíš něco zajímavého...," zašeptala mu do ucha, ačkoli hlasitě hrálo rádio.
Stanger přikývl, vešel do pokoje, který mu Halka ukázala, rozkoukal se ve tmě a přitiskl nos na okenní tabuli. Dlouhou chvíli tak stál, ale na řece nic pozoruhodného neviděl. Konečně zahlédl velkou nákladní loď natřenou ochrannou barvou, jež blýskla pozičními světly a proklouzla k moři. Potom pluly kolem dva torpédoborce a za nimi se vlekl dlouhý vřetenovitý stín ponorky. Všechna plavidla směřovala k vojenské základně Pilau. Stanger ještě chvíli pozoroval vody Pregoly mihotavě se lesknoucí

v měsíční záři. Poznal, jakou zde má Halka výbornou pozorovatelnu. Potom znovu zatáhl okno a vrátil se do salónku.
„Viděl jsi něco?" zeptala se ho Halka.
Mlčky přikývl.
„Posaď se," vzala ho za ruku a pak ukázala na prostřený stůl. „Zvu tě na prostou večeři ve svém, promiň, v našem domově..."
Stanger neodpověděl, přitiskl Halku k sobě, objal ji a začal líbat na rty, oči a vlasy... Potom večeřeli a povídali si, co se mezitím v Královci a v Bělověži událo nového.
Byla už pozdní noc, když v Halčině ložnici zhaslo světlo.

ZÁHADA SE VYJASNILA

Přišla neděle, klidná a slunečná. Vyjeli z Královce před polednem a uháněli po silnici směrem k moři. Halka pozorovala v zpětném zrcátku, zda je nesleduje nějaký vůz, ale nic podezřelého nezjistila. Snížila rychlost a obrátila se k Stangerovi.
„Nakloň se ke mně a poslouchej. Slyšel jsi v bělověžském štábu krycí název Eiche-FA?"
„Ne, nikdo se o tom ani nezmínil. Eiche je dub, a FA?"
„Funk-Abwehr," vysvětlila Halka. „Je ti známo, že jedna sekce abwehru pátrá po takových radiostanicích, jako je tvoje nebo moje. A právě tato sekce má zkratku FA."
Stanger přikývl a Halka pokračovala.
„Nedaleko odtud ve výletní oblasti Cranz je jedna z nejsilnějších radiogoniometrických odposlouchávacích a zaměřovacích stanic abwehru. Kontroluje skoro polovinu Evropy. V terénu má k dispozici větší počet menších pomocných stanic, aut a letadel s radiogoniometrickým zařízením. Pracují zde dobří odborníci a už pěknou řádku zpravodajských radiostanic zlikvidovali. Mimochodem řečeno, několik důstojníků z FA znám. Ale abych se vrátila k věci. Už nějakou dobu stanice v Cranzu věnuje zvláštní pozornost Bělověžskému pralesu a okolním končinám a zjistila činnost neznámých radiostanic. Mezi ně samozřejmě patří i ta tvoje."
„To snad není možné!"
„Můžeš na to vzít jed. Znají volací znak tvé radiostani-

ce. Nikdy jsi mi ho neřekl, a já ho znám. Je to RU-4. Souhlasí?" Halka ani nečekala na Stangerovo přisvědčení a vyprávěla dál. „V Cranzu vědí, že je to zpravodajská radiostanice s velkým dosahem. Nad tvým kódem si lámou hlavu nejlepší odborníci. Zatím bezvýsledně. Dobře, že ke každé depeši používáš jiného šifrovacího klíče,

aspoň mají pokaždé nový rébus k luštění. Výsledky odposlechu oznámila stanice v Cranzu zpravodajskému štábu v Bělověži. Poněvadž ani tvou, ani ostatní radiostanice, které v pralese pracují, se jim nepodařilo přesně zaměřit, připravili následující opatření. V oblasti Bělověžského pralesa bude zřízen tajný objekt s krycím názvem Eiche-FA. Jednak se bude zabývat odposlechem, zjišťováním a likvidací radiostanic, za druhé bude plnit funkci kontrolního stanoviště, které bude navádět letadla na východní frontu, a zároveň retranslační stanice..."

„Teď už je mi všechno jasné," přerušil ji Stanger.

„Co je mému hrdinovi jasné?" pohlédla na něj po očku Halka.

„Ty Zavellyho narážky při posledních poradách. Ten tajný balíček pro náčelníka Aste-I, jak jsem ti o něm už říkal..."

„No ano, protože zaměřovací stanice v Cranzu podléhá osobně plukovníku Notznymu. Ale poslouchej dál. Odborníci ze stanice v Cranzu už provedli terénní průzkum a vybrali vyhovující místo pro své stanoviště. Plány jsou tedy hotové. Objekt Eiche-FA bude stát na kótě sto osmdesát pět. To je všechno, co jsem ti chtěla říct. Doufám, že si to vezmeš na starost..."

„Ano, postarám se o to," rychle odpověděl Stanger, bedlivě naslouchající Halčině vyprávění, a zapálil si vyhaslou cigaretu.

„Ještě ti povím," dodala Halka, „že celou věc tady drží v nejhlubší tajnosti, jistě by ses o ní dověděl v Bělověži, ale to už by mohlo být pozdě. Dostaneš ode mne fotokopii plánu objektu. Je na něm vyznačeno i projektované minové pole a bunkry."

„Jsi báječná," vydechl Stanger.

„Ale to ti říkám, Andrzeji, jakmile objekt Eiche-FA začne na kótě sto osmdesát pracovat, je o osudu zpravodajských a partyzánských radiostanic rozhodnuto. Neopovaž se vysílat. A teď mi pověz, co míníš dělat."

„Je třeba ho zničit."

„A prosím tě, jak? Nezapomeň, že má být vybudován na partyzánském území, proto objekt Eiche-FA bude pořádně zajištěn silnou posádkou."

„To je mi jasné, ale ten objekt musíme zničit. To je úkol jako dělaný pro našeho Nikora a jeho oddíl. Už jsem ti přece o něm vyprávěl. Nikor podnikne útok na kótu Sto osmdesát pět. Dostal jsem z Centrály příkaz, abych s ním navázal spojení. On už je v té věci taky informován."

HALČIN PŘÍBĚH

Halka přibrzdila vůz a odbočila ze silnice na lesní cestu stoupající na písčité návrší. Na vrcholu zastavila. Před nimi ležělo zčeřené, sluncem postříbřené moře. Dlouho stáli mlčky, okouzleni čarovným výhledem, jenž se jim naskytl.

„O čem přemýšlí můj hrdina?" zašeptala Halka a vzala Andrzeje za ruku.

„O čem? Inu o tobě, o nás, o krutosti války, o boji, který vedeme..."

„Copak musíš vždycky a všude myslet jenom na to?" vyčítavě pronesla Halka.

„To víš, že bych radši na tohle nemyslel. Ale vždyť víš..."

„Počkej, zamknu vůz a projdeme se po břehu moře. Je tak krásně..."

Šli mezi zakrslými borovicemi. Stanger cítil na obliče-

ji teplé sluneční paprsky, na zádech chladný vánek přicházející od moře a v dlani Halčinu jemnou ruku. Dlouho šli mlčky, až se Stanger zastavil, jako by si na něco vzpomněl:
„Pamatuješ se na svůj slib?"
„Na jaký?"
„Že mi budeš jednou o sobě vyprávět, až budeme spolu sami. Dnes máme spoustu času a kdoví, kdy se nám to zase podaří."
Halka se zadívala Stangerovi do očí a chvíli o něčem uvažovala.
„Ptal ses mě už víckrát, kdo jsem, chtěl jsi, abych ti o sobě vyprávěla. Víš, z hlediska konspirace by ses mě

na to správně ptát neměl, a já bych ti v žádném případě neměla vyhovět. Ale chápu tě. Kdyby se jednomu z nás něco stalo, a to je v naší práci vždycky možné, vezmeme naše tajemství s sebou... Navždy!"
„Nevěříš mi?"
„Andrzeji," řekla Halka vyčítavě. „Dobře víš, že tady nejde o to, jestli ti věřím, nebo ne. Miluji tě, jsi moje první láska... Třeba tohle říkají všichni zamilovaní?"
„Třeba...," odvětil Stanger nepřesvědčeně a pozorně se zadíval do Halčina soustředěného obličeje.
„Nuže poslouchej, ale nečekej žádné senzace. Můj otec – jak se jmenoval, na tom teď nezáleží – povoláním inženýr metalurg byl Němec a matka Polka z Bialystoku. Seznámili se v Rusku a tam se vzali. Když jsem byla malá, ztratila jsem matku a otec mě vychovával. Matka se snažila vštípit mi lásku k polské vlasti. Proto umím polsky i rusky. Vychovávali mě v duchu správně chápaného vlastenectví, humanismu a nenávisti k veškerému násilí, ke všemu, co je ničemné, kruté a nelidské. Otec miloval svou vlast, ale ne takovou, jaká je dnes. Zbožňoval Goetha, Schillera, Heina, staré německé filosofy. Nebyl komunista, ale byl stoupenec všeho, co revoluce v Rusku změnila.
Potom se v Německu dostal k moci Hitler a jeho banda, a s nimi přišel fašismus. Věděli jsme o koncentračních táborech, kde prvními vězni byli Němci, komunisté i nekomunisté. Otec se styděl za to, že je Němec, a chtěl proti tomu, co se v jeho vlasti dělo, bojovat.
Mohl zůstat v Sovětském svazu, protože tam měl dobrou práci a všichni si ho vážili. Ale on se chtěl vrátit do Německa a vést tu boj proti ničemům v hnědých košilích.
Podrobnosti neznám, ale vím, že když jsme odjížděli do třetí říše, otec přesně věděl, jak si má počínat. Věřil, a tuto víru vštípil i mně, že fašismus v Německu vyhladí pouze Rusové, a že je naší povinností jim v tom pomáhat. Stal se pracovníkem výzvědné služby. A vím, že byl dobrým pracovníkem.
S návratem do Německa jsme žádné nesnáze neměli. V té době se na Hitlerovu výzvu vraceli Němci takřka z celého světa do své vlasti. Uvítali nás srdečně. Nejprve jsme žili v Berlíně a otec zde pracoval v jednom minis-

terstvu. Pro svou zpravodajskou činnost tam měl dobré pole působnosti. Já jsem vychodila střední školu, potom jsem absolvovala universitu. Krátce před válkou přeložili otce služebně do Královce. Důvěřoval mi, a proto když jsem dospěla, zasvětil mě do své nebezpečné práce. Snad tušil, že v ní budu pokračovat.
Svou činností nebudil žádné podezření. Navenek vy-

stupoval jako loajální přívrženec hitlerismu. Často nahlas vychvaloval Hitlera a byl proto u svých nadřízených i gestapa dobře zapsán. Já jsem pak začala pracovat v institutu.

Celé hodiny jsme si s otcem povídali. Čím déle jsme tu žili, tím víc jsme nenáviděli nový režim.

Nebylo žádným tajemstvím, že se schyluje k válce. Otec měl práce nad hlavu. Ve dne vystupoval jako bodrý starší pán, vážený odborník a noci trávil nad tabulkami šifrovacích klíčů, nad náčrtky a jinými tajnostmi zpravodajské práce. Stala jsem se jeho důvěrnicí a spolupracovnicí.

Pracoval v zbrojařských závodech Schichau-Werke. A pak se to stalo. Infarkt a okamžitá smrt. Udřel se. Myslela jsem, že to nepřežiji. Zůstala jsem sama, bez nejdražšího člověka. Zapomnění jsem musela hledat v práci. Věděla jsem, že nesmím zradit památku svého otce ani zklamat důvěru Centrály.

Pustila jsem se do boje na tiché frontě. Tak jako ty. Převzala jsem otcovy závazky. Získala jsem novou, dokonalejší aparaturu pro rádiové spojení. Jsem šťastna, že bojuji, že těm zločincům mohu škodit."

„Jsi skromná," přerušil ji Stanger. „Poslyš, Halko, rád bych věděl, jak jsi předala ty filmy s ofotografovanými tajnostmi šifrovací kabiny a další materiály, které jsem ti dal. Promiň, ale je to čistě profesionální zvědavost."

„Myslíš ty cívky s filmy? Docela jednoduše. Mám k dispozici několik jistých, osvědčených spolupracovníků. Existují přece obchodní mise států, říkejme jim neutrální. Tvoje filmy putovaly do Centrály přes Švédsko. Na podrobnostech nezáleží. Prozatím je to bezpečná cesta. Víš, nechtěla jsem, aby se mi při téhle práci stalo něco podobného jako s tebou... I když je to nádherné a v naší situaci učiněný přepych. Ale zřejmě se to muselo stát. Vlast své matky jsem poprvé poznala tehdy, když jsem

přijela do Bělověže a ty ses se mnou seznámil. Tuto zem je třeba chránit před záhubou. Jednou jsem se ti zmínila o Göringově a Himmlerově plánu. Vzpomínáš si? Tenkrát, když jsme plánovali akci proti Thirpingovi a Berthelovi..."

„Mluvila jsi o tom jen povšechně."

„Göring poznal Bělověžský prales už před válkou. Jezdíval tam s polskými hodnostáři na hony. Hitler mu věnoval jak Bělověžský prales, tak i další lesy v bialystocké oblasti. Společně s Himmlerem se rozhodli všechno obyvatelstvo z bialystockého kraje vysídlit, vesnice spálit a celé území od Bugu až k Augustovskému a dál k Rominckému a Piskému pralesu zalesnit. Jenom na východním okraji bialystocké oblasti, kde je úrodnější půda, zřídí padesátihektarové statky, a těmi budou odměňovat válečné hrdiny. Chápeš, co se za tím skrývá?"

„Ano, chápu."

„Podrobnosti tohoto plánu vypracovává náš institut. Mám nad tím dohled. Snažím se nacházet různé nedostatky ve vyměřování, při klasifikaci půdy a při volbě lesních kultur. Je to akce vypočtená na léta, ale brzy už se má začít provádět. Před rychlým zánikem chrání bialystockou oblast jedině to, že gauleiter Koch nesídlí v Bialystoku, ale na Ukrajině. Ta má pro Hitlera větší cenu, a proto tam Kocha drží. Kdyby Koch úřadoval v Bialystoku, děly by se tu mnohem horší věci. Jen s jeho zástupci si člověk přece nějak poradí. Ale už toho nechme. Řekla jsem ti všechno."

„Vyprávěla jsi, jako bys sestavovala šifrovanou depeši, kde má každé slovo svou váhu. Halko... bojím se o tebe.

Nechtěl bych tě ztratit...," dodal takřka šeptem.
„Miláčku, já se o tebe taky bojím. Pamatuj si, že ať se stane cokoli, ani mučením ze mě nic nedostanou..."
Halka otevřela ústa a ukázala zlatou korunku, pod níž měla ukrytou ampulku s jedem.
„Nejsilnější jed, jaký se dá sehnat," vysvětlovala.
A když Stanger na ni dál jen mlčky upřeně hleděl, dodala:
„Celou tu dobu s tím chodím. Pokládám to za nezbytné. Ale nemluvme už o tom...," lehounce ho políbila na tvář. „Pojď, musíme se už vrátit," vzala ho za ruku a vedla k autu.

176

Ještě naposledy se podívali na moře. Když vůz vyjel z lesní cesty na silnici, zeptala se Halka:
„Poslyš, a co ty, povíš mi taky o sobě?"
„Ano, povím. Ale ne dnes. Po tom, co jsem teď slyšel od tebe, bych nemohl vyprávět..."
„Chápu tě a nenaléhám. Zítra se vracíš do Bělověže. Naše kouzelné chvíle se chýlí ke konci a opět nás čeká práce. Mohu ti s tou novou akcí nějak pomoct?"
„Zatím ještě nevím. Ale věřím, že objekt Eiche-FA bude zničen. Ta akce nám musí vyjít."
„I já jsem optimistka," povzbudivě se na něho usmála Halka. Potom mu vyprávěla o svých inspekčních cestách po lesích Východního Pruska, Litvy a Lotyšska, kde zjišťovala vojenské objekty. Zmínila se o pozorování vojenské základny v Pilau. a rovněž o odcizování materiálů z velitelství vojenského okruhu I, z Aste-I i z gestapa.

TAJEMSTVÍ KÓTY STO OSMDESÁT PĚT

Za několik dní měl tajemný objekt Eiche-FA na kótě sto osmdesát pět začít pracovat. Dnem i nocí tu proto vysedával štáb odborníků. Stožáry už stály, zbývalo jen provést kontrolu složitých aparatur pro rádiové spojení a radiogoniometrické zaměřování. Četa ženistů dokončovala stavbu opevňovacího systému a zřizovala minové pole a zátarasy z ostnatých drátů.
Major Zavelly, který projevoval o stavbu objektu velký zájem, vyslal na místo skupinu zpravodajských důstojníků, aby podle jeho plánu prováděli operační činnost. Kapitán Clauser, specialista na potírání banditismu a podzemního hnutí, organizoval agenturu, jež měla za úkol střežit okolní končinu, aby se o objekt Eiche-FA nezajímal nikdo nepovolaný. Také školil místní pomocnou policii, která hlídkovala v terénu. Kapitán Dengel měl na starosti problémy spojené s letectvem, poněvadž z objektu se měly rovněž navádět letouny na východní frontu a zpátky. Poručík Stanger jako zmocněnec Zavellyho dohlížel na náležité zajištění objektu po obranné stránce. I když objekt Eiche-FA byl pobočkou rádiové stanice v Cranzu, odpovědnost za jeho činnost na tomto území nesl štáb zpravodajské služby Horn v Bělověži.

177

Za týden byli tito tři důstojníci z Bělověže se svou pracími hotovi, a pak se zúčastnili slavnostního zahájení. Všechna zařízení uvedená do provozu pracovala bezvadně. Příštího dne se Clauser a zbývající dva důstojníci vrátili do zámku.
Okamžitě je přijal Zavelly a každý z nich mu podal služební hlášení. Stanger hlásil:
„Objekt chrání dva bunkry vybavené těžkými kulomety, zátarasy z ostnatých drátů a minové pole. Šířka tohoto po-

le obnáší sto metrů. Ochrana byla náležitě instruována, na jakém území pracuje. Obranná zajištění a palebná síla mohou i na delší dobu zadržet útok dobře vyzbrojeného oddílu. Je zhola nemyslitelné, aby tento objekt dobyli banditě."

Jeho posudek potvrdil kapitán Clauser, jenž vypracoval zvláštní instrukce, jak hájit objekt před partyzány. Všichni tři důstojníci předložili svá hlášení písemně.

Objekt Eiche-FA na kótě sto osmdesát pět zahájil práci a štáb zpravodajské služby Horn teď zajímaly výsledky.

ZPRÁVA PRO NIKORA

Zpráva byla stručná a její šifrování nezabralo Stangerovi příliš mnoho času:
Na kótě sto osmdesát pět byla uvedena do provozu radiostanice s velkým dosahem a moderní aparaturou k zjišťování a zaměřování radiostanic. Je tu rovněž stanoviště luftwaffe, které navádí letouny na východní frontu. V objektu pracuje deset odborníků. Ochranu tvoří zesílená jednotka vyzbrojená samopaly a kulomety. Vojáci večeří v osmnáct hodin. Přímý útok je vyloučen. Přikládám náčrtek minového pole a rozmístění palebných stanovišť. Zpravodajským důstojníkem v objektu je poručík Hasse. Je s ním ve styku agentura. Chce-li se někdo dostat do objektu, musí uvést heslo Koně. Pomocná policie má rovněž přístup do strážnice objektu. Objekt je nutno za každou cenu zničit. Použít hesla a uniforem pomocné policie. ‚Pozor! Na nádraží v Bělověži stojí zvláštní vlak, takzvaný Bauzug. V jednom vagónu je radiostanice a radiogoniometrická zaměřovací aparatura. V těchto dnech odjíždí vlak přes Czeremchu na jih.

178

Zpráva putovala do jedné z kontaktových schránek. Bylo to první hlášení předané kapitánu Nikorovi.

Už dávno minula půlnoc, když se od kraje pralesa odpoutala tmavá postava a opatrně se připlížila k divokému křoví obklopujícímu bělověžský zámek. Tmavý stín chvíli ostražitě naslouchal, potom se přikradl k vysokému dubu a vyndal ze země malou lahvičku. Vzápětí zmizel ve tmě.

Náčelník průzkumu Nikorova oddílu – neboť to byl on – se připojil k hlídce, která na něho čekala v pralese, a všechny skrylo lesní houští.

Nikor nespal. Už po několik nocí posílal náčelníka průzkumu Pamira ke kontaktovým schránkám, ale ten se vždy vracel s prázdnou. Když se z šera vynořila Pamirova postava, Nikor se netrpělivě zeptal:
„Tak co? Zase nic?"

„Ne. Je tady zpráva," odpověděl radostně Pamir.

Vklouzli do chatrče z větví a kůry, rozžehli kahánek a Nikor rozložil přinesený papírek. Pomalu proměnili skupiny číslic ve věty a tak zprávu rozšifrovali.

„Ano, dostal jsem jistou zprávu o tom, že tam Němci staví jakýsi divný objekt," řekl Nikor, když si text přečetl. „Teď tedy víme, co to je."
Podívali se na mapu.

„Tady je to," prstem ukázal Nikor pahorek označený kótou sto osmdesát pět.

„A co říkáš návrhu našeho neznámého informátora, abychom ten objekt zničili?" zajímal se Pamir.

„Bude to sice těžké, ale dáme se do toho. Zítra si objekt Elche-FA obhlédneme, a za pár dní udeříme," prohlásil Nikor.

„Co si myslíš o tom novém příteli?"

„Bylo nám doporučeno navázat s ním kontakt a poslouchat jeho příkazy při diverzních akcích. Znamená to tedy, že je to náš člověk usazený v jejich doupěti. Podrob-

nosti raději shánět nebudeme. Někdy je líp nevědět."
„Jasné... Co bude s tím vlakem?" začal z jiného konce Pamir.
„Spojíš se s našimi v Bělověži a vyřídíš jim, aby si ten vlak vzali na starost. Do Czeremchy nesmí dojet... Připravte minu!"

179

PRŮZKUM

Nikor, skryt rozložitou smrkovou korunou, seděl obkročmo na silné větvi, triedr stále na očích. Už několik hodin soustředěně pozoroval neznámý objekt. Prohlížel si nízké stavení, kde byla strážnice ochrany a odkud vedl tunel do dvou bunkrů, zátarasy z drátů, zděnou budovu, v níž podle všeho se skrývala nejrůznější zařízení, a stožáry. Jeden strážný přecházel u vchodu, druhý kolem celé budovy.
Vypracovaný plán útoku na objekt Eiche-FA byl velmi riskantní, měl-li však být zničen, jiná možnost nezbývala. Termín akce se přiblížil, a Nikor jako velitel naposledy obhlížel terén. Několik set metrů od pozorovatelny čekal v pralese jeho oddíl v bojové pohotovosti.
Obloha zvolna šedla, mraky zakryly slunce a krajinu halil soumrak. Nikor sklouzl se stromu, schoval triedr za blůzu a zamířil do hloubi lesa ke svým lidem.
„Vzduch je čistý?" staral se Pamir.
„Ano, stráže jako obvykle," uklidnil ho Nikor a podíval se na hodinky. „Je čas zasvětit chlapce do akce."
Náčelník průzkumu pokynul partyzánům, aby si stoupli kolem. Velitel vytáhl z brašny kus papíru s načrtnutým plánkem objektu.
„Za hodinu udeříme na tenhle objekt na pahorku," oznámil a ukázal prstem na plánek. „Můžeme zaútočit jen z jednoho směru. Je tam minové pole a tak máme možnost postupovat jedině po cestě. Oddíl se přesune na toto místo," vyznačil bod na plánku, „a zaujme palebné postavení. Odtud je to k objektu zhruba sto metrů. Jako první půjdu já s Pamirem, oba oblečení do uniforem pomocné policie. Od tohoto okamžiku uplyne do zahájení akce asi deset minut. Jakmile vstoupíme do baráku, ty," ukázal na jednoho partyzána, „půjdeš ke strážnému a řekneš: ‚Potřebuji hovořit s poručíkem Hassem. Heslo: Koně.` Vybavuj se s ním dotud, dokud neuslyšíš z baráku výstřel nebo výbuch granátů. Ihned strážného zlikvidueš a oddíl zahájí útok. Ať to s námi dopadne jakkoli, objekt musíme zničit..."
Řídké křoví na kraji malé louky skýtalo jen nepatrný úkryt. Před partyzány se na pahorku rýsoval objekt Eiche-FA. Nikor pohlédl na hodinky.

180

„Kolik nám ještě zbývá?" zajímal se Pamir.
„Čtyři minuty."
Oba partyzáni umlkli. Z objektu k nim zalétl nějaký halas, ale za chvíli všechno utichlo. Pochopili, že z budovy, v níž byly umístěny aparatury, odešla část obsluhy na večeři a cestou přes dvůr hlasitě rozmlouvala. Nikor teď upřeně pozoroval hodinky.
„Je to ale hulvátství rušit lidi při večeři," zašeptal Pamirovi, aby zahnal pochmurné myšlenky.
„Dvaadvacátého června, když vypukla válka, vyrušili nás Němci od snídaně, a my je teď nenecháme navečeřet," prohodil s úsměvem Pamir.
„Jdeme," úsečně zavelel Nikor.

Nikor útočí

Strážný, který přecházel kolem zátarasů, se zastavil. Nikor s Pamirem byli od něho vzdáleni jen několik desítek metrů. Spatřili, jak připravuje zbraň k výstřelu. Popošli ještě kousek.

„Halt!" zvolal strážný varovně. „Kam jdete?"

„Za poručíkem Hassem," informoval ho německy Pamir.

„Jeden z vás ať přijde ke mně."

Nikor přistoupil ke strážnému. Ten si ho chvíli zkoumavě prohlížel a pak se zeptal:

„Heslo?"

„Koně," pomalu pronesl Nikor.

„Co ten druhý?" zeptal se strážný a ukázal na nedaleko stojícího Pamira.

„Ten jde taky za poručíkem Hassem. Přináší velmi důležité zprávy." Nikor ne čekal na reakci strážného a sám pokynul Pamirovi, aby k nim přišel.

„Heslo?" opět se zeptal strážný.

„Koně," odvětil Pamir.

„Pušky nechte tady. Poručík Hasse je na večeři. Strážný vám ho zavolá. Můžete jít," ukázal směrem k objektu.

Nikor a Pamir odevzdali pušky a zamířili k budově skryté za zátarasy.

„Odjisti, granáty," zašeptal Nikor, vyndal ze záňadří pistoli a strčil ji do kapsy.

„Hotovo..."

„Nespleť si dveře do jídelny. Okénko strážnice je vlevo. Vpravo je malá šatna a za ní jídelna...," dodal šeptem Nikor.

Vešli dovnitř. Dveře, malá předsíň, okénko, za ním voják, který si zrovna prohlížel časopis Die Woche, a dál stojan se zbraněmi... Dozorčí zvedl hlavu a tázavě na ně pohlédl.

„Jdeme za poručíkem Hassem," řekl Nikor a cítil, jak se mu zachvěl hlas.

„Teď je večeře," řekl dozorčí, „musíte počkat!"

Nikor vytáhl z kapsy nějaký papír a zavolal dozorčího k okénku. V okamžiku, kdy vystrčil hlavu, uchopil ho Pamir za krk, pevně jej sevřel a vrazil mu dýku do hrdelní jamky. Dozorčí sebou párkrát škubl, ale vzápětí nato v Pamirově železném sevření znehybněl.

Nikor rozrazil dveře do šatny a nařídil Pamirovi: „Odjišťuj..."

Z obrovských kapes u kalhot vytáhl každý tři granáty svázané motouzem. Z jídelny se ozývala směsice hlasů. Nikor zmáčkl kliku a pomalu otevřel dveře.

Rychle přejel pohledem stoly, plné talíře a nad nimi skloněné hlavy večeřících. I v té krátké chvilce několik Němců zaregistrovalo jejich přítomnost. Nikor uvolnil vrhovou pojistku a hodil granát. Rozlehl se nepříčetný křik: „Banditen! Banditen!!!", ale vzápětí jej přehlušil mohutný výbuch, a za pár vteřin druhý.

I když oba partyzáni včas uskočili do předsíně, srazila je tlaková vlna k zemi. V okamžiku však stáli na nohou a vyběhli na dvůr. Proti nim se vyřítil strážný. Třeskla rána. Nikor v běhu střílel z pistole. Před vchodem do objektu se ozývala prudká střelba a výbuchy granátů. Nikorův oddíl zaútočil. Zasáhli strážného. Kdesi napravo od nich, jakoby v podzemí, zarachotil kulomet. To o sobě dala vědět osádka bunkru. Několika partyzánům se mezitím podařilo vtrhnout do dvora. Jeden z nich podal Nikorovi samopal. Z okna zděné budovy štěkal krátkými dávkami samopal. Partyzáni střelbu opětovali. Obě křídla dveří se rozletěla, a vzápětí z nich třeskly rány. Pamir, který bě-

žel vedle Nikora, upustil pistoli, zapotácel se, snažil se udržet rovnováhu, ale klesl a zůstal ležet...

Granáty si prorazili cestu do budovy s aparaturou. Setmělo se už tak, že neviděli na krok. Poslepu házeli gra-

náty a dávkami ran ničili vysílací a přijímací aparaturu, radiogoniometrické zařízení, magnetofony, baterie telefony i dálnopisy. Vnitřek stanice zachvátily plameny. Nikor vyběhl z budovy, sehnul se k Pamirovi a roztrhl mu blůzu. Jeho věrný kamarád už nedýchal. Křikl na partyzány, aby se probíjeli zpátky a sám se rozběhl k východu. Byl už nejvyšší čas, dřevěné stavení stálo v jednom plameni a oheň málem odřízl partyzánům cestu zpět. Pět mužů s Nikorem v čele se vrhlo k brance. Jakmile se ozvaly nové výstřely, padli k zemi a zalehli do příkopu u cesty. Nikor zhodnotil situaci. Cestu zleva ostřelovala osádka bunkru. Marně se snažily jejich dva lehké kulomety zlikvidovat těžký kulomet, kterým je němečtí vojáci ohrožovali. Naštěstí pro partyzány druhý bunkr byl na severní straně objektu a jeho palba je nemohla ohrozit. Němci, které partyzánské granáty nezlikvidovaly, se vyplížili před hořící stavení a začali střílet z pistolí.

Do rachotu střelby se přimísil vzdálený hukot přijíždějících automobilů. Němcům se blížila pomoc.

Jestli sem ta auta dojedou včas a rojnice nám odřízne zpáteční cestu do pralesa, skončíme tu jako Pamir..., blesklo hlavou Nikorovi.

Ohlušen výbuchy a praskotem ohně křičel na partyzány, aby se dali na ústup. Spásný příkop byl krátký a nepatrná vyvýšenina cesty nechránila před střelami. Na pole ustoupit nemohli, tam by na ně čekaly miny.

Nikor odsunul od kulometu raněného kulometníka, rychle vyndal z jeho brašny diskový zásobník a nasadil jej na nábojovou komoru. Snažil se ze všech sil přemoci chvění rukou a zamířil do míst, odkud bunkr chrlil oheň.

Opodál přeběhli partyzáni. Nikor zmáčkl spoušť. Zbraň ho zpětným rázem uhodila do ramene. Chybil. Opět zmáčkl spoušť. Zase vedle. Přiběhli k němu dva partyzáni.

„Veliteli, chtějí nás obklíčit... Auta už jsou tady!" volal jeden z nich.

„Druhý kulomet ať začne ostřelovat cestu. Jakmile se objeví první vůz, musíte ho zadržet. Potom do pralesa...!"

Partyzáni odběhli, a Nikor si opět vzal na mušku střílny v bunkru. Hlaveň rozžhavil do světle fialova, zásobník zel prázdnotou, ale bunkr chrlil oheň dál.

Požár objektu proměnil tmavou noc v bílý den. Jako na dlani bylo vidět každý keř, strom, ale i ustupující partyzány.

Nikor s raněným kulometníkem a ještě jedním partyzánem ustupovali jako poslední. Přestávali doufat, že se kdy dostanou k spásným křovinám.

Na cestě, jež vedla z pralesa k objektu, zazářila dálková světla prvního vozu.

„To je konec!..." zvolal Nikor. „Kde je kčertu druhý kulometník!"

Ale ještě než to dořekl a stačil si uvědomit, že kulometník třeba padl, uslyšel dlouhou, svištivou dávku a spatřil světelnou dráhu střel, jež zasáhly motor auta. Záblesk ohně a výbuch. Vůz se octl v plamenech.

Ještě deset, pět, dva kroky. Trnkové větve mokré od rosy šlehly Nikora po obličeji. Podepřel raněného party-

zána a oba se začali prodírat křovinami. Dvě stě metrů, které je dělily od okraje pralesa, přeběhli v mžiku, i když již byli nelidsky unaveni.
Směrem od přijíždějících vozů zaslechli prudkou palbu a křik Němců, kteří v rojnici zaútočili na neviditelného nepřítele.
Partyzáni měli sraz na palouku pod osamělým smrkem. Nikor spočítal ty, kteří přežili útok na objekt Eiche-FA. Chyběl Pamir a sedm dalších mužů. Nikor věděl, že ti už se nikdy nevrátí...
Rychlým pochodem se vydali do nitra pralesa a nesli s sebou Čtyři raněné. Za nimi na kótě sto osmdesát pět dlouho do noci svítila zář požáru...

POPLACH VE ŠTÁBU

Dozorčí důstojník se jako blesk vřítil do kasina a z plných plic zakřičel:
„Ticho!"
Orchestr umlkl v půli tónu.
„Poplach! Všichni důstojníci do štábu!" křikl dozorčí důstojník jedním dechem.
V kasinu zavládl chaos. V okamžiku tam zůstal jenom obsluhující personál, orchestr a stoly s nedopitými nápoji a chlebíčky.

Zavelly, von Fryvatt a Clauser stáli u telefonů. Důstojníci, kteří vcházeli do náčelníkovy pracovny, nemohli z útržků telefonických hovorů pochopit, co se vlastně stalo. Konečně major Zavelly položil sluchátko a zlostně houkl na shromážděné:
„Pánové důstojníci si popíjejí a tančí v kasinu! A bandité zatím nezahálejí...! Objekt Eiche-FA už neexistuje!"
„Cože?" uklouzlo několika důstojníkům.
„Ano! V tomto okamžiku ještě hoří. Stangere, tvůj plán zabezpečovacích opatření..."
„Ale, pane majore..."
„Mlč, ty zatracený pitomče!" Zavelly byl rozčilením celý bez sebe. „Ihned se tam rozjedou všechna komanda. Kapitán Clauser se ujme velení. Za minutu ať vás vidím s plnou výzbrojí ujíždět do akce. Odchod!"
Důstojníci se hrnuli ke dveřím.
„Stangere a Heidene, vraťte se!" nařídil Zavelly.
Oba se okamžitě zastavili. Zavelly se na ně chvilku díval a snažil se přemoci rozčilení.
„Půjdeš do šifrovací kabiny," pokynul Heidenovi, „spojíš se s praporem, který objektu Eiche-FA přispěchal na pomoc, a požádáš o podrobné informace, protože hlášení, které jsem dostal, je zmatené a neúplné. Snad to tam nevypadá ještě tak špatně," utěšoval Zavelly sám sebe. „Já zatím nadiktuji Stangerovi hlášení pro Wally-I a Královec."
Ten rychle usedl k psacímu stroji, nasadil papír a utřel si do kapesníku zpocené ruce. Koňak, který vypil v kasinu, mu už vyprchal z hlavy.
„Piš!" vyštěkl Zavelly.
„Prosím, pane majore."
„Počkej, musíme to napsat tak, aby nám nedávali vinu!"
„To je jasné, pane majore. Chtěl bych podotknout, že dobýt objekt přímým útokem bylo vyloučeno. Ostatně, sám jste provedl rozbor mého plánu a náčrtků. Rovněž kapitán Clauser a Dengel. Určitě to zbabrala tamější ochrana objektu nebo velení. Cítili se tam moc jisti, a z našich obav a upozornění si dělali legraci."
„Pošleme nadřízeným kopii náčrtků zabezpečovacích opatření a vaše zprávy. Dej se do psaní. Dnes večer...

Ne, počkej. Musíme uvést přesnou hodinu. To nám za chvíli řekne Heiden," Zavelly rozčileně přecházel po

185

pracovně a svíral ruce v pěst, až mu v kloubech praskalo. Stanger po očku pozoroval zachmuřený obličej svého šéfa.
Ve dveřích se za okamžik objevil Heiden.
„Už je tady hlášení, pane majore."
„Tak mluv."
„Objekt je úplně zničen. Zůstaly stát jenom stožáry."
„A co posádka?"
„Přesné ztráty nejsou dosud známy, ale... většina padla...," tiše dodal Heiden.
„Zbláznil ses?!"
„Ne, pane majore. Mluvil jsem s vojákem, který patřil k osádce bunkru."
„Jak ty pitomce překvapili?"
„To přesně nemohl říci. Prý v době večeře hodil nepřítel do jídelny granáty, a pak že se rozpoutala pekelná palba..."
Zavelly se posadil, opřel si čelo o sepjaté ruce, semkl rty a zahleděl se kamsi za psací stůl. Stanger a Heiden se na sebe významně podívali a ani slůvkem se neodvážili náčelníka vyrušit.

186

OPERACE MAXIM
ZNEPOKOJIVÁ ZPRÁVA

Objekt Eiche-FA už neexistoval. Důkladné vyšetřování, které prováděla zvláštní skupina zpravodajských důstojníků z Wally-I a luftwaffe, nepřineslo nic nového a nakonec uvízlo na mrtvém bodě. Stanger udržoval kontakt s Nikorem. Jednoho dne od něho dostal tuto zprávu:
Při akci jagdkommanda byli nešťastnou náhodou zatčeni tři moji lidé: důstojník, parašutista a specialista na destrukce Vasil a dva řadoví partyzáni. Jsou vězněni v Bialystoku a hrozí jim smrt. Musíme je okamžitě zachránit. Chtěl jsem udeřit přímo a vysvobodit je, ale poloha věznice a její zajištění vylučují čelní útok. Zítra čekám poblíž Bělověže na tvé příkazy.
Dvakrát si zprávu přečetl a lístek zničil. V duchu si vybavil polohu bialystocké věznice. Jednou tuto ponurou budovu, kdysi carskou věznici, navštívil a dobře si pamatoval její silné zdi a bezpečnostní opatření. Jak teď odtud dostat ty tři muže?
Po dlouhém uvažování přece přišel na dobrý nápad. Ve své pracovně prohlédl celou řadu desek a písemností, až našel doklad, který měl sehrát v jeho plánu důležitou úlohu. Potřeboval se ale domluvit s Nikorem. Věděl, že Centrála jejich osobní styk nedoporučovala, ale v sázce byly životy tří statečných lidí. Rozhodl se proto riskovat.
Na kousek papíru Nikorovi napsal:
Zítra ve třiadvacet hodin čekám v lískovém křoví pod dubem na severovýchodní straně parku. Přijď sám. Zvolání – Srdce, ohlas – Mříž.
Lístek strčil do lahvičky, vyklouzl ze zámku a uložil zprávu do kontaktové schránky na konci parku.

187

SCHŮZKA

Po desáté hodině večer opustil Stanger kasino. Pohyboval se velmi tiše a opatrně. Na smluveném místě se vplížil do lískového křoví a zachumlal se do pláštěnky. Na-

sadil si tmavé brýle, přilepil si knírek a bradku. Velmi se těšil na setkání s legendárním partyzánským velitelem.

Asi po deseti minutách zaslechl kroky. Někdo se opatrně plížil směrem k němu. I ve tmě Stanger poznal, že příchozí je vysoký, statný muž. V ruce držel samopal. Stanger tiše zapískl. Muž mimoděk zvedl zbraň.

„Zvolání?" zeptal se polohlasně Stanger.

„Srdce," odvětil příchozí a vzápětí sám položil otázku: „Ohlas?"

„Mříž," odpověděl Stanger.

Nikor vklouzl do křoví, a teprve pak zpozoroval sedícího Stangera. Ten ho srdečně přivítal slovy: „Děkuji ti za bravurní útok na kótu sto osmdesát pět."

„Není zač, už je to za námi," prohlásil Nikor a snažil se pozorně si Stangera prohlédnout.

„Poslyš, moc ti záleží na těch uvězněných?"

„Ano, moc."

„Nezapomeň, že je to mimořádně riskantní akce."

„To je mi jasné. Ale víš, ten Vasil je výborný člověk, vynikající parašutista a specialista na destrukce a ti dva jsou taky zkušení partyzáni. Nemohu je nechat na holičkách. Jestli existuje aspoň nepatrná naděje, pokusíme se je zachránit."

„Rozumím. Kdybych nepovažoval tvou zprávu za důležitou, neriskoval bych tuhle schůzku - neobcházel pokyn Centrály. Teď si ale poslechni, jaký mám plán. Najdeš mezi svými lidmi někoho, kdo umí dobře německy..."

„Takového mám," přerušil ho Nikor.

„Dobrá. Akce se zúčastní pět mužů odhodlaných ke všemu. Budeme potřebovat stejnokroj četnického nadstrážmistra a příslušníků pomocné policie. No a samozřejmě doklady."

„To není problém."

„Výborně! Ode mne dostaneš doklad vystavený zdejší úřadovnou gestapa. Razítko a podpis jsou pravé. Bude v něm uvedeno, že nadstrážmistrovi XY a jeho doprovodu má správa věznice okamžitě vydat zadržené bandity,

a eskorta že je dopraví do Bělověže. Od tebe potřebuji znát jejich jména. Do Bialystoku mohou jet vlakem. Policistům – a tím spíš v doprovodu četnického nadstrážmistra – se doklady neprohlížejí. Rozumíš?"

„Všechno je mi jasné."

„Tak poslouchej dál. Až zahájíte akci, osobně zatelefonuji do věznice v Bialystoku a upozorním správu, že zdejší úřadovna gestapa vyslala eskortu pro ty a ty bandity a že je mají ihned vydat..."

Nikorovi neuniklo ani slůvko z řeči maskovaného muže.

„Jakmile je vyvedou ven, sám nejlíp víš, co dál. Jak se ti můj plán zamlouvá?"

„Myslím, žes to naplánoval dobře."

„Cítíš v tom nějaké slabiny?"

„Ten, co umí německy, už si bude vědět rady. Ale co ti čtyři?"

„Jako místní policisté nemusí umět německy. Když si ve věznici přečtou přípis šéfa zdejšího gestapa a dostanou telefonickou zprávu o jejich příchodu, sotva budou eskortě dělat těžkosti nebo se vyptávat na nějaké podrobnosti. Befehl je pro Němce befehl. Něco se musí risknout. Sám to víš nejlíp..."

„Ano, něco se musí risknout," pomalu řekl Nikor. „Škoda Pamira. Uměl dobře německy a vypadal důvěryhodně. Tomu by ta akce seděla."

„Co je s ním?"

„Padl, když jsme dobývali ten objekt na kótě sto osm-

desát pět. Mám chuť jet s nimi..."
„Jako velitel nesmíš v žádném případě opustit oddíl a jít do takové akce."
„Já vím. Ty se přece taky nesmíš se mnou scházet," žertem prohlásil Nikor.
„Tohle je něco jiného. Tady je riziko pranepatrné, kdežto tam veliké. Vždycky se může stát něco nepředvídaného..."
„Dobrá," odvětil Nikor. „Určím skupinu a výzbroj. Zapiš si jména uvězněných."
„Kdy budeš mít všechno připraveno?"
„Zítra."
„Tak tedy zítra budeš mít v kontaktové schránce potřebný doklad. A dej mi zprávu, jestli se doprovod po-

zítří vydá na cestu. Já pak zavolám do věznice. A ještě něco. Vědí Němci, že jsou to tvoji lidé?"
„Asi ne. Vědí jenom, že jsou to partyzáni. Při vyšetřování z nich nic nedostanou."
„Už je čas, abych šel." Stanger vstal a otřepal si pláštěnku. Nikor se také zvedl.
„Buď zdráv, Nikore," podal mu Stanger ruku.
„Buď zdráv, soudruhu..., buď zdráv!" Nikor podržel Stangerovu ruku ve své.
„Chápu, nač myslíš! Tajemství člověka vždycky přitahuje. Ale nemohu ti prozradit, kdo jsem. Jednou se, Nikore, sejdeme, určitě se sejdeme. Až po vítězství! A pak si při skleničce povíme, o čem dnes nemůžeme mluvit. Prohlížej kontaktové schránky a čekej na moje zprávy. Buď zdráv!"

ŠPIÓN STEIN-A-07 V AKCI

Dopolední porada důstojníků se protáhla déle než obvykle. Zavelly a po něm Clauser dlouho referovali o různých, účastníkům porady předem známých služebních záležitostech. Stanger každou chvíli pokukoval na hodinky. V noci dal do kontaktové schránky doklad potřebný k vysvobození Nikorových partyzánů, a dnes ráno tajně zatelefonoval do věznice v Bialystoku a ohlásil příchod eskorty z úřadovny gestapa v Bělověži, vyslané pro tři uvězněné bandity. Dozorčí důstojník, který jeho telefonát přijal, ho ujistil, že ihned vydá příslušné rozkazy.
Svůj úkol splnil a nyní čekal na výsledek. Teprve příští noc mu Nikor pošle zprávu. Věřil, že bude příznivá.
Toho dne se kolem deváté hodiny v Hajnowce na ulici vedoucí k nádraží objevila pětičlenná policejní hlídka. V čele čtyř policistů pomocné stráže šel četnický nadstrážmistr. Všichni byli vyzbrojeni samopaly, v pouzdrech měli pistole a po boku brašny. Když tuto hlídku potkávali ojedinělí chodci, obezřetně jí šli z cesty.
Policisté přišli na nádraží a nastoupili do vlaku připraveného k odjezdu. Obsadili celé kupé první třídy. Po několika minutách se vlak rozjel směrem do Bielska Podlaského.

Velitelem hlídky byl partyzán z Nikorova oddílu, krycím jménem Maxim. Domnělí policisté pozorovali jednotvárnou krajinu ubíhající za okny, kdežto Maxim seděl u dveří a věnoval pozornost cestujícím procházejícím chodbičkou ve vagónu.
Toho dne Edwin Banzer, krycím jménem Stein-A-07, agent ve službách zpravodajského štábu Horn v Bělověži, nasedl do vlaku ve stanici Czeremcha a jel do Bialy-

stoku. K četným úkolům, kterými ho pověřoval kapitán Clauser, patřilo i sledování cestujících ve vlacích v oblasti Bělověžského pralesa. Často cestoval v některém vlaku na trati mezi Bělověží, Hajnowkou, Czeremchou, Volkovyskem, Siemianowkou a Bialystokem. Jeho zásluhou dopadli nacisté mnoho partyzánských spojek i lidí převážejících zbraně a podzemní tisk.

Stein nepostrádal bohaté špionážní zkušenosti. Již před rokem 1939 žil v Bialystoku a působil tam jako agent páté kolony. Absolvoval speciální školení v hotelu svatého Huberta v Žytkiejmech a v roce 1941 pak zpravodajskou školu gestapa v Grossmueslli u Královce. „Studoval" pozorování a v tomto oboru špionážní práce platil za mimořádně vynikajícího odborníka. Znal všechny taje pozorovatelského umění. V případě potřeby dovedl bleskurychle změnit svůj zevnějšek a své oběti sledoval s vytrvalostí šelmy. Kapitán Clauser velmi oceňoval jeho schopnosti.

Nyní jel Stein vlakem do Bialystoku. Zvolna procházel vagóny a nenápadně, ale o to bedlivěji si prohlížel každého cestujícího a zavazadla ležící na policích.

Když šel chodbičkou vagónu první třídy, zahlédl v některých kupé několik důstojníků a vojáků. Ti ho nezajímali. V posledním kupé seděla policejní hlídka s četnickým nadstrážmistrem. Nezastavil se, letmo si prohlédl sedící policisty, pak kousek poodešel, u okna se zastavil a jakoby bezmyšlenkovitě se zadíval na krajinu.

Nedovedl by vysvětlit, z čeho se v něm zrodil stín podezření. V četnickém nadstrážmistrovi, v policistech, v celém jejich zevnějšku však vytušil něco zvláštního, jakýsi potlačovaný neklid nebo napětí. Měl dojem, že četnického nadstrážmistra už někde viděl, ale v civilu. Kde

však? Důstojníci četnictva přece v civilním oděvu nechodili.

Stein vešel na záchodek, bleskurychle si nasadil tmavé brýle a obrátil sako naruby. Místo podšívky měl totiž kostkovanou látku, oboustranně šitý měl i kabát, čepici proměnil v baret, přilepil si knírek a podíval se na sebe do zrcadla. Jenom zkušený pozorovatel by poznal, že jde o jednoho a téhož člověka.

Vyšel do chodbičky, vytáhl z kapsy velkou foukací harmoniku a spustil oblíbené německé vojenské písničky. Vydával se za německého válečného invalidu a přecházel od jednoho kupé ke druhému. Tímto způsobem dospěl až k poslednímu, v němž seděla ona policejní hlídka.

Odtáhl dveře, uklonil se a zahrál populární Eriku. Četnický nadstrážmistr ho upřeně pozoroval.

„Přejete si, pánové, abych vám ještě něco zahrál?" zeptal se německy, když dohrál.

„Nein, danke!" stroze ho odbyl nadstrážmistr a podal Steinovi dvoumarkovou bankovku.

„Ale snad bych mohl ještě něco zahrát?"

„Ne, děkuji. Buďte tak laskav a ty dveře ihned zavřete," nenechal se přemluvit nadstrážmistr.

Nyní už špión nepochyboval, že ho jeho tušení nezklamalo. Chyby v nadstrážmistrově výslovnosti ho přesvědčily, že to není Němec. Rychle si udělal plán, jak postupovat. Nic neriskoval. Jestli se mýlí, aspoň bude mít čisté svědomí, že rozptýlil podezření. Ale jestli se za tím něco skrývá...?

Vlak už přijížděl do Bielska Podlaského. Stein se opět schoval na záchodek a změnil svůj zevnějšek. Jakmile zaskřípaly brzdy, vyskočil z vagónu a zmizel v pobořené stanici.

POTYČKA VE VLAKU

Untersturmführer SS Paul Schwede, šéf gestapa v Bielsku Podlaském, se překvapeně zadíval na udýchaného Steina, který se doslova vřítil do jeho pracovny. Znali se, vždyť tento agent byl u něho častým hostem a už mnohokrát poslal bielskému gestapu hlášení. Stein bez úvodu spustil:

192

„Ve vlaku, který jede do Bialystoku, sedí ve vagónu první třídy, nedaleko dveří, četnický nadstrážmistr a čtyři příslušníci pomocné policie. Vypadají podezřele. Mám za to, že jsou to převlečení banditě..."

„Co když se mýlíš?" přerušil ho Schwede.

„Herr Untersturmführer, dosud mě můj instinkt nezklamal. Toho nad strážmistra jsem už někde viděl, nejspíš v civilu. Rád bych se mýlil, ale... to není Němec..."

Schwede se podíval na hodinky a řekl:

„Vlak právě odjel. My už zakročit nemůžeme. Udělají to v Bialystoku." Sáhl pro telefonní sluchátko a požádal, aby ho spojili se stanicí v Strable a potom s úřadovnou gestapa v Bialystoku. Vzápětí se ohlásil dozorčí stanice Strable.

„Pro vlak, co jede do Bialystoku, dejte semafor na stůj. Tento vlak zadržte, dokud nevydám další příkaz. Na žádné protesty cestujících neodpovídejte. Zablokovaná kolej a basta. Rozkaz k tomu dal šéf gestapa v Bielsku...," úsečně ho informoval Schwede.

Za okamžik měl na přímé lince centrálu gestapa v Bialystoku. Požádal, aby ho spojili s Heimbachem, šéfem čtvrtého oddělení.

„Heil Hitler! Herr Hauptsturmführer, tady je Schwede. Ve vlaku na Bialystok jede v první třídě pět podezřelých chlapíků. Mají na sobě uniformy pomocné policie a Jeden z nich je převlečený za četnického nadstrážmistra. Samopaly, v brašnách pravděpodobně granáty. Hlášení o tom podal agent Stein. Tento vlak jsem dal zastavit před semaforem ve Strable. Ano..., ano..., rozumím..., za patnáct minut pustím vlak dál... Heil Hitler!"

Schwede položil sluchátko a obrátil se k agentovi:

„Všechno je zařízeno. Tvoje podezření si ověříme. Ale jen aby ses nespletl, Heimbach nemá právě smysl pro humor."

Maxim nespustil oči z civilistů, důstojníků i vojáků procházejících chodbičkou. Pokoušel se uhádnout, kdo z nich může být agentem gestapa. Nikdo z nich se však nechoval podezřele. Maxim si v prvé chvíli nebyl jist invalidou – harmonikářem, ale brzy se těchto pochyb zbavil.

Na stanici v Bielsku Podlaském nastoupilo do jejich

193

vagónu hodně vojáků a důstojníků, takže obsadili všechna kupé. Vlak se vydal na další cestu. Když dojel ke Strable, zastavil před semaforem. Lokomotiva pronikavě zapískala, ale rameno semaforu se zvedlo až po delší době. Vlak se opět rozjel. Ještě tři zastávky a budou v Bialystoku. Tam na Maxima čekala nejdůležitější část úkolu...

Zastávka Zimnochy, Holowki Duze, konečně Lewickie. Vlak zůstal stát. Jeden partyzán dloubl loktem do Maxima a beze slova ukázal na okno.

Nástupiště malé stanice se hemžilo četníky a esesmany. Kontrola dokladů, anebo akce proti nám?... blesklo hlavou Maximovi.

„Pozor," řekl šeptem partyzánům, „při kontrole odpo-

vídám jenom já. Vy ukážete doklady. Německy neumíte. Zbraně mějte připraveny k výstřelu. Zachovejte chladnou mysl. V případě nebezpečí první útočím já, a vy utečte oknem..."
Četníci a esesmani nasedli do vagónů.
Vlak se opět rozjel. Dveře do kupé s partyzány se najednou prudce rozletěly. Objevil se v nich Untersturmführer SS Uhlmann s pistolí zastrčenou za opaskem. Za ním se tísnila v chodbičce skupina četníků a esesmanů se samopaly připravenými k výstřelu.
„Heil Hitler!" pozdravil Uhlmann s nataženou pravicí a obrátil se k Maximovi: „Kontrola dokladů, Herr Hauptwachtmeister."
Maxim se snažil přemoci vzrušení. Odpověděl na pozdrav, vytáhl z kapsy doklady a podal je gestapákovi. Uhlmann si dlouho a pozorně prohlížel služební průkaz četnického nadstrážmistra. Nakonec se zeptal:
„Kde je vaše posádka?"
„Na velitelství Bělověž."
„Tohle jsou vaši lidé?"
„Ne, jsou to příslušníci místní pomocné policie."
„Prosil bych doklady," ukázal na ně Uhlmann.
Čtyři partyzáni podali gestapákovi svá potvrzení o práci v běloruské pomocné policii.
„Kam máte namířeno, pánové," vyptával se Uhlmann dál a nespouštěl z nich zrak.
„Do věznice v Bialystoku," odpověděl Maxim s nuceným klidem.
„Za jakým účelem?"

„Pro tři uvězněné bandity. Máme je přivézt do Bělověže."
„A komu?"
„Potřebuje je při vyšetřování místní úřadovna gestapa."
„Máte písemné potvrzení, že vám ti bandité mají být vydáni?"
„Samozřejmě! Prosím, tady je potvrzení, které jsem dostal od untersturmführera SS Killera, šéfa bělověžské úřadovny gestapa." Maxim podal gestapákovi doklad od Nikora.
Uhlmann si potvrzení bedlivě prostudoval. Obsah ani razítka nebudila žádné podezření. Chvíli nerozhodně stál a díval se střídavě na důstojníka a hned zas na doklad, který držel v ruce. Vtom ze zástupu četníků vystoupil nějaký důstojník, strčil hlavu do kupé a beze slova se zadíval na Maxima.
„Dovolíte?" obrátil se k Uhlmannovi. „Rád bych se kolegy na něco zeptal."
Uhlmann přikývl.
„Jak dlouho pracujete v Bělověži?" zeptal se důstojník Maxima.
„Už přes rok."
„To je zvláštní, byl jsem na velitelství četnictva v Bělověži mnohokrát, mám tam i spoustu známých, ale vás jsem tam neviděl."
„To víte, služba, jsem stále na cestách...," odpověděl s krajním vypětím vůle Maxim. Věděl už, že tato akce vzala za své a že se zde za pár vteřin strhne bouře.
Gestapák a četnický důstojník, který Maximovi kladl otázky, se na sebe významně podívali. Potom Uhlmann Maximovi oznámil:
„Promiňte nám, pane nadstrážmistře, naši opatrnost, ale doba ji vyžaduje. Až dojedeme do Bialystoku, zatelefonujeme do Bělověže a celá věc se jistě vysvětlí. Zatím si váš průkaz a doklady těchto policistů ponechám. Rov-

něž zbraně zůstanou zatím v našich rukou a vy, pánové, budete pokračovat v cestě s ozbrojeným doprovodem."
Uhlmann se otočil k Maximovi zády, pokynul esesmanům a četníkům v chodbičce a ustoupil, aby jim udělal místo.
Ale v tom se stalo něco, s čím gestapák, četníci ani

195

esesmani nepočítali. Maxim, jenž stál na krok od otevřených dveří, bleskurychle zvedl samopal, zavěšený na prsou, a zmáčkl spoušť.
Do rachotu výstřelů se ozval povel:
„Soudruzi, vyskočte oknem!!!"
Maximova slova se smísila s příšerným křikem Němců natlačených v chodbičce.
První dávka, kterou Maxim vystřelil do Uhlmanna a četnického důstojníka, je oba takřka přeťala v půli. Zároveň se rozletělo sklo okenní tabule a dva partyzáni vyskočili z vlaku.
Kdosi zatáhl za záchrannou brzdu a vlak se zaskřípáním zastavil. Maxim na nic nedbal a dál pálil do četníků a esesmanů natlačených v chodbičce. Vagón se naplnil kouřem.
Četníci a esesmani se po chvilce vzpamatovali a rovněž odpověděli výstřely. Nedostatek místa jim však nedovolil, aby vtrhli do kupé. Obsadili aspoň sousední oddělení a začali pálit do tenké stěny.
Maxim si už uvědomil, že zůstal v kupé sám a jeho soudruzi že vyskočili ven. On už vyskočit nestačil. Zasažen dávkou výstřelů klesl k zemi, ale vědomí ještě nepozbyl. Vzal z brašny granát, vytáhl pojistku a hodil jej do chodbičky. Záblesk, rachot, třesk padajícího skla, křik raněných...
Maxim cítil, že ztrácí vědomí. Sebral poslední síly a snažil se připlazit ke gestapákovi ležícímu hned u dveří, sebrat mu doklad od Nikora a polknout jej. Ale už nemohl. Stěží vyndal druhý granát, zuby vyškubl pojistku a položil jej pod sebe. Jako v mlze slyšel prudkou střelbu kolem vlaku, povely pronásledovatelů, štěkot psů. Když Němci zaútočili na jeho kupé, vytrhl vrhovou pojistku. Mohutný výbuch útočníky odhodil a na okamžik je zadržel.
Ale to už Maxim neviděl. Svůj boj dobojoval. Kolem vlaku a dál v okolí se ještě ozývaly ojedinělé výstřely a výbuchy granátů. Četníkům a esesmanům přispěchalo na pomoc vojsko z vlaku.
Obklíčení partyzáni se bránili jako lvi, ale nepřítel měl převahu. A to rozhodlo o závěru tohoto tragického a nečekaného střetnutí Němců s Maximovou hlídkou...

196

NEČEKANÝ ODJEZD

Byl čas oběda a skoro všichni důstojníci seděli v jídelně. Ke stolu, u něhož obědval Clauser, přistoupil dozorčí důstojník, něco kapitánovi pošeptal a pak oba rychle opustili kasino.
Uplynulo sotva deset minut, když se dozorčí důstojník znovu objevil v kasinu a zvolal:
„Pánové Stanger a Schwind mají okamžitě přijít do zámku!"
„Co se stalo?" zeptal se Stanger, když šel kolem něho.
„Nevím. Máte oba jít ke kapitánovi Clauserovi."
Stanger mimoděk sevřel pistoli v kapse a rychle zamířil nahoru k zámku. Když vcházel dovnitř, všiml si, že u podjezdu stojí Zavellyho mercedes a v něm jeho šofér.

Zaklepal na dveře Clauserovy pracovny, pustil Schwinda napřed a pak vstoupil i on.
„Dostavili jsme se na váš rozkaz, pane kapitáne!" ohlásili oba svůj příchod.
Clauser přikývl. V ruce držel telefonní sluchátko.
„No tak si kčertu pospěšte!" popoháněl kohosi telefonicky.
„Konečně jste tady. Dva terénní vozy s ochranou ať ihned přijedou k zámku. Ale okamžitě!" Zavěsil a obrátil se k oběma důstojníkům. „Pánové, jedete se mnou. Plnou výzbroj. Vy," pokynul Stangerovi, „vezmete s sebou psací stroj a papíry. Jenom rychle!"
Oba důstojníci se bez dalších otázek rozběhli pro zbraně a další věci.
„Rozumíš tomu?" zeptal se Stanger Schwinda.
„Pranic. Ale asi se něco stalo..."
Za pár minut už seděli v mercedesu. K podjezdu přijely dva terénní vozy s ochranou. A už vyšel ven Clauser, posadil se vedle šoféra a nařídil:
„Bielsk Podlaski! Jeď na plný plyn!"
Vozy se prudce rozjely. Clauser kousal sirku a upřeně hleděl na mapu rozloženou na kolenou. Stanger se ho neodvážil rušit, proto řekl šeptem Schwindovi:
„Zeptej se kapitána, co se stalo a kam jedeme."
„Pane kapitáne, dovolíte otázku?" osmělil se Schwind.
„Moment, pane poručíku... Moment... Lewickie... Juchnowiec..., železniční kolej...," mumlal si Clauser

pro sebe a prstem jezdil po mapě. „Ja, meine Herren, jedeme až k Bialystoku. Před chvílí jsem odtud dostal zprávu, že skupina banditů z Bělověžského pralesa..."
Stanger sebou trhl jako zasažen bleskem a prsty zaryl do sedadla.
„... svedla boj s četníky a příslušníky SS. Podrobnosti neznám. Jenom vím, že se to stalo ve vlaku a ztráty že jsou velké. Je to prý závažný a záhadný případ. Hned se všechno dovíme."
Celá akce tedy vzala za své... Jsou mrtví, ranění, anebo padli Němcům do rukou živí? Co je prozradilo? Stačili zničit doklad? Clauser mluvil o velkých ztrátách, to tedy znamená, že se rozpoutal boj... Co si pomyslí Nikor? Ještě nic neví, ještě věří a čeká. Chaotické, roztěkané myšlenky mu nedávaly pokoj. Snažil se získat klid. Kouřil jednu cigaretu za druhou a díval se z okna.
Mihli se Hajnowkou jako bouře. Clauser stále pobízel řidiče ke spěchu. Oba doprovodné vozy zůstaly daleko za nimi. A už míjeli první domy Bielska Podlaského.
„Zastav na chvíli před úřadovnou gestapa," nařídil Clauser šoférovi. „Pánové, vy zatím počkejte, hned se vrátím," řekl Stangerovi a Schwindovi a vzápětí zmizel v budově. Nečekali dlouho. Za okamžik se znovu objevil a informoval je:
„Nikdo tady není. Všichni se rozjeli na místo činu. Pokračujeme v cestě," pokynul řidiči.
Brzy se všechno dovím... Jestli tu listinu mají v rukou, co když budou chtít grafologický rozbor? Ostatně, ať ho dají udělat, podpis a razítko jsou pravé. Na písmu psacího stroje tady nezáleží... Musím hned obrátit Clauserovo podezření proti untersturmführerovi Killerovi... A Clauser ho už vyřídí. Lepší východisko... těžko najdu..., uvažoval Stanger a hleděl na zamračený, od neštovic pořobaný Clauserův obličej.

JE UNTERSTURMFÜHRER SS KILLER ZRÁDCE?

Výmolovitými cestami se blížili k cíli. Už zdálky viděStránka 120

li asi deset vozů a zástup četníků a esesmanů. Na kolejích stál Pullmanův vagón s rozbitými okny a s velkou dírou ve stěně způsobenou výbuchem.

198

Mercedes zastavil a všichni tři rychle zamířili ke skupině gestapáků, které vévodil svou postavou hauptsturmführer SS Lothar Heimbach, šéf čtvrtého oddělení bialystockého gestapa.
„Heil Hitler, Herr Hauptsturmführer," pozdravil ho Clauser.
„Heil Hitler! To je výborné, že už jste tady, pane kapitáne." Heimbach podal ruku Clauserovi. „Pojďte laskavě se mnou. Nejdříve vám něco ukážu a pak si pohovoříme." Stanger se Schwindem se mlčky vydali za nimi.
„Tady jsou pachatelé," ukázal Heimbach na pět těl ležících u vagónu. Některá z nich byla roztrhaná výbuchy granátů a proděravělá kulkami.
„Tohle byl jejich velitel," kopl Heimbach do znetvořené mrtvoly muže v cárech četnické uniformy. Tři důstojníci se chvíli dívali na zabité partyzány, potom se vyšplhali za Heimbachem do vagónu. Ještě se tam vznášel nepříjemný zápach krve a střelného prachu.
„Jeli tady, v tomhle kupé," vysvětloval Heimbach, „a tady taky došlo k prvnímu střetnutí. Ten ničema převlečený za četníka zaútočil první a bránil se až doposledka. Nakonec se sám zabil granátem...."
Stanger si prohlížel kupé. Bylo zcela zdemolované výbuchem, potřísněné krví, stěny rozbrázděné střelami. V chodbičce zela ve stěně díra po výbuchu a na podlaze se mísila krev s úlomky skla a prázdnými nábojnicemi.
„Kolik jich bylo?" zeptal se Clauser s pohledem upřeným na spoušť ve vagónu.
„Pět. Všechny jsme je dostali," hlásil Heimbach.
„A co naši?" zeptal se Clauser.
„Naši? Raději se ani neptejte. Více než deset... Stejně tolik v nemocnici. Jsou to fanatici. Ovšem není divu, protože ti naši pitomci se nechali obelstít. Untersturmführer Uhlmann si počínal moc sebejistě. Kdybych byl na jeho místě já, nic takového by se nestalo."
„Spoustu věcí z toho nechápu. Vidím, co vidím. Ale jak se to stalo? A proč?" Clauser se zadíval na Heimbacha.
„Půjdeme do druhého kupé, tam vám to povím."
„Můžeme jít s vámi, Herr Hauptsturmführer?" zeptal se Stanger.
„Samozřejmě. Bude vám to jedině k užitku. Bandité si stále víc troufají. Musíme proniknout do tajů jejich čin-

199

nosti. Nuže, bylo to takhle," začal Heimbach, ale vzápětí se odmlčel, vyklonil se z rozbitého okna a zavolal: „Herr Schwede, přijďte s tím pánem sem k nám..."
Clauser se zvedl, ukázal prstem z okna a zeptal se: „Co tady dělá?"
„A kdo?" podivil se Heimbach.
„Ten, co jde se Schwedem. Je to můj člověk..."
„To že je váš člověk? Gratuluji! Je to hrdina dnešního dne," odpověděl Heimbach.
Untersturmführer Schwede se Steinem vešli do kupé, pozdravili a špión se spiklenecky usmál na Clausera, Heimbach je vybídl, aby se posadili, a pak pokynul Steinovi.
„Stručně pověz panu kapitánovi, jak to bylo."
„V devět hodin jsem nasedl ve stanici Czeremcha do vlaku, který jede do Bialystoku. Měl jsem tam, pane kapitáne, nějakou práci. V Hajnowce jsem si všiml, jak do to-

hohle vagónu nastoupila policejní hlídka s četnickým nadstrážmistrem. Připadali mi podezřelí..."
Nyní agent vylíčil, jak si počínal – samozřejmě všechno přikrášlil – až do okamžiku, kdy v Bielsku Podlaském podal Schwedemu hlášení.
Ty bídáku! Ty hrdino dne... Odplata tě nemine. To si piš... Zabiju tě... Stanger upřeně hleděl na špióna a do paměti si ukládal podrobnosti jeho zevnějšku.
Stein dovyprávěl a slova se ujal Heimbach: „Pánové, zatím máte volno," pokynul Schwedemu a agentovi a po jejich odchodu pokračoval: „Nuže, když jsem dostal tuto zprávu, okamžitě jsem v naší jednotce vyhlásil poplach. Velení převzal Untersturmführer SS Uhlmann. Vlak zastihli ve stanici Lewickie..."
Clauser s hořícími tvářemi a pevně semknutými úzkými rty napjatě poslouchal Heimbachovo vyprávění. V rozčilení si každou chvíli posunoval brýle. Najednou jeho líčení přerušil:
„Dobrá, Herr Hauptsturmführer, ale proč jste si nechtěl ověřit agentovo hlášení až v Bialystoku? Třeba by se to dalo vyřešit bez komplikací?"
„Na bialystockém nádraží je vždycky velké množství lidí a hodně vlaků. Bandité by tam měli při střetnutí s námi více šancí než tady. Anebo taky mohli vysednout před semaforem na stůj. Skupina tedy obsadila vlak v Lewic-

kém. Uhlmann s početnou hlídkou tento vagón zajistil a začal provádět kontrolu podezřelých jedinců. Na podrobnostech nezáleží. Rozpoutala se prudká přestřelka, pak přišly na řadu granáty. Výsledek vidíte sám," ukázal kolem, odmlčel se, zapálil si další cigaretu a pokračoval ve vyprávění. „Nyní přicházíme, pane kapitáne, k nejzajímavějšímu bodu. Přečtěte si tohle." Heimbach vytáhl z kapsy jakousi listinu a podal ji Clauserovi. Ten do ní nahlédl, úžasem vypoulil oči a nervózně si posunul brýle.
„Cože?! Tohle měli s sebou?" překvapeně se zadíval na Heimbacha.
„Jak vidíte. Našli jsme to u mrtvého Uhlmanna. A taky tyhle doklady," ukázal Heimbach průkaz četnického nadstrážmistra a potvrzení policistů. „To je všechno, co jsme u nich našli."
Clauser si ještě jednou pomalu prohlížel doklad. Stanger, sedící vedle něho, při pohledu na osudný kus papíru cítil, jak bledne. Včera v noci ho přece předával Nikorovi.
„Co tomu říkáte, pane kapitáne?" Rozčilený Heimbach ani neposkytl Clauserovi čas na odpověď a hned pokračoval. „Ale tím dnešní překvapení ještě nekončí. Ráno totiž dozorčí důstojník v bialystocké věznici přijal telefonát z Bělověže. Volal Untersturmführer Killer, že posílá z Bělověže jednu skupinu s takovými a takovými doklady, a žádal, aby připravili tři uvězněné bandity k transportu. Je to jasné?"
„Ano."
„K tomu bych ještě něco dodal. Když se Uhlmann a ten bandita převlečený za četnického nadstrážmistra spolu dohadovali, učinil bandita zajímavé prohlášení, které slyšeli skoro všichni stojící v chodbičce vagónu. Řekl totiž, že ten doklad mu dal sám Killer a že telefonoval do věznice, aby jim uvězněné bandity vydali. Ale nechme toho. Jaké máte mínění o Killerovi?"
Clauser si okusoval nehty a mlčky se díval hned na doklad „zrady" šéfa bělověžského gestapa a hned zase na Heimbacha. Konečně ze sebe vypravil:
„Je to vyložená zrada. Jenom jestli jsou razítka a pod-

pis pravé."
„Jistěže ano!" prudce ho přerušil Heimbach. „Stopro-

centně! Vždyť každý den dostávám jeho hlášení. Ten podpis a razítka bych poznal třebas v pekle..."
Samozřejmě že jsi na správné cestě..., pomalu se uklidňoval Stanger. Zadíval se z Heimbachova obličeje na Clausera a rychle promýšlel, co by mohl v dané situaci říci.
Doklad v Clauserových rukou mu připomněl okolnosti, za kterých jej získal. Pamatoval se na noční pitku v Killerově pracovně, na debaty o partyzánech, o popravách, o situaci na frontě. Dozorčí tehdy Killera kamsi na chvíli odvolal. Ten se vypotácel z pracovny a na psacím stole nechal svazek klíčů od stolu a od pokladny. Stanger rychle prohledal jeho zásuvku a sebral z ní svazek dokladů a nevyplněných propustek a potvrzení, ale i několik formulářů podepsaných a orazítkovaných Killerem.
„Ptáte se na moje mínění," přerušil jeho úvahy Clauser. „Neměl jsem ke Killerovi důvěru. Byl to kariérista. Příliš pil. Neměl ponětí o dobré operační práci..."
Ty lotře! Ty bezectný bídáku! Killer byl tvůj nejlepší kumpán v Bělověži. Spolu jste se podíleli na zločinech. Ale v pořádku, jen tak dál. Hned ti pomohu, skřípal v duchu zuby Stanger a nespouštěl z Clausera oči.
„Teď tu máte hmatatelný důkaz jeho spolupráce s banditou Nikorem, protože těch pět padouchů dozajista patřilo k jeho lidem."
„Herr Hauptsturmführer, smím k tomu něco dodat?" obrátil se Stanger k Heimbachovi, a ten přikývl. „Není mou věcí kádrovat nebo sledovat příslušníky našich orgánů. Avšak mou či spíše naší věcí je odhalovat nepřítele, ať se skrývá kdekoli. Killer ve mně nebudil důvěru, stejně jako ji nebudil v panu kapitánovi..."
„Proč?" vyhrkl kvapně Heimbach.
„Hned vám to vysvětlím. Asi před rokem jsem předložil panu majorovi Zavellymu obšírné hlášení o jeho chování. Mohu jen potvrdit názor pana kapitána. Killer je notorický pijan. Ale co víc. Velmi často jezdíval sám do pralesa na lov, jako by tam nebyli žádní bandité. Taky jeho kontakty s podezřelými živly v Bělověži budily po operační stránce pochybnosti. Rovněž připomínám, že Killer a Bauer, kterého jste zatkli, byli nerozluční přátelé. To nám rovněž něco říká. Viďte, pane kapitáne?" podíval se Stanger na Clausera, a ten přikývl. „Jen tak z hlavy

celé hlášení dohromady nedám, ale mohlo by se jistě najít ve spisech. Po tom, co se dnes stalo, myslím, že je Killerova dvojaká role jasná. Bolševici dovedou za dobrou práci dobře zaplatit."
„To je zajímavé, co říkáte," mlaskl Heimbach.
„Co je s ním?" staral se Clauser. „Možná, že utekl k Nikorovi."
„Buďte bez starosti." Heimbach se ironicky ušklíbl a pohlédl na hodinky. „Killer je na bezpečném místě a v dobrých rukou."
„Pánové, vy si to tu ještě jednou všechno důkladně prohlédněte," pokynul Clauser Stangerovi a Schwindovi, poněvadž chtěl chvíli zůstat s Heimbachem sám. „A prosím vás, pane Stangere, sepište o celé události podrobný protokol. Vždyť k dnešnímu úspěchu přispěl spolupracovník našeho štábu, přesněji řečeno můj spolupracovník," pronesl pln hrdosti.
Oba důstojníci pozdravili a opustili kupé.

„Poslyš, Schwinde, já si přenesu z našeho vozu stroj a sednu si tady do některého kupé a budu psát. Ty zatím sežeň víc podrobností o boji. Dobu, kdy se to přihodilo, kolik bylo mrtvých a raněných, ale co ti budu povídat, vždyť sám dobře víš, co a jak."

Po Schwindově odchodu přistoupil Stanger ke Steinovi, stojícímu opodál mezi gestapáky, se slovy:
„Gratuluji vám. Byl to mistrovský kousek zpravodajské práce, jsem poručík Stanger, důstojník pro zvláštní úkoly přidělený majorovi Zavellymu," a podal mu ruku.

„Těší mě, že vás poznávám," polichoceně se usmál agent.

„Mám sepsat hlášení pro potřebu našeho štábu. Buďte tak laskav a pojďte se mnou, protože vaše výpověď je nejzajímavější. A ostatně jste přece naším člověkem a váš úspěch spadá na naše společné konto."

Stanger si pak v jednom kupé zdemolovaného vagónu našel místo na psaní, připravil stroj a zeptal se:
„Vaše jméno, pseudonym a číslo?"

„Jmenuji se Edwin Banzer, pseudonym Stein a číslo nula sedm."

„Kde bydlíte?"

„Bez trvalého bydliště."

„Ostatně na tom nesejde. Je to pouhá formalita, často

se zdržujete v Bělověži? To už je soukromá otázka. V našem štábu jsem vás nikdy neviděl."

„Přicházím tam málokdy."

„Až budete v zámku, tak mě navštivte. Strávíme příjemný večer v kasinu."

„Děkuji za pozvání, pane poručíku. Určitě se přihlásím."

To je výborné, že se přihlásíš. Uchystám ti příjemné překvapení..., hrozil mu v duchu Stanger, dívaje se do Steinova usmívajícího se spokojeného obličeje.

A pak začal psát zprávu o tragické události, jež se odehrála ve vagónu první třídy na trati Hajnowka–Bialystok.

DLOUHO OČEKÁVANÁ TELEFONICKÁ ZPRÁVA

Od událostí ve vlaku uplynulo několik týdnů. Často se k nim vraceli v diskusích štábní důstojníci a mluvilo se o nich na poradách. Bravurní čin partyzánů pochopitelně členy štábu ani v nejmenším nenadchl, ale při té příležitosti vyšla najevo jiná věc. Zavelly v rozhovoru s Heidenem údajně prohlásil, že událost ve vlaku srazila hřebínek nafoukancům z gestapa, přesvědčeným, že zrádci jsou jenom v abwehru. Připomněl také případ Bauera, kterého gestapo zlikvidovalo. U nás Bauer, u nich Killer, dával se často slyšet. Účet je vyrovnaný. Dlouho narůstající konflikt gestapo – abwehr se zostřoval. I když obě složky zdánlivě mezi sebou spolupracovaly, jejich rivalita rostla tak, že ohrožovala samotnou vojenskou zpravodajskou službu.

Stangera tato neúspěšná akce přímo zdrtila. Okamžitě Nikorovi oznámil tragický konec jeho lidí a ten mu odpověděl, že sám provedl průzkum a ví, co přivodilo zkázu Maximovy hlídky. Ujišťoval, že se za smrt svých lidí krutě pomstí a doporučoval Stangerovi, aby si vzal „na starost" agenta Steina. A skutečně neuplynul den, aby Nikor nedal o sobě vědět. Rozbité a spálené vozy s vojskem nebo četníky. Dva vlaky vyhozené do vzduchu. Záhuba několika policejních hlídek. Nikorův oddíl se pohyboval jako přízrak po Bělověžském pralese a zasazoval smrtelné rány. Na takových místech se pak objevily jeho vizitky:

204

Krev za krev. Smrt fašistům! – Nikor
Mezitím přišla z Bialystoku zpráva, že Untersturmführer SS Gothard Killer, bývalý šéf gestapa v Bělověži, byl prohlášen soudem SS za zrádce, odsouzen k trestu smrti a rozsudek byl ihned vykonán. O dalších osudech tří Nikorových partyzánů uvězněných v Bialystoku nikdo nic nevěděl.

Stanger netrpělivě čekal, až se v Bělověži objeví agent Stein. Při svých cestách do okolních městeček procházel nádražní prostory a místní hostince, ale Stein jako by se do země propadl. Ani Nikorovi lidé mu ne a ne přijít na stopu.

Jednoho dne pozdě odpoledne se Stanger vrátil s poručíkem Schwindem ze služební cesty z Pružan. Zamkl se ve svém pokoji, svlékl promočený oděv, protože celý den lilo, a chtěl si před večerní prací odpočinout. Sotva si udělal pohodlí, zazvonil telefon.

„Který čert mi zas nedá pokoj!" zlostně zabručel a sáhl pro sluchátko.

„Buď zdráv, Heidene! Ano, už jsem se vrátil... Psí počasí, lilo jako z konve. Nic zvláštního... Už jsem se najedl. Nějaký chlapík, říkáš? A že ho neznáš? To je zajímavé, vždyť víš, že známí pana kapitána Clausera nepatří, mezi moje známé... Dobrá, podívám se po něm... Ale teď bych si rád na chvilku zdřímL..."

Lehl si na pohovku, založil ruce pod hlavu a díval se na potůčky vody stékající po okenních tabulích.

Hledal mě nějaký civilista. Dlouho prý se zdržel u Clausera... Je to on. Určitě je to on! Nejsem připravený na jeho příchod. Překvapil mě. Teď musím něco hezky rychle vymyslet...," uvažoval, a únava i ospalost ho rázem přešly. Opět zazvonil telefon.

„Slyším, ano, poručík Stanger... Á, to jste vy?" předstíral údiv. „Ale to je výborné! Ne, byl jsem pryč. Zrovna jsem se vrátil... Ano, poručík Heiden mi vyřizoval, že mě někdo hledal, ale netušil jsem, že jste to vy... Chápu, práce. Samozřejmě že na naši smluvenou schůzku pamatuji... Počkejte, co bychom podnikli? A odkud voláte?" Když uslyšel, že špión telefonuje z budovy, v níž pro podobné návštěvy zřídili malý hotel, věděl již, že přišel na závěrečnou část připravované akce. Odvážil se zeptat:

205

„Dobrá..., jste tam sám? Nu ano, tam je to většinou prázdné. Já mám práci ještě na takové tři hodiny. A vy už jste si svoje záležitosti vyřídil? Aha, teprve zítra u kapitána Clausera. Rozumím... Večer v devět na mě čekejte ve svém pokoji. Přijdu k vám. Jistě, koňak můžeme vypít i tam... Mám pro vás něco velmi zajímavého. Napřed u vás něco vypijeme, pak půjdeme na večeři do kasina a na konec si necháme holčičky. Tak tedy platí večer v devět."

Stanger položil sluchátko a zamnul si ruce. Sáhl do skříše, vytáhl zpravodajskou výstroj a chvilku uvažoval pro co se rozhodnout – pro magnetickou minu nebo pro pistoli s tlumičem. Nakonec vzal pistoli, očistil ji a naolejoval. Podíval se na hodinky. Ručičky se sunuly k sedmičce. Tak tedy za dvě hodiny.

PISTOLE S TLUMIČEM

Zachumlaný do pláštěnky vyklouzl Stanger ze zámku. Do obličeje ho šlehl prudký závan větru s deštěm. Zamířil po cestičce směrem dolů od zámku. Chvilku se rozkou-

kával ve tmě, obezřele se vyhnul bráně a všecek napjatý, jako vždy před akcí, pokračoval dál.
Bylo devět hodin deset minut. Rychle si v duchu promítl všechno, co udělal, i to, co ho teprve čeká. Zdálo se mu, že dnes je Štěstěna na jeho straně. V hotelu zřízeném pro agenty štábu Horn byl toho dne ubytovaný pouze Stein a ještě jeden chlapík, který se v těchto hodinách zdržoval v pracovně kapitána Clausera.
Budova stála stranou daleko od zámku, už za řetězem stráží. Jejich nejbližší stanoviště bylo u kasáren schutzkommanda. Nečas připravil i otužilé chodce o chuť k procházce, a liják přehlušoval kroky a smýval všechny stopy.
Když se Stanger připlížil k hotelu pro špióny, schoval se do vlhkého šeříkového keře a rozhlédl se po tmavých obrysech budovy. Pouze v jednom okně prvního patra zahlédl ve škvíře žaluzie světlo.
Tam to je... Dvě nebo tři minuty a bude po všem... Tak už jdi, pobídl se v duchu.
Mokrou rukou sevřel drsnou pažbičku pistole, zkusil

už bůhví pokolikáté, jestli se dá lehce vyjmout z kapsy, a jako stín se vynořil ze šeříkového keře.
Otevřený vchod, schodiště osvětlené slabým světlem malé žárovky. Vystoupil do prvního patra a zastavil se. Nic podezřelého neslyšel. Pouze v pokoji, do něhož měl namířeno, hrálo rádio.
Zatajil dech, přemohl vzrůstající nervozitu a zaklepal.
„Herein!" ozvalo se za dveřmi. Stanger otevřel a vstoupil dovnitř. Agent Stein vyskočil z postele.
„Heil Hitler! Promiňte, že jsem se trochu opozdil, ale sám víte, jak to bývá s prací," řekl Stanger a přitom si rychle prohlédl pokoj. Okna zatažená žaluzií, skříň, postel, stolek, na něm vedle rádia láhev koňaku, sklenička...
„Vítám vás, pane poručíku!" Stein s úsměvem napřáhl ruku a chtěl ještě něco dodat, ale slova mu uvízla v hrdle. Vyděšeně zíral na namířenou pistoli. Zazněly dva výstřely, jako když práskne bičem. Agent rozhodil ruce, chvíli lapal po vzduchu, až se zakuckal krví a klesl na zem. Stanger vystřelil ještě jednou, ujistil se, že je skutečně mrtev a pak pohodil vedle něho na podlahu lístek s neuměle naškrábanými slovy:
Krev za krev. Smrt fašistům – Nikor
Vypnul rádio, zhasl světlo, zamkl dveře a klíč strčil do kapsy. Po špičkách prolétl chodbou, seběhl po schodišti a už byl venku.

Poslední cesta špióna a-07

Čekal dlouhé hodiny, až bude vyhlášen poplach. Zatím proběhla v klidu snídaně, dopolední zaměstnání i oběd. Dosud se nic nedělo.
To znamená, že ho ještě neobjevili, ještě nic nevědí... Proč se po něm neshánějí? Vždyť měl přece jít ráno ke Clauserovi. Nastane mela, až zjistí, že Nikor už si troufá na akce přímo ve štábu..., smál se v duchu Stanger. Seděl ve své pracovně, opisoval na stroji přeložená hlášení agentů a napjatě čekal na vyhlášení poplachu.
Bylo už pozdě odpoledne, když se dveře do jeho pokoje

otevřely a dovnitř vstoupil kapitán Clauser. Stanger se zvedl od psacího stolu.
„Ještě pracujete?" upřeně se na něho zadíval Clauser.

„Jak vidíte, pane kapitáne. Nechci mít resty."
„Chtěl jsem se vás na něco zeptat..."
„Prosím, pane kapitáne," tázavě na něho pohlédl Stanger.
„Byl jste včera v Pružanech?"
„Ano, s poručíkem Schwindem."
„Včera za mnou přišel můj člověk. Víte, ten, co jsme se s ním setkali u vagónu po oné potyčce s bandity..."
„Ano, pamatuji se na něho."
„Chtěl se s vámi sejít..."
„Já vím, pane kapitáne. Když jsem se vrátil z Pružan, telefonoval mi poručík Heiden, že se po mně někdo shánělo..."
„No a co, sešli jste se?" chvatně se zeptal Clauser.
„Ne. Jenom jsem s ním mluvil telefonicky. Zavolal mi a řekl, že by se rád se mnou sešel a něco projednal. Dali jsme si schůzku na devátou hodinu večer v kasinu. Čekal jsem tam na něho snad do jedenácti. S Heidenem a Schwindem jsme vyprázdnili láhev koňaku, ale ten pán nepřišel. Asi měl někde něco důležitějšího."
„Hm, hm..., to je zajímavé... A já měl za to, že jste si, no tento, vyrazili za děvčaty, nebo něco podobného...," Clauser se usmál, ale nespustil ze Stangera oči.
„Pan kapitán jistě žertuje. Jsem zasnoubený a věrný své snoubence."
„To se ví, že to byl jen žert, pane poručíku. Ale kde ho čerti nosí, donnerwetter?! Dnes měl přijít za mnou. Dveře pokoje, kde se ubytoval a měl nocovat, jsou zamčeny. Nikdo ho včera neviděl. Nikomu taky neohlásil, že někam jde. Stráže ho neviděly..."
„Ne, takovéhle jednání nemám rád. Včera si dal schůzku se mnou, a nechal mě čekat marně. Dnes, jak slyším, se měl sejít s vámi a taky nepřišel... To je od něho nesolidní."
Clauser chvíli v zamyšlení kousal náustek dýmky a očima roztržitě bloudil po listinách na Stangerově psacím stole.
„Ale kde se ten pán v Bělověži ubytoval?" zeptal se jakoby nic Stanger.

„Tam v hotýlku," ukázal Clauser směrem, kde stála ubytovna pro špióny. „Něco se mi na tom nezdá... Ještě si to ověřím," řekl a vykročil ke dveřím.
„Mohu vám nějak pomoci, pane kapitáne?"
„Ne, děkuji," zabručel Clauser a vyšel z pokoje. Neuplynulo ani deset minut a Stangera vyrušilo zazvonění telefonu.
„Poručík Stanger, slyším!" ohlásil se podle předpisu. „Ano, ihned tam přijdu," reagoval okamžitě na Clauserův pokyn. Jeho hlas zněl v telefonu tak rozechvěle, že ho Stanger sotva poznal.
Zabouchl trezor, přehodil si plášť přes ramena a rozběhl se k ubytovně pro špióny. Na chodbě a v otevřených dveřích už stálo několik zpravodajských důstojníků. Stanger nahlédl dovnitř.
Clauser všecek bledý a vyjevený se opíral o stůl a v ruce držel lístek, který zvedl z podlahy.
„Tady vidíte, proč včera nepřišel za vámi, a dnes za mnou," ukázal Stangerovi na špiónovu mrtvolu.
„To je strašné, pane kapitáne..."
„Ale co dělají stráže?!" zlostně vykřikl major von Fryvatt. „Vždyť je to k nevíře, aby ty tři rány nikdo nezaslechl. Pane kapitáne, když už se Nikor opovažuje zabíjet naše lidi v sídle štábu, tak co pak kčertu dělá vaše oddělení, které má na starosti boj proti banditismu?!"
Clauser svěsil hlavu a stál jako zpráskaný pes. Teprve

po chvíli řekl:
„Pánové, nařizuji zachovat všechno v tajnosti. Nesmíte to roznést. O Nikorových zločinných kouscích už beztak kolují celé legendy. Nesmíme podrývat morálku našich lidí. Pánové Heiden a Stanger si vezmou na starost sepsání protokolu. Provede se potřebné šetření. V noci se odklidí mrtvola. Zítra se vrátí z Varšavy major Zavelly a připravíme nezbytná bezpečnostní opatření k zajištění našeho sídla."
Major von Fryvatt pohrdavě pokrčil rameny a zamířil k východu. Po něm se vytratili i ostatní důstojníci.
Pozdě v noci vyjel ze zámecké brány terénní vůz řízený poručíkem Schwindem. Jeli s ním dva vojáci s lopatami. Vzadu pod plachtou se černalo cosi zabaleného do přikrývek. Edwina Banzera, špióna Steina číslo A-07 čekala jeho poslední cesta...

209

VELKÁ PROHRA KAPITÁNA CLAUSERA JAK ZNEŠKODNIT ZLOČINCE?

Vězeňské cely zřízené v podzemích bělověžského zámku měly silné zdi a maličká okénka, zajištěná pevnými mřížemi, sítí a matovým sklem. Od ostatních částí zámeckých sklepení byly odděleny železnými vraty a mřížemi. Ve dne v noci se střídali před těmito vraty strážní, kteří zároveň špehýrkou sledovali počínání vězňů v celách. Volný přístup do vězení mělo pouze vedení zpravodajského štábu, ostatní důstojníci sem mohli vstoupit jenom na zvláštní povolení Zavellyho nebo Clausera.
Stanger přicházel do vězení velmi zřídka, jen když ho občas Zavelly nebo Clauser pověřili, aby přivedl některého vězně nahoru k vyšetřování. Mnoho se napřemýšlel o tom, jak by mohl někoho z těchto kasemat zachránit. Vhodná příležitost se však dosud nenaskytla.
Přátelství s Heidenem – pobočníkem majora Zavellyho – uzavřel Stanger hned v prvních týdnech svého pobytu v Bělověži. Heiden, muž drobné, štíhlé postavy, mladší než Stanger, se od ostatních zpravodajských důstojníků lišil inteligencí, chováním a sečtělostí. Pocházel ze starého statkářského rodu v Meklenbursku a byl pyšný na rytířské tradice svých předků. K třetí říši nechoval žádné velké sympatie. V rozhovorech s ním člověk snadno vycítil, že shlíží s pohrdáním na hitlerovskou vládnoucí třídu, a zvláště na SS a gestapo. Službu v armádě považoval za svou vlasteneckou povinnost a zpravodajskou službu za obzvláštní vyznamenání a věc cti.
Stanger s ním zpočátku o těchto věcech nehovořil a choval se k němu s odstupem jako ke všem zpravodajským důstojníkům. Nebyl si jist, má-li si jeho postoje vykládat jako projev upřímnosti, anebo jako provokaci, kterou má oplácet vlastní důvěrou. Proto zprvu jen poslouchal, přitakával, neprojevoval nesouhlas, avšak také

210

ani slůvkem nesdílel Heidenovy názory. Časem dospěl k závěru, že s ním Heiden hovoří upřímně. Kromě toho to byl dobrý společník v pití i zábavách. Heiden jako Zavellyho pobočník měl přístup k nejtajnějším spisům v náčelníkově trezoru a Stanger od něho získal řadu cenných zpravodajských poznatků.
Často spolu hovořívali o poměrech ve štábu. Heiden stejně jako Stanger obzvláště nenáviděl kapitána Clausera. Jeho podezíravost, hrubost, sadistické zacházení se zatčenými a okázale projevovaná věrnost vůdci vzbuzovaly

v nich odpor, Clauser nevynechal jedinou popravu v Bělověži a jeho důvěrné styky s gestapem byly všeobecně známy.

Stanger si už delší dobu lámal hlavu, čím by ho bylo možno zneškodnit. Clauser byl však příliš opatrný. Když jednou seděli s Heidenem v kasinu, přivedl řeč na Clausera. Jen Heiden uslyšel jeho jméno, neudržel se a jadrně zaklel.

„Poslyš, Hansi, ty toho přece víš hodně o každém zdejším důstojníkovi. Nám oběma Clauser jaksi nesedí. Pověz mi o něm něco víc."

Heiden celý rozčilený přistrčil křeslo blíž ke Stangerovi, ušklíbl se a s odporem pronesl:

„Je to padouch a zločinec..."

„A nebereš na něho náhodou moc přísné měřítko?"

„Cože, moc přísné? Moje důstojnická čest mi nedovoluje, abych mu podal ruku. Je to člověk sicherheitsdienstu v našem štábu. Kdysi – tak jako teď ty mně – jsem se na něho ptal majora. Jak víš, šéf přede mnou nemá žádné tajnosti. Řekl mi tohle: Clauser sice absolvoval zpravodajskou školu SS v Hamburku, v dokladech má však zapsáno, že navštěvoval školu vojenské zpravodajské služby. Jak sám víš, mezi námi a gestapem i SD existuje neustále skryté, neúprosné soupeření. Oni hledí na vojenskou zpravodajskou službu svrchu, chtěli by mít v Německu monopol na všecko, to znamená i na ni, a tak kde mohou, házejí nám klacky pod nohy. Clauser je častým hostem bialystockého gestapa a informuje je o všem, co se děje v našem štábu. Už se mu jistě podařilo každého z nás na gestapu patřičně očernit. Kdyby mohlo být po jeho, odstranil by si z cesty Zavellyho a posadil by se na jeho místo. No řekni, jakou zpravodajskou práci může

Clauser vykázat? Žádnou! Umí jenom jedno: zabíjet při vyšetřování, špehovat každého z nás, psát hlášení gestapu. Jak já ho nenávidím! Co bych za to dal, kdyby se mi podařilo zničit ho. To on odepsal našeho výborného agenta Bauera. Pamatuješ se na ten incident?" Stanger přikývl. „Dodnes nevěřím v Bauerovu vinu. Krk bych za to dal, že to byla Clauserova práce. Bauerův případ měl poškodit majora Zavellyho. Anebo ten Killerův případ. Celou dobu to byli ti nejlepší přátelé. Stačilo však, aby Killer klopýtl, hned by mu, ničema, nasadil psí hlavu. Jeho výpověď má dobrých deset stran. Prý měl Killera už dávno v podezření. Tady vidíš, co je Clauser zač..."

„Nu dobrá, ale stejně jedné věci nerozumím..."

„Které?"

„Jestliže major ví o Clauserovi, že je fízlem SD v našem štábu, tak proč se ho nezbaví? Nějakou záminku by snad vždycky našel?"

Heiden si zamnul bradu, podíval se Stangerovi do očí a zavrtěl hlavou:

„Mluvíš jako dítě. Zavelly přece o zdejších místech nerozhoduje. Clausera k nám poslali z Berlína. Kdyby tu nebyl on, poslalo by sem gestapo někoho jiného. Ti přece musí mít své lidi všude. Kdyby byla jiná doba, dal bych mu pár facek, vyzval ho na souboj a zastřelil jako psa..."

Po tomto rozhovoru s Heidenem rozhodl se Stanger, že za každou cenu Clausera zničí.

Zámečtí vězňové

Telefon na stolku u postele začal zvonit tak pronikavě, že Stanger v mžiku procitl z hlubokého spánku a srdce se mu prudce rozbušilo.

„Stanger, slyším!" úsečně řekl do telefonu. „Ano, pane majore, už jdu..."
Opláchl si obličej, rychle se oblékl, do kapsy strčil pistoli a vyšel na chodbu. Z druhého patra k němu dolehla směsice hlasů a ozvěna četných kroků. Před pracovnou Zavellyho čekalo několik letců od vzdušné obrany. Stanger otevřel dveře do pracovny a ohlásil:
„Dostavil jsem se na váš rozkaz, pane majore!"

212

„Dobrá," přikývl Zavelly. Stál v kruhu štábních důstojníků a pozorně pročítal nějakou listinu.
Stanger se podíval na hodinky. Bylo krátce po druhé. Zřejmě se stalo něco mimořádného, když se zde v tuto noční hodinu shromáždil takřka celý štáb. Přistoupil k ospalému Heidenovi a zeptal se ho:
„Taky tě probudili?"
„Hrom aby je bacil..."
„Co se stalo?"
„Naši sestřelili nějaký sovětský letoun. Prý s výsadkem. Zajali pilota a dva civilisty. Hned je přivezou a ty máš překládat jejich výpovědi. Už dávno se jim nic podobného nedostalo do rukou, proto ten rozruch...," nedořekl. Ozvalo se zaklepání. Dovnitř vstoupil důstojník, kterého Stanger neznal, a ohlásil, že přivezli zajatce. Všichni přítomní si je zvědavě prohlíželi.
Pilot s hodností kapitána, oblečený do letecké bundy, byl vysoké, štíhlé postavy, asi pětadvacetiletý, blondýn, s jemnými rysy v obličeji a dlouhýma, štíhlýma rukama. Druzí dva muži v civilu byli starší než pilot. Příslušníci doprovodu přinesli do pracovny padáky, tornu, radiostanici a zbraně a všechny věci složili vedle psacího stolu.
Jak je mohli chytit a k tomu s celou výstrojí? Dostali je všechny? Proč se nebránili? Proud myšlenek kroužil Stangerovi hlavou.
Když se shromáždění důstojníci sdostatek vynadívali na zajatce, dal Zavelly oba civilisty odvést a ponechal zde pouze pilota.
„Zeptej se ho, jak se jmenuje," nařídil Zavelly Stangerovi.
„Vaše jméno?" zeptal se rusky Stanger.
Pilot sebou trhl, když uslyšel rodnou řeč, podíval se Stangerovi do očí a pak odpověděl:
„Lukáš Nairov."
„Stáří?"
„Čtyřiadvacet let."
„Jak dlouho jste v armádě?"
„Od července jedenačtyřicet."
„A předtím?"
„Studující na technice."
Stanger zvolna překládal otázky a odpovědi, a Heiden je psal na stroji.

213

„Upozorněte je, prosím," obrátil se pilot ke Stangerovi, „že kromě osobních dat nic víc neřeknu. Jsem důstojník a jsem povinen zachovat služební tajemství."
„Co to říká?" chvatně se zeptal Clauser.
„Prohlásil, že nic víc neřekne, že je důstojník a ví, co je jeho povinnost."
„Vysvětli mu, že známe způsoby, jak ho přinutit, aby řekl víc, než chce," odvětil Clauser a nenávistně si změřil pilota.
„Pan kapitán se zmínil o nátlaku. Chápete, o jaký nátlak jde. Pro své dobro vypovídejte," přeložil soucitně Stanger. Pilot se mu pohrdavě podíval do očí.

„Zeptej se ho, z kterého letiště vzlétli," ozval se znovu Zavelly.
„Z polního letiště za frontou. Okolní krajinu neznám," odpověděl Stangerovi pilot. Shromáždění důstojníci se dali do smíchu.
„Kam měl letět a kde měl shodit výsadek?"
„Neví," sděloval Stanger.
„Kdo jsou ti dva civilisté?"
„Nezná je."
„Kolikrát vezl špióny na shoz?"
„Poprvé."
Clauser přistoupil k ruskému pilotovi a jednou dvakrát ho udeřil pěstí do obličeje. Pilotovi se v koutcích úst objevila krev. Otřel si rty hřbetem dlaně, ještě víc se napřímil a čekal připraven na vše. Clauser se do něho pustil býkovcem a přitom klel. Pilot upadl. Když se zvedl a Stanger mu přeložil další otázku, neodpověděl.
Vystrčili ho do sousední místnosti a přivedli jednoho civilistu. Na kladené otázky ochotně odpovídal. Stanger vytušil, že lže, že se rozhodl pro jinou taktiku a sestavil si falešnou výpověď. Štábní důstojníci ho však s velkým zájmem poslouchali. Ovšem když měl uvést bližší informace, začal se vyslýchaný vytáčet a jeho výpověď se ukázala nanic. Clauser ho zmlátil jako pilota, a pak přivedli druhého parašutistu. Celý se chvěl, poněvadž na chodbě zřejmě slyšel, jak bili dva předešlé zajatce. A ten začal mluvit.
Pocházel z Grodna. Absolvoval školení v malé obci u Moskvy. On a jeho soudruzi měli za úkol dorazit do štábu generála Kapusty, velitele Bialystockého partyzán-

ského okruhu, a provést vojenský zpravodajský průzkum. Odpovídal na každou otázku, a i když se ho neptali, sám doplňoval své výpovědi. Stanger se snažil jeho informace sestručnit a úmyslně tlumočil nepřesně. Avšak Zavelly nebo Clauser vzápětí chtěli znát podrobnosti. Vypovídající parašutista mimo jiné uvedl, že pilot ví velmi mnoho, že už vysazoval hodně takových zpravodajských skupin. Jeho letoun prý sloužil jen k podobným akcím. Parašutistu ochotně vypovídal téměř tři hodiny.
Zavelly nařídil, aby každého ze zadržených umístili do zvláštní cely a dobře střežili. Ve vyšetřování se mělo pokračovat následující den a měl je vést kapitán Clauser.

ZLOČINNÁ KRUTOST

Bylo pět hodin ráno. Stanger otevřel okno. Ovanul ho svěží ranní vzduch, prosycený vůní pralesa. Zůstal stát u okna a přemýšlel o osudu uvězněných, zvláště o Lukáši Nairovovi. Cítil k němu sympatie a chtěl mu za každou cenu pomoci. Až příliš dobře věděl, jaké mučení ho čeká při Clauserově vyšetřování. Ale jak na to? Klíče od vězeňských cel opatroval v noci dozorčí důstojník a chodbou neustále přecházel strážný. Tím se prakticky ztrácela jakákoli možnost se zatčenými se domluvit.
Už nestálo za to znovu si lehnout. Stanger si vyšel do parku. Probouzel se slunný, bezmračný den. Prales hrál všemi odstíny zeleně a ptáci zahájili jitřní koncert.
Po snídani si Stangera zavolal k sobě Zavelly. V pracovně už seděl von Fryvatt a Clauser. Ukázali mu svazek ilegálních tiskovin a letáků, které našli v torně. Stanger je začal překládat, vybral články, v nichž se psalo o rozdrcení fašismu, o porážkách na východní frontě a odplatě za zločiny. Přítomní důstojníci soptili zlostí. Rozebírali výsledky nočního vyšetřování a uvažovali, jakými metodami by se dala získat výpověď od pilota. Potřebovali ho

za každou cenu zlomit.
„Co kdybychom mu ukázali, co se děje před cerkví?" navrhl Clauser.
„Před cerkví?" nevěřícně se na něho podíval von Fryvatt. „Počkat... To je dobrý nápad, co říkáš, Zavelly? Taková podívaná na něho zapůsobí."

„A na koho by taky nezapůsobila," prohodil Clauser. „Hned zjistím, jestli tam mají někoho k vyřízení." Zvedl sluchátko telefonu. „Spojte mě prosím s četnickým velitelstvím. Dobrá, počkám... Heil Hitler! Tady je kapitán Clauser. Prosil bych k telefonu hauptwachtmeistera Segarda. To jste vy? Náš štáb k vám má prosbu... Ale ne, opravdu to není rozkaz, jenom prosba... Mohl byste dnes uspořádat představení před cerkví?... Ne, nemusí jich být moc. Chceme to někomu ukázat... Ne, není to náš host, ale chlapík, se kterým se jaksi nemůžeme domluvit. Domníváme se, že taková podívaná na něho zapůsobí a nám to pomůže... Tak dobrá. Na hodině nezáleží, ale čím dřív, tím líp."
Pilot Lukáš Nairov a parašutista, který se k ničemu nepřiznal, oba v poutech a přepásáni provazy, jejichž konce držela eskorta, stáli u stromů před cerkví. Vedle Nairova stál Clauser, za nimi kapitán Dengel, Schwind, Heiden a Stanger.
Z nedaleké budovy, kde bylo četnické velitelství a úřadovna bialystockého gestapa, vyšli četníci a utvořili špalír. A již vyváděli z budovy dva spoutané a do pasu obnažené muže. Četníci je vlekli, protože se sami nemohli udržet na nohou. Jejich těla i obličeje tvořily jedinou krvavou podlitinu. Vysadili je na stolky.
Kosychin a další katani z bělogvardějského oddílu běloruského atamana Balachoviče jim uvázali smyčky kolem krku.
„Vrahové! Zločinci! Naše smrt bude pomstěna! Ať žije...," chraptivě ze sebe vypravil jeden odsouzenec. Kosychin mu vytrhl stolek zpod nohou...
Za okamžik přivedli či spíše přivlekli tři ženy a po nich dva patnáctileté výrostky.
Stanger koutkem očí pozoroval letce a parašutistu. Dobře věděl, co ti dva prožívají, když hledí na popravu a usmívající se vrahy.
Poprava skončila. Parašutistu zavedli do cely v zámku, a Nairova do Clauserovy pracovny k novému výslechu. Na otázku, jestli dobře viděl, co se dělo před cerkví, neodpověděl.
„Řekni mu," nařídil Clauser Stangerovi, „že tam bude

viset i on, když nepromluví. Zodpoví-li moje otázky, vytvořím mu v zajetí dobré podmínky."
„Pro mne," pravil letec, když mu Stanger přeložil Clauserova slova, „je jen sprostý vrah... Vrah nevinných dětí a žen. Zločinec! Kdybych mohl, zabil bych je za to všechny, jak tu sedí."
Stanger chtěl letce uchránit před mučením, proto přeložil, že letec znovu opakuje, že nic neví, že je pouhým pilotem, který vykonával svou vojenskou povinnost.
Potom Clauser přivedl ke konfrontaci parašutistu, který se předtím ke všemu přiznal. Ten pak přemlouval Nairova, aby jeho příkladu následoval. Rozčilený letec na zrádce plivl a Clauser se za to na něho vrhl s bykovcem.
V té chvíli vešel dovnitř Zavelly. Nařídil odvést pilota a parašutistu zpátky do vězení. Clauser měl zredigovat dálnopisnou zprávu pro Wally-I o zadržení pilota a dvou

parašutistů, nahlásit výsledky vyšetřování a požádat o směrnice. Zavelly a von Fryvatt byli na odpoledne pozváni do Bialystoku na poradu. Další vyšetřování měl tedy vést Clauser sám.

STANGERÚV PLÁN

Jestli riskuji? Ale ano. Každý den prožitý tady, mezi nimi, skrývá v sobě riziko. Ale i když u něho ty věci najdou, nezradí. Natolik už znám lidi, abych poznal, že mě tenhle člověk neshodí. Vždyť mohl při vyšetřování lhát a kličkovat, aby si zachránil kůži. On však to neudělal... Je to chrabrý muž, můj bratr v tomto boji. Určitě dokáže ty věci náležitě použít. Po obědě zahájí Clauser výslech a já budu překládat. Určitě se naskytne vhodná příležitost..., uvažoval Stanger. Zároveň si prohlížel pilku na železo, tenkou jako vlas, a dlouhé úzké ostří nože s pružinou.

Nastal čas k obědu. Stanger zašel pro Heidena.

„Půjdeš se najíst?" zeptal se ho.

„Hned. Pojď se podívat, jak Wally-I rozhodlo," řekl Heiden a podal Stangerovi lístek z dálnopisu.

PŘEDEJTE NÁM LETCE A VÝSTROJ. POSLAT PROTOKOLY S VÝPOVĚDI PARAŠUTISTY, KTERÝ SE PŘIZNAL. OBA DIVER-

ZANTY PŘEDAT GESTAPU V BIALYSTOKU. PODEPSÁN — PLUKOVNÍK SCHMAELSLLEGER.

„Aspoň nemusím překládat," zamumlal Stanger.

Teď věděl, že nesmí ztratit ani minutu. Když svůj plán neprovede dnes, zítra už může být pozdě.

Při obědě k němu přistoupil dozorčí důstojník a oznámil mu, že má přijít ke Clauserovi. Stanger šel k němu docela rád. Dělalo mu dobře pomyšlení, že začíná první část jeho zápasu o život Lukáše Nairova.

„Tady máš plnou moc a přiveď sem toho pilota," podával mu Clauser povolení ke vstupu do vězení. Stanger na odchodu letmo pohlédl na stolek plný jídla.

Vstoupil do podzemí, kde byly vězeňské cely. Strážný si prohlédl povolení, otevřel těžké železné dveře a pokynul pilotovi. Jakmile vyšli ze sklepení, Stanger se k němu přitočil a zašeptal:

„Jdi pomaleji a poslouchej. Jsem tvůj přítel... Musíš mi věřit. Chci tě zachránit. Zítra tě odsud odvezou. Dám ti věci potřebné k útěku."

Pilot zpomalil krok a nedůvěřivě se podíval na Stangera. Ten rychle pokračoval:

„Nepovažuj mě za provokatéra. Jestli tomu, co ti říkám, uvěříš, tak tě zachráním. Nezrad mě. Při vyšetřování lži, vymýšlej si, ale mluv, protože je to katan a bude tě strašně týrat. Poslouchej a všechno si dobře zapamatuj. Musíš si získat jeho důvěru. To se ti povede jedině tak, že uděláš nějakou senzační výpověď. Poradím ti. V Rominckém pralese je Göringův lovecký zámek. Vymysli si nějakou jednotku a nějakou akci na tento zámek. Třeba že se plánuje Göringův únos. Uvidíš, jak se toho chytí. Oklameš jeho ostražitost. Je to podezíravý člověk, ale zároveň nepředstavitelný tupec. Neprozrad mě," upozornil ho podruhé. „Pochopil jsi?"

„Děkuji ti," odvětil Nairov, „od srdce ti děkuji. Všechno jsem pochopil. Hned uvidíš..."

SENZAČNÍ VÝPOVĚĎ KAPITÁNA NAIROVA

Stanger uvedl pilota do pracovny. Clauser mu nabídl křeslo a zeptal se:
„Máš hlad?"
„Ano."
„Tak se najez! Rád bych s tebou pohovořil jako důstojník s důstojníkem. Myslím, že už se ti od včerejška trochu v hlavě vyjasnilo."
„Ano, pane kapitáne, leccos je mi jasné," odpověděl Nairov a s chutí se pustil do jídla. Stanger přeložil jeho slova a pak nasadil papír do psacího stroje. Clauser pokuřoval dýmku a s přimhouřenýma očima si prohlížel vězně. Když Nairov dojedl, nabídl mu Clauser cigaretu. Pilot si zapálil, zhluboka vdechl kouř a řekl Stangerovi:
„Řekněte, prosím, panu kapitánovi, že jsem si to rozmyslil. Chci žít. Když se mnou budete zacházet jako s člověkem, povím vám to, co byste ze mě mučením nikdy nedostali..."
Stanger hbitě přeložil jeho slova, a Clauser spokojeně přikývl. Nairov začal vypovídat:
„Jednotka, k níž jsem patřil, má krycí název Sova. Tvoří ji sedm speciálních letounů, určených k dopravě parašutistů za frontu..."
„Piš, Stangere," nařídil Clauser. Ten překládal a vyťukával na stroji pilotovu výpověď. Naplňoval ho přitom pocit velké radosti, jako by už byl Nairov zachráněn. Jenom jestli ten prohnaný a podezíravý lišák Clauser spolkne naši návnadu?
„Velitelem naší jednotky je plukovník pilot Naumov..."
„Okamžik," pokynul Nairovovi Clauser. „Zeptej se ho, Stangere, jestli absolvoval nějaké špionážní školení."
„Ano," přikývl pilot. „Byl v nějaké zpravodajské škole..."
Na Clauserovo přání popsal Nairov jeho zevnějšek.
„Letiště, z kterého jsem odstartoval, není tam, jak uvedl parašutista. Není divu, že se spletl. Přivezli je totiž až v noci autem se zakrytými okny. Naše letiště se nachází v oblasti Viazmy, mezi dvěma lesy, u vesnice Čerki..."
Clauser rozložil mapu a nařídil pilotovi, aby mu polohu letiště ukázal. Ten po chvilce prohlížení jedno místo určil. „Ano, tady to je." Clauser tam udělal křížek. Pilot pak

podrobněji rozvedl, jak je celé toto letiště vybaveno a zajištěno.
„Pane kapitáne, dlouho jsem uvažoval nad tím, jestli mám prozradit jedno nesmírně důležité tajemství. Ohrozil, vlastně zmařil bych tím akci, kterou připravuje naše zpravodajská služba. Jde o záležitost, která by mohla ovlivnit osudy války..."
„No to je velmi zajímavé," oživl Clauser, „poslouchám tě."
„Ale já chci žít. Leccos jsem od včerejška pochopil. Zaručíte mi, že budu žít? Jsem mladý, nebyl jsem komunista," podotkl Nairov a tázavě se zadíval na Clausera. Ten si teatrálně položil ruku na srdce a pravil:
„Máš mé slovo důstojníka. Vytvořím ti takové životní podmínky, jaké jsi v Rusku určitě neměl. Pochopitelně za předpokladu, že tvá výpověď bude opravdu tak senzační, jak tvrdíš."
Clauser sepjal velké kostnaté ruce na psacím stole a upřeně se zahleděl na letce. Představoval si, jak Zavelly a von Fryvatt večer úžasem vypoulí oči, až se jim pochlubí překvapující výpovědí, kterou právě Nairov slíbil učinit. Dokáže to, co oni nedokázali.
„V těchto dnech se očekával na našem letišti přílet pěti dalších výsadkových letounů...," začal vyprávět

Nairov.
„A důvod?" přerušil ho Clauser zvědavostí všecek bez sebe.
„Hned to blíže vysvětlím. I já jsem se měl totiž zúčastnit této výpravy. Ve Východním Prusku, v Rominckém pralese, východně od Goldapu leží nějaký zámek někdejšího císaře Wilhelma..."
„To je pravda," kvapně přisvědčil Clauser a dočista zapomněl na vyhaslou dýmku.
„Naše zpravodajská služba zjistila, že tento zámek patří říšskému maršálu Göringovi a že on a s ním řada dalších vašich hodnostářů mají se tu v krátké době zúčastnit honu. Bylo tedy rozhodnuto provést v noci seskok na Romincký prales, ovládnout zámek, zajmout pana Göringa a všechny ostatní, co tam budou..."
„Cože?! Cože?! To snad není možné?!"
„Ale ano, pane kapitáne, tento plán je naprosto reálný..."

220

Clauser úžasem otevřel ústa. Kolik už vedl takových vyšetřování, ale při žádném ještě neslyšel takovouhle překvapující zprávu. Jako první se dnes dovídá o útoku na život velkého maršála třetí říše. Jakého povýšení, vyznamenání nebo odměny se mu dostane za toto tajemství vyrvané nepříteli?
„Napiješ se koňaku?" zeptal se pilota, pro něhož byl ochoten v tomto okamžiku udělat všechno, až na to – darovat mu život.
„Děkuji, ale alkohol nepiji. Když dovolíte, požádal bych o pivo nebo sodovku."
Clauser vyšel z pracovny. Stanger chvilku poslouchal, jak se jeho kroky vzdalují, a v mžiku stanul u letce.
„Tu máš," podal mu pilku na kov a nůž. „Odtud se nepokoušej uprchnout, to by ti nevyšlo. Dobře to schovej. Zítra cestou," zašeptal.
„Děkuji ti, soudruhu."
„Sypej dál ze sebe překvapující novinky, ryba zabrala..."
Vrátil se ke stolečku, znovu sedl k psacímu stroji, přihladil si vlasy, zapálil cigaretu a lhostejně hleděl z okna. Za chvíli se vrátil Clauser doprovázen vojákem. Ten nesl na tácu láhev koňaku, pivo, oranžádu, chlebíčky a sladkosti.
„Napiješ se, Stangere? Dnes mám svůj velký den."
„Taky si to myslím, pane kapitáne. A obdivuji váš důvtip. Tak tedy na vaše povýšení nebo odměnu...," zvedl sklenku.
Vypili každý jeden koňak, zatímco Nairov s lhostejnou tváří popíjel pivo. Clauser ho netrpělivě pobízel, aby pokračoval ve výpovědi.
Pilot podrobně popsal přípravy k útoku na Göringův zámek v Rominckém pralese. Sám měl velet třem letounům určeným k dopravě výsadkářů. Ostatní záležitosti přestaly pro Clausera existovat. Nairov skloněný nad mapou Rominckého pralesa vysvětloval, že v jejich štábu mají plastickou mapu příslušné oblasti pralesa zároveň s maketou zámku. Dokonce ukázal palouk kolem zámku Romintenu, kam měl shodit parašutisty. Nevěděl jenom jedno, totiž jaký osud by čekal zajatého Göringa a ostatní hodnostáře. To se však v dané situaci Clauserovi nezdálo rozhodující.

221

„Řekni mi však, Nairove, jak dokážeš, že mluvíš pravdu?" zeptal se ho najednou.

„Promiňte, pane kapitáne, že jsem tak smělý, ale já bych tu otázku obrátil. Co vás vede k tomu, abyste mi neověřil?" nenechal se zmást Nairov a bezelstně se podíval Clauserovi do očí.

Clauser pro jistotu položil Nairovi desítky záludných otázek, poněvadž chvílemi se ho přece jen zmocňovaly pochybnosti o pravdivosti jeho slov. Pilot však vypovídal tak upřímně a jeho rozšafným odpovědím nechyběla nezvratná logika, takže mu nakonec všechno uvěřil.

Teprve večer skončil Clauser s výslechem a Stanger dostal za úkol odvést Nairova do vězení.

„Zítra jedeš," zašeptal cestou pilotovi. „Tady se o nic nepokoušej. Až cestou. Máš velkou šanci. Dostaneš se k partyzánům. Na mě zapomeň..."

Večer, když se Zavelly a von Fryvatt vrátili z Bialystoku, předčítal jim Clauser s dokonalým přednesem Nairovovu výpověď. Rozehrál přitom své herecké umění, dělal přestávky, odkládal a opět nasazoval brýle. Zavelly a von Fryvatt nepřestávali nedůvěřivě vrtět hlavou...

Ještě jednou dali přivést Nairova, aby svou výpověď zopakoval a doplnil dalšími podrobnostmi. Zavelly a von Fryvatt ho zahrnuli otázkami. Všechno souhlasilo. Clauser byl hrdina dne.

Zavelly Johrstovi nařídil, aby stručný obsah Nairovovy výpovědi ihned zašifroval a odeslal dálnopisem do Wally-I. Zároveň oznámil plukovníkovi Schmaelsllegerovi, že druhého dne dopoledne převezou pilota do Varšavy. Pochopitelně eskortovat ho měl osobně kapitán Clauser.

Příštího dne hned po snídani přijel před zámek opel a terénní vůz s ozbrojeným doprovodem, který měl zajišťovat a chránit Clausera na trase od Bělověže do Hajnowky. Clauser a poddůstojník letectva, oba se samopaly, už čekali připraveni u auta. Konečně vyvedli Nairova z vězení. Stanger se na něj významně podíval a v duchu si říkal:

Jestli mu spoutají ruce, tak je celý plán v tahu. Z věznice ve Wally-I se mu dost těžko podaří uniknout... Čekal, co udělá Clauser. Ten se obrátil ke Stangerovi.

„Řekni mu, aby neměl strach. Jede do Varšavy, do našeho štábu, a ne na gestapo. Tam mu bude dobře. A ať se

cestou nepokouší o nějaké hlouposti," ukázal na samopal, „vždyť vidí, jak se k němu chovám. Tu máš," dal pilotovi balíček cigaret.

„Jedeš do Varšavy k dalšímu vyšetřování. Cestou máš spoustu příležitostí. Ochrana vás doprovází pouze pralesem," poučil ho Stanger. Přitom se tvářil velmi přísně a pohrozil mu prstem.

Nairov přikývl, že pochopil, položil si ruku na prsa, úlisně se na Clausera usmál a řekl:

„Vsjo gut, verschtanden..."

Clauser zaujal místo vedle řidiče, dozadu se posadil Nairov a po jeho pravici poddůstojník se samopalem. Vůz s ochranou vyrazil první. Po chvíli zmizela obě auta za hlavní zámeckou bránou. V štábu zpravodajské služby Horn začal obyčejný pracovní den...

DRAMATICKÉ STŘETNUTÍ

Oba vozy prolétly uličkami Bělověže a vjely do pralesa. Nairov koutkem očí pozoroval prales podél silnice. Hrál v něm každý nerv. Cítil napětí, jaké dosud nepoznal při svých leteckých akcích. Zároveň však věděl, že šanci na boj o život nepromarní. Ulehčilo se mu i tím, že opustil ponurá zámecká sklepení páchnoucí ztuchlinou.

Co je zač ten Stanger..., uvažoval. Pomohl mi svými ra-

dami z nejhoršího, dal mi pilku a nůž. Antifašista? Výzvědač v jejich štábu? Myslel na něho s vřelou vděčností. Ale teď už byl nejvyšší čas soustředit se na příští okamžiky...

Vůz s doprovodem uháněl dvě stě metrů před nimi. Občas zmizel za nějakou zatáčkou a zase se objevil na lesní cestě. Poddůstojník sedící vedle Nairova bezmyšlenkovitě sledoval borovice kolem cesty a samopal měl volně položený na klíně. Rovněž Clauser, kterému po obličeji bloudil spokojený úsměv, seděl zamyšlený a zahleděný kamsi před sebe, samopal jen tak volně pověšený na klice u dveří.

Rychlost sedmdesát kilometrů. Výmolovitá cesta. Musím dvakrát bleskurychle zaútočit: první to koupí poddůstojník, po něm řidič... a Clausera si nechám na konec. Dokáži to? Musím být hotov, dříve než prales skončí. Pomoc

ochrany přijde pozdě... Rány musí být jako blesk: rychlé a přesné..., chladnokrevně uvažoval Nairov.

Podíval se na tachometr. Ujeli už sedm kilometrů. Strčil ruku do kapsy. Poddůstojník se po něm nedůvěřivě podíval. Vytáhl cigarety a se slovy: „Zakurit, rauchen," obrátil se ke Clauserovi.

„Ja, ja, rauchen," přikývl Clauser a rovněž si sáhl pro cigarety. Všichni si zapálili. Nairov vrátil cigarety do kapsy u bundy a posunul nůž do příhodnější polohy. Dobrá, pomyslel si, kouří, nemají volné ruce. Získávám tím vteřinový náskok.

Zvolna rozepjal bundu, kde měl k podšívce připevněný nůž. Opatrně strčil ruku pod bundu, sevřel rukojeť nože a palec položil na tlačítko uvolňující ostří. V jedné zatáčce vůz ochrany zas na okamžik zmizel. Nairov se naklonil dopředu, aby sklepl popel do popelníku. Ozvalo se kovové cvaknutí pružiny, uvolňující nůž z rukojeti. A vzápětí, s rozmachem, jaký umožňoval malý vnitřek vozu, vrazil Nairov nůž poddůstojníkovi do levé poloviny hrudníku. Stačil jen zachroptět. Nairov vytrhl nůž z rány, ve zlomku vteřiny zahlédl na jeho ostří krev, a znovu jím bodl tentokrát řidiče vzadu do krku. Ten se vypjal jako bleskem zasažen, pustil volant a oběma rukama se chytil za krk. Vůz se předkem zabořil do levého příkopu u silnice.

Clauser začal příšerně křičet a snažil se sundávat z kliky auta samopal. Nairov měl v úmyslu i jeho bodnout do krku. Clauser však buď uhnul, nebo si Nairov ránu špatně vyměřil, i stalo se, že ostří jen sklouzlo po klíční kosti.

Pilot vytrhl poddůstojníkovi z tuhnoucích rukou samopal a vyřítil se z vozu. Hustá stěna lísků se před ním rozestoupila jako vodní hlubina. Větve ho šlehly do obličeje a zároveň nad ním zasvištěla dávka z Clauserova samopalu. Zakopl o vyvrácený strom a udělal přemet. Houštím už na auto sotva viděl, a tak spíš naslepo zmáčkl spoušť samopalu a vypálil dvě krátké dávky na vůz a na Clausera, který bezustání volal o pomoc.

Ze silnice, v jejíž zatáčce zmizel vůz s ochranou, zarachotily výstřely z kulometu. Kulky nazdařbůh létaly do pralesa. Ochrana byla přesvědčena, že na vůz zaútočili banditi.

Nairov se rozběhl jako jelen. Dlouho slyšel za sebou

slábnoucí křik pronásledovatelů a třesk výstřelů. Pak vše utichlo a on se prodíral stále hlouběji do pralesa. Jen občas se zastavil, rozetřel cigaretu mezi prsty a posypal tabákem zem. Nechtěl, aby psi zachytili jeho stopu...

PORAŽENÝ

Stanger napjatě jako tenkrát, když předal Fleinertovi vánoční „dárek", čekal na zprávu o nehodě na silnici. Věřil, že Lukáš Nairov svůj zápas o život neprohraje. Nyní seděl v Zavellyho sekretariátě a pomáhal Heidenovi vyřizovat stohy korespondence.

Od Clauserova odjezdu uplynulo asi půl hodiny, když se najednou otevřely dveře a v nich stanul Zavelly bledý jako stěna.

„Uprchl!... Zavražděni! Clauser je idiot!" vyhrkl. Stanger a Heiden vyskočili.

„Pane majore, co se stalo? Kdo uprchl? A koho zavraždili?" volali jeden přes druhého.

„Pilot! Pilot!" vykřikl Zavelly a vyběhl na chodbu. Stanger a Heiden se vyřítili za ním.

Na chodbu se vyrojili zvědavci. V přízemní dvoraně stál velitel ochrany, rozčilený a bílý jako křída. Trhaně hlásil Zavellymu, co viděl na sedmém kilometru silnice směrem od Bělověže.

Z kasáren schutzkommanda a od letištního praporu se ozvalo ječení sirény. Zaburácely motory rozjíždějících se vozů a psi na vodítkách netrpělivě kňučeli.

„Kde je Clauser!? Já toho pitomce zastřelím! A tebe taky!" Zavelly zašermoval pěstmi a vrhl se na velitele ochrany. Ten uskočil stranou. Důstojníci shromáždění v dvoraně se neodvážili promluvit, neboť nikdo z nich ještě Zavellyho takhle vyvádět neviděl.

„Pane majore, Clauser je raněn. Hned tu bude. Poslal jsem pro rozbitý opel vůz. Přísahám, že ochrana za nic nemůže. Určitě je to vina pana kapitána," hájil se velitel ochrany.

„Toho pitomce měl taky zabít! Stejně ho dám zastřelit! Ale odkud měl ten bandita nůž?"

Po několika minutách zastavil před zámeckým podjezdem vůz táhnoucí na laně rozbitý opel. Clauser bez čepi-

ce, v zakrvácené uniformě, se samopalem v ruce vrávoravě jako opilec vystoupil po schodech a rozechvěle se zastavil před Zavellym. Vypadal žalostně.

Zavelly k němu přistoupil jako tygr ke své oběti. Chvíli si ho měřil od hlavy k patě, pak mu vzal z ruky samopal, zlostně strhl kapitánské nárameníky, sebral opasek a udeřil ho pěstí do obličeje, až se Clauser zapotácel a odletěl pod košatou palmu.

„Ty proklatý pse! Hlupáku! Pitomče! Ty... Ty..." Majorovi došel dech a umlkl.

„Pane majore..., jsem důstojník... a jsem raněn..."

„Byl jsi důstojník!" zařval Zavelly a opět přiskočil ke Clauserovi.

Heiden rozepjal Clauserovi uniformu. Na levém rameni zela dlouhá, ale nehluboká řezná rána. Stanger se hbitě rozběhl pro lékárničku a pak velmi pečlivě Clauserovi zraněné rameno ošetřil.

„Unikl?" zavrčel na něho von Fryvatt, který se teprve před chvilkou dověděl o nehodě.

„Honička pokračuje... Snad ho dostihnou...," tiše zamumlal zhroucený Clauser.

„Jo, dostihnou!" Zavelly se pomalu uklidňoval, zapálil si doutník a zeptal se:

„Spoutali jste mu ruce?"

„Ne, pane majore, protože..."

„Mlč! Mlč! Udělali jste před transportem jeho osobní prohlídku?"

„Ne," zašeptal Clauser a rty mu zbělely.

Stanger se díval na Clausera, který připomínal zpráskaného psa a věděl, že je vyřízený, že jeho vláda ve zpravodajském štábu Horn jednou provždy skončila. Rozhodl se ho dorazit.
„Pane majore, mohu k tomu něco poznamenat?" obrátil se k Zavellymu. Ten se na Stangera podíval a úsečně řekl: „Mluv!"
„Upozornil jsem pana Clausera, že se má pilot spoutat..."
„Ty ničemo!" zaječel Clauser.
„Já jsem ti mluvit nedovolil!" obořil se na něho Zavelly a znovu se obrátil k Stangerovi: „Co ti na to řekl?"
„Abych mlčel, moje starost prý to není, že už převážel jiné zločince..."

„Slyšel jsi, Clausere?" procedil mezi zuby major Zavelly.
„Ano, slyšel, ale..."
„Mlč!"
„Pane majore, kapitán Clauser to může popírat, ale já jsem ho opravdu varoval. Takhle se zajatci nepřevážejí. Ten lotr, co uprchl, pana Clausera svou výpovědí obalamutil. A pokud jde o jeho výpověď..."
Vtom se do dvorany vřítil udýchaný kapitán Dengel a oznámil Zavellymu, že řidič je mrtev a raněný poddůstojník zápasí se smrtí. Utržil nebezpečné zranění hrudníku v srdeční krajině.
„Slyšels?!" křikl Zavelly a pohledem zpražil Clausera. „Ty neseš vinu na jejich smrti! Ty a tvoje idiotská naivita. Pamatuj si, tímhle ses sám odsoudil... Co je s tím vyšetřováním, Stangere?"
„Upozornil jsem pana Clausera, že nesmí tak nekriticky přijímat výpovědi bolševického pilota. Vždyť si to mohl všechno vymyslet. Teď jsem naprosto přesvědčen, že jednal s chladnokrevnou vypočítavostí. Zřejmě vyslýchajícího prokoukl..."
„Jak na tvé upozornění reagoval Clauser?"
„Nařídil mi, že musím mlčet a že se vám, pane majore, nesmím o tom zmínit, abych neuvedl v pochybnost senzační výsledky vyšetřování."
„Ty hovado!" sykl Clauser a chtěl se vrhnout na Stangera, ale tentokrát ho udeřil pěstí do obličeje von Fryvatt a nařídil mu, aby mlčel. Šéfové si byli vědomi, jak se zkompromitovali, když svým nadřízeným předčasně poslali Nairovovu výpověď. Rozhodli se rychle svrhnout všechnu vinu na Clausera a hned se této příležitosti chopili.
„Ale proč jsi mi to neoznámil?" zeptal se Zavelly Stangera.
„Pane majore, Clauser je váš zástupce a můj nadřízený..."
„Byl! Už není!" zařval Zavelly a rozkázal Heidenovi: „Postarej se o něj!" Plivl Clauserovi pod nohy a odešel do prvního patra.
Heiden s velkým zadostiučiněním prohledal Clauserovi kapsy a odvedl ho do vězení. Zavřeli ho jako naschvál do cely, z níž ani ne před hodinou vyvedli pilota Nairova.

Večer se komanda vyslaná za uprchlíkem vrátila. Pilot zmizel, jako když se do země propadne...
Clauser pro své dřívější zásluhy nešel před vojenský soud. Byl degradován na poručíka, poslán ke čtvrté armádě generála Hossbacha a tam zařazen do trestně kárné roty. Tato armáda stála na středním úseku fronty severně

od Bobrujska v ohybu Dněpru.

228

BITVA V MOČÁLECH
PŘÍKAZ PORAZIT NIKORA

Boj s Clauserem skončil úspěšně a Stanger byl rád, že mu ubyl nebezpečný protivník, před kterým se měl ze všech nejvíc na pozoru. Oddělení, které dříve vedl Clauser, mělo nyní plné ruce práce. Kromě legendárního oddílu Nikorova objevily se v pralese další partyzánské skupiny. Sabotáže a potyčky byly na denním pořádku. Štáb zpravodajské služby byl doslova bombardován příkazy za každou cenu zničit Nikorův oddíl a vyčistit prales od banditů. Všichni měli v živé paměti bravurní útok na objekt Eiche-FA a dramatické zápolení Maximovy hlídky ve vlaku u Bialystoku.

Vzdušná komanda denně prováděla průzkum pralesa. Hledali se stále noví agenti. Honba na Nikora neustávala ani chvíli. Přitom on sám častěji stíhal, než byl stíhán. Objevoval se znenadání jako divoká kočka, zaútočil jako blesk a znovu na řadu dní ho skryl hluboký prales. Celé hodiny se štáb radil, jak porazit Nikora a potlačit vzmáhající se hnutí odporu. Vypracovávaly se nové a nové plány a v nich se stále častěji začalo vyskytovat jméno jednoho agenta, který byl Nikorovu oddílu zvlášť nebezpečný, neboť mohl přivodit jeho zkázu. Stanger věděl, že znovu přišla jeho chvíle.

NÁSTUPCE KAPITÁNA CLAUSERA

Komise, kterou Zavelly svolal, aby zjistila okolnosti útěku pilota Lukáše Nairova, mnoho práce neměla. Průběh událostí, jež se odehrály v opelu, bylo možno snadno zrekonstruovat třebas z výpovědi samotného Clausera. Strážný dohlížející na vězeňské cely vypověděl, že k Nairovovi během jeho krátkého pobytu ve vězení neměl ni-

229

kdo přístup. Spory a diskuse se vedly hlavně kvůli noži. Ale i tady – pro dobro věci a protokolu – se záhada vysvětlila. Když Nairova přivezli do zámku, neudělali důkladnou prohlídku jeho oblečení, ale vzali mu pouze osobní věci, které měl v kapsách. Z toho nyní vyvodili závěr, že měl nůž s pružinou nejspíš schovaný v bundě, botách anebo v kalhotách. A tato zpráva putovala do štábu Wally-I a na gestapo v Bialystoku, které se o celý případ a další osudy kapitána Clausera velmi zajímalo. Mnozí důstojníci, a zvláště nerozlučná trojice – Heiden, Johrst a Stanger – netajili radost nad tím, že jejich nadřízený tak bídně skončil. Oddechli si, když byl zatčen, a byli zvědavi, kdo bude jmenován Zavellyho zástupcem.

Asi po deseti dnech od události s Clauserem ohlásil se u majora Zavellyho kapitán Ernest Lang, poslaný sem z abwehru v Berlíně. Padesátiletý zavalitý muž s kulatým obličejem, prošedivělými vlasy a nepříjemným pohledem hovořil pomalu a jeho pohyby byly jakoby zdrženlivé.

Stanger se od Heidena dověděl, že Lang dosáhl velkých úspěchů v potírání vzdušných výsadků a partyzánského hnutí ve Francii a později na Balkáně, proto Berlín rozhodl poslat ho do Bělověže.

Lang se energicky pustil do práce, a Stanger pozorně sledoval jeho počínání. Kapitán po večerech dlouho vysedával ve své pracovně, studoval hlášení agentů i další operační materiály a velmi často vyjížděl na průzkum terénu. Získával nové agenty a školil staré. V Bělověži měl

dva spolehlivé pomocníky. Jedním z nich byl feldvébl Fuchs, pobočník, který přišel do Bělověže zároveň s Langem. Osvědčil prý se velmi jako velitel operačních skupin potírající bandity. Za rozdrcení mnoha odbojových oddílů ve Francii a Řecku dostal železný kříž I. třídy a četná další vyznamenání. Druhý Langův pomocník byl špión, krycím jménem Stopa – B-17, zkušený stopař partyzánů.

Lang na každé poradě Zavellyho ujišťoval, že kolem Nikora a dalších oddílů v Bělověžském pralese stále těsněji stahují smyčku. Akce proti Nikorovi měla být promyšlena do nejmenších podrobností, aby byl úspěch stoprocentní. Lang si dokonce tropil posměšky z Clausera, že si takovou dobu nedokázal poradit s nějakým Nikorem. Ovšem podobně se kdysi holedbal i Clauser. Lang teď aspoň projevoval větší schopnosti.

Stanger poslal Nikorovi zprávu o novém Clauserově nástupci a celé dny přemýšlel, jak by mohl Langovi trochu zchladit hlavu rozpálenou horlivostí z pronásledování partyzánů.

AGENT STOPA - B-17

Stanger zde nenáviděl všechny, ale tímto chlapíkem obzvláště pohrdal. Měl v sobě cosi dravčího, takže připomínal spíš divoké, neobyčejně prohnané zvíře. Ve službách štábu Horn působil už velmi dlouho. Kontakt s ním udržoval sám Zavelly a nyní i Lang. Stanger velmi často překládal jeho hlášení, proto věděl, že agent Stopa – B-17 prokazuje velmi cenné služby. Dlouho se bez úspěchu snažil zjistit, kdo se za oním pseudonymem skrývá.

Jednoho dne zavolal major Zavelly Stangera do své pracovny, aby dělal tlumočníka při jeho rozhovoru s jedním „důvěryhodným člověkem". Byl jím agent Stopa. Stanger z něho nespustil zrak, když překládal jeho hlášení. Špiónovy informace byly vždy pozoruhodné. Kdykoli se vrátil – tak jako dnes – z výpravy do pralesa, nikdy ne s prázdnou. Hlásil, kde mají partyzáni vybudovány tábory, kde jsou skrýše uprchlých sovětských zajatců a kde se scházejí pracovníci podzemního hnutí. A vzápětí následovaly šťáry a zatčení. Jeho vinou přišla o život pěkná řádka lidí.

Zavelly vyslechl hlášení a vybafl:
„Ano, všechno, co jsi zjistil, je sice důležité, ale kdy už kčertu najdeš Nikorovu základnu? Trvá to už příliš dlouho."

„Pane majore, Nikor a jeho lidi taky znají dobře prales. Ale já to zjistím! Jsem mu na stopě. Kapitán Lang mi dal neocenitelné pokyny."

Stanger přeložil jeho slova. Zavelly pokýval hlavou, vytáhl zásuvku u psacího stolu, odpočítal několik desítek marek a hodil je agentovi.

„Jdi už. Kapitán Lang tady bude pozítří."

Špión se hluboko uklonil a zmizel za dveřmi. Stanger se obrátil k Zavellymu:
„Když se tak dívám na toho člověka, pane majore, mám pocit, jako bych viděl vlka v lidské kůži..."

„Jak to myslíš?" zvedl obočí Zavelly.

„Celý jeho zevnějšek, pohled, chůze... To divné potahování nosem, jako by stále větřil..."

Zavelly se usmál a řekl:
„Trefils hřebík na hlavičku. Tenhle chlapík žil víc v pralese mezi zvířaty než mezi lidmi. Zapal si," přistrčil

mu krabičku s doutníky.
Stanger ořízl špičku doutníku a připálil Zavellymu.
„Byl hajným?"
„Ne. Byl to bandita, lesňák. Prachobyčejný bandita anebo...," Zavelly vdechl kouř z doutníku, „taky neobyčejný..."
„Opravdu velmi zajímavý chlapík," pobídl Stanger Zavellyho k vyprávění.
„Ano. Jeho životopis je učiněná detektivka. Nic už není třeba vymýšlet."
„Pane majore, povězte mi o něm něco, koluje o něm tolik zkazek, a on sám je hrozně nesdílný."
„Ve skutečnosti se jmenuje Bajko, a ne Szumarski. Je to jeho přezdívka..."
Stanger napjatě poslouchal.
„Pochází z Bělověže. Kdysi před válkou začal s drobnými krádežemi, pak přišlo jedno a druhé větší přepadení, samozřejmě se zbraní v ruce a polská policie mu byla v patách. Uprchl do pralesa a někde tady v Národním parku si prý vybudoval podzemní skrýš. Zůstal zde žít a jen občas odtud vycházel na lup. Pořádali na něho obrovské honičky. Zabil nebo postřelil při nich dva policisty a sám pokaždé vyvázl bez pohromy. Prostředí na něho pochopitelně působilo, a tak tu v pralese víc a víc divočel. Prales ale zná dokonale. Neexistuje pěšina, zapadlý kout, močál, suché místo mezi bažinami, které by křížem krážem neprošel. Ale to ještě není všechno," rozpovídal se Zavelly. „Velitel místní policie se rozhodl, že ho použije jako slídila proti komunistům. A tak za náboje do pistole, které mu velitel dával, za informace, kdy na něho chtějí uspořádat policejní honičku, slídil Szumarski po komunistech. Hodně jich bylo jeho zásluhou zatčeno. Teprve krátce před válkou ho chytili. Nejspíš jen náhodou. Následovalo vyšetřování, potom soud a při něm vyšly najevo jeho kontakty s policií. Byla z toho veřejná ostuda. Szumarski dostal doživotí. Na začátku války byl propuštěn z vězení..."

„To bych do něho neřekl, že má za sebou taková dobrodružství."
„A to ještě není všechno. Jak víš, před válkou jsme měli v Bělověži síť svých agentů. A tenkrát jeden z našich lidí navázal kontakt se Szumarským – samozřejmě než ho zatkli. Naše zpravodajská služba připravovala tehdy atentát na jistou význačnou osobnost, na jméno teď nesejde, při příležitosti některého slavnostního honu. Takový atentát se snadno mohl svést na komunisty. Szumarski si to vzal na starost, protože jak už jsem řekl, znal prales jak své boty. Než ale stačil vše připravit, zatkli ho. Z vězení už vyšel jako náš agent. A teď...," Zavelly vyfoukl kroužek dýmu, „teď je z něho neocenitelný průvodce po nejzapadlejších končinách v pralese. Před ním se v divočině nic neutají."
„Ano," přisvědčil Stanger, „ohromně zajímavý životopis..."
Nyní mu bylo jasné, proč Centrála tolik naléhala, aby zlikvidoval Szumarského jako kdysi Bauera. Dokud tento agent bude slídit Bělověži, nebude mít klid ani jedna zemljanka, ani jeden partyzánský oddíl. Musí se mu nastrojit léčka.
Už tři dny čekal Stanger na Nikorovu odpověď, ale kontaktové schránky byly stále prázdné. Oddíl zřejmě působil v odlehlejších končinách. Čtvrtou noc nahmatal Stanger v mechu pod dubem lahvičku s lístkem. Nyní chvatně, až si pletl klíč šifry, přeměňoval číslice v písmena. Konečně měl před sebou Nikorovu stručnou zprávu.

Plán jsem pochopil. Agent se na to chytí. Přiveď ho na myšlenku, že oddíl má skrýš uprostřed blat Bílý lesík. Jsou tam močály. K suchému ostrůvku vede jenom jedna cesta, o které ví jen málokdo. Szumarski ji ale určitě zná! Uvádím souřadnice ostrůvku... Od zítřka jsem připraven k akci. Spojka bude každou noc čekat na zprávu.

Stanger si poznamenal souřadnice ostrůvku v močálech, potom lístek spálil a na psacím stole rozložil obrovskou mapu Bělověžského pralesa. „Bílý lesík..., močály..., ostrůvek..., jedna cesta...," mumlal si pro

sebe. Ano, Szumarski do té pasti vleze. Ale počkat, musí to být večer... Nevzbudím podezření? Nespal celou noc a plánoval podrobnosti akce, kterou chtěl na druhý den zahájit.
Na dopolední poradě ohlásil Zavellymu, že odjíždí do Pružan a Šereševa na schůzku se svou agenturou. Ujistil Zavellyho i Langa, že je pravděpodobně na dobré cestě co nejdříve odhalit základnu Nikorova oddílu. Dostal cestovní povolení a ihned opustil Bělověž.

ZÁHADA MOČÁLU BÍLÝ LESÍK

Před zámeckým podjezdem zastavilo auto celé pokryté blátem. Třebas bylo pozdě, Stanger nešel spát, ale zamířil do místnosti dozorčího důstojníka.
„Buď zdráv! Je major Zavelly ještě ve své pracovně?"
„Ne, už odešel do svého apartmá."
„Buď tak laskav a spoj mě s ním."
„Bude nadávat, jestli nejde o nic důležitého."
„Jen mě spoj, já snad vím, co je důležité," utrhl se na dozorčího důstojníka Stanger.
Ten mlčky zvedl sluchátko a vytočil Zavellyho číslo.
„Pane majore, hlásí se dozorčí důstojník. Chce s vámi mluvit poručík, Stanger... Jawohl," řekl a podal sluchátko Stangerovi.
„Promiňte, pane majore, ale mám něco neodkladného. Dobrá, přijdu k vám..."
Stanger položil sluchátko a šel k Zavellymu.
„No prosím," vybídl ho major.
„Pane majore, dostal jsem zprávu o stanovišti Nikorova štábu..."
„Je to jen dohad nebo skutečně ověřená zpráva? Už jsme jich dostali tolik a nebylo to mnohdy k ničemu."
„Je to ověřená zpráva, aspoň tak jsem byl ujištěn."
„Nuže poslouchám."
„V pralese jsou blata, kterým se říká Bílý lesík. Uprostřed těchto blat je údajně suchý ostrůvek. Vede k němu jediná cesta mezi močály. A právě na tomto ostrůvku má být skrýš Nikorova štábu a radiostanice."
Zavelly přistoupil k mapě, která zabírala celou jednu stěnu jeho pracovny.

„To bude asi tadyhle," ukázal prstem.
„Teď jde jen o to, pane majore, jestli někdo bude znát tu cestu močály."
„Szumarski určitě," přesvědčeně pronesl Zavelly a ani nevzhlédl od mapy.
„Pravda, na něj jsem zapomněl."
„Agent, který tu informaci poskytl, je spolehlivý?" staral se Zavelly.
„Naprosto. Nezná sílu ochrany Nikorova štábu, ale ří-

kal, že to nebude víc než patnáct dvacet mužů."
Zavelly pohlédl na hodinky a řekl:
„Dnes je už pozdě. Neutečou nám do zítřka?"
„Snad ne. Pravděpodobně tam mají základnu od loňského roku a cítí se tam v bezpečí. Nemají strach, že by je tam někdo překvapil, kolem jsou samé močály a stezku přesně nikdo nezná."
„Dobrá," prohodil Zavelly a zatelefonoval dozorčímu důstojníkovi.
„Najděte Szumarského a okamžitě ho pošlete ke mně. Ať se dostaví taky kapitán Lang."
Uplynulo sotva pár minut, když se otevřely dveře a do pracovny tiše vklouzl agent Stopa. Zavelly se na něho podíval a řekl:
„Ty jsi pil?"
„Pane majore, zítra nebo pozítří se zas vracím do pralesa, tak aspoň dnes..."
Zavelly se ušklíbl a zeptal se:
„Znáš močály Bílý lesík?"
„Ano, samozřejmě že znám, pane majore," kvapně odpověděl agent.
„Je uprostřed nějaký suchý ostrůvek?"
„Je, znám ho. Vede k němu jen jedna cesta. Kdysi jsem tam byl."
„Neříkal jsem to?" vítězoslavně zvolal Zavelly a podíval se na Stangera.
Za okamžik se objevil kapitán Lang. Zavelly mu cosi pošeptal, ukázal přitom na Stangera a Szumarského, a pak nahlas řekl:
„Pane kapitáne, budete mít příležitost ukázat, co dovedete. Poslyš, Szumarski," obrátil se k agentovi, „zítra za svítání tam povedeš jagdkommando. Na ostrůvku má své sídlo Nikorův štáb..."

„Na ostrůvku uprostřed močálu Bílý lesík?" podivil se Szumarski.
„Nevěříš? Naštěstí nepracuješ jenom ty. Teď připravíme plán postupu."
„Rád bych k tomu něco poznamenal, pane majore," ozval se Stanger. „Storch často hlídkuje nad pralesem, ale zatím bezvýsledně. Navrhoval bych, aby zítra za svítání přeletěl nad močály Bílý lesík. Za prvé ten ostrůvek přesně určí..."
„Ale vždyť já to tam dobře znám...," vmísil se do rozhovoru Szumarski, když zčásti pochopil, oč jde.
„Mlč, a ty Stangere, pokračuj."
„... a za druhé třeba zahlédne něco, co by dosvědčilo Nikorovu přítomnost. Koneckonců agentovo hlášení může být neúplné."
„To je dobrý nápad. Pilot a pozorovatel hned dostanou příkaz. Alespoň nebudeme útočit nazdařbůh..."

PŘEKVAPIVÁ ZPRÁVA

Stanger neměl čas hlášení zašifrovat. Každá minuta byla drahá. A Nikor nemusí dostat hlášení včas! Rychle napsal:
Zítra ráno jagdkommando vedené Szumarským zaútočí na ostrůvek. Počet mužů dvacet až pětadvacet. Druhý oddíl – třicet mužů – na pokraji močálů jako zadní záštita.
Hotovo! Lístek strčil do lahvičky a vyšel na chodbu.
„Stangere, pojď si dát kafe," zavolal na něho Johrst, který se právě vynořil z šifrovací kabiny.
„Bolí mě hlava a žaludek. Chci se jít trochu provětrat venku. Mám za sebou celý den v autě a únavné rozhovory."

„Tak jdeme. Čerstvý vzduch mně taky neublíží."
Stanger vetřelci neodpověděl. Zamířili do parku. Setmělo se. Zvolna kráčeli alejemi a zhluboka vdechovali vzduch nasycený vůní pralesa. Minuli lovecký zámeček a plot, jenž odděloval park od polí.
Stanger svíral v zpocené ruce malou lahvičku. Nevěděl, jak by se Johrsta zbavil. Nakonec našel výmluvu:

„Pil jsem v Pružanech mléko, a teď mám v břichu boží dopuštění. Počkej chvilku, já si musím odskočit do křoví."
Johrst si zapálil cigaretu a pomalu šel dál po cestičce. Stanger se přihnal k dubu. Kámen, mech, kyprá půda. Vmáčkl do ní lahvičku se zprávou...
„Už je ti líp?" zajímal se Johrst, když ho Stanger dohnal na cestičce.
„Trochu."
„Půjdeme do kasina. Sklenička alkoholu a káva ti udělají dobře. A když dáš k lepšímu koňak, povím ti něco zajímavého."
„Dobrá, jdeme."
Vešli do kasina, vybrali si prázdný stoleček a Stanger poslal do bufetu objednávku. Za chvilku před ně číšnice postavila láhev koňaku a kávu.
„Kde je Heiden?" zeptal se Johrst a rozhlédl se po sálu.
„Nevím, nebyl jsem tu celý den. Ale tys, mi chtěl něco říct."
Johrst se podíval po kasinu, spiklenecky se naklonil ke Stangerovi a s šibalským úsměvem zašeptal:
„Mám zprávy o tvém příteli..."
„O kterém? Mám jich tak málo," řekl Stanger a užasle zvedl obočí.
„Ne tak nahlas, zatím je to tajemství. Ani šéf to ještě neví."
„Tak mě stále nenapínej a mluv."
„Nejdřív nalej!" poručil Johrst a ukázal na prázdné sklenky. „Na zdraví pana kapitána Theodora Clausera..."
„Nech těch žertů. Vždyť víš, jak jsem ho měl rád," ušklíbl se Stanger a nedonesl sklenku ke rtům.
„Já nežertuji. Tohle už mu nepomůže ani neublíží. Napij se a poslouchej. Před chvílí jsem rozšifroval depeši ze Štábu čtvrté armády generála Hossbacha. Poslalo ji oddělení frontové zpravodajské služby. Clauser je... v rukou Rusů..."
Stanger naráz vyprázdnil sklenku a užasle se zadíval na Johrsta.
„Říkám ti, chytli Clausera. Víš přece, že ho poslali do trestné roty. Stal se tam velitelem průzkumu. Nemusím ti vysvětlovat, co je to trestná rota a co v ní dělá průzkum. První do útoku, první na minová pole nebo bunkry. Noční průzkumné výpady za frontovou linii. Velitelé těchto jed-

notek se vybírají z řad nejhorších dobrodruhů. A ti se zase rádi pobaví na účet štábních důstojníků, kteří si jakživ k střelnému prachu nečichli a frontu znají – jako náš Theodor – jenom ze zpráv vrchního velitelství branné moci. A tak náš Clauser dostal příkaz jít s hlídkou na průzkum za frontovou linii. Narazili na Rusy. Část hlídky padla, několik jich uprchlo a Clauser asi se třemi našimi se dostal do zajetí..."
„Ale co, třeba padl nebo se probíjí na naši stranu? Na frontě se stává všelicos," uvažoval Stanger.
„Hloupost! Štáb armádní zpravodajské služby ví co hlásí. Clausera dostali živého. Tohle je fronta a ne nějaká filmovačka pro gestapo nebo SS v Bělověži. Dobře inu

tak, lumpovi. Jakýpak tam byl z něho frontový důstojník!"
„Neuvěřitelné," prohlásil Stanger a opět naplnil sklenky.
„To ještě nic není," řekl Johrst a naklonil se přes stolek. „Jestli Rusové nevědí, co je vlastně zač, v trestné rotě měl pravděpodobně jiné jméno, tak co?! Poputuje do lágru, bude kácet stromy v tajze a čekat, až válka skončí."
„Ale jestli to vědí?"
„Jestli to vědí, tak je to jasné. Máš ty představu o tom, co Clauser věděl o tajnostech vojenské zpravodajské služby a jakých zločinů se v Bělověži dopustil," dodal co nejtišeji.
„Major už to ví?"
„Říkal jsem ti, že ještě ne. Nechci ho na noc rozčílit takovouhle zprávou. Heidene, kdes vězel?" zavolal Johrst na přicházejícího kolegu. „Jdi do bufetu a přines druhou flašku koňaku, ale s pěti hvězdičkami. Já ti za to povím novinku, abys měl o čem přemýšlet před spaním."
„Nechce se mi pít."
„Zeptej se Stangera, ten ti potvrdí, že to stojí za flašku."
Stanger přisvědčil a v duchu už sestavoval depeši pro Centrálu o tom, kdo je to Clauser a co všechno ví.
Heidena zpráva o Clauserovi ohromila. Řekl: „Majora tahle informace určitě nepotěší. Ostatně člověk nikdy neví. Ale kvůli tomu lumpovi bych si žádné starosti nedělal. Je příliš prohnaný, než aby si nechal ublížit."
„Co tím míníš?" zeptal se Johrst.

„Nejel na frontu jako bývalý zpravodajský důstojník Clauser, ale jako obyčejný poručík Theodor Illger, který se čímsi provinil v intendanční službě."
Theodor Illger... Theodor Illger..., opakoval si Stanger v duchu Clauserovo nové příjmení, a pak se obrátil k Johrstovi:
„Novinku za novinku, Alfréde."
„Prosím?"
„Zítra touhle dobou budeme mít důvod k oslavě. Víš jaký?"
„Já vím," prohlásil Heiden.
„Ale já ne. Mluv, Stangere."
„Oslavíme zkázu Nikorova štábu."
„To myslíš jako vtip," řekl Johrst a zvědavě se na něho podíval.
„Vůbec ne. Jen poslouchej..."
Stanger zasvětil Johrsta do plánu operace, kterou zahajoval za svítání kapitán Lang s agentem Szumarským v močálech Bílý lesík.

FUCHSOVO KOMANDO V AKCI

Časně za svítání oživlo na chvíli prostranství před budovou schutzkommanda. Skupina ve vší tichosti rychle nasedla do tří automobilů a vozy vyjely z hlavní brány.
Na přistávací ploše pobíhal kolem storchu mechanik a brzy se objevili pilot a pozorovatel. Pozorně si prohlíželi oblohu, v této časné době ještě šedivou. Mechanik začal nahřívat motor.
Auta zastavila na kraji močálů. Kapitán Lang svolal poddůstojníky, aby si zopakovali poslední úkoly. Zde na začátku blat, kde začínala tajemná cesta k ostrůvku, zůstával oddíl v počtu třiceti mužů, vedený kapitánem Langem. Měli případně obklíčit ustupující příslušníky Nikorova oddílu.
Feldvébl Fuchs s dvaceti policisty a s průvodcem

agentem Szumarským se připravovali zaútočit na ostrůvek. Pět kulometů, samopaly a granáty zabezpečovaly úderné skupině velkou palebnou sílu.

Těsně nad korunami stromů přeletěl s burácejícím motorem storch. Od vozu s radiostanicí přiběhl radiotele-

grafista a podal Langovi hlášení. Pozorovatel ve storchu hlásil, že podle uvedených souřadnic lokalizoval ostrůvek a na něm že zahlédl jakousi chatrč z větví a doutnající malé ohniště. Tím byla správnost Stangerova hlášení potvrzena...

Fuchs si zamnul ruce. On a kapitán Lang si měli tady zopakovat své úspěchy, kterých dosáhli ve Francii a na Balkáně. Pouze Szumarski neměl dobrou náladu. V této akci sice hrál nejdůležitější úlohu, neboť jedině on znal tajuplnou pěšinu mezi močály k ostrůvku, ale mrzelo ho, že Nikorovu základnu vypátrali Stangerovi lidé.

Ještě poslední pokyny a rozkazy a komando vyrazilo v čele se Szumarským a Fuchsem. Kolem se prostíraly hluboké močály, porostlé zakrslými stromky a křovinami. Szumarski bez obtíží nalézal v mokřině pevnější půdu. Každý neopatrný krok vedle znamenal nedobrovolnou koupel v zrádném bahně, porostlém vodními řasami a rašeliníkem. Občas některý voják silněji došlápl a již trčel po kolena nebo po pás v bahně. Snažili se proto jít opatrně a lehce našlapovat.

Po hodině svízelného pochodu zbýval jim k ostrůvku ani ne kilometr.

Byla ještě tmavá noc, když Nikor nařídil, aby na ostrůvku rozdělali oheň. Opodál nahonem postavili z větví boudu a „partyzánská základna" byla hotova. Potom si Nikorovi partyzáni vzali s sebou tyče a svazky proutí, opustili ostrůvek a pěšinou mezi mokřinami zamířili ke břehu, odkud čekali útok. V jednom místě hustý bažinatý porost a ojedinělé zakrslé borovice jako by ustoupily od neviditelné pěšiny a vytvořily nerovnoměrný půlkruh. Nikor rozhodl, že tady na tomto příhodném prostranství svedou bitvu.

Partyzáni kladli před sebe proutí a tyče, a tak se jim podařilo dostat se přes močál do křovin. Postavili tam kulomety a lehký minomet. Jakmile se slunce vynořilo za pralesem a pozlatilo vrcholky stromů, sviště přeletěl nad močály storch. Osádka letounu zřejmě zahlédla ohniště a boudu, poněvadž pilot se už nad ostrůvek nevrátil.

Znamenalo to, že Stangerova návnada zapůsobila. Nikor zalehl s oddílem uprostřed močálů a čekal...

DRAMA V MOČÁLECH

Fuchs se zastavil.

„Co je?" zeptal se ho agent Szumarski.

„Musíme počkat. Příliš se roztáhli," ukázal za sebe. „Až sem dorazí, půjdeme dál. Je to ještě daleko?"

„Už jenom kousek. Pár set metrů," odpověděl Szumarski bedlivě se rozhlížeje po bažinách. Konečně k nim dospěla celá úderná skupina. Všichni byli udýchaní a zablácení. Szumarski jim nařídil, aby si teď počínali zvlášť opatrně a tiše, poněvadž ostrůvek byl už nedaleko.

S prsty na spoušti samopalů a kulometů pokračovali v cestě. Agent upřeně pozoroval okolní močály, na kterých spatřil čerstvé lidské stopy. Šel napřed jako honicí pes, a za ním Fuchs a ostatní členové úderné skupiny.

„Cítím kouř," zašeptal Szumarski Fuchsovi a chřípí se mu zachvělo.

„Ale proč jsme dosud nenarazili na žádnou hlídku? Není to nějak podezřelé?" zašeptal Fuchs a tázavě pohlédl na agenta.
„Hlídky? K čemu by tady byly hlídky? Kdopak kromě mne a banditů tuhle cestu zná? Ti si tu hoví v bezpečí."
Fuchs uklidněn špiónovými slovy šel dál. Očima se snažil pronikat porost na močálech a prst se mu zachvíval na spoušti kulometu.
Najednou hustý porost jako by ustoupil od pěšiny, kterou šli, a v dáli se v zeleni křovin objevila vyvýšenina. Tam začínal suchý ostrůvek. V tom pronikavě zakřičela sluka.
Szumarski bleskurychle padl k zemi.
„Co se děje?" zeptal se vyděšený Fuchs a přikrčil se vedle něho.
„To nekřičel pták, ale člověk. Jejich hlídka nás objevila."
Vtom se ozvala druhá sluka, ale dál za nimi, v místech, odkud přišli.
„Co radíš?" zeptal se nervózně Fuchs.
„Tohle je nebezpečné místo. Musíme zaútočit na ostrůvek," zašeptal Szumarski, zvedl se a začal pátravě prohlížet houštiny.
Fuchs se postavil, zvedl ruku, upoutal na sebe pozornost celé úderné skupiny a pak ukázal na ostrůvek.

Szumarski sehnutý, s nosem takřka u země, postupoval ostražitě jako zvíře, které větří kořist. Z nezřetelných šlápot, zlomených stébel trávy a prohlubinek v blátě vyčetl, že stopy – a to čerstvé – nevedly na ostrůvek, nýbrž směrem od něho. Pokynul Fuchsovi a už otevřel ústa, aby promluvil, když nalevo v křovinách znenadání pronikavě zakvílela čejka. A než její křik umlkl, sneslo se na komando krupobití střel.
Fuchs ani nestačil vykřiknout žádný povel, a už ležel v bahně přeťatý vpůli dávkou z kulometu.
V bažinách nastala mela. Ti, které nesrazil první příval střel, zalehli do bahna a stříleli nazdařbůh, poněvadž útočníky neviděli. Palba se nesla z houští a odtamtud se ozývaly povely.
Szumarski nebyl raněn. Jako had proklouzl na konec rojnice a začal volat, aby se všichni dali na útěk. Ale ustupovat se dalo pouze pěšinou, po níž sem přišli. Krok stranou, a bahnitá hlubina pohltila člověka navždy.
Bahno zanášelo hlavně a závěry samopalů. Když některý Němec zvedl hlavu, zhynul. Ale nevzdávali se.
Nikor se připlazil k místu, kde stál lehký minomet, a řekl míři záměrný úhel a dálku. Střela opsala oblouk a k obloze vystříkl gejzír bláta. Zásah byl přesný. Nyní dopadaly střely jedna vedle druhé do místa, kde zalehla rojnice. Když někdo z úderné skupiny vyskočil a dal se do běhu, padl zasažen střelami ze samopalů nebo kulometů.
Už jenom tu a tam se ozývaly jednotlivé rány a do toho úpěnlivé žadonění o milost. Přehlušovaly je výbuchy min z minometu a dávky z kulometů.
Szumarski pochopil, že padli do léčky. A věděl, že tohle nemůže být náhoda. Ale na uvažování teď nebyla příhodná chvíle. Celý zmazaný a oslepený stříkajícím blátem plazil se takřka neviděn travinami mokřiny. Ještě pár desítek metrů, a budu zachráněn. Tam mě už nedostanou, opakoval si v duchu a upřeně hleděl na spásné houští, jež dosahovalo až k pěšině. Byla to však klamná naděje, poněvadž ho zpozorovali. Svištění kulek a vystřikující bláto ho donutilo zalehnout do močálu. Jeho samopal nestřílel. Szumarski ho zahodil. Vytrhl z kapsy granát, od-

jistil obě pojistky, narovnal se, zvedl ruku nad hlavu a zůstal stát.

242

Z křovin vyšli směrem k němu tři partyzáni. Rychle se podíval za sebe. Na pěšině spatřil další partyzány. Občas se ozvala ojedinělá rána...

Partyzáni se k němu blížili pomalu a opatrně, se samopaly připravenými k výstřelu. Szumarski stál sám na pěšině, nohy se mu třásly, rozcuchané vlasy slepené potem a bahenním kalem mu padaly do očí.

„Otoč se!" nařídil jeden partyzán.

Szumarski odhadl zrakem vzdálenost. Pomalu se obrátil doleva, prudce se rozmáchl, hodil granát, až to vzduchem zasvištělo, a vrhl se do bláta. Tři dlouhé vteřiny a nastal výbuch. Szumarski se dal do běhu a tehdy dostal první dávku a hned poté několik dalších.

Asi po deseti minutách od okamžiku, kdy padl poslední výstřel, ustoupil Nikor v čele oddílu z ostrůvku. Odnášeli s sebou tři raněné, ukořistěné zbraně a nějaké uniformy. Trmáceli se tak několik hodin, až přišli uprostřed močálů na suché místo obklopené neprostupnými houštinami. Rozhodli, že si zde odpočinou.

MAJOR ZAVELLY PŘIJÍMÁ HLÁŠENÍ

Když radiostanice v zámku přijala hlášení kapitána Langa, že Fuchsovo komando bojuje s partyzány, zmocnila se majora Zavellyho a celého jeho štábu radost. Blahopřáli Stangerovi, že konečně vypátral stanoviště štábu legendárního Nikora a tak vrchovatou měrou přispěl k jeho zničení.

Radiostanice v šifrovací kabině byla stále na příjmu. Lang, jenž stál s oddílem na pokraji močálů, bezustání hlásil, že je ještě slyšet výstřely, výbuchy granátů a dokonce i min z minometu. Později oznámil, že se nad močály rozhostilo ticho.

Uplynula hodina a hlášení zněla pořád stejně – ticho...

Ale když minulo poledne a Fuchs se nevrátil, zmocnil se všech neklid. Zavelly nařídil – a radiostanice jeho rozkaz oznámila – aby se oddíl kapitána Langa vydal na průzkum. Pro jistotu byly vyslány k močálům Bílý lesík dva vozy s četníky.

V šestnáct hodin vstoupil radiotelegrafista Jung do

243

pracovny majora Zavellyho, kde štáb už čekal na Nikora anebo na jeho hlavu.

„Pane majore..., všichni...," zašeptal a rty měl úplně bílé.

„Cože, všechny zajali, nebo pobili?" vyskočil od psacího stolu Zavelly.

„Pobili, ale..."

„Žádného partyzána nezajali? Zpropadený Fuchs!" nepustil Zavelly Junga ke slovu.

„Pane majore..., komando felvébla Fuchse... padlo na poli cti a slávy...," vypravil ze sebe Jung a sklopil hlavu.

Zavelly k němu přistoupil a zakřičel: „Cože? Zbláznil ses? Lžeš! Ty lžeš," zalykal se vlastními slovy.

„Ne, pane majore, hlášení..."

Zavelly vyběhl z pracovny a řítil se do šifrovací kabiny.

„Okamžitě mě spoj s kapitánem Langem," křikl na

radistu.
„Jawohl," odpověděl radista, podal majorovi mikrofon a otočil knoflíkem radiostanice.
„Tady náčelník! Tady náčelník! Poslouchám vás! Přecházím na příjem," křikl do mikrofonu Zavelly.
V reproduktoru to zapraskalo a zahvízdalo a lehce zkreslený hlas kapitána Langa oznamoval:
„Zde oddíl, zde oddíl, hlásím... Našli jsme je všechny... Fuchs a jeho lidé jsou mrtvi... Bandité sebrali zbraně, uniformy i doklady a unikli... Příjem..."
Zavelly odhodil mikrofon, chvíli si mnul čelo jako člověk probuzený z hlubokého spánku a pak se vypotácel z šifrovací kabiny. Nikdo se neodvážil k němu přistoupit.
Večer je přivezli, položili před vchodem do ubytovny schutzkommanda a zakryli přikrývkami. Vedle nich stály čestnou stráž v ponurém mlčení dvě řady příslušníků schutzkommanda. Zvolna přicházeli Zavelly, von Fryvatt, Lang a celý štáb. Heiden nazvedl přikrývku z těla mrtvého Fuchse. Všichni se na něho mlčky zadívali. Sotva ho poznali; byl celý pokrytý blátem a rozdrásaný střelami. Hned vedle ležela mrtvola Szumarského. Když Heiden nazvedl roh přikrývky, všichni se zachvěli odporem a poodstoupili. Špión měl znetvořenou hlavu a tělo jednu ránu.

244

„Přikryj ho!" zachrčel Zavelly na Heidena, „je to strašné..." Nato se upřeně zadíval na kapitána Langa. Ten pochopil výčitku v jeho pohledu. Sklopil oči a stál jako zpráskaný pes. Uvědomoval si, že jeho první akce v Bělověžském pralese, která mu měla přinést slávu, skončila porážkou.
Mrtvé příštího dne pochovali. Udělali to v tichosti, aby co nejméně osob vědělo, že komando felvébla Fuchse vzalo za své.

245

V PASTI
JMENUJI SE THEODOR ILLGER...

Johrstova zpráva o Clauserově osudu Stangera překvapila. Netušil, že Clauser by mohl takto dopadnout. Fakt, že se stal zajatcem, byl důležitý, ovšem ve spoustě ostatních mohl se snadno ztratit. Stanger předpokládal, že ho jako každého zajatého důstojníka podrobí výslechu a pak pošlou do tábora. Musel tomu předejít. Centrála už o Clauserovi a o jeho úloze v zpravodajském štábu Horn ledacos věděla z některých jeho hlášení. V trestné rotě však působil pod jiným jménem. Centrála neznala Clauserovy zločiny spáchané na partyzánech, civilním obyvatelstvu a zajatcích. Stanger jí proto musel okamžitě poslat zprávu, aby snad tento zločinec neunikl trestu. Nebylo však možné vysílat tak obsáhlou šifrovanou depeši radiostanicí. Proto se rozhodl použít Halčiných spojovacích kanálů. Věřil, že Centrála už jeho informace náležitě ocení.
Místnost byla zařízena jednoduše. Stůl, na něm psací potřeby, dvě židle a maličké okénko zajištěné sítí. Muž, který s rukama založenýma dozadu přecházel po pokoji, měl na sobě civilní oblek. Ale jeho pohyby svědčily o tom, že je zvyklý na uniformu a v civilu se cítí jaksi nesvůj. Byl střední postavy, zavalitý, s krátce přistřiženými, na spáncích prošedivělými vlasy. Na pravé tváři a na čele měl širokou, nerovnou, hlubokou jizvu.
Přemýšlel o vyšetřování, jež měl za okamžik zahájit. I když podobné výslechy nebyly pro něho žádnou novinkou, zajímal ho každý nový fašista víc než předcházející. Pamatoval si snad všechny případy, kdy se s nimi setkal.

Nejprve v horách Sierra Guadarama ve Španělsku, potom když působil na tiché frontě v třetí říši, a nyní zde, na východní frontě. A přesto byl každý fašista jiný, lišili se

od sebe povahou, zvláštními, osobitými vlastnostmi. Někdy na první pohled mohl určit, kdo je obyčejný zločinec a kdo zas rafinovaný vrah, obyčejný špión nebo vyzvědač světové třídy. Stalo se, že se občas mýlil a vyšetřování jeho představy vyvrátilo. Měl rád tuto práci, souboj mozků, jak ji nazýval.

Nyní nechal přecházení, posadil se, vytáhl zásuvku v psacím stole, vzal odtud pořadač se spisem a začal v něm listovat. Byl zvědav, jaký způsob obrany a vytáček si zvolí ten, kterého měl za okamžik vyslýchat. Chodbou se rozlehly kroky a kdosi zaklepal na dveře.

„Dále!" zvolal muž v civilu.

„Soudruhu majore, toho zajatce už přivezli," ohlásil voják, který stanul ve dveřích.

„Přiveďte ho," nařídil stroze.

Dva vojáci přivedli zajatce v uniformě německého důstojníka, ale bez nárameníků. Lehce se uklonil, zůstal ponížen stát u dveří a rychle si prohlédl muže za psacím stolem. Také major spočinul na zajatci pátravým pohledem. Štíhlá postava, podlouhlý, neštovicemi zbrázděný obličej, vystouplá brada, úzké, pevně semknuté rty, pronikavé oči, zakryté silnými skly brýlí, prořídlé plavé vlasy.

Majorovi se na okamžik zdálo, že tohoto muže už někde viděl. Ale kde? Horečně pátral v paměti. Snad v Berlíně, v Hamburku, v Štětíně, v Královci, když tam působil mezi nimi...

Ne, nemohl si vzpomenout.

„Posaďte se prosím," řekl německy s berlínským přízvukem a ukázal zajatci na židli. Ten usedl, vzpřímený a ostražitý, a major vzal ze zásuvky psacího stolu několik aršíků papíru.

„Jak se jmenujete?"

„Theodor Illger."

Major pozvedl pero a opět si chvíli upřeně prohlížel obličej německého důstojníka sedícího před ním. Konečně se usmál a pomalu s důrazem pronesl:

„Jedno souhlasí... Totiž křestní jméno. Upozorňuji vás, Herr Clauser, že už o vás víme..."

Zajatec zbledl, ale nehnul ani brvou.

„Ještě bych dodal, že o vás víme velmi mnoho. Domnívám se, že jako zpravodajec to náležitě oceníte. Pravdomluvnost může změnit váš osud k lepšímu. Nuže po-

slouchám, pane kapitáne Clausere. Souhlasíte s tímto příjmením, že?"

„Ano, řeknu vám pravdu, jako člověku svého povolání. Chci vypovídat jenom pravdu. Skutečně se jmenuji Theodor Clauser."

„Věk?"

„Padesát sedm let."

„Místo narození?"

„Berlín – Wansee."

„Hodnost?"

„Kapitán armádní zpravodajské služby."

„Od kterého roku jste v zpravodajské službě?"

„Od roku devatenáct set osmnáct."

„U koho jste začínal?"

„U plukovníka Nicola'ie."

„Odborné školení?"

„Dvouletá zpravodajská škola v Berlíně a potom praxe

v různých zpravodajských střediscích."
Major pomalu zapisoval Clauserovy odpovědi.
„Kde jste pracoval?"
„Do roku devatenáct set třicet čtyři v berlínské centrále. Potom v Aste-Hamburk. V listopadu třicet devět jsem byl poslán do Polska. Pracoval jsem v zpravodajském štábu s krycím jménem Wally-I v Sulejowku u Varšavy. V létě jedenačtyřicet jsem byl přeložen do štábu zpravodajské služby v Bělověži. Působil jsem tam do června třiačtyřicet. Odtamtud mě pak poslali na východní frontu, kde jsem se dostal do zajetí."
„Jaké zpravodajské pracoviště bylo Wally-I?"
„Tento štáb se zabýval zpravodajskou službou na Východě. Tvořilo jej několik oddělení, mimo jiné zpravodajské, protišpionážní, oddělení zaměřené na sabotáže, diverze, a šifrovací."
„Kdo jej vedl?"
„Plukovník Schmaelslleger a jeho zástupce major Baum, který spáchal sebevraždu."
„Proč?"
„Vypověděly mu nervy. Měl to u gestapa pošpatnělé a to ho pronásledovalo."
„Zmínil jste se, že se štáb Wally-I zabýval zpravodajskou službou na Východě. Mohl byste to objasnit blíže?"
„Než vypukla válka s Ruskem, zabýval se tento štáb

zpravodajskou službou v Sovětském svazu. Jeho cílem bylo připravit pokud možno úplný zpravodajský materiál o síle Rudé armády v bialystocké oblasti a v Bělorusku. Používali jsme přitom agentury. Celá řada našich zpravodajců působila na sovětském území. Hlavní přechod byl v Zarebach Kościelných a u Malkinie. Měli jsme své rezidenty v Bialystoku, v Bělověži a v dalších městech. V získávání agentů vynikal Edward Konieczny."
„Kdo to byl?"
„Polský zpravodajský důstojník. Před válkou pracoval v Samostatném informačním středisku Novogrudok."
„Vaše funkce ve Wally-I?"
„Zpracovával jsem hlášení od agentury. Tady bych chtěl poznamenat, že v jedenačtyřicátém roce zřídilo Wally-I na příkaz Berlína svou pobočku, takzvané Wally-II v Mikolajkách."
„Zmínil jste se o Bělověži."
„Ano. Když naše vojska postoupila na východ, Berlín rozhodl, že je třeba zde zřídit nové zpravodajské štáby. Hlavní působiště bylo vybudováno v Bělověži..."
„Prosil bych podrobnosti."
„Ano, hned. Bělověžský prales i se zámkem věnoval Hitler Göringovi..."
„Pěkný dárek," ironicky poznamenal major.
„Jistě. Ale Göring byl i nominálním vlastníkem Bělověže..."
„Co to znamená?"
„Měl tam hospodařit až po vítězství. V době války měl zámek zároveň s dalšími objekty sloužit potřebám armády a letectva."
„Jakým potřebám?"
„V zámku se usadil štáb zpravodajské služby s krycím jménem Horn, který se po nějaké době rozrostl natolik, že byl větší než Wally-I. Rovněž zde působilo oddělení letecké zpravodajské služby."
„Úkoly?"
„Dvě oddělení se zabývala vojenskou zpravodajskou službou a protišpionáží. Jedno bojem proti partyzánskému hnutí a výsadkům. Kromě toho tam pracovalo šifrovací a dešifrovací oddělení. V čele štábu byl major Christian

Zavelly. Oddělení letecké zpravodajské služby mělo na starosti mimo jiné výslechy zajatých sovětských letců, dá-

249

le průzkum letišť, základen, leteckých průmyslových závodů a zpracování leteckých snímků. Vedl je major Otto von Fryvatt. Rovněž zde působily silné policejní jednotky, které se kromě ochrany zpravodajského štábu účastnily různých akcí proti partyzánům."

Major hleděl na Clausera s rostoucí pozorností. Takový způsob obrany sis tedy zvolil..., pomyslel si. Ne nadarmo jsi byl označen jako liška a vlk v jedné kůži. Domníváš se, že mě svými zdánlivě upřímnými výpověďmi oklameš...

„Jakou funkci jste vykonával v Bělověži?"

„Byl jsem zástupcem majora Zavellyho pro administrativní a hospodářské záležitosti."

„A co je vám známo o zločinech spáchaných na civilním obyvatelstvu, zajatcích a partyzánech?"

Clauser sebou škubl, chvíli pohyboval čelistmi, jako by něco žvýkal, a přitom rychle doloval z paměti obrazy a slova, která by mu pomohla vzít věc za správný konec.

„Poslouchám vás," pobídl ho major.

„Takové zločiny se tam vyskytly. Byla to všechno záležitost SS, gestapa, četnictva. Štáb zpravodajské služby v Bělověži s tím neměl nic společného."

„Jaké zločiny máte na mysli?"

„Popravy oběšením u cerkve. Popravy zastřelením," dodal tišeji.

„Účastnil jste se jich?"

„Ne!" vykřikl Clauser a vstal.

„Jen si sedněte! Štáb, v němž jste pracoval, dodal řadu materiálů o vašem skutečném vztahu k civilnímu obyvatelstvu. Máme o tom důkazy," vyslýchající udeřil rukou na desky před sebou. Clauser zbledl a setřel si pot z čela. „K tomu se ostatně ještě vrátíme. Ale teď zas o něčem jiném. Vzpomínáte si na zvlášť mimořádné události?"

„Mimořádné události? Nevím, co máte na mysli."

„Myslím něco z práce zpravodajského štábu. Například dopadení pracovníka cizí zpravodajské služby, nějakou zajímavou diverzi, sabotáž apod."

„Ale ano. V našem štábu pracoval zpravodajec Bauer. Byl to dobrý agent. Zjistilo se, že to byl špión sovětské zpravodajské služby..."

„Kdo ho odhalil?"

„Gestapo."

250

„Co se s ním stalo?"

„Zastřelili ho. Pak si pamatuji hromadnou popravu v prosinci roku dvaačtyřicet. Vzpomínám si, že gestapo tenkrát zatklo velký počet osob. Tuto akci vedl nějaký vyšší důstojník SS z Berlína..."

„Znal jste ho?"

„Viděl jsem ho, ale jeho jméno si už nepamatuji. Přiletěl storchem, a když se vracel, dal někdo do jeho letadla minu. On i pilot zahynuli někde kolem Varšavy."

„Čí to byla práce?"

„Vyšetřování se ujalo gestapo. Prý vypátrali sabotážní skupinu na letišti u Bielska Podlaského..." Clauser se odmlčel a jazykem přejel úzké suché rty.

„Vzpomínáte si ještě na nějaké další podobné případy?"

„Právě si je snažím vybavit. Už vím, například do šifrovací kabiny se vloupal poručík Blancke. Ofotografoval část přísně tajných dokumentů, ale dozorčí důstojník ho

tam překvapil a zastřelil..."
„Proč to ten Blancke dělal?"
„Při vyšetřování se zjistilo, že to byl cizí špión. Vzpomínám si rovněž, že nějaký partyzánský oddíl, snad kapitána Nikora, bravurním útokem zničil důležitý letecký a zpravodajský objekt v Bělověžském pralese. Snad se vyskytly ještě další podobné případy, ale v tomto okamžiku si na ně nevzpomínám. Chci vám říct, že řadu těchto událostí spojoval náš štáb v jeden logický celek..."
„Jaký?" zeptal se kvapně major.
„To nebyly pouhé nahodilé případy, ale práce cizí zpravodajské služby. Kdosi potají působil v bělověžském zámku, a my nebyli schopni vypátrat kdo. Nějaký agent cizí zpravodajské služby řídil mnoho podobných akcí, o kterých jsem se právě zmínil..."
Major vytáhl z psacího stolu cigarety a zeptal se: „Kouříte?"
„Když dovolíte."
Podal Clauserovi cigaretu a připálil mu. Chvíli kouřili mlčky. Major uvažoval o otázkách, které chtěl ještě položit, a Clauser zas o tom, nač asi bude dotazován a jestli zvolil správnou obrannou taktiku, - když vypovídal tak „upřímně". Měl pocit, že jeho dosavadní výpovědi udělaly dobrý dojem. Major přerušil mlčení a požádal ho:

„Buďte tak laskav a charakterizujte všechny důstojníky zpravodajského štábu Horn."
Clauser se zadíval kamsi do okna nad hlavou vyslýchajícího a pomalu ze sebe soukal jména, funkce, povahové rysy i popis zevnějšku, obory působnosti a slabůstky svých bývalých kolegů.
„Ve štábu pracuje taky poručík Stanger, je to divný člověk..."
„V jakém ohledu?" projevil zájem major.
„V každém. Kromě Zavellyho a Schmaelsllegera nikdo jeho minulost blíže neznal. Nezasvěcení šuškali, že je to bývalý polský důstojník. Pracoval ještě ve Wally-I. Býval tajně dopravován do Ruska. Potom v prvních měsících války kamsi zmizel..."
„Ale co na něm podle vás bylo zvláštního?"
Clauser chvíli hledal vhodná slova a pak bezmocně pokrčil rameny.
„Ono se to dost dobře nedá vyjádřit. Měl velké zpravodajské nadání. To určitě! Nikdy, tak jako já, nedával najevo odpor k třetí říši a hitlerismu, a přece měl v sobě cosi... Víte, podezíral jsem ho, že není tím, za koho se vydává..., že právě on může být cizím špiónem v naší zpravodajské službě... Některé sabotážní a diverzantské akce mi dlouho vrtaly hlavou." Clauser podrobně vylíčil událost v šifrovací kabině, kdy zahynul Blancke, historii s Bauerem a další jemu podezřelé případy.
„Ale proč jste podezříval zrovna Stangera?"
„Byla to prostě moje intuice. Ten člověk mě zajímal. Snažil jsem se najít sebenepatrnější důkaz proti němu, ale major Zavelly a von Fryvatt se mi smáli. Stanger byl podle nich spolehlivý a důvěryhodný člověk. Je pravda, že oni dva o něm věděli víc než já. Ale věřte mi, že mi pomyšlení na tohoto člověka dodnes nedělá dobře. Chápete, je to jaksi věc profese...," umlkl sám překvapen svou nenadálou sdílností a napjatě pohlédl na vyslýchajícího.
To ti věřím, že bys rád věděl všechno o Stangerovi..., říkal si v duchu major Georg. Díval se Clauserovi do očí a vybavoval si vzpomínky na dny strávené se Stangerem v domku u Moskvy.
„Nebýt Stangera, tak bych teď neseděl před vámi,"

přerušil znovu mlčení Clauser.

252

„To snad ne?" Major zvedl obočí.
„Ano, kvůli němu jsem musel odjet na východní frontu. Narafičil to Stanger..."
„Říkáte, že jste musel odjet? Pochopil jsem to dobře?" Clauser sebou škubl.
„Proč jste musel odjet, a právě na východní frontu?" důrazně se otázal major Georg.
„No víte, ona je to zamotaná historie... Šlo o osobní věci. Ostatně před vámi nemám žádné tajnosti. V Bělověži mě neměli rádi kvůli mému politickému přesvědčení, právě kvůli němu mě Stanger očernil na gestapu." Poslední větu major jako by přeslechl.
„Je to tak jisté, že vás ze štábu zpravodajské služby v Bělověži zahnaly do trestné roty až ke Smolensku osobní záležitosti?"
Clauser se ostražitě zadíval na majora Georga. Byl zvědav, co všechno tento člověk ví z jeho pobytu v Bělověži. Pochopil, že si s ním hraje jako kočka s myší.
„Proč mlčíte?" zeptal se major.
„Na východní frontu mám nepříjemné vzpomínky. Nerad bych mluvil o jisté službě, kterou jsem prokázal jednomu vašemu důstojníkovi. Mohl byste to považovat za vytáčku."
„Našemu důstojníkovi?" opakoval vyslýchající.
„Ano, vašemu důstojníkovi, letci. Jmenuje se Nairov. Kapitán Lukáš Nairov. Dostal jsem rozkaz dopravit ho do štábu Wally-I a cestou jsem mu umožnil uprchnout. Čekal mě za to válečný soud, ale nakonec mě poslali k trestné rotě."
Major úžasem ztratil řeč nad drzostí tohoto zločince. Podíval se na prohnaného zpravodajce, zalistoval v písemnostech před sebou a pomalu se otázal:
„Vy jste opravdu pomohl uprchnout našemu důstojníkovi letectva?"
„Ano," kvapně přisvědčil Clauser.
„Pane Clausere, lidem naší profese nikdy nesmí selhat paměť."
„Nerozumím vám..."
„Dávejte pozor. Přečtu vám něco, co vás určitě bude zajímat. ‚K zatčeným se choval ikrutě zvláště kapitán Theodor Clauser`..." Major s důrazem pronesl jméno, podíval se na úžasem ztuhlý obličej prohnaného zločince a pokra-

253

čoval: ‚Tak například když přivezli do štábu v Bělověži pilota Lukáše Nairova, Clauser ho první uhodil do obličeje a pak ho tloukl býkovcem. Příštího dne navrhl Zavellymu a von Fryvattovi, aby dali pověsit před cerkví několik vězňů a aby Nairov a druhý parašutista Lasko se stali svědky popravy sedmi lidí...`
Clauserovi povolily nervy. Vyskočil a zakřičel: „To není pravda! Je to lež! To...," zalykal se strachy.
„Okamžitě se posaďte!" ostře poručil major. „Ještě jsem neskončil a prosím, abyste mě nepřerušoval. ‚Když se vrátili do pracovny, Clauser v trýznění letce pokračoval.` Ve čtení budeme pokračovat později," zavřel desky major Georg. „A s tím útěkem vám taky selhala paměť, Herr Clauser? Jak jste přišel k té jizvě na levém rameni? A co se stalo s poddůstojníkem, který patřil k doprovodu, a jak dopadl řidič opela? Mlčíš...," vyslýchající vstal a přistoupil ke Clauserovi, „jsi válečný zločinec! Slyšíš? Pro nás na prvém místě válečný zločinec, a teprve potom zpravodajský důstojník. Válečnému soudu v třetí říši

ses vyhnul, u nás však v trestné rotě neskončíš. Ty půjdeš před válečný soud u nás, a to brzy..."
„Ale vždyť já..."
„Mlč! Mlč!" poprvé zvýšil major Georg hlas. Potom otevřel dveře na chodbu, kývl na strážného a chvíli si s ním cosi šeptal. Pak se opět postavil před Clausera a řekl: „Za pár hodin mi povíš o sobě pravdu, a ne tyhle pohádky pro hodné dětičky, cos mi tu vyprávěl. Zpravodajská škola gestapa... Praxe u nich, boj proti partyzánům, účast na zločinech v Bělověži a jinde. A potom bude, Herr Clauser, řeč i o jiných povedených kouscích..."
Chodbou se rozlehly energické kroky a do místnosti určené k výslechům vstoupil vysoký muž v stejnokroji kapitána letectva. Clauser zvedl hlavu. Před ním stál... Lukáš Nairov. S majorem Georgem oba dlouhou chvíli hleděli na ohromeného Clausera, v obličeji bledého, že by se v něm kapky krve nedořezal. Napjaté ticho přerušil major Georg.
„Strážný!" zvolal do chodby.
Ve dveřích se objevil voják.
„Odveďte ho!" nařídil major a ukázal na Clausera.
Ten zděšením celý ztuhlý, prkenně, jako by spolkl pravítko, vyšel z místnosti.

254

D-ZUG Z VÝCHODNÍ FRONTY
POZVÁNKA NA SILVESTROVSKÝ PLES

Třetí rok Stangerovy práce v bělověžském štábu zpravodajské služby Horn se chýlil ke konci, Z Centrály dostal stručnou informaci, že kapitán Clauser je v dobrých rukou... Znamenalo to, že jeho boj s tímto člověkem jednou provždy skončil. Měl rovněž radost ze zprávy, že pilot Lukáš Nairov, který se bravurním útokem zachránil z Clauserových spárů a zároveň přispěl k jeho porážce, se šťastně dostal za frontu.
S dvojnásobným úsilím zjišťoval nyní nepřátelské vojenské posádky v bialystocké oblasti a v Bělorusku a transporty posílané na Východ.
Brzký příchod zimy ochromil na krátký čas činnost partyzánských jednotek. Kdesi v hloubi pralesa si Nikorův oddíl vybudoval zemljanky. Poslední dny starého roku ubíhaly klidně, až těsně před Silvestrem vzbudila Stangerův zájem jistá zpráva. Rozhodl se přerušit Nikorův zimní odpočinek...
Krajina ležela pod sněhem a tuhý mráz sužoval lidi. Již za soumraku vzbuzovaly bialystocké ulice dojem, že je město vymřelé a liduprázdné. Jenom zmrzlý sníh chrupající pod nohama četných policejních a četnických hlídek připomínal, čí zákon zde vládne. Silvestr byl přede dveřmi, ale místní obyvatelé nepřipravovali žádný ples nebo večírek na rozloučenou se starým rokem, ani se nechystali slavnostně uvítat rok nový. Vlast byla ve smutku a tento smutek vládl takřka v každé rodině.
Hned u vchodu do nádvoří paláce Branických stál přepychový hotel Ritz. Už několik dní před Silvestrem panoval v hotelu i v paláci – v úředním sídle gauleitera Ericha Kocha – horečný ruch. Auta přivážela zásoby po-

255

travin a bedničky vybraných vín a jiných speciálních nápojů nakradených ve sklepích celé Evropy. Houf kuchařů a cukrářů připravoval bohatě obložené chlebíčky, předkrmy, studené i teplé chody a dorty. Dekoratéři podle pokynů Propagandaamtu – úřadu pro propagandu – vyzdobovali restauraci v hotelu Ritz a největší sál v paláci.

Na příkaz samotného gauleitera měl se zde konat zvláštní ples – novoroční hostina, na kterou byli pozváni kromě místních hitlerovských pohlavárů hrdinové z východní fronty z waffen SS a wehrmachtu – držitelé Rytířského kříže. Patronát nad touto pečlivě připravovanou slavností převzal Kochovým jménem generál SS Otton Hellwig a lendrat doktor Brix, Kochův zástupce v Bialystoku. Oba si už připravili povzbudivé slavnostní projevy o dějinném poslání třetí říše na Východě i o konečném vítězství v nastávajícím roce 1944. Dámy, které se tohoto zvláštního plesu měly zúčastnit, objednávaly si slavnostní róby až z Královce a Berlína.

Celý hitlerovský svět v Bialystoku pln radostného vzrušení očekával poslední den v roce. Poslové roznášeli pozvánky. Zvláštní delegace, složená z důstojníků gestapa, SS a velitelství posádky, vedená doktorem Brixem, se chystala uvítat zvláštní vlak, který měl jedenatřicátého prosince přijet na bialystocké nádraží a přivézt hrdiny východní fronty.

Inženýrka Helena přijela do Bialystoku hned po vánocích, které strávila společně se Stangerem v Bělověži, a jako vždy se ubytovala v hotelu Ritz. Chtěla zde zůstat několik dnů a pak se znovu vrátit do Bělověže, aby společně se Stangerem oslavili konec starého roku a přivítali nový. Hned po příjezdu její pozornost upoutal nezvykle živý ruch v hotelu.

Příštího dne se Helena vydala do paláce Branických na poradu s doktorem Brixem, Kochovým zástupcem pro bialystockou oblast. I zde ji překvapil čilý provoz. Doktor Brix, kterého znala už z dřívějších porad, ji přijal v přítomnosti doktora Adama, odborníka na otázky lesnické a zemědělské. Na jaře mělo naplno začít zalesňování mnoha území v bialystocké oblasti. S tím souvisel 1 problém hromadného vysídlování tisíců obyvatel. Místní pozemkový úřad, který vedl doktor Adam, urychleně připravoval potřebné plány.

Po projednání služebních otázek, stočil se rozhovor na věci soukromé. Pojednou jako by si doktor Brix na něco vzpomněl. Vzal ze zásuvky psacího stolu velkou ozdobnou obálku a s úsměvem ji podal inženýrce Heleně.

„Copak to je?" zeptala se udiveně.

„Přečtěte si to, prosím," úlisně se usmál Brix.

Helena vyňala z obálky bohatě zdobenou pozvánku.

Jménem gauleitera Ericha Kocha máme tu čest pozvat Vás na silvestrovský ples v sálech paláce a v restauraci hotelu Ritz. Ples je pořádaný na počest hrdinů východní fronty z waffen SS a wehrmachtu, vyznamenaných Rytířským křížem, kteří přijedou do Bialystoku. Mnoho atrakcí a překvapení...

„Ale to bude nádherné, pane doktore!"

„Ano, chystáme se našim hrdinům přichystat milé překvapení."

„Kdy přijedou?" zeptala se.

„Už navečer jedenatřicátého prosince. Doufám, paní inženýrko, že poctíte ples svou přítomností."

„Vaše pozvání mě mile dojalo, pane doktore, ale odjíždím."

„Necítíte se tu mezi námi dobře?"

„To ne, doktore... Jenomže jsem už dostala pozvánku na ples v Bělověži a slíbila, že tam přijedu."

„Tady to bude mnohem originálnější. Vybraná společnost, tolik hrdinů..."

„Ráda věřím. Ale můj snoubenec je důstojníkem v bělověžské jednotce. Jistě chápete...," usmála se rozpači-

tě Helena.
„Á, to je tedy něco jiného. Prosím přiveďte s sebou na náš ples i svého snoubence. Pozvánka platí pro dvě osoby."
„Výborně, ale musela bych se s ním domluvit, a moc času už na to není," uvažovala Helena. „Dobrá, bude-li chtít, respektive bude-li sem moci přijet, oslavíme Silvestra tady, pane doktore. Máte zde přímé spojení s Bělověží?"
„Samozřejmě že ano."
„Zavolám mu a určitě ho přesvědčím. Děkuji, pane doktore, a na shledanou," loučila se Helena.
Pomalu zamířila přes palácové nádvoří do kavárny, ob-

jednala si kávu, začala listovat v týdeníku Die Woche a stále se vracela k Brixově pozvánce.
Pochopí Stanger můj telefonát? Na pozvánce stojí: mnoho atrakcí a překvapení... Měli bychom se postarat o takovou atrakci, aby to vyvedlo z míry i pořadatele plesu... Jak mu to jenom říci, aniž by byla moje informace nápadná. Dobře si promyslela, co Stangerovi poví a čekala na odpoledne, aby mu zavolala. Jeden bod v jejím plánu však ještě potřeboval vyjasnit, ale na to nebylo kdy.
Obsluha telefonní centrály v paláci Branických inženýrku Helenu dobře znala, neboť dosti často používala přímého spojení s Královcem. Tentokrát požádala o přímé spojení se zámkem v Bělověži.
„Okamžik," odvětil telefonista. „Jděte, prosím vás, do hovorny."
Kabina byla dobře izolovaná. Tady vedli bialystočtí mocipáni hovory s Kochem na Ukrajině i s Rosenbergem a Himmlerem v Berlíně. Silným dvojitým sklem – jako v rozhlasových studiích – viděla Helena na telefonistu manipulujícího s aparaturou. Konečně jí pokynul, že může mluvit.
„Haló, je tam zámek Bělověž?"
Vzdálený hlas přisvědčil.
„Prosím k telefonu poručíka Stangera... Ano, čekám..."
Po několika minutách konečně uslyšela jeho udýchaný hlas.
„Dobrý den, miláčku, to jsem já. Ne, všechno je v pořádku. Jenom hodně práce... Poslyš, něco ti přečtu..." Helena vytáhla z kabelky pozvánku od Brixe a pomalu přečetla její obsah. „Je ti to jasné? No vidíš, a ty bys nepřijel? Ne, já chci být s tebou. Ale doktor Brix mě velmi zval. Ostatně nemohu ti všechno vykládat... Pozdravuj naše přátele. A řekni o té pozvánce Nikovi... jistě se bude zlobit, že ji nedostal. Tak pa, miláčku... Silvestra strávíme spolu v Bělověži..."
Poděkovala telefonistovi a vrátila se do hotelu. Celou noc tu bylo velmi rušno. Hluk z chodby zalétal k ní do pokoje a ona přemýšlela, jak Stanger využije její vzkaz.

ZVÝŠENÁ OPATRNOST

Prales zahalila sněhová přikrývka a větvičky stromů obalené bílým chmýřím působily přímo pohádkově. Do konce starého – tisíci devítistého čtyřicátého třetího roku – zbývaly ještě dva dny, a nic nenasvědčovalo tomu, že by se v štábu zpravodajské služby Horn mělo přihodit, něco mimořádného. I tady se všichni těšili na silvestrovský ples, který se měl konat v kasinu. Major Zavelly se-

děl ve své pracovně a pročítal ranní poštu. Z jedné obálky vytáhl bohatě zdobenou pozvánku na silvestrovský ples v Bialystoku. K pozvánce byl připojen dopis, v němž ho nadřízené úřady informovaly, že odpoledne jedenatřicátého prosince projede územím, které patří do zpravodajské působnosti štábu Horn, zvláštní D-zug směřující východní fronty do Bialystoku. Důvěrná instrukce doporučovala vyhlásit pohotovost, aby vlak mohl v pořádku projet. K instrukci byl připojen popis, trasy a seznam stanic, kde budou krátké zastávky.

Major Zavelly se podíval na mapu, kudy trasa vede, poznamenal si body, které musí projednat, a svolal poradu zpravodajských důstojníků. Ukázalo se, že bude třeba zesílit pohyblivé hlídky na trati Wysokie Litewskie – Czeremcha – Bielsk Podlaski i postarat se o lepší ochranu železničních stanic a zastávek. Na každou stanici a na každou větší zastávku měla být poslána skupina policistů a vojáků. Kromě toho – jako před každým významnějším svátkem vyzval zpravodajské důstojníky, aby se sešli se svými agenty a získali od nich nejčerstvější zprávy o nepřítelově počínání.

Po Zavellyho informaci našel Stanger chybějící článek k Halčině telefonické zprávě... Ano, pomyslil si, ti, co zvou na silvestrovský ples v hotelu Ritz a v paláci Branických, nelžou, když slibují atrakce a překvapení. Jedno z nich vydá za všechny. Nikor tedy Silvestra v klidu slavit nebude...

POHOTOVOST

Sklopné dveře do zemlianky se otevřely a strážný ohlásil:
„Soudruhu kapitáne, je tady spojka z Bělověže!"

„Hned ji sem přiveďte," odpověděl Nikor.

Do zemljanky vklouzl zasněžený muž, pozdravil se s Nikorem a dal mu malý hadrový uzlíček. Nikor z něho rychle vybalil lístek, vytáhl ze skříše šifrovací klíč a pustil se do práce.

Večer 31. prosince pojede na trati Brzešc-Czeremcha-Bielsk Podlaski zvláštní rychlík sestavený z Pullmanových vagónů. „Náklad": hrdinové SS a wehrmachtu z východní fronty. Vlak má silné zajištění. Zesiluje se ochrana železniční trati a příslušných stanic.

V zemljance se rozhostilo ticho. Partyzáni obklopili velitele, který už prohlížel mapu a uvažoval plán diverzní akce proti zvláštnímu rychlíku D-zug. Diskutovalo se o nejrůznějších variantách útoku. Konečně byl plán hotov a Nikor přidělil jednotlivým hlídkám úkoly.

„Tak tedy, soudruzi, nositelé Rytířského kříže jedou do Bialystoku na ples. Uchystáme jim na našem území vřelé, řekl bych přímo horoucí přivítání, jak si to žádá naše přísloveční slovanská pohostinnost," uzavřel za hurónského smíchu partyzánů poradu Nikor.

Akce v sobě skrývala řadu nebezpečí, ale takových už měl oddíl za sebou víc...

Sál v bialystockém hotelu Ritz a velký sál v paláci Branických tonuly v záplavě světel. Zesílené hlídky kolem hotelu, paláce a v přilehlých ulicích dávaly pozor, aby novoroční oslavu nikdo nerušil. Generál SS Otton Hellwig a doktor Brix znalecky prohlédli sály. Poslední hlášení, které generál Hellwig dostal, oznamovalo, že D-zug šťastně projel územím banditů a nyní z Brzešce směřuje do Bialystoku.

Na město se snášel časný prosincový soumrak. Za dvě hodiny se měla zvláštní delegace doprovázená vojenskou hudbou vydat na nádraží, aby uvítala hrdiny z východní fronty.

SILVESTER

Kasino budilo pozornost svými dosti nápaditými dekoracemi. Mezi slavnostní uniformy důstojníků se zamíchaly elegantní toalety žen a černé obleky civilistů z ředitel-

ství lesů. Nad pódiem s hudbou visel Hitlerův portrét ověnčený jedlovým chvojím, velký nápis „Vítězství – 1944" a dva nápadně umístěné hřímavé citáty z vůdcových projevů. Sál se pomalu zaplňoval a nálada se čím dál víc stávala nenucenější. Cinkaly sklenky. Stanger v slavnostní uniformě s železným křížem na prsou zasedl k společnému stolu s Halkou, s Heidenem a jeho snoubenkou Lízou, která sem přijela až z Berlína. Pátým členem jejich společnosti byl Johrst. Připili si na starý rok, a když orchestr začal hrát, vyzval Stanger Halku k tanci.

„Pamatuješ se na náš první tanec? Tvářil ses tenkrát tak ponuře a nepřístupně," s úsměvem šeptala Halka. „Už ses naučil písničku Kouzlo Polesí?"

„Na nic se nepamatuji. A tu písničku taky neumím..."

„Ale ano, pamatuješ... Můj telefonát jsi pochopil?"

„Ne."

„Ale tak už mě nezlob."

„To víš, že ano."

„A co míníš dělat?"

„Hlavní slovo bude mít náš drahý Nikor čili tvůj Nik. Ten už jim uchystá atrakce a překvapení..."

„To je báječné! Ale teď už o tom nebudeme mluvit. Chci se na plese bavit, mít dobrou náladu a být stále s tebou..."

Stanger z profesionálního návyku pátravě prohlížel sál. Zavelly nejel na ples do Bialystoku, i když pozvání dostal.

Nálada na plese nabývala na bujarosti. Nikor už jistě zaútočil..., opakoval si neustále Stanger.

Vítáme hrdiny z východní fronty

Jakmile nastal silvestrovský soumrak, připlížil se oddíl kapitána Nikora k železniční trati poblíž Czeremchy. Partyzáni zahalení do bílých prostěradel splývali s krajinou zavátou sněhem. Zalehli v mlází v lesním průseku na svahu návrší, odkud měli výhled na tmavé čáry kolejnic. Nikor šeptem dával rozkazy, kam postavit kulomety a lehký minomet, kdo půjde vyřídit stráže přecházející podél trati a kam přijdou umístit tři miny. Partyzánská hlídka

se signální pistolí se vzdálila několik kilometrů směrem, odkud měl přijet zvláštní rychlík. Měla za úkol dát znamení, kdyby se na trati objevil jiný vlak.

Nikor čekal, až se objeví hlídky z německé ochrany. Konečně uviděli dva muže. Partyzáni v bílých prostěradlech se připlížili k trati, a Němce bleskově překvapili. Po chvilkovém zápolení je zatáhli do křovin a v jejich uniformách se vydali na trať dva Nikorovi lidé. Tímto způsobem odstranili druhou i třetí hlídku. Několikakilometrový úsek trati „střežili" teď sami.

Blížila se chvíle, kdy měl očekávaný vlak přijet. V dál-

ce se ozval tlumený rachot a už kolem partyzánů se v oblacích jisker prohnala lokomotiva s několika vagóny.
Nikor pochopil, že prozíraví Němci nevěřili tak docela strážím a pustili pro jistotu před D-zug na trať tento vlak, aby si ověřili, jestli není zaminovaná. To tedy znamenalo, že očekávaní hosté pojedou tudy co nevidět. Nikor upřeně hleděl na oblohu v místech, kde se měla objevit signální světlice jejich hlídek. Ještě jednou obešel palebná stanoviště, bůhví po kolikáté prohlédl a ohmatal okrouhlé smrtonosné nálože a napjatě čekal...
Lokomotiva tlačila před sebou dva nákladní vozy s pískem a za sebou táhla šest Pullmanových vagónů, zařízených i pro ty nejnáročnější, cestující. Všude se třpytilo lesklé táflování, nikl, zrcadla a bronz. V každém kupé sedělo vždy několik důstojníků. Na první pohled bylo zřejmé, že jsou to staří frontoví bojovníci.
Jedenatřicátého prosince odpoledne, když vlak opustil Wysokie Litewskie, cestující ožili. Všichni se holili a dávali si upravovat vlasy u holiče, převlékali se do slavnostních uniforem a připínali si vyznamenání. Všem se na uniformě třpytil na čestném místě pod krkem Rytířský kříž. Vagóny voněly kolínskou a různými krémy. Tu a tam se už popíjelo na kuráž.
V celém vlaku vládla povznesená, přímo slavnostní nálada a všichni cestující netrpělivě sledovali ručičky hodinek. Nejhorší úsek cesty měli za sebou. Partyzánským územím v Polesí projeli za bílého dne a nyní už byli v bialystocké oblasti, kde – jak je důstojníci SS ujišťovali – už se jim nemohlo nic přihodit.

Nastával časný zimní soumrak. Ve vagónech se rozzářila světla. Tu a tam zazněl zpěv. Vlak uháněl Bělověžským pralesem...
Na trati se mihla motorová drezína. Zjišťovala, zda jsou stráže na svých místech. Nikor zbystřil sluch, poněvadž se mu zdálo, že slyší charakteristický hukot lokomotivy. Ano, hukot sílil. V místech, kde uháněl vlak, prořízla noční tmu zelená světlice.
Tři hlídky minérů, kterým velel Nikor, se vrhly k trati a vplížily se na násep. V horečném chvatu vyhrabaly zpod pražců kamení a štěrk a upevnily nálože a vzápětí nato ustupovaly a rozvíjely za sebou šňůry od rozněcovačů. Partyzánské hlídky, které splnily úlohu německé ochrany, zmizely z trati.
Nikor ležel s náčelníkem průzkumu za hustým jalovcovým keřem. Šňůry, jež se táhly od rozněcovačů min, si omotal kolem zpocené ruky a napjatě hleděl do míst, kde se měla objevit lokomotiva.
„Nepropas to! Trhni provazy, až lokomotiva mine tamhleten sloup," již po několikáté opakoval náčelník průzkumu.
„Jedou jako čerti, nemohou se dočkat plesu, holoubkové," zašeptal Nikor. „Přitiskni se k zemi, ať nás nesmete tlaková vlna nebo nezasáhnou střepiny..."
Vlak burácivě rachotil, až se zmrzlá půda chvěla. Oba partyzáni spatřili nažloutlé světlo lokomotivy a sloup jisker vylétající z komína.
Raz, dva, tři, čtyři, pět..., počítal v duchu Nikor a pohledem sledoval lokomotivu. Teď! Škubl provazy, šly lehce.
Přitiskli hlavy do sněhu a mechanicky odpočítávali: sto dvacet jeden, sto dvacet dva, sto dvacet tři...
Ozval se strašlivý výbuch a prudká tlaková vlna přimáčkla oba partyzány k zemi. Lokomotiva se s třeskem převrátila a již se řítila dolů s náspu a za ní padaly vagóny. Silvestrovskou noc, prve tak tichou, pronikl zlověst-

ný praskot bortících se Pullmanových vagónů, pískání lokomotivy a sykot unikající páry.
Zarachotily kulomety. Zahřměly výstřely z minometu.
„Za Maxima a padlé soudruhy!" křičel nějaký partyzán.
Světelné dráhy střel mířily k vagónům. Výstřely a vý-

buchy min z minometu přehlušovaly křik a nářek raněných. Tu a tam vyšlehly plameny.
Ještě několik minut vražedné palby a Nikor dal rozkaz k ústupu. Partyzáni rozohnění bojem mizeli v pralese. Nikdo nechyběl.
K zemljance dorazili před půlnocí. Kolem se šířila libá vůně partyzánských jídel, která přichystal kuchař. Hrnky s alkoholem šly z ruky do ruky. Vzpomínky nebraly konce. Nový – tisící devítistý čtyřicátý čtvrtý – rok vítal oddíl kapitána Nikora bujaře až do rána.
Do půlnoci chyběla slabá hodinka. Ples v kasinu zpravodajského štábu Horn vrcholil. Najednou se v této veselé vřavě objevil dozorčí důstojník, celý rozčilený a bledý. Chvíli zůstal stát ve dveřích a rozhlížel se po sálu. Na veselá volání a otázky kamarádů neodpovídal. Konečně spatřil u jednoho stolu majora Zavellyho a prodral se mezi tanečními páry k němu.
„Co je?" utrhl se na něho Zavelly, protože neměl rád, když ho někdo rušil v zábavě. Zbledl však, když mu dozorčí důstojník dal nějaký lístek, nic svým společníkům neřekl a rychle opustil kasino.
Stanger a Halka se na sebe podívali. Poznali, že Nikor zaútočil.
Generál SS Otton Hellwig a doktor Brix seděli s ostatními členy delegace v malém salónku hotelu Ritz, popíjeli koňak a čekali na příjezd vlaku, který už měl být v Bialystoku. Co nevidět měli vítat drahé hosty a nemohli pochopit, proč se opozdili.
Pojednou se dveře do salónku otevřely a v nich se objevil dozorčí důstojník gestapa Obersturmführer König. Pozdravil, beze slova přistoupil ke generálovi Hellwigovi a odevzdal mu nějaký list. Ten po přečtení prvních slov se poplašeně rozhlédl po shromážděných. Všichni ho zahrnuli otázkami. Místo odpovědi hodil na stůl rádiovou depeši. Už její první věta všechno vysvětlila:
D-ZUG PODLEHL ZKÁZE. OKOLNOSTI DIVERZE JSOU TYTO...

NÁPŘAHU SMRTI
PŘEDTUCHA

Nikorova akce proti zvláštnímu vlaku D-zug s hrdiny východní fronty způsobila v štábu zpravodajské služby a na gestapu takový rozruch, že Němci dlouhé týdny usilovně pátrali, proč partyzáni zaútočili právě na tento vlak. Sám generál SS Otton Hellwig, velitel SS a policie v kraji bialystockém, dohlížel na průběh vyšetřování. Odkud partyzáni věděli, že tento vlak vůbec pojede? Marně se však snažili tento problém vyřešit. Nikor jako by se na nějaký čas propadl do země...
Bez ohledu na tuhou zimu pokračovaly boje na východní frontě. Sovětská armáda vítězně postupovala a osvobozovala další obce a města a dobývala výhodná stanoviště pro jarní a letní ofenzívu. Stangerově pozornosti nic neuniklo. Věděl o všem, co se dělo v bialystocké oblasti a v Bělorusku a co mělo z vojenského hlediska význam. Těšil se na jaro, které vždy přálo různým akcím. Jistá událost však takřka na dva měsíce překazila jeho

zpravodajskou činnost...
Stanger pociťoval zvláštní neklid. V noci ho pronásledovaly hrůzostrašné sny, a ve dne se nemohl zbavit pochmurných myšlenek. Obvykle si tento svůj stav vysvětloval stálým nervovým vypětím, ve kterém žil. Ale tentokrát cítil, že je to něco jiného. Jeho intuice a pronikavý zpravodajský smysl signalizovaly hrozící nebezpečí. Jaké však a odkud?
Jednoho rána dostal štáb zpravodajské služby Horn zprávu, že v noci v oblasti Pružan vysadili Rusové padákovou jednotku a četnictvo, že nyní provádí zátah a požaduje posily. Major Zavelly po krátké poradě se štábními důstojníky tam poslal pomoc, takřka celý letištní

prapor, rotu schutzkommanda a oddíl četnictva. Velení nad všemi jednotkami převzal kapitán Lang. Provázeli ho Schwind a Stanger v roli tlumočníka a vyšetřovatele. Na výslech tam totiž čekalo velké množství zadržených osob.
Vyjeli s kompletní výzbrojí. Stanger zaujal místo na zadním sedadle opelu uprostřed kolony bojových vozů. Snažil se očima proniknout houštiny, táhnoucí se po obou stranách silnice. V tomto okamžiku se bál, a to ani ne tak mlčícího pralesa, jako těch, kterým skýtal úkryt. Až příliš dobře chápal svou situaci – měl na sobě uniformu německého důstojníka, plnou výzbroj a jel do akce. Patřil tedy k nim. A co když zrovna zaútočí partyzáni?
Ulehčeně si vydechl, když auta zastavila v nějaké vesnici u Pružan, kde bylo výchozí stanoviště pro další akci. Stanger zahlédl u nějaké stodoly několik desítek mužů a žen. Hlídali je četníci se psy. Popošel k zatčeným. Zakrvácené obličeje, rozbité hlavy, roztrhané šaty.
„Co to je za lidi?" zeptal se četníka.
„Banditě!" zněla stručná odpověď.
„Dopadli jste je se zbraněmi?" vyptával se dál Stanger.
„Se zbraněmi?" podivil se četník. „Nein! Tady jsou všichni banditě. Velitel četnictva z Pružan nařídil, abychom je zatkli, protože kousek odtud se snesl výsadek. Určitě něco vědí."
„A co když nic nevědí?" prohodil Stanger.
„Stejně budou zastřeleni," prohlásil četník a pokrčil rameny. Stanger nyní přistoupil ke skupině důstojníků, kteří o něčem živě diskutovali.
„Slyšel jste to?" obrátil se k němu Lang.
„A co, pane kapitáne?"
„Našly se padáky a jeden zásobník se zbraněmi, léky a komunistický propagační materiál."
„Kde?"
„Někde támhle na palouku. Psi to vytáhli z mechu. Padáky visely na stromech. Hned to sem všechno přivezou."
Po chvíli přineslo několik četníků sedm padáků a podlouhlý zásobník. Lang si všechno důkladně prohlédl, poznamenal si značky a obsah zásobníků a nařídil, aby vše odvezli do Bělověže.
Auta mezitím rozvážela komanda na zátah. Řetězce

rojnic uzavíraly jednotlivé lesní úseky a pročesávaly je. Psi objevovali různé stopy, staré i nové, hned je zase ztráceli a nedařilo se jim vypátrat ani skrýš partyzánů, ani výsadku. Počet pronásledovatelů se každým okamžikem zvyšoval.
Stanger na příkaz kapitána Langa měl začít s výslechem podezřelých.

KANDIDÁT NA AGENTA

Prozatím se usadil v jedné chatrči. Četníci sem přivá-
děli jednoho podezřelého za druhým a Stanger je vyslý-
chal. Zatčení se v duchu divili, jak se k nim tento
Němec slušně chová, vybízel, aby si sedli, dával jim ciga-
rety, nebil je, dokonce ani nekřičel. Hovořil polsky, bělo-
rusky a rusky. Přijímali to zdrženlivě a váhavě odpoví-
dali na otázky. Přesto Stanger zjistil, že v noci mezi
dvanáctou a jednou hodinou přiletělo letadlo, na noční
obloze se objevily kopule padáků, a vzápětí se rozpouta-
la střelba. Kdosi zřejmě předem upozornil německé or-
gány na vysazení, neboť bylo vyloučeno, aby byli v těch-
to prostorách připraveni jen čirou náhodou.

Dovnitř vstoupil četník a ohlásil Stangerovi, že jeden
zatčený by s ním rád mluvil. Stanger ho dal přivést. Za
okamžik strčil četník do jizby zarostlého vesničana. Stan-
ger si ho změřil a zeptal se, proč s ním vesničan chce
mluvit. Ten popošel blíž a řekl:
„Já vám, pane důstojníku, povím, kdo z těch zatčených
je komunista a kdo pomáhá partyzánům..."

„Tak mluv," krátce ho vyzval Stanger a nespustil z ně-
ho zrak.

Vesničan mu šeptem vyjmenoval komunisty a pomocní-
ky partyzánů a Stanger si je zapsal.

„Co tě přimělo, že nám takovéto informace oznamuješ
teprve teď?"

„Už dávno jsem vám chtěl pomáhat, ale tady jsem
se těžko mohl s někým od vás setkat a promluvit. Kaž-
dého, kdo odsud jede pryč, sledují partyzáni. Ti jsou
i v Pružanech a v Bělověži. Teprve dnes se mi naskytla
příležitost."

„Ano, teprve dnes se naskytla příležitost," zahučel ja-

koby sám pro sebe Stanger. „Máš nějaké důkazy, aby-
chom mohli tvým tvrzením věřit?"

„Já vám řeknu, kdo má schovanou zbraň, kdo roznášel
letáky a kdo měl tuhle noc odvézt parašutisty do pra-
lesa."

„Dobrá," odvětil Stanger a křikl na četníka stojícího
za dveřmi: „Strážný!"

Ten se ohlásil a Stanger mu nařídil:
„Tady toho spoutáš a ať ho dají zvlášť. Jestli s ně-
kým promluví třebas jedno slovo, tak ho zastřelte! Je
to mimořádně nebezpečný chlapík. Je ti to jasné?"

„Ano, pane poručíku," odpověděl četník, přistoupil ke
zrádci, nasadil mu na zápěstí pouta a dočista zmateného
jej vystrčil z chatrče.

Celodenní zátah nepřinesl žádný výsledek. Objevili sice
v pralese nějaké partyzánské boudy z kůry a větví, ale
nic pozoruhodného v nich nenašli.

Když se shromáždil štáb celé výpravy, oznámil Stan-
ger Langovi průběh výslechů. Doporučil – s čímž čet-
nictvo nechtělo souhlasit – aby zadržení vesničané,
hlavně ti, které udal provokatér Tomanczuk, byli propuš-
těni. Jeho pak, jako velmi podezřelého, chtěl vzít s sebou
do štábu. Kapitán Lang jeho návrh přijal a příslušníkům
komand nařídil, aby se vrátili do Bělověže.

Vesnice Gleboki Kat se vylidňovala. Jako poslední
opustily vesnici dva automobily letištního praporu a osob-
ní vůz, v němž jeli Stanger, Schwind a zadržený Toman-
czuk.

Vozy jely pomalu, cesta byla samý výmol. Oba štábní
důstojníci měli zbraně připravené k výstřelu a pozorně
sledovali okolní porost. Stanger seděl na pravé straně.

Kdyby se rozpoutala přestřelka, mohl snáze uniknout do pralesa.

STANGER JE RANĚN

Cesta stoupala do kopce. Po levé straně se zvedal mírný svah porostlý hustým lískovým křovím. Nákladní vůz, který jel napřed, prudce přibrzdil. Řidič zahlédl přes cestu položenou kládu. A vtom, ze svahu porostlého lískovím, se ozvala palba.

Stanger v mžiku rozrazil dveře a vrhl se do příkopu

u cesty. Hned za ním se rozběhl Tomanczuk, následován řidičem Johannem a Schwindem. Střelba přicházela zleva. Zarachotily výstřely německých vojáků, kteří stačili vyskočit a skrýt se za nákladní auta. Střely bubnovaly po karoserii opelu i motorech náklaďáků, až uši zaléhaly.

„Musíme ustoupit!" zavelel Stanger.

Uskočili za stromy. Odpověděli palbou a zase uběhli pár kroků.

„Johanne," křikl Stanger na řidiče a ukázal na Tomanczuka, „zastřel ho! Je to nebezpečný bandita, mohl by nám uprchnout."

Johann se zastavil, vypálil dávku na nešťastného adepta vyzvědačství a rozběhl se za Stangerem. Hned za nimi, sehnutý takřka až k zemi, postupoval přískoky Schwind.

Z jednoho nákladního vozu vyšlehly plameny. Bylo zřetelně slyšet povely partyzánů. Vojáci se už víckrát octli v podobné situaci, věděli, co a jak. Rychle se rozvinuli v rojnici, zalehli za stromy a pálili dávkami na návrší, odkud na ně partyzáni zaútočili.

Ustupující Stanger, Schwind a řidič museli přeběhnout pás prořídlého lesa. Uskakovali od jednoho stromu ke druhému.

„Donnerwetter, to jsem se zas dostal do pěkné bryndy," naříkal Schwind. „Jako kdysi s nebožtíkem Fahnerem."

„Mlč, střílej a ustupuj!" zařval na něho Stanger.

Slyšeli, jak se rojnice hroutí pod palebným náporem partyzánů a překotně ustupuje do pralesa. Jejich opel hořel.

Ještě několik desítek metrů. Do kmene, za kterým ležel Stanger, se zaryly střely. Rychle se začal plazit k vzdáleným houštinám. Partyzáni útočili. Dali se do běhu. Rachot výstřelů, svištění střel. Stanger upadl. Z korun stromů se sypaly větve a šišky sražené střelami. Johann a Schwind se už šťastně dostali do houští.

Stanger vyskočil a rozběhl se za nimi. Náhle ucítil, jako by mu horké železo provrtalo bok. Přemohla ho prudká bolest a nohy mu vypověděly službu. Klesl do mechu. Schwind a Johann se k němu připlížili a vtáhli ho do křoví.

„Pane poručíku, musíme dál! Tady by nás dostali," bědoval řidič a táhl Stangera dál do houští.

Ten cítil, že je zle. V botách mu čvachtala krev a pravá strana těla mu mrtvěla. Bolestí zaťal zuby. Opíral se o řidiče a Schwinda a s nadlidským vypětím sil se snažil udržet se při vědomí. Tak se trmáceli dál do spásných houštin.

Střelba kolem cesty neustávala. Stanger nakonec přece jen omdlel a svalil se do mechu. Schwind a řidič mu stáhli plášť a uniformu a roztrhli košili. Na pravé straně ve výši čtvrtého žebra zela rána. Střely vyšly ven vpředu.

V zejícím otvoru bylo vidět drobné úlomky kostí. Oba muži Stangera nouzově ošetřili, aby zastavili krvácení. Ze silných větví zhotovili primitivní nosítka a odnesli ho hlouběji do pralesa.

Noc strávili všichni tři v hustém mlází. Schwind a řidič bděli u Stangera. Sužovala je zima, ale rozdělat oheň se báli. Ráno se Johann vydal na výzvědy. Cestou narazil na rojnici jednotky, která sem přijela pro padlé a pro vraky spálených vozů. Stangera v bezvědomí a v horečkách ihned odvezli do Bělověže a odtud pak do vojenské nemocnice v Bialystoku. Střela mu roztříštila tři žebra a projela pravým dolním plicním lalokem.

V ZEMI VZPOMÍNEK

Pomalu zvedl víčka těžká jak z olova a netečně se rozhlédl po bělostných stěnách a lůžku, na kterém spočíval. Déle se zadíval na okno, za nímž bylo vidět kousíček modré oblohy. Cítil v sobě palčivou bolest, a každý sebemenší pohyb, každé nadechnutí ji ještě zvyšovalo. Byl zesláblý horečkou a ztrátou krve. Rty měl okoralé a rozpukané, hrdlo vyprahlé. Od podpaždí až k bokům ho svíral sádrový krunýř. Dveře do jeho pokoje se otevřely a dovnitř vešla ošetřovatelka.

„Sestro...," namáhavě ze sebe vypravil Stanger, „kde jsem... a co se to se mnou děje?..." Pokoušel se zvednout na lůžku.

„Pane poručíku, prosím vás, nemluvte. Lékař to zakázal. A ležte klidně. Jste ve vojenské nemocnici v Bialystoku. Prodělal jste těžkou operaci. Díky bohu, všechno dobře dopadlo. Řadu dní jste byl v bezvědomí, měl jste horečku a blouznil jste."

Stanger hleděl široce otevřenýma očima na Němku a pomalounku jako z mlhy si vybavoval průběh událostí na zpáteční cestě od Pružan.

„Přišel za mnou někdo na návštěvu?" zeptal se opět s námahou.

„Ale ano. Byli tady nějací důstojníci z Bělověže a dvakrát jedna paní..."

„Sestro..., prosím vás, mluvil jsem v horečce?" zeptal se a pozorně se zadíval na Němku. Zamrazilo ho při pomyšlení, že nějaký hitlerovec třeba poslouchal jeho blouznění a udal ho gestapu.

„Ano, mluvil, spíš blouznil. Vykřikoval jste jen nesouvislá slova. Celou dobu jsem seděla u vás. Volal jste nějakou Helenu, to jsem si zapamatovala..."

„Co ještě?" Stanger upřel na ošetřovatelku prosebný pohled.

„Tiše. Nesmíte se rozčilovat. Co ještě?" zamyslela se Němka. „Někoho jste proklínal. Taky jste mluvil cizí řečí, nerozuměla jsem vám..."

„Slyšel ještě někdo kromě vás moje žvanění?" odvážil se otázky a dodal: „To víte, služební věci."

„Ne. Jenom já a lékař, co vás ošetřuje."

Stanger zavřel oči a opět se pohřížil v temnotu. Nemocniční sestra tiše odešla z pokoje. Dlouhé hodiny tak ležel bez hnutí a jeho silný organismus bojoval o život.

Dny ubíhaly. Pomalu nastával obrat k lepšímu, ale horečka neklesala. Toužebně čekal, až ho alespoň na chvíli navštíví Halka. Jestlipak oznámila Centrále, že je raněn a tím vysvětlila, proč od něho nedostávají žádná hlášení?

Někdy sáhl na stolek vedle lůžka pro zrcátko a prohlížel si svůj zcela jiný obličej. Tváře mu pokrylo husté tmavé strniště, kolem očí se objevila síť drobných vrásek a na spáncích objevil první šedivé vlasy.

Celé hodiny netečně pozoroval oblaka, jež plula po kousíčku oblohy za oknem a v duchu prožíval dramatické epizody svého bouřlivého života...

V myšlenkách se vracel až do svých dětských let. Vzpomínal na své, dnes již mrtvé rodiče. Otec, Petr, byl atletické postavy, snědý, s mohutnými černými kníry a šedivými vlasy. Matku, julii, si vybavoval jako štíhlou ženu, vždy ustaranou, tichou a hospodárnou, mírné, romantické povahy. Když byl malý, otec si ho často posadil na klín

a po večerech dlouho vzpomínal na lednové povstání v roce 1863, na potyčky i na legendárního velitele Wawru. Jako posvátné relikvie choval rohy na střelný prach, kulky z berdanek a povstalecké odznaky. Vyprávěl mu o svých toulkách po světě. Musel tehdy opustit vlast a skrývat se před carismem. Líčil mu barvitě život na Blízkém Východu, v Africe i v Americe, svou honbu za prací a chlebem.

Začátek první světové války a útěk s rodiči do vnitrozemí Ruska, škola, nový svět dětských dojmů – si pamatoval již lépe. Když v dalekém Saratovu na Volze vypukla revoluce, chodíval s otcem na vojenská shromáždění pod širým nebem. Vzrušovaly ho přestřelky v městě i pochody vojenských jednotek. Tenkrát ještě nechápal význam revoluce, žil však tím, čím jeho otec. Ten se radoval, že carismus padl a přicházejí nové časy. Byl na něho pyšný, když hlídkoval s červenou páskou na rukávu a se starodávnou puškou v ulicích Saratova.

Potom se vrátili do vlasti. Opět Bialystok zničený válkou, nezaměstnanost, nemoci, hlad. Tehdy otec nečekaně zemřel na tyfus a krátce po něm i matka.

Zůstal sám, odkázaný na milost příbuzných. Tety z něho chtěly mít kněze, ale nedal se přemluvit. Nelákal ho nudný život v sutaně, toužil po dobrodružství. Střední školu v Bialystoku absolvoval jako sportovně založený, urostlý mladý muž.

Chtěl se stát důstojníkem. Zvlášť ho zajímalo letectví. Otcův přítel, tenkrát vyšší důstojník polské armády, ho dostal do letecké kadetní školy v Deblině. Přijímací zkoušky složil na výbornou. Nastala léta usilovného studia. S vášnivou chutí se učil obtížnému pilotnímu umění na létajících rakvích, jak tenkrát nazývali „farmany", „spady" a jiná primitivní letadla, která se ve vzduchu leckdy rozpadla na kusy. Kolik jeho spolužáků se na nich zabilo. I on havaroval, naštěstí to dobře dopadlo.

Kadetní školu absolvoval s vyznamenáním. Byl promován na podporučíka letectva a přidělen k leteckému pluku v Lide. Začala jednotvárná léta vojenské služby. Cvičení, hlídkové lety, porady, služby, občas nějaká zábava...

Přišel rok, který v jeho životě znamenal novou kapitolu. Dnes – po tolika letech – svého počínání nelitoval. V jeho leteckém pluku působil jistý major, šedá eminence sta-

rých kádrů, omezený, podezíravý, vůči nadřízeným patolízalský a k podřízeným krutý, jehož všichni mladí důstojníci nenáviděli. Ten ho brutálně sekýroval kvůli otci, o kterém věděl, že byl v Rusku a sloužil tam v rudých gardách.

Jednou při pitce v důstojnickém kasinu mu začal již opilý major před všemi přítomnými dámami i důstojníky spílat, a on, k smrti uražený a zaslepený nenávistí, nevydržel, vyťal mu políček a vyzval na souboj. Pochopitelně z toho vypukl skandál. K souboji nedošlo, avšak major se postaral o to, aby musel od letectva odejít. Octl se na

dlažbě, bez peněz, bez práce, bez střechy nad hlavou...
Celé měsíce se potloukal bez úspěchu po úřadech. Práci nenalézal, tak jako stovky jiných. Konečně se na něho usmálo štěstí a přijali ho v leteckých průmyslových závodech jako zkušebního pilota. Zalétával tam prototypy letounů a každé sériové letadlo, které opouštělo továrnu. Platili mu dobře. Ve vzduchu se vyžíval v nejkrkolomnějších akrobacích. Byl prostě ve svém živlu.
Nakonec však na svou přílišnou odvahu a nezkrotný temperament doplatil. Přeletěl pod mostem Poniatowského, jako by to bylo něco docela obyčejného. Obdivovali ho za to, hubovali, příštího dne však byl znovu bez práce...
A potom? Potom se chytal všeličehos. Cvičil koně v cirkusu Korona, vystupoval v manéži jako výtečný střelec, se zápalem pěstoval různé sporty, boxoval, vzpíral, učil se džudo. Nakonec ho i cirkus omrzel.
O politiku se nikdy nezajímal. Nemohl však nevidět neutěšené poměry v Polsku – nezaměstnanost, životní marasmus, stagnaci. Nepřipojil se k žádné politické skupině, i když dával za pravdu těm, kteří požadovali chleba, práci, práva a kritizovali buržoazní vládu.
Chtěl cestovat, ale neměl za co. A tehdy do jeho života zasáhl kapitán Stefan Socha. Dlouhé rozhovory s tímto mužem rozhodly o jeho dalším osudu. Nabídl mu práci ve zpravodajské službě. Lákala ho tajuplnost této práce, nebezpečí, která slibovala. Stefan Socha byl starý, zkušený pracovník ofenzivní zpravodajské služby zaměřené na Německo. A znal jeho otce. Počkat, co on to tenkrát řekl? „Dobře jsem znal názory tvého otce. Věřil, že Polsko jednou vstane z mrtvých a pak to bude země všem stejně

spravedlivá, zosobnění tužeb všech pokolení, bojujících za svobodu. Pamatuj si, Andrzeji, v Polsku je u moci spousta lumpů, kteří se odcizili národu. Dnes tu má rozhodující slovo bezpráví a zlo. Ale nad tím vším existuje jedno – vlast. A když já s nimi spolupracuji, tak to dělám pro vlast, s vírou, že čas mnoho změní. Naší vlasti hrozí nebezpečí, které naši pánové nevidí: je to třetí říše, Hitler a jeho ideologie. Co uděláš proti třetí říši, uděláš ve prospěch Polska. A vím, že toho můžeš udělat hodně..."
Začalo nové období jeho života. Psal se rok 1934. Pečlivě se připravil na své tajné poslání. Uvědomoval si tenkrát, že ho tato práce zcela zaujme a strhne na celá léta?
Dostal falešné doklady. V nich bylo možno se dočíst, že měl v rodě německého předka a že je protestantského vyznání. Socha s ním dojednal podrobnosti jeho budoucí zpravodajské práce. Dostal za úkol zpravodajsky působit v nepřítelově zemi a spojení měl udržovat pouze s nimi.
Jedné říjnové noci pak ilegálně přešel hranice třetí říše, obrátil se na hitlerovské úřady a jako nezaměstnaný je požádal o azyl a práci.
Policejní úřadovny ho odkazovaly jedna na druhou. Následovaly desítky výslechů a pohrůžek. Předkládal jim své osobní doklady, vypovídal o svém životě, žádal o udělení občanství a o práci. Nakonec ho přidělili do továrny na výrobu vagónů v Berlíně.
Všude na sobě cítil ostražitý pohled policejních slídilů. Choval se však tak, že svým počínáním nevzbuzoval podezření. Fašismus v třetí říši triumfoval. Viděl hitlerovské slavnosti, pochody SA, SS, hitlerjugend a vojenské přehlídky. Den ode dne víc a víc rozuměl tvrzením kapitána Sochy, co je to fašismus. Začínal chápat, jaké nebezpečí znamená pro Polsko.
Znenadání projevil o jeho osobu zájem abwehr. Jistě mu však předcházela dlouhá pozorování hitlerovské zpra-

vodajské služby. Přišlo mu pozvání, aby se dostavil do ohlašovny pobytů a doplnil některé údaje. Tam na něho čekal nějaký civilista, naložil ho do auta a dlouho vozil labyrintem berlínských ulic. Ve zpravodajské ústředně se ho vyptávali na leteckou kadetní školu, vojenskou službu i na důvod, proč byl z letectva propuštěn, na rodinu a na „dědečka Němce". Důstojníkům abwehru svou výpovědí neprozradil žádná vojenská tajemství. Školu i letectvo

opustil už dávno a mnohé, včetně typů letadel, se tam změnilo.

Podařilo se mu získat jejich důvěru a tak si dopomoci k německé státní příslušnosti. Přijal jméno domnělého dědečka Němce – Stangera. Stal se pracovníkem abwehru. Zpravodajskou školu v Gattowu u Berlína absolvoval s vyznamenáním. Působil v různých střediscích abwehru, v takzvaném polském profilu. Překládal a zpracovával hlášení hitlerovských špiónů, působících v Polsku. Sepisoval výpovědi uprchlíků nebo diverzantů, kteří přicházeli z Polska do třetí říše na přeškolení. Vzpomínal i dnes na akce, jež tenkrát sám plánoval a prováděl. Výbuch v továrně na letadla v Hamburku, kde působil ve zpravodajském středisku... Požár ve vojenských skladištích v Brandenburgu. Katastrofa letounu s vyššími leteckými důstojníky... Výbuch bomby při hitlerovské manifestaci v jednom brémském sále... Ano, provedl s nasazením života mnoho takových akcí. Věřil, že to dělá pro Polsko – pro vlast. Ve svých hlášeních důrazně upozorňoval: Hitler zaútočí na Polsko, třetí říše se připravuje na válku, jsou zřizovány koncentrační tábory a roste pohrdání nad Slovany. Kdyby tenkrát tušil, že jeho hlášení šla do archívu a kromě kapitána Sochy nikdo v zpravodajské službě je nebral vážně. Kdyby možná polská zpravodajská služba věděla o jeho sabotážních činech, třeba by už s ním byl dnes konec. Chapadla abwehru dosáhla i tehdy daleko.

Potom přišlo září roku 1939. Mýtus „Silného – jednotného – připraveného Polska", kterému věřil i on, vzal za své. Jeho svobodná vlast přestala existovat. Žil v neustálých obavách, aby gestapo nebo abwehr nenašly o něm v archívech polské zpravodajské služby nějaké kompromitující materiály...

Pracoval tenkrát v Aste – Štětín. Seznámil se zde s německým majorem Christianem Zavellym, který si ho velmi oblíbil. Sám si ale nevěděl rady. Má utéci na Západ a tam bojovat? Nebo počkat na něčí rozkazy? Ale kdo by je v dané situaci mohl vydat? Ne, nechtěl mít nic společného s těmi, kteří jeho vlast uvrhli do neštěstí a sami se uchýlili do bezpečí v cizině. Rozhodl se, že zůstane v třetí říši a třeba na vlastní pěst povede boj proti nacistickým vrahům.

A tehdy poznal Georga, sice náhodou, ale dobře věděl, že je to důstojník sovětské zpravodajské služby. Georg z nějakých záhadných pramenů znal trochu jeho minulost i dvojí hru. Neagitoval pro komunismus, ale dlouhé debaty s ním byly nesmírně zajímavé. Spoustu věcí, událostí i politických zápasů viděl teď v jiném světle.

Stal se pracovníkem sovětské zpravodajské služby. Učinil tak v pevné víře, že vše, co udělá proti Hitlerovu Německu, prospěje jeho porobené vlasti. Následující léta mu správnost této volby potvrdila.

Brzy se mu podařilo varovat zavčas Georga. Abwehr mu přišel na stopu a hrozilo mu zatčení. Obstaral mu

proto falešné doklady a umožnil útěk z třetí říše.
Na podzim roku 1939 byl povýšen, jmenován poručíkem a změnil pole své působnosti. Čekala ho práce v takzvaném ruském profilu. Byl spolu s majorem Zavellym a s několika důstojníky z Aste-Štětín přeřazen do nového tajemného štábu v Sulejowku u Varšavy, s krycím názvem Wally-I. Toto špionážní doupě podléhalo přímo Canarisovi a zabývalo se výhradně zpravodajskou činností na území Sovětského svazu. Osobně zde poznal náčelníka tohoto pracoviště plukovníka Schmaelsllegera a řadu velmi zkušených špiónů.
Vzal na sebe tenkrát riskantní úkol: provádět špionážní průzkum nepřátelských operačních území – jak se tomu říkalo. Díky o své iniciativě byl u svých nadřízených v abwehru dobře zapsán. Sám nebo s celými skupinami špiónů se dostával přes hranici do sovětského týlu. Většinou se už do štábu Wally-I nevrátili. Doručoval abwehru příslušně upravená zpravodajská hlášení. Byla to hra s ohněm - odhalení znamenalo smrt.
Při jedné takové nebezpečné výpravě za hranice seznámil ho Georg – s kterým udržoval kontakt – s generálem Kirem.
Pak přišlo jaro roku 1941 a třetí říše byla připravena k další agresi.
Když nyní v nucené nečinnosti hodnotil svůj dosavadní život, mohl konstatovat, že to byl ustavičný boj. Jak málo zažil klidných okamžiků a opravdové lásky. Milostná dobrodružství považoval za pouhá chvilková vzplanutí a neověřil už, že by tomu jednou mohlo být jinak. A přece obrat přinesl onen květnový večer, kdy se setkal v Bělo-

věži s Halkou, Společná práce, zájmy, nebezpečí, jež spolu podstoupili, to všechno je spojilo a probudilo v nich velký cit. I nyní v horečnatém polospánku měl blahý pocit, že není sám, že své zážitky vypravuje Halce, osobě jemu nejdražší. Dokud neskončí válka, chtěl však i pro ni zůstat pouze poručíkem Stangerem a neprozradit jí své pravé jméno.

Ubíhal den za dnem. Horečka zvolna polevovala, Stanger nabýval sil a směl už vstávat z postele. Občas ho navštívili Heiden nebo Johrst, jednou přišel sám major Zavelly a informovali ho o novinkách v Bělověži. Dověděl se, že se vojenská zpravodajská služba reorganizuje a admirál Canaris už přestal být náčelníkem abwehru. Nejšťastnější byl, když ho navštívila Halka. Vyřídila pozdravy z Centrály a ujistila ho, že ihned poslala zprávu o jeho zranění.
Jak rád by se už vrátil do Bělověže, jak toužil po nových nebezpečných akcích! Blížící se jaro přinášelo s sebou závažné události, a on při nich nechtěl chybět. Nakonec se přece jen dočkal. Přeštípnutá žebra srostla a poraněná plíce už ho tolik netrápila. Jednoho dne směl opustit nemocnici...

TAJEMNÁ ZBRAŇ V NEOVĚŘENÉ POVĚSTI

Nešťastné zranění v pralese vyřadilo Stangera na dva měsíce ze zpravodajské práce. Dlouhé léčení ho vysílilo, chystal se však urychleně dohnat, co zameškal. Horlivě věnoval pozornost rozličným záležitostem štábu Horn, překládal hlášení agentů, účastnil se porad a všech vy-

šetřování.
Nikor mu oznámil, že na auta zaútočil tenkrát jiný oddíl, nikoli jeho. Nyní čekal na Stangerovy příkazy k diverzním akcím.
Diskuse zpravodajských důstojníků bělověžského štábu o průběhu války byly zpočátku optimistické, ale po stalingradské porážce a nezdarech hitlerovské armády na východní frontě vítězil v nich pesimistický tón.
Od jisté doby se v těchto rozhovorech stále častěji hovořilo o „zázračné zbrani" připravované v tajných vědeckých laboratořích. Čekalo se od ní, že zvrátí situaci na frontách ve prospěch třetí říše. Jedni důstojníci – prý nejlíp informovaní – vyprávěli cosi o tajemných paprscích X, které obrátí nepřátelské armády v prach a popel; druzí zase o jakýchsi bojových plynech s pronikavými účinky.
Jaro roku 1944 se ohlásilo na všech frontách drtivým útokem na fašistickou armádu. Potvrzovala to i četná hlášení agentů, která přicházela do zpravodajského štábu Horn.
Stanger věnoval rozhovorům o nových „zázračných" zbraních velkou pozornost, neboť byl přesvědčen, že jsou z velké části pravdivé.
O těchto novinkách vyprávěl Halce, a ta s energií jí vlastní zahájila průzkum v lesnatých oblastech, patřících do kompetence jejich institutu. Kromě normálních vojenských objektů a skladišť s bojovým materiálem však ne-

objevila nic, co by jakkoli souviselo s výrobou tajných zbraní.
V dubnu 1944 dostal se Stanger náhodou této záhadě na stopu.

NA PRAHU VELKÉHO TAJEMSTVÍ

Duben roku 1944 sliboval teplé a slunečné počasí. Prales se probouzel k životu, Stanger však neměl kdy obdivovat krásy jara. Do Bělověže se sjížděly štábními mercedesy s poznávacími značkami velitelství luftwaffe a RSHA víc než deset důstojníků. Zasedali s majorem Zavellym k mnohahodinovým poradám a nikdo z důstojníků štábu nevěděl, co je na jejich programu.
I tentokrát zaslechl Stanger hukot automobilů. Schovaný za záclonou pozoroval, jak do zámku vchází početnější skupina důstojníků. Jen taktak stačil uskočit od okna, když se ozvalo zaklepání a ve dveřích se objevil dozorčí důstojník.
„Za pět minut je porada u majora Zavellyho," oznámil.
Stanger si vzal zápisník a vydal se do sekretariátu, kde pracoval Heiden.
„Jdi do vedlejšího malého sálu," vysvětlil mu Heiden.
Stanger ohlásil podle předpisu svůj příchod několika zde sedícím vyšším důstojníkům. Po chvíli se všechna místa zaplnila. Vzápětí také přišel Zavelly, s ním von Fryvatt a několik civilistů.
Major Zavelly zavřel okna, zjistil, je-li na chodbě strážný, a zahájil poradu.
„Pánové, nyní vás zasvětíme do záležitosti, která je pro naši říši nejvýš důležitá a která tuším rozhodne o vítězství..."
Všichni už znali patetický styl jeho projevů, proto si někteří důstojníci vyměnili ironické pohledy.
Zavelly pokračoval:
„V oblasti naší působnosti budou provedeny zkoušky s novou ničivou zbraní. Zázračnou zbraní," dodal. „Naším úkolem je zabezpečit území, kde se tyto pokusy budou

provádět, z hlediska protišpionáže. Plukovník luftwaffe Florrel, který je zde přítomen, vás seznámí s podrobnostmi. Upozorňuji vás, že za sebemenší zmínku o této věci

279

nepovolaným osobám, tj. všem – důstojníky nevyjímaje –, kteří nebyli na dnešní poradu pozváni, hrozí dotyčnému vojenský soud a nejpřísnější trest..." Major Zavelly se přísně rozhlédl po shromážděných. „Na závěr přečtu seznam důstojníků, kteří se mnou odjedou na zkušební základnu."

Plukovník Florrel rozvinul velkou roli papíru a pověsil ji na zeď. Shromáždění důstojníci uviděli barevný náčrtek území kolem Bugu.

„Vážení pánové, rád bych vás seznámil se situačním plánem zkušební střelnice. Tady teče Bug. Vyšrafovaná plocha představuje šedesátikilometrové území zkušební střelnice. Jeho jižní vrchol tvoří Chybow a Morzecin a severní vrchol oblasti kolem Bugu. Sídlo štábu a odborníků je v Sarnakách. Odborníci vyzkoušejí na této střelnici führerovu novou zbraň. Vy se s příslušnými skupinami rozmístíte na území střelnice. Každý cizí člověk bude v této oblasti zadržen a podroben výslechu. Zvláštní pozornost musíme věnovat nemístnému zájmu zdejších obyvatel. Víme, že zde pracuje podzemní hnutí. Žádná sebemenší část ‚střely', jak budu této zbrani říkat, se nesmí dostat do rukou Poláků..."

Tak vida, žádný plyn, žádné paprsky X, o kterých se mluvilo v zámku, ale střely..., blesklo hlavou Stangerovi.

„Všechny úlomky je třeba pozorně sesbírat a dopravit do Sarnaků. Na úspěšném provedení zkoušek do značné míry závisí výsledek války – naše vítězství!" Florrel se odmlčel a teatrálně zvedl ruku.

Po několika hodinách porada skončila a ještě téhož dne odjeli Zavelly, von Fryvatt a velká skupina zpravodajských důstojníků ze štábu Horn – mezi nimi také Stanger – do Sarnaků.

NA ZKUŠEBNÍ STŘELNICI

Škola v Sarnakách se stala sídlem štábu V, jak zněl krycí název této akce a její prostory posloužily i jako kasárna. Posádku zde přechodně měli odborníci různých druhů zbraní, převážně letci a esesmani a pracovníci různých zpravodajských štábů. Ubytovali zde proto i zpravodajskou skupinu z Bělověže.

280

Stanger žil jako v horečce. Dobře věděl, že je na stopě velkému tajemství této války. A také mu bylo jasné, že se tomuto tajemství snaží přijít na kloub desítky jiných zpravodajských služeb. I on však chtěl splnit svou zpravodajskou povinnost. Přivezl proto s sebou baterie lahví různých koňaků a lihovin a chtěl s jejich pomocí rozvázat některým důstojníkům jazyky.

Nadřízeným bělověžské skupiny zde byl major von Fryvatt. Major Zavelly byl totiž neustále zaneprázdněn poradami a hned prvního dne po příjezdu do Sarnaků rozdělil všem funkce. Heiden a Stanger byli přiděleni k samotnému von Fryvattovi, s úkolem provádět protišpionážní práci a střežit tajemství tajné zbraně. Ostatní důstojníci z bialystockého štábu byli zařazeni do jednotlivých vojenských skupin, hlídkujících nepřetržitě v okolních vesnicích a lesích. Všichni s napětím očekávali zahájení zkoušek.

Přímo neocenitelným společníkem večerních rozhovorů

při sklence se stal mladý kapitán zpravodajské služby luftwaffe Nikolai Scharpe, milovník dobrého pití, různých šprýmů a také žen. Stanger se ho na nic nevyptával, sám obšírně vykládal o úspěšných zpravodajských akcích v Bělověži i o svých válečných dobrodružstvích a tímto způsobem ho chtěl přimět ke sdílnosti.

Toho večera popíjeli ve třech – Stanger, Heiden a Scharpe. Nálada byla znamenitá.

„Proč vlastně píšeš a piješ levou rukou. Vždyť ti to nijak zvlášť nejde," otázal se zničehonic se zájmem Stanger.

„V pravém boku mi chybí několik žeber, mám pochroumanou i roztříštěnou klíční kost a špatně srostlou předloketní kost," vysvětloval mu Scharpe.

„To je pěkná polízanice. Na jaké frontě tě tak zřídili?" vyzvídal opět Stanger.

„Na žádné. To mají na svědomí rakety! Jsem rád, že vůbec žiju. Vy se tady v zázemí máte jako v bavlnce..."

„To jsou vtipy," durdil se Heiden. „Kdybys strávil nějaký ten den v Bělověžském pralese, hned bys měl o životě v zázemí jinou představu."

Stanger opět naplnil sklenky a zeptal se: „Kdy a kde se ti to stalo?"

„V pekle! V noci ze sedmnáctého na osmnáctého srpna

loňského roku v Peenemünde na ostrově Usedomu. Tam vyráběli tuhle führerovu zázračnou zbraň. Skutečně to bylo učiněné peklo. Zahynuly tam spousty našich lidí a ti, co vyvázli, odnesli to těžkým zraněním. Celá pokusná základna vzala za své." Scharpe jedním douškem vyprázdnil sklenku. „Celá základna! A kolik odborníků a vyšších důstojníků při tom přišlo o život. Generál Jeschonek..."

„Na tvé zdraví, Scharpe, žes vyvázl! Však my tě pomstíme," přerušil ho Stanger a zvedl sklenku.

„To se ví, že ano," přikyvoval Scharpe. „Uvidíte, jak z Londýna, z Moskvy a z dalších nepřátelských měst zůstanou jenom trosky. Naše V-1 a V-2 všechno rozboří. Prosit!" upil koňaku. „Tahle zbraň rozhodne o našem vítězství."

„Nepřeháníš to?" vyhrkl Heiden, kterému blížící se zkoušky s tajnou zbraní rovněž nedávaly spát.

„Já a přehánět?... Vy laikové," zatvářil se Scharpe povýšeně. „Zítra nebo pozítří sem přijede generál Dornberger, náš šéf, a snad i sám profesor von Braun, tvůrce téhle nové zázračné zbraně. Pak sami poznáte, co je Vergeltungswaffe..."

Popíjeli skoro až do rána a kapitán Scharpe jim celou dobu vyprávěl o tajné zbrani V. Jako důstojník zpravodajského štábu generála Dornbergera věděl mnohem víc než ostatní.

VERGELTUNGSWAFFE

Příštího dne zastavilo před školou v Sarnakách asi deset štábních vozů. Posádka se seřadila venku ve dvojstupech.

„Podívej," šeptal Stangerovi kapitán Scharpe, jenž stál vedle: „Ten vysoký, štíhlý muž, to je generál dělostřelectva Walther Dornberger, náčelník naší pokusné základny a spolutvůrce zázračné zbraně. Ten vedle něho je generál SS Hans Kammler, zplnomocněnec reichsführera SS pro záležitosti týkající se nové zbraně. Tamhleten urostlý plukovník luftwaffe je Max Wachtel, velitel 155. pluku, který byl první přeškolen na odpalování řízených raket..."

Stanger horlivě přikyvoval, že všechny poznává. Dorn-

berger, Kammler, Wachtel, hodnosti, zevnějšek, opakoval

282

v duchu. Snažil se všechno si dobře zapamatovat, nic mu nesmělo ujít. Věděl však, že víc než lidé ho zajímá jejich dílo...

Příchozí zamířili s místním velitelem do školy. Ve voze s radiostanicí radista vyvolával:
„Krakau! Krakau! Hier Sarnaken! Hier Sarnaken! Jeden, dva, tři, pět... jak mě slyšíš? Příjem..."

Na chvíli se odmlčel a pak znovu opakoval smluvený znak.

Stanger jedním uchem poslouchal Scharpovy poznámky a druhým radistovy výkřiky. Smysl volané šifry mu zatím unikal. Několik vojáků začalo odvíjet z bubnu kabely a natahovat je na kopec, kde byl dříve židovský hřbitov. Stanger, Scharpe a Heiden se vydali za nimi. Na kopci stála další radiostanice, velký periskopický nůžkový dalekohled a radarové zařízení. Bylo zde vyhloubeno několik křivolakých zákopů a vybudován velký podzemní kryt zajištěný shora trámy a drny.

Technická obsluha kontrolovala stav všech zařízení. Po chvíli se zde shromáždil celý štáb. Důstojník, který měl dozor nad přístroji, ohlásil, že je k pokusu vše připraveno.

„Uveďte heslo!" nařídil generál Dornberger.

Opět se ozvalo radistovo záhadné volání:
„Krakau! Krakau! Hier Sarnaken!" a čísla šifrované zprávy.

Všichni přítomní netrpělivě vyčkávali. Anténa radaru se lehce pohybovala a jeden důstojník upřeně hleděl do dalekohledu.

„Pozor! Je na obrazovce radaru!" hlásil důstojník, obsluhující aparaturu.

„Pozor! Vzdálenost tři tisíce metrů, úhel..., směr..." zvolal důstojník u dalekohledu. Mezi shromážděnými nastal rozruch. Někteří skočili do zákopu, další do krytu.

„Počkej," řekl Scharpe a chytil Stangera za rukáv. „To nejde na nás. Teď něco uvidíš! Tam na jihu," vykřikl a ukázal rukou.

Stanger si zastínil oči. Ve výšce jednoho tisíce metrů plula velkou rychlostí nad zemí dlouhá, lesklá raketa doutníkovitého tvaru. Vzadu odněkud zpod výškových a směrových kormidel šlehaly plameny. Za raketou se táhl jako závoj několik desítek metrů dlouhý pás bílých

283

plynů. Vypadalo to impozantně a hrůzostrašně. A v tom okamžiku jako by z jasné oblohy udeřil hrom. Z místa, kde letěla raketa, zazářil oblak ohně, kouře a páry a na zem se sneslo krupobití úlomků. A hned se směrem k vesnici Platerow, kde raketa explodovala, rozjely tři vozy. Vojenští hodnostáři vyšli z krytu.

„Je to špatné...," smutně vrtěl hlavou Scharpe.

„Pročpak? Bylo to nádherné," zvolal Stanger.

„Nechápeš účel pokusu. Ta proklatá střela vybuchla ve vzduchu."

„A kde tedy měla vybuchnout?"

„Na zemi. Tyhle rakety nesmějí explodovat ve vzduchu a v takové výšce..."

Stanger poslouchal Scharpa pouze jedním uchem, neboť skupina hodnostářů stojící kousek od nich se oháněla odbornými termíny a hledala příčinu, proč raketa vybuchla ve vzduchu.

Po chvíli přijela tři nákladní auta s pozůstatky roztříštěné rakety. Úlomky plechu, kousky stabilizátorů, skleně-

ná vata, turbíny, kondenzátory, elektronky, malé akumulátory, gyroskop. Odborníci se přehrabovali v této změti, některé součástky prohlíželi dokonce lupou a dělali si poznámky.

„Jestlipak to střílí dál než Kruppova tlustá berta z první světové války?" zeptal se s nevinnou tváří Stanger.

Scharpe se na něho ironicky podíval a řekl: „Pracuješ v zpravodajské službě, ale jsi učiněný laik. Tlustá berta?" Uchopil Stangera důvěrně pod paží a poodešel s ním stranou. „Raketa uletěla dobrých dvě stě padesát kilometru ze zkušební střelnice SS Pustkow u Mielce. Ta se nevystřeluje z děla, má vlastní pohon."

Stangerovi šla z nových poznatků hlava kolem. Jak se vrátí do Bělověže, hned bude informovat Centrálu.

Při večerní pitce je Scharpe znovu ohromoval svými technickými znalostmi a konexemi s vysoce postavenými osobami.

„Říkals, že vaši základnu na ostrově Usedomu rozbombardovali Angličané," obrátil se Stanger k Scharpovi. „To znamená, že zjistili, kde se tahle tajná zbraň vyrábí, a mohou tam bombardovat znovu?"

„Buďte bez obav. Sice bych vám to neměl říkat, ale jste prima hoši, pracujete v zpravodajské službě... Abyste

věděli, součástky raket vyrábějí desítky tajných továren na území říše i v okupovaných pohořích. Hlavní montáž je teď v jeskyních v nedostupných pohořích Harzu. Angličané nám teď můžou vlézt na záda," vysvětloval Scharpe.

Zkoušky pokračovaly i v následujících dnech. Část raket přece jen dosáhla určeného cíle na zemi a pak následoval nesrovnatelně mohutnější výbuch než ve vzduchu, a v zemi se objevila přes dva metry hluboká jáma. Každou z nich měřili, fotografovali a dávali zasypat.

Denně přijížděly na zkušební střelnici u Sarnaků skupinky vyšších důstojníků a civilních odborníků. Stanger tvořil se Scharpem nerozlučnou dvojici. Hned je bylo vidět na místě výbuchu, hned na kopci, kde měl stanoviště hlavní dispečer; nevynechali jedinou poradu zpravodajských důstojníků.

Experiment pomalu zevšedněl. „Invazi" spojeneckých špiónů a pracovníků odbojového hnutí – jak ji náčelníci zpravodajské služby předpovídali – nikdo nezjistil. Stráže sice zadržely několik podezřelých vesničanů, kteří se potloukali kolem míst výbuchů nebo se zajímali o úlomky roztříštěných raket, ale ti všichni shodně tvrdili, že je přivedla pouhá lidská zvědavost: chtěli prý vidět dělostřelectvo co tak mohutně pálilo.

Avšak jednoho dne nastal ve štábu zkušební střelnice neobyčejný rozruch. Nenašla se totiž raketa, která byla odpálena a nevybuchla. Viděli ji na obrazovce radaru, potom dalekohledem a nakonec pouhým okem. Přeletěla nad Sarnaky, zmizela na severu a marně všichni čekali na její výbuch. Početné oddíly vojska a pomocných služeb zahájily společně se zpravodajskými důstojníky horečné pátrání po nevybuchlé střele. Raketa jako by se do země propadla.

Několik dnů trvala prohlídka lesíků, mlází, luk a houštin kolem Bugu, hledalo se i v jeho vodách – avšak marně. Štáb dospěl k názoru, že nevybuchlá střela patrně zmizela ve vodách řeky, a zanechal dalšího pátrání.

Zatím však polští zpravodajci a vojáci Zemské armády vytáhli raketu z Bugu, rozmontovali ji a odvezli do Varšavy. Tam ji prozkoumali polští vědci – pracovníci odbojového hnutí. V noci z dvacátého pátého na dvacátého šestého července roku 1944 odletěl Jerzy Chmielewski – „Rafal" – s rozmontovanými částmi rakety do Itálie,

285

a odtamtud se potom dostal do Anglie. O tomto bravurním kousku polského podzemního hnutí však nikdo ve štábu v Sarnakách nevěděl.

STANGEROVO HLÁŠENÍ

Krátce nato přijel do Sarnaků major Zavelly. Celý den sledoval pokusné výbuchy a pak rozhodl, aby se Stanger a Heiden vrátili s ním do Bělověže.

Cestou se jich Zavelly vyptával na jejich názor na tuto novou zbraň V. Heiden mu nadšeně vylíčil své dojmy z týdenního pobytu v Sarnakách a Stanger se k němu připojil. Zavelly je informoval, že přišly nové směrnice z nadřízeného orgánu, že je čeká spousta práce, proto je musel ze Sarnaků odvézt.

V Bělověži se Stanger po večeři zamkl ve svém pokoji, pečlivě zatáhl okna a začal sestavovat hlášení Centrále. Nezapomněl ani na náčrtky zkušební střelnice a raket.

Tajná zbraň je připravena k použití. Jsou to řízené rakety. Uvádím technické údaje... Existují prý ještě další řízené střely s podobným doletem, avšak s menší rychlostí letu, nazvané V-1. Pokusná základna byla na ostrově Usedomu. Nyní je celá výroba soustředěna v Nordhausenu v pohoří Harz. Strávil jsem sedm dní na zkušební střelnici, kde tyto rakety vybuchovaly. Souřadnice tohoto místa uvádím na pláncích. Hitler, Himmler, hitlerovský štáb vůbec se zajímá o výsledky zkoušek – vkládají do nové zbraně velké naděje. Rakety byly odpalovány ze střelnice SS Pustkow-Blizna u Mielce, údajně z pohyblivých odpalovacích ramp. Urazily vzdálenost dvě stě padesát kilometrů vzdušnou čarou. Zbraň není zdaleka dokonalá, zato nebezpečná. Značná část raket vybuchuje ve vzduchu, což působí odborníkům velké starosti. Rozptyl je velký. Použití: ostřelování velkých měst. Je třeba vzít v úvahu hledisko psychologického účinku. První útok řízených raket bude pravděpodobně veden na Londýn. Rakety budou vystřelovány z francouzského nebo belgického pobřeží, kde generál Lehring vybudoval speciální odpalovací zařízení. Mnozí odborníci se zmiňovali rovněž o možnosti použít zbraň V při ostřelování Moskvy a dokonce 1 New Yorku – samozřejmě z ponorek nebo jiných plavidel. Zkoušky v oblasti Sarnaků trvají dál.

286

OPERACE ÚNOS
PŘED BOUŘÍ

Přišel květen roku 1944. Urputné boje probíhaly na jihu. Ukrajinské fronty zatlačovaly Němce stále dál na západ. Na středním úseku východní fronty vládl zdánlivě klid. Frontová linie tohoto úseku od močálů Polesia až k Vitebsku tvořila takzvaný Běloruský balkón. Sovětská vojska se zde připravovala k rozhodujícímu střetnutí. Německá skupina armád „Střed" zaujímala obranné postavení a prováděla rozsáhlá opatření, aby ofenzívě předešla a zastavila ji.

Centrála neustále žádala na Stangerovi zprávy o nových nepřátelských obranných liniích, o přesunech vojsk, o operačních plánech i o činnosti vojenské zpravodajské služby. Práce bylo tolik, že Stanger spával denně sotva několik hodin. Centrála dostávala jeho šifrované depeše o operační situaci skupiny armád „Střed" a o tom, co se děje v dalekém týlu, v bialystocké oblasti, jež tvořila zázemí této operační skupiny. Fotokopie tajných dokumentů, plány letišť a vojenských základen v lesích předával Stanger Halce a ta je – stejně jako materiály o zkouš-

kách v Sarnakách se zbraní V – posílala svými spojovacími kanály Centrále.

Abwehr byl znovu reorganizován a přecházel do výhradní pravomoci zpravodajské služby SS. Změny postihly také bělověžský štáb zpravodajské služby. Leccos nasvědčovalo tomu, že zpravodajská služba SS je Stangerovi na stopě. Zároveň se naskytla možnost odhalit další tajemství hitlerovské vojenské mašinérie. Stanger byl čím dál tím více přesvědčen, že to bude jeho poslední akce v štábu Horn.

287

NOVÁ ZÁHADA

Inspekce trvala celý týden. Major von Fryvatt, kapitán Dengel a Stanger navštívili na příkaz Zavellyho zpravodajská pracoviště v Brestu, v Minsku, v Baranovičích a ve Vilně. Prohlédli četné základny, posádky a letiště poblíž fronty. Dvakrát je ostřelovali partyzáni, zasáhli však pouze vůz a zpravodajští důstojníci vyvázli bez úhony.

Z prováděné inspekce vyplynulo, že Rusové připravují novou ofenzívu dosud nevídaných rozměrů. Tuto informaci dostali od všech důstojníků frontové zpravodajské služby i od špiónů působících za frontou. Hlášení uváděla velký počet míst, kde se soustřeďují sovětská vojska, obsahovala údaje o neustálých přesunech nových jednotek na frontu a o výstavbě letišť. Situace nebyla nijak růžová.

Stanger se snažil vyzvědět, jaký názor mají na celou věc von Fryvatt a Dengel, ale těm se příliš nechtělo vyvozovat závěry z nebezpečné situace. Pokládali zprávy agentů za přehnané a věřili v úspěch nové zbraně, která třetí říši zajistí vítězství.

Z inspekční cesty se vrátili pozdě večer. Jakmile se Stanger objevil v bělověžském kasinu, zahrnuli ho staří přátelé spoustou novinek. Oddílu kapitána Langa a jeho agentům se podařilo vypátrat stanoviště štábu partyzánské brigády „Ve jménu vlasti" a partyzánský oddíl Felixe Dzeržinského. Jagdkomando pak bleskovou akcí překvapilo partyzány na dvě stě jedenáctém úseku pralesa a v boji, který se rozpoutal, jich víc než deset zastřelilo, dobylo jejich tábora a ukořistilo radiostanici. Byl to první úspěch kapitána Langa na území Bělověžského pralesa. Záškodnické akce různých partyzánských oddílů však pokračovaly dál, proto byly do Bělověže povolány značné posily.

Stanger se rovněž dověděl, že se v jejich štábu usadilo sedm důstojníků SS, podělili se o všechna oddělení a počínají si až příliš troufale. Nepříjemný dojem měli především z hauptsturmführera Lausberga, který byl jmenován třetím zástupcem majora Zavellyho. Tato nová funkce výstižně charakterizovala změny ve vojenské zpravodajské službě po odstranění admirála Canarise a byla známkou úplného úpadku abwehru.

Příštího dne zahlédl Stanger v parku obrovský radio-

288

vůz schovaný mezi stromy a vedle něho tři stožáry s anténami. Radiovůz byl obehnán ostnatým drátem a kolem přecházel strážný. Do prvního patra levého zámeckého křídla vedla síť telefonních kabelů napojených na radiovůz a pokračujících někam za Bělověž. Stanger zjistil, že toto patro obsadil nějaký záhadný štáb, který tvořila početná skupina důstojníků a civilistů. Hned u schodiště stál na chodbě v tomto patře strážný a žádný zpravodajský důstojník – kromě Zavellyho, von Fryvatta a důstojníků SS – sem neměl přístup.

Usilovně se tu pracovalo. Z oken se nesl klapot psacích a počítacích strojů a vyzvánění četných telefonů. Radiooperatéři vykřikovali do éteru jakési tajuplné krycí názvy, písmena a číslice.
Důstojníci, kteří v tomto zámeckém patře pracovali, většinou kapitáni a majorové, se nestravovali v kasinu a vůbec se tam málokdy objevovali. Měli své kuchaře a svou jídelnu a s důstojníky štábu Horn se nijak nestýkali, ani se s nimi nedávali do řeči.
A právě tito muži, jim vyhrazené patro a radiovůz, to vše upoutalo Stangerovu pozornost.
Co je to za lidi? Jakými tajnostmi se ve svých pracovnách zabývají? Proč se tak izolují od štábu? – ptal se v duchu sám sebe.
Podle poznávacích značek na vozech tajného štábu usuzoval, že jde o příslušníky Oberkommando der Wehrmacht, tudíž Hitlerova hlavního stanu, ale docela jist si tím nebyl.
Jeho zvědavost ještě vzrostla po rozhovoru s majorem Zavellym. Donesl mu vypracovanou zprávu o inspekční cestě na východ. Ten si ji přečetl, vyjasnil některé podrobnosti a pak se ho zničehonic zeptal:
„Jestlipak víš, že máme v zámku hosty?"
„Viděl jsem, pane majore, radiovůz, několik důstojníků, které neznám, a strážného, co hlídá přístup do prvního patra."
„Víš o koho jde?"
„Myslím, že mi to vysvětlíte," prohodil Stanger.
Zavelly chvíli mlčel, pak přistrčil Stangerovi krabici s cigaretami a sám si zapálil doutník. Nakonec řekl:
„Ten den, kdy sem přijeli, jsi byl mimo, proto neznáš moje příkazy, které jsem na poradě dal všem důstojníkům.

Tak poslouchej. Za prvé, nesmíš se o tento štáb nijak zajímat. Je to rozkaz."
„Ano, pane majore," odpověděl Stanger a sklopil hlavu.
„Dále, jestliže někdo projeví zájem o tyto důstojníky nebo o jejich práci a vůbec o cokoli ve spojitosti s nimi, okamžitě mi to ohlásíš..."
Stanger svraštil čelo a upřeně se zadíval na majora.
„Chápeš?"
„Snažím se, ale...," odvážil se namítnout Stanger.
„Jaké ale?" přerušil ho zhurta Zavelly.
„Jako zpravodajský důstojník, který má něco střežit nebo chránit před nebezpečím, musím vědět, co mám střežit nebo chránit. Snad mi, pane majore, rozumíte?"
Zavelly posupně pohlédl na Stangera, vyfoukl obláček kouře a zamyslil se. Ozval se teprve po delší chvíli:
„Něco ti povím. Jak víš, dosud jsem před tebou neměl žádné tajnosti. I já bych rád věděl, co ty nevíš." Vstal od psacího stolu a rozčileně začal přecházet po pracovně.
„Nech si to jen pro sebe. Tito důstojníci jsou z vůdcova hlavního stanu, jsou podřízeni jenom jeho rozkazům a Oberkommandu der Wehrmacht. To je všechno, co mohu říct..."
„Děkuji za důvěru, pane majore."
Zavelly se na okamžik zastavil, a v jeho tváři se zračilo roztrpčení. Tiše pokračoval:
„Jak víš, tito pánové z SS," položil důraz na slovo pánové, „převzali záležitosti vojenské zpravodajské služby. Jsem voják a nepřísluší mi rozebírat příkazy a počínání nadřízených. Ale i tak...," na okamžik se odmlčel, „mám na to svůj názor. Ty jistě také. Čas ukáže, zda prováděné změny vojenské zpravodajské službě prospěly. Naším úkolem je plnit povinnosti, které nám naše vlast ukládá...," pronesl smutně a z jeho hlasu čišela hořkost,

zklamání i uražená ctižádost. „Poslali mi sem sedm zpravodajských důstojníků SS a brzy se tu objeví další. Dnes už rozhodují o práci v našem štábu oni, a ne já. Myslí si, že snědli všechnu moudrost, ale ve věcech vojenské zpravodajské služby jsou to úplní diletanti. Do všeho se pletou, všude tuší zradu..." Major zaraženě umlkl. Uvědomil si, že se dal příliš unést.
„Fakta si zapamatuj, a... že jsme o tom my dva hovořili, na to zapomeň. Věřím, že v dnešních těžkých

dobách náležitě splníš svou svatou povinnost vůči naší vlasti."
„Určitě, pane majore," kvapně slíbil Stanger a vstal z křesla. Věděl, že vyřčený souhlas má jiný význam, než jak jej chápal Zavelly.
„Děkuji ti," podal mu ruku Zavelly. „Teď jdi a pusť se do práce."

CO ZNAMENAJÍ SLOVA „BAULEITUNG FLUSS"?

Vítr šepotal v korunách dubů a jeho lehké závany pohybovaly záclonou. Stanger ležel s rukama pod hlavou v posteli, hleděl oknem na tmavou hvězdnatou oblohu a nedařilo se mu usnout. V ústech měl hořko od vykouřených cigaret, vždyť si je také připaloval jednu od druhé. Od usilovného přemýšlení ho rozbolela hlava. Jak jen rozluštit tu proklatou hádanku? Všechny operační triky dosud selhaly. Nu ano, v téhle situaci jsou staré triky čerta platné... Vím určitě jen to, co mi řekl Zavelly, že jsou to důstojníci z Hitlerova hlavního stanu a podléhají jenom jeho příkazům a Oberkommandu der Wehrmacht. Ani Heiden ani Johrst mi nechtěli říct nic bližšího a jen krčili rameny. Zavellyho příkaz udělal své. Johrst mi jenom potvrdil, že nepoužívají naši šifrovací kabiny a že mají vlastní telekomunikační systém. Ti lumpové z SS mají do prvního patra volný přístup. Znamená to tedy, že mají za úkol zpravodajsky je ochraňovat. Včera jsem oknem slyšel, jak nějaký důstojník z prvního patra hulákal do telefonu: „Bauleitung Fluss, Bauleitung Fluss, hier Schloss, Notieren..." Vyvolával tedy nějaké vedení stavby Řeka. Musí to být nejspíš náramně důležitá stavba... Jak ale se dostat pravdě na kloub? Ano! Hned zítra dostane Nikor příkaz, aby zadržel některý vůz tohohle štábu. Napíšu mu čísla a poznávací značky. Musí někoho z nich zajmout a dostat z něho potřebné informace. A potom?... Centrále oznámím, že se tady něco děje, ale že se mi dosud nepodařilo záhadu rozřešit. Pozvu sem Halku. Ve dvou spíš něco vymyslíme...
A s tímto rozhodnutím k ránu usnul.

VYDĚRAČSKÝ NÁTLAK HAUPTSTURMFÜHRERA SS LAUSBERGA

Uplynulo dalších několik dní a Stanger se dosud nehnul z místa. Jedinou radost měl z Nikorovy odpovědi. Partyzánský velitel mu oznamoval, že plně chápe význam zprávy a bude nepřetržitě číhat na auta s uvedenými poznávacími značkami. Stanger ať se spolehne, že výslech zajatců přinese očekávaný výsledek.
A Stanger mu věřil.
V těch dnech dostal od Centrály nečekaný, obtížný úkol. Když vyťukal do éteru zprávu o výsledku inspekční cesty na východ a o novém záhadném štábu v Bělověži, přijal naléhavou depeši:

ZA KAŽDOU CENU ZJISTIT, JAKÉ KROKY PODNIKÁ NEPŘÍTEL V OBLASTI ŘEK SVISLOČE, NĚMENU, BIEBRZY, NAREWU, SEVERNÍHO OKRAJE MOČÁLU POLESÍ A NA ÚZEMÍ BĚLOVĚŽSKÉHO PRALESA. VELMI NALÉHAVÉ A DŮLEŽITÉ. OKAMŽITĚ HLÁSIT.

Vybavil si úryvek telefonického rozhovoru z prvního patra bělověžského zámku, zaslechnutá slova „Vedení stavby Řeka". Když ho Centrála tak uhání, znamená to, že se kolem těchto řek cosi děje. Pak by mohl záhadný štáb mít spojitost s úkolem, který na něm požadovala Centrála...

Ale tento den mu přinesl ještě jedno překvapení, které ho vyvedlo z míry a naplnilo neklidem.

Když se po snídani dal do práce, zazvonil na jeho psacím stole telefon. Nějaký neznámý hlas pozdravil Hitlerovým jménem a požádal Stangera, aby se dostavil do pracovny číslo sedmdesát devět. Na otázku, kdo je u telefonu, neznámý zdvořile odpověděl, že je nový důstojník štábu zpravodajské služby a že by si s ním rád promluvil o jedné zajímavé věci.

Stanger se hned za ním vypravil. V místnosti označené číslem sedmdesát devět seděl za psacím stolem mladý urostlý hauptsturmführer SS. Stanger podle předpisu pozdravil a vyčkávavě se zadíval na esesmana.

„Jsem Lausberg," představil se. „Posaďte se, pane poručíku. Kouříte? Posložte si...," vytáhl balíček cigaret.

Stangerovi se tento muž nelíbil.

Zapálili si. Esesman měl před sebou silný svazek dokladů. Delší chvíli se v nich probíral a na Stangera jako by zapomněl.

„Prosím, pane hauptsturmführere. Chtěl jste se mnou mluvit," připomněl se mu.

„Spěcháte?" zeptal se esesman a vzhlédl od listin.

„Žijeme v dobách, kdy je záhodno spěchat a kdy je každá minuta drahá."

„Ne vždycky, pane poručíku. Ne vždycky!!"

Esesman vstal, několikrát přešel pracovnou, potom se znovu posadil, zadíval se na Stangera a zeptal se: „Vy jste důstojník pro zvláštní úkoly přidělený majoru Zavellymu?"

„Ano."

„Kolik let pracujete ve vojenské zpravodajské službě?"

„Deset."

„Nu, to už je hezká řádka let. A smím vědět, zač jste dostal Železný kříž?" zeptal se esesman a ukázal na Stangerovu hruď.

„Promiňte mi mou upřímnost, pane hauptsturmführere, ale chtěl bych vědět, jestli jsem u výslechu," odpověděl otázkou Stanger a ironicky se zahleděl na Lausberga.

Esesman se zasmál, shrnul si bujnou kštici světlých vlasů dozadu, vstal od psacího stolu a posadil se do křesla vedle Stangera:

„To je zajímavé, pane Stangere, kdykoliv jsem hovořil s některým vaším kolegou, vždy mi položil tuhle otázku. Svědčí to snad o tom, že každý z vás má něco na svědomí?" Výsměšně přimhouřil oči. „Ale k věci. Líbíte se mi, pane Stangere..."

„Děkuji, to rád slyším."

„Znám vaši chvályhodnou minulost. Vím, zač jste dostal Železný kříž. Co byste řekl tomu, kdybych vám nabídl práci v zpravodajské službě SS?"

„Velmi byste mě tím překvapil."

„Myslím to zcela vážně."

„Nemohu vám dát okamžitou odpověď. Musím si to promyslet..."

„Jste členem NSDAP?"
„Ne. Ale přesvědčením jsem národní socialista."
„I to je chvályhodné. Víte..." Esesman shledával slova.

293

„Abwehr trpěl marasmem. Jeho řady potřebovaly pročistit. Jak je vám známo, situace si vyžádala jisté změny. Mnozí vaši důstojníci byli jen zpravodajci, a to ještě mizerní, ale málokteří byli oddáni führerovi a naši myšlence. Nene, to se vás netýká. Znám vaši minulost i vaše pracovní výsledky. Vím o vás snad všechno," Lausberg probodával pohledem Stangera, a ten očima neuhnul. „Pracujete zde řadu let, dobře znáte všechny důstojníky i majora Zavellyho. Budu k vám upřímný," opřel se lokty o stůl, „všichni zdejší pracovníci nejsou tak docela spolehliví... Odtud pronikají důležité zprávy k nepříteli. Každý váš údaj o důstojnících zdejšího štábu, každý stín podezření bude pro nás... velmi cenný. Rozumíme si, pane poručíku?"
Stanger si zapálil další cigaretu, přejel pohledem esesmanovy naleštěné boty, uniformu, distinkce i obličej a zamyslil se.
„Čekám na odpověď, pane Stangere," pobídl ho Lausberg.
„Ano, právě o tom přemýšlím... Mám-li být upřímný, pane Lausbergu, tak jsem o tom nikdy neuvažoval. Hůř nebo líp jsem plnil své povinnosti, ale nikdy mi nenapadlo, že někdo z našich důstojníků může být zrádce..."
„Chápu vás. Solidárnost se spolupracovníky je hezká věc. Ale zpravodajský důstojník musí tušit nepřátelskou činnost všude. Ti, se kterými jsem tu dosud hovořil, nebyli tak úzkostliví jako vy..." Lausberg se odmlčel a významně vztyčil prst. „Jako důstojník pro zvláštní úkoly mohl byste mi leccos zajímavého říct o Zavellym, von Fryvattovi, Heidenovi a dalších..."
„Pane hauptsturmführere, věřte mi, že v daném okamžiku nevím opravdu nic, čím bych mohl zdůvodnit podezření proti některému důstojníkovi zdejšího štábu..." Esesmanova tvář se čím dál víc chmuřila.
„Rozumím-li dobře, mou nabídku nepřijímáte," procedil pomalu. „A co když já nebudu litovat námahy a znovu přešetřím několik případů? Přesněji řečeno, několik případů spojených s vaší osobou?"
„S mou osobou? Vyslechnu to s velkým zájmem," odpověděl s předstíraným údivem Stanger.
„Nebuďte tak sebejistý, pane Stangere," esesmanův hlas zněl teď tvrdě a výhružně. „Vezměme si třeba ten

294

případ, kdy jste v šifrovací kabině zastřelil poručíka Blancka... Podle mého názoru by vyžadoval podrobnější vyšetřování. I po těch dvou letech... Nebo jak jste zastřelil vězně Michalika. Ale to jen tak mimochodem, ono by se takových nejasných případů v souvislosti s vaší osobou našlo mnohem víc..."
Stanger s námahou potlačil rozčilení a zasmál se. Pak sklonil hlavu a zdánlivě klidně pronesl:
„Jsem vám k dispozici, pane hauptsturmführere."
Lausberg vstal a řekl:
„Jistě je vám jasné, že tento náš rozhovor je třeba považovat za důvěrný. Máte o čem přemýšlet. Spoléhám na vaši inteligenci. Přijmete-li mou nabídku, přijďte za mnou a já vám ručím za to, že toho nebudete litovat..."
„Já to uvážím, pane Lausbergu. Nerad jednám ukvapeně. Nepromyšlený spěch věci neprospívá, ba naopak je vždy na škodu."

Lausberg na jeho slova již nereagoval, mlčky ho doprovodil ke dveřím a zamkl za ním.
Stanger šel chodbou ohromený tím, co slyšel. Ty fašistická stvůro, ty záludný ničemo..., skřípal zuby. Blancke, Michalik, vyšetřování. Jen se do toho pusť! Tak tomuhle se věnují ti lumpové z SS, tak vypadá ta jejich práce. Hledají podezřelé, shromažďují materiály proti Zavellymu a ostatním. Zjednávají si konfidenty... Dobrá, jen ať se navzájem obviňují. Já jim ještě pomohu. A co kdybych vstoupil do zpravodajské služby SS? Co by tomu řekla Centrála? Může to znamenat konec mé práce, anebo naopak se mi zvětší možnost pomáhat naší věci.
V ohybu chodby do něho vrazil Johrst a rozhorleně se zeptal:
„Stangere, kde tě čerti nosí? Hledám tě, telefonuji na všechny strany, ptám se..."
„Hauptsturmführer Lausberg si mě pozval ke zpovědi..."
„Ach tak," Johrst významně pokýval hlavou. „Nic si z toho nedělej, já už tam byl dvakrát. A jistě ne naposledy."
„Proč mě sháníš?"
„Asi před deseti minutami volala z Královce inženýrka Helena. Nemohl jsem tě najít, a ona s tebou nutně potřebovala mluvit."

„Nechala mi nějaký vzkaz?"
„Ano, mám ti vyřídit, že dnes pozdě večer nebo zítra ráno přijede do Bělověže."
„Díky za dobrou zprávu."
Johrst ho vzal důvěrně pod paží, rozhlédl se po prázdné chodbě a zašeptal:
„Co ti říkal Lausberg? Navrhl ti, abys vstoupil do zpravodajské služby SS?"
„Přesně tak."
„Vydíral?"
„Ano."
„Se mnou jednal stejně. Předhazoval mi Blanckovo vloupání do šifrovací kabiny. Jak ses rozhodl?"
„Ještě nijak. A ty?"
„Před tebou nemám žádné tajnosti. Já tu nabídku asi přijmu."
„Práci ve zpravodajské službě SS?" podivil se Stanger.
„Ano. Je to práce jako kterákoli jiná, a mě stejně nikdo nepředělá. No a co ty, nerozmyslíš si to?"
„Nevím. Mám teď v hlavě zmatek," odpověděl pokrytecky.
„Hodně jich už to udělalo. Pouvažuj o tom. Zůstali bychom dál pohromadě," přesvědčoval ho Johrst.
„Dobrá, budu o tom přemýšlet. Buď zdráv!" rozloučil se Stanger s Johrstem a otevřel dveře do svého pokoje. V tom okamžiku byl vyhlášen poplach...

NIKORŮV ÚTOK

Už tři dny připravoval Nikor léčky u hlavních cest vedoucích z Bělověže. Všichni velitelé partyzánských hlídek dostali seznam poznávacích značek aut, která měli zadržet, prohlídnout a zajatce dovést k Nikorovi. Žádné hlídce však nepřála Štěstěna. Partyzáni sice zahlédli dva vozy se značkami uvedenými v seznamu, doprovázely je však nákladní automobily s vojskem a tím byla zmařena šance na úspěch.
Toho dne změnil Nikor stanoviště. Postoupil se svou stráží k Bělověži a zalehl v houštinách u bažinatého potoka, poblíž silnice na Pružany. Jednotlivé hlídky vyslal

daleko před místo s nastraženou léčkou, aby ho včas upo-

296

zornily, kdy bude zapotřebí umístit na silnici trojhranné bodce.

Ubíhaly hodiny. Partyzány sužovali komáři a trápil hlad, ale bojové stanoviště neopustili. Přešlo ráno, blížilo se k poledni a stále nic. Vtom ohlásila hlídka vůz s poznávací značkou, kterou jim uvedl Stanger, jel směrem od Bělověže.

Partyzáni bleskurychle položili na silnici několikametrový pás trojhranných bodců. Nikor namířil triedr k zákrutu, kde se měl vynořit očekávaný vůz.

„Už je tady!" oznámil partyzánům. „Střílejte na motor a kola!"

Cvakly odjišťované závěry a střelci přitiskli tváře k opěrkám kulometů. Nikor znovu pozorně dalekohledem zkontroloval blížící se malý terénní vůz. Ochranná barva, nepromokavá plachta, spuštěné okénko, kulomet namontovaný na kapotě, číslo – všechno souhlasilo.

Pohledem sledoval vůz a čekal, až najede na trojhranné bodce. A již bouchla dvě kola. Zaskřípaly brzdy, vůz dostal smyk. Vzápětí zasáhly motor a podvozek dávky střel. Prales odpověděl ozvěnou palby.

„Potřebujeme je živé!" zvolal Nikor. Ozval se kulomet na kapotě terénního vozu.

„Střílejte! Zapalte vůz!" nařídil Nikor, ačkoli partyzáni beztak nelitovali munice. Z benzínové nádrže, zasažené zápalnou střelou, vyšlehl oheň a kouř. Čtyři muži, kteří seděli v autě, využili kouřové clony a zalehli do křovin za vozem.

Nikorovi partyzáni na ně útočili v širokém půlkruhu.

„Otočte! Potřebujeme je živé! Aspoň jednoho!" křikl Nikor a přeběhl silnici. Vzduchem zasvištěly granáty. Z křoví, kde zalehli Němci, se vzápětí ozval nářek jednoho raněného, potom druhého. Střílel už jen kulometník. Auto hořelo.

„Vzdej se!" vyzýval ho Nikor schovaný za mohutným smrkovým kmenem. Na mušce samopalu měl lískové křoví. Odpověděla mu dlouhá dávka. Hodil granát. Výbuch. Vrhl se kupředu, ale dávka z kulometu ho přinutila opět zalehnout do mechu.

Partyzáni nepřítele obklíčili. Jejich střely usekávaly lískové větvičky a vymršťovaly do vzduchu chomáčky mechu, šišky, hrudky země a jehličí.

297

„Držte ho v ohni, až mu dojde munice," zavelel Nikor. Němec polevoval v palbě. Vtom přiběhla hlídka a udýchaně ohlásila:
„Veliteli, od Bělověže sem jede kolona aut..."

„Dva kulomety na silnici! Palte, dokud rozkaz nezruším. Sraz na kótě sto sedmdesát šest."

Dva kulometníci se rozběhli na silnici a zaujali palebné postavení.

„Musíme ho dostat!" zakřičel Nikor. „Rychle! Za okamžik bude pozdě..."

Vrhli se k lískovému křoví, ale zastavil je výbuch granátu. Německý kulometník si ho položil pod sebe. Opodál leželi mrtví i další tři Němci. Bleskurychle jim prohledali kapsy, sebrali doklady a Nikor dal rozkaz k ústupu. Zlobilo ho, že akce skončila nezdarem.

V dálce sílil hukot motorů jednotky, jež spěchala na pomoc. Po chvíli zarachotily dva kulomety a několikrát vypálily na první vůz, který se vynořil ze zátočiny. A než si přijíždějící Němci uvědomili, že se střetli s partyzány,

rozbitý vůz sjel ze silnice. Nikorovi kulometníci zmizeli v pralese a vydali se po stopách oddílu na kótu sto sedmdesát šest.

HEIDEN VARUJE...

Večer byla přivezena těla čtyř mrtvých pracovníků tajného štábu z bělověžského zámku. Vrak spáleného terénního vozu zůstal v pralese. Četná komanda až do soumraku marně pročesávala prales. Přesto platila pro všechny jednotky zvýšená pohotovost. Radiostanice měla zesílenou ochranu a jednotlivé vozy dostaly zákaz opouštět Bělověž.

Stanger i bez Nikorova hlášení pochopil, že se útok na auto záhadného štábu nevydařil...

Rozmrzelý a sklíčený událostmi dne vydal se do kasina na opožděnou večeři. Sedm esesmanů, kteří vždy sedávali společně, si ho posupně prohlíželo. Všiml si, jak se Lausberg k jednomu z nich naklonil a něco mu šeptal. Stanger nepochyboval, že je řeč o něm.

Heiden seděl zamyšlen u stolu v koutě a popíjel pivo. Když uviděl Stangera, zeptal se ho zasmušile:
„Co tak pozdě?"

„Nejsem dnes nějak při chuti."

Heiden se k němu naklonil a zašeptal:
„Nesouvisí to nějak s příjemným rozhovorem s panem Lausbergem?"

„Možná. Ale jak to víš?"

„Johrst mi to řekl. Podívej, jak si nás ti rošťáci prohlížejí."

„Ať jdou k šípku," řekl Stanger, pohrdavě mávl rukou a pustil se do večeře.

„Nepřijela?"

„Dej pokoj. Jsem nervózní."

„Dobrá. Jen se klidně najez."

Heiden si zapálil cigaretu, objednal si druhou sklenici piva a zeptal se Stangera, jestli nemá chuť napít se něčeho silnějšího. Ten zdvořile odmítl.

Důstojníci SS dojedli večeři a opustili kasino. Heiden si přisedl blíž ke Stangerovi, bojácně se rozhlédl kolem, i když kasino bylo už skoro prázdné, a zašeptal:
„Chtěl bych s tebou mluvit, ale ne tady. Podám ti ruku, rozloučím se a zmizím. Asi za pět minut vyjdi za mnou do parku. Dej se tou cestičkou směrem k loveckému zámečku a pak dál až za síť. Dávej pozor, jestli za tebou někdo nejde. Je ti to jasné?"
Stanger přikývl.

Teď šli vedle sebe polní pěšinou. V dálce se rýsovala silueta pralesa, za nimi se černal setmělý park a na obloze visel měsíční srpek. Heiden se několikrát ohlédl, ostražitě naslouchal, ale všude kolem panoval klid.

„Ty máš takový strach?" podrážděně se ho zeptal Stanger.

„Nechtěl bych, aby nás spolu někdo viděl, tím spíš slyšel. Odmítls Lausbergovi?"

„Dal mi čas na rozmyšlenou."

„Vím, že odmítneš jako já."

„Z čeho pramení ta tvá jistota?"

„Příliš dobře tě znám. Ale teď poslouchej. Mám tě rád, Stangere, a považuji tě za svého přítele. Musím ti proto říct, že se o tebe bojím..."

Stanger se zastavil a Heiden šeptem pokračoval:
„Víš sám, že pánové z SS věnují pozornost každému důstojníkovi našeho štábu. O tebe však projevují zájem mimořádný..."

299

„Mají nějaké podezření?"
„Prý mají nezvratné důkazy, že v našem štábu pracuje nebo pracují špióni nepřátelské výzvědné služby, přesněji řečeno ruské výzvědné služby. Nakvap hledají podezřelé a okruh se neustále zužuje. Podrobně zkoumají akta všech důstojníků. Starého Diettera hned sbalili. O tobě Lausberg dlouho mluvil s majorem Zavellym. Šéf se mi s tím důvěrně svěřil..."
„Ale oč jim jde?"
„Mají nějaká stará Clauserova hlášení o tobě a o dalších lidech. Nějak se jim nezdá ta historie s Blanckem a s Michalikem a zničení objektu na kótě sto osmdesát pět. Dokonce jim není jasné ani to neštěstí, co potkalo Fleinerta, jak se pamatuješ..."
Stanger sebou škubl a tma mu pomohla, že Heiden si nemohl všimnout, jak zbledl. Heidenova slova ho vyděsila.
„Celé hodiny mořili Zavellyho, aby jim řekl všecko, co o tobě ví, detailně se vyptávali na ty historie, jak už víš, a chtěli vědět, jestli major za tebe ručí. V těchto dnech sem má přijet další skupina odborníků z gestapa, která má Lausbergovi pomáhat. Nerad bych viděl, Stangere, aby ti ublížili. Ale oni jsou schopni všeho. Starý Dietter byl dobrý Němec, a víš, co s ním provedli."
„Co navrhuješ?" otázal se ho Stanger přímo. Heiden dlouho mlčel.
„No tak mi odpověz, poraď," vybídl ho po chvíli.
„Zavelly a von Fryvatt dali o tobě ten nejlepší posudek a jejich podezřením se vysmívají. Ostatně pánové z SS mají výhrady i proti mně, ale to už je jiná věc."
„Řekni mi, co bys udělal na mém místě ty?"
„Víš, nač bychom dělali z komára velblouda, vždyť máš čisté svědomí a svou vojenskou povinnost jsi vykonával, jak se sluší a patří. Ani jeden z těch cápků ti nesahá po kotníky. Příslušníci SS jsou ale krutí, mstiví, nedůvěřiví a vybírají si oběti ze starých kádrů vojenské zpravodajské služby. Nikdo z nás neví, kdo bude jejich další obětí. Kéž bys to nebyl ty ani já. Vím, Stangere, žes nebyl, nejsi a nikdy nebudeš národní socialista. Stejně jako já. A zrovna tak jako já ty nafoukané povýšence, hrubiány a neotesance nesnášíš. Ti přivedou Německo do neštěstí...," chrlil ze sebe rozčileně Heiden, až se mu nakonec zlomil hlas.

300

„V nejbližší době na nás zaútočí Rusové, a člověk si snadno domyslí, jak to střetnutí dopadne. Ale i Západ zaútočí. Nepřátelské letectvo řádí nad Německem a obrací naše města v sutiny. Řeknu ti upřímně, Němci už válku prohráli..."
„Heidene!" překvapeně zvolal Stanger.
„Ano, prohráli. Německo se může ještě zachránit před úplnou zkázou a zajistit si čestný mír jedině za předpokladu, že budou z vedoucích míst odstraněni ti pomatení šílenci. Už dlouho na to myslím. A nejenom já. Starý kádr důstojníků chce Německo zachránit. Jestli se nám náš plán zdaří a zbavíme toho šíleného kaprála moci, Západ s námi uzavře mír, a pak bychom ještě měli naději společnými silami nad Ruskem vyhrát..."
Heidenova slova Stangera omráčila. Tušil sice, že mezi důstojníky wehrmachtu existuje spiknutí, bylo mu však Heidena líto, že má ještě takové iluze o konci války.
„Pojď, sedneme si tady u toho keře a zakouříme si," zatahal Heidena za rukáv. A když usedli na chladnou trávu skropenou večerní rosou a zapálili si cigarety,

zeptal se ho:
„Poslyš, Hansi, co když mi nedají pokoj a budou se snažit ze mne svou oběť udělat?"
„Na to ti nemohu odpovědět. Kdybych si nevážil tvé důstojnické cti, tak...," vdechl zhluboka kouř cigarety.
„Tak co?"
„Ale nic," netrpělivě mávl Heiden rukou. „Stejně to není reálné... Dezerce, dát se k partyzánům... spojit se s nepřítelem, kterého nenávidíš stejně jako já. To pro tebe není...," pronášel pomalu a stále tišeji.
„Ty mi navrhuješ dezerci? Jak to, proč? Po tolika letech poctivé práce v zpravodajské službě?" vybuchl s předstíraným rozhorlením Stanger.
„Ale ne, nic takového ti nenavrhuji. Já jenom uvažuji nahlas. Třeba přejdeš do zpravodajské služby SS, jako Schwind, Johrst, Lang, snad i Dengel a ostatní?"
„Nemluvme o tom," přerušil ho netrpělivě Stanger.
„Dobrá! Budu dávat pozor, jak se věci vyvíjejí, mám v tomto směru větší možnosti než ty. Jenom nás nesmí vidět pohromadě. Třeba jsou to jenom plané obavy. O frontovém zpravodajství celkem nemají ponětí, proto ještě stále potřebují služby starých zpravodajských kád-

rů. Kdyby ti hrozilo reálné nebezpečí, včas tě upozorním, a pak se rozhodneš jako muž. Spolehni se na mě!"
Heiden napřáhl ruku a Stanger ji mlčky stiskl.

TAJEMSTVÍ ŠTÁBU TRAUM

Pravděpodobně mi hrozí nebezpečí, jsem připraven kdykoli uprchnout do pralesa. Doufám, že mě přijmeš mezi partyzány. Může se stát, že už nebudu mít kdy dát ti zprávu a budu muset prchnout v německé uniformě. Informuj proto své lidi, že řeknu heslo Rys a ohlas bude Jaro... Potřebuji znát několik pravděpodobných stanovišť tvého oddílu. Prosím tě o bližší údaje, abych vás našel. Zdržuj se poblíž Bělověže. Možná že je to jenom planý poplach a všechno ještě dobře dopadne.
Stanger si ještě jednou přečetl lístek, strčil jej do malé lahvičky a zanesl do kontaktové schránky. Centrále poslal šifrovanou depeši, v níž hlásil, že mu hoří půda pod nohama.
Když se vrátil do svého pokoje, namazal patnáctirannou pistoli, přivázal si ji provázkem k pravému zápěstí a uložil se k spánku. Spal lehce, neklidně a při sebemenším šramotu na chodbě se probouzel.
Ráno mu telefonoval Heiden, že toho dne v nočních hodinách zahájila anglická a americká vojska invazi ve Francii. Předmostí v Normandii se rozšiřuje a boje pokračují. Psal se šestý červen roku devatenáct set čtyřicet čtyři.
Dopoledne přijela do Bělověže Halka se dvěma pracovníky Göringova institutu. Po krátkém telefonickém rozhovoru se Stangerem strávila den v loveckém zámečku, kde měla poradu s ředitelem Ragnerem. Domluvili se, že se sejdou až u večeře v jejím pokoji.
Celý den panoval ve štábu neobyčejný ruch. Pozornost všech důstojníku upoutala invaze spojenců. Poslouchali stručné zprávy vůdcova hlavního stanu, studovali mapy Francie a pronášeli dohady o dalším vývoji válečných událostí.

Jejich radost ze shledání byla veliká. Při večeři nahlas pronášeli vše, co patří k rozhovoru zamilovaných. Když dojedli, Halka pustila rádio a ventilátor, vyhlédla na

chodbu, zda se někdo nepotuluje kolem jejich dveří, potom zamkla a posadila se vedle Stangera na pohovku.
„Snad nás teď nikdo neodposlouchává?" zeptala se šeptem.
„Určitě ne, v každém případě nám pomůže rádio. Mám ti toho tolik říct."
„Já taky."
Stanger ji objal, políbil na ústa a potom jí dlouho šeptem vyprávěl o všem, co se děje kolem něho v Bělověži, o záhadném štábu v prvním patře zdejšího zámku i o Nikorově nezdařeném útoku na auto. Halka kouřila jednu cigaretu za druhou a mlčky ho se vzrůstajícím zájmem poslouchala. Když skončil, zeptala se ho:
„Co míníš dělat v souvislosti s Lausbergovým podezřením? To je teď ze všeho nejdůležitější!"
„Pro jistotu jsem upozornil Nikora, aby se zdržoval nedaleko Bělověže. Celou včerejší noc a dnešní den jsem uvažoval o tom rozhovoru s Lausbergem a o Heidenově varování. Myslím, že budeš se mnou souhlasit, když ti řeknu, že podle mého názoru mě chtěl Lausberg vydírat a zastrašit. Kdyby ti chlapi měli v rukách nějaké konkrétní důkazy, kdyby při svém vyšetřování objevili sebemenší stopu, že jsem v případech Blancke, Fleinert a dalších měl prsty, nevěděl by o tom Zavelly ani Heiden. A taky by se už se mnou dvakrát nebavili, ale rovnou by mě sbalili. Je to tak?"
„Logicky vzato ano. Ale pamatuj, Andrzeji, že SS ani gestapo nepotřebují důkazy, když chtějí někoho odklidit. Doporučuji ti ostražitost a ještě jednou ostražitost. Nenech se překvapit. Ostatně já jsem v podobné situaci..."
„Ty?" podivil se Stanger.
„Ano. Vedoucím vojenského oddělení se stal jeden esesácký lump, který má dnes v institutu větší moc než sám profesor Dervitz, a ten je, jak víš, taky starý hitlerovec. Byla jsem důvěrně upozorněna, že se ten chlapík přehnaně zajímá o moji osobu, a myslím, že není sám. Když jsem nebyla doma, udělali v mém bytě prohlídku. Sice šikovně, ale stejně jsem poznala, že tam byli. Gestapo předvolalo k výslechu ty dva staré manžele penzisty, co bydlí dole

ve vile. Chtěli vědět, kdo ke mně chodí, jestli si nevšimli něčeho podezřelého a podobně. Pohrozili jim koncentračním táborem, kdyby nemlčeli, ale oni, staří dobráci, mi to stejně řekli. Nacisté chtějí terorem a vraždami udržet svůj kácející se trůn. Andrzeji, mám už toho všeho dost. Trvá to příliš dlouho. Vždyť jsem jen člověk. Mám úplně pocuchané nervy. Cítím se na konci svých sil. To ustavičné napětí, předtuchy, ostražitost... Jestli uprchneš k Nikorovi, půjdu s tebou."
Stanger ji pevně přitiskl k sobě.
„Promiň mi tu chvilkovou slabost," povzdechla Halka. „Zapal mi cigaretu, a já ti pomohu rozluštit záhadu, která ti nedává spát..."
„Myslíš ten štáb z prvního patra?"
„Ano. Jestli se rozhodneme nějak mu uškodit, bude to asi naše poslední společná akce. I tak nám oběma hoří půda pod nohama. Ten štáb má velmi romantické krycí jméno, totiž Traum – Sen. Z příkazu Oberkommanda der Wehrmacht a samotného Hitlera budují tajně již řadu let pevnosti, obranné valy, stanoviště vrchního velitelství a letiště. V čele tohoto štábu stojí plukovník inženýr Richard Sellger, důstojník hlavního Hitlerova stanu, přítel Himmlerův, Göringův a Keitelův. Ještě ses s ním nesezná-mil?"
„Ne, a rád bych."
„Někdy chodí v civilu. Je střední postavy, má plný

obličej a vysoko vyholené plavé vlasy. Je mu tak kolem šedesátky."
„Ty ho znáš?" zvědavě se zeptal Stanger.
„Dokonce dost dobře. Je to fanatický hitlerovec. Jeden jeho syn je důstojníkem SS v Hitlerově osobní ochraně, druhý pracuje ve zpravodajské službě SS u generála Walthera Schellenberga. Sellger má dvě slabůstky: alkohol a holčičky..."
„Proč je sem poslali?" přerušil ji netrpělivě.
„Jak víš, za pár týdnů se rozpoutá na východě bouře. Někteří v Hitlerově hlavním stanu se domnívají, že Rusové nebudou postupovat, ale pro jistotu dali stavět dvě nová obranná pásma a záložní letiště. První linii tvoří Němen, Svisloč, Bug, severní okraj močálů Polesí a východní okraj Bělověžského pralesa. Druhou Biebrza, Narew a hranice Východního Pruska. Staví se tam bunkry,

železobetonová stanoviště pro děla a kulomety, protitankové zátarasy, zákopy, zřizují se minová pole, vlčí jámy a vůbec všechno, co vojenská technika vymyslela. No a samozřejmě letiště. Jestliže se Rudá armáda dostane až k těmto obranným pásmům, pak je tyto linie, zvláště ta první, mají zadržet. Nahnali sem na práce tisíce lidí, zajatců, stavebních jednotek i jednotek arbeitsdienstu. Za tohle všechno odpovídá plukovník Sellger a jeho štáb. Teď už tedy chápeš, proč ta utajenost, izolace a ochrana. Nevěří, totiž ani starým kádrům vojenské zpravodajské služby."
„A odkud se s tím Sellgerem znáš?"
„Řídil před několika lety výstavbu vojenských objektů v lesích Východního Pruska. Dostal příkaz od Göringa, aby některé věci projednal s naším institutem. Točil se tentokrát kolem mne a já ne a ne se ho zbavit. Poslední rok působil ve Východním Prusku. Rozšiřoval tam pevnost Boyen u Gižycka, mezi jezery Niegocin a Kisajny, budoval trojúhelník opevnění v oblasti Lidzbarku a pevnosti v prvním pásmu mazurských jezer. Všechna ta Sellgerova díla znám a naše Centrála taky. No a teď ho odveleli sem. Kolik ten má na svědomí lidských životů! Na těch jeho stavbách zemřely hladem a vyčerpáním tisíce lidí," končila Halka své vyprávění o štábu plukovníka Sellgera.
Stanger zamyšleně hleděl na ohýnek cigarety žhnoucí ve tmě. Plukovník inženýr Richard Sellger, jeho štáb a tajné plány dvou pásem obrany, která měla zadržet sovětskou ofenzívu, ho patřičně zaujaly.
„Cos vymyslel?" vytrhla ho ze zadumání Halka.
„Zatím nic konkrétního. Hlavu mám plnou všelijakých nápadů."
„Tak mluv!"
„Oznámil jsem Centrále, že mi hoří půda pod nohama. Uvidím, jak rozhodnou. Ale my bychom se v každém případě měli zmocnit Sellgera a plánů těch obranných pásem..."
„Ale jak?"
„Ještě nevím. Ale musíme to udělat. Možná, že by to mohl provést Nikor. Například zaútočit na Sellgerovo auto... Ale ne..., co kdyby to nevyšlo jako posledně. Nebo bych v noci mohl zlikvidovat strážné v prvním pat-

ře, vloupat se do Sellgerovy pracovny, rozkuchat pokladnu, vybrat ji a pak uprchnout za Nikorem."
„Neblázni, to je příliš riskantní," krotila ho Halka. „Taková akce nemá naději na úspěch."

„Co tedy navrhuješ?"
„Budu muset obnovit známost se Sellgerem. Může se nám teď hodit jako můj ctitel. Poslyš, co kdybych s ním vyrazila do terénu na inspekční cestu?"
„No a co z toho?"
„Sellger určitě s sebou vozí část plánů. Prohlédla bych si, co jak a kde je vybudováno, pak bych ho se šoférem a pobočníkem zastřelila, sebrala bych plány a vydala bych se do pralesa. Jakmile by o tom přišla zpráva do zámku, uprchl bys za Nikorem. Co tomu říkáš?"
„Ne, Halko, je to taky hodně riskantní a tím mizí i reálná naděje na úspěch. Se třemi chlapy si sama těžko poradíš. V zámku se po Nikorově útoku samou ostražitostí div nezblázní. Každý vůz vyjíždí se silným doprovodem, a to nemluvím o ochraně, s jakou asi jezdí Sellger. Neviděl jsem ho, neznám ho, ale snadno si to mohu představit. A pak kde máme jistotu, že ty plány opravdu vozí s sebou? Počkej, jak tu spolu mluvíme, něco se mi v hlavě rýsuje. Kdy se vracíš do Královce?"
„Zítra!"
„Musíš?"
„Ano. V institutu bude velmi důležitá porada. Přijede na ni někdo od Göringa."
„Dobrá. Vrať se tedy do Královce, zlikviduj tam všechny svoje věci a najdi si záminku, pro kterou přijedeš do Bělověže. Uděláš to?"
„Spolehni se."
„Ale nevzbudíš tím jejich podezření? Koneckonců ti mohu poslat telegram, že jsem utrpěl těžký úraz."
„Není třeba. Vydám se například na inspekční cestu do Rominckého pralesa a přijedu sem."
„Já to ale musím vědět přesně. Budu nutně potřebovat vůz. Dobrý, silný a rychlý vůz," dodal Stanger.
„Můj nestačí?"
„Ne, ten je slabý."
„V tom případě si vezmu mercedes profesora Bervitze. To je dobré auto."
„Halko, než zítra odjedeš, musíš se sejít s plukovníkem

Sellgerem a dát mu naději, že u tebe uspěje. Řekni mi, kdy počítáš, že se vrátíš, musíme si pospíšit."
„Dnes je úterý, počkej...," zamyslela se Halka. „V pátek? To by šlo určitě. Ano, přijedu v pátek."
„V pořádku. Jestli všechno dobře proběhne, tak v sobotu nebo v neděli se do toho pustíme. Já zatím všechno připravím. Sellgerovi řekni o svém návratu do Bělověže. Naznač mu, že byste spolu mohli strávit v intimitě příjemný večer. Určitě se toho chytne..."
„Ale já jsem ten tvůj plán stále ještě nepochopila. Mluv jasněji."
„Halinko, čeká nás naše poslední akce v Bělověži. Nazval jsem ji operace Únos..."

NÁVNADA

Příštího dne opustila Halka Bělověž. Před odjezdem vyprávěla Stangerovi o svém setkání se Sellgerem. Plukovník byl překvapením a radostí bez sebe. Pozval ji do pracovny v prvním patře, pohostil ji kávou a vínem a přemlouval ji, aby ještě neodjížděla. Slíbil, že ji vezme s sebou do terénu na inspekční cestu, ale varoval ji před partyzány, kteří jsou stále podnikavější. Zjistila, že nosí klíče od pancéřové pokladny v koženém váčku v kapse uniformy.
Ryba tedy zabrala. Stanger mohl pokračovat v přípravě operace. Vrátil se do své pracovny, vytočil číslo

Lausbergova telefonu a vzápětí uslyšel jeho hlas.
„Heil Hitler, pane hauptsturmführere, tady je Stanger... Ne, všechno v pořádku... Rád bych se u vás zastavil. Můžete mi věnovat několik minut? Ne, není třeba, tak dlouho to trvat nebude... Už jdu..."
Za okamžik stanul Stanger v jeho pracovně a podle předpisu pozdravil. Lausberg s potměšilým úsměvem ve tváři vstal od psacího stolu, energicky vykročil Stangerovi vstříc a pravil:
„Vítám vás, pane poručíku, a hned vám úvodem řeknu, že mě vaše návštěva vůbec, ale opravdu vůbec nepřekvapuje..."
„Snad jste mě neočekával?" předstíral Stanger údiv.
„Byl jsem si jist, že přijdete. Věřil jsem ve vaši inte-

ligenci a schopnosti vyvozovat z konkrétní situace konkrétní závěry."
„Ale vždyť ještě nevíte, co mě sem přivádí."
„Pane Stangere, vyčtu vše z výrazu vaší tváře. Přišel jste mi oznámit, že se k nám připojujete, k führerově gardě, která znamená budoucnost světa!"
„Nu třeba jste uhádl," usmál se tajuplně Stanger.
„Napijete se kávy a ještě něčeho?"
„Když budete tak laskav."
Lausberg dal telefonicky příkaz, pak se posadil k malému stolečku proti Stangerovi a spustil.
„Bylo by nám líto, kdybychom měli přijít o tak cenného zpravodajce, jakým jste vy. Plně hodnotím vaše schopnosti. Škoda, že jste tolik let promarňoval nadání mezi tou zkostnatělou elitou učiněných budižkničemů," ušklíbl se.
„Sloužil jsem třetí říši, pane hauptsturmführere," odpověděl Stanger.
„Chápu..., chápu...," pokrytecky povzdychl esesman a pokýval hlavou.
Dozorčí přinesl kávu, Lausberg vytáhl z psacího stolu láhev koňaku a sklenky, naplnil je a řekl:
„Prosit, pane poručíku, či spíše už pane obersturmführere SS. Na novou kapitolu ve vašem životě!" Přiťukli si.
„Pane Lausbergu, formality s mým přijetím do zpravodajské služby SS bych nechal na později, vyřídíme je třebas v příštím týdnu. Teď jsou přednější daleko důležitější věci. Chci připravit něco, co nebude zajímat jenom vás, ale snad i vedení RSHA v Berlíně..."
Esesman si zvědavě přistrčil křeslo blíž ke Stangerovi, a ten pokračoval:
„Jak víte, byl jsem a dosud ještě jsem ve štábu zpravodajské služby Horn důstojníkem pro zvláštní úkoly. Leccos jsem tady viděl, leccos vím. Právě dávám na papír své několikaleté poznatky a postřehy o práci bělověžského štábu. Uvedu vám v této zprávě všechna svá podezření a domněnky, samozřejmě vše podložím důkazy o tom, jaká zrada se tady uhnízdila a co připravuje starý kádr důstojníků wehrmachtu."
„Výborně, pane poručíku! Výborně!" Lausberg radostně zamnul rukama a opět naplnil sklenky.
„Dlouho jsem váhal, jestli to mám udělat. Chápete, roz-

hodovaly tu mé kamarádské vztahy ke spolupracovníkům."
„Hlouposti!" rozhorleně zvolal esesman.
„Pochopil jsem vše až po rozhovoru s vámi."
„Kdy od vás tu zprávu dostanu?"
„Nejpozději v neděli. Jenom vás, pane Lausbergu, pro-

sím o diskrétnost. Zůstane to zatím jen mezi námi dvěma!"
„Spolehněte se, pane poručíku!" Lausberg podal Stangerovi ruku.
„A ještě něco. V těchto dnech se má inkognito dostavit do štábu jistý důstojník, Canarisův člověk. Jeho jméno dosud neznám. Je to velmi záhadná osobnost. V opozici proti führerovi asi hraje nemalou roli. Má se tajně setkat se Zavellym a rozhovory povedou mimo zámek. Co mám dělat, když ten člověk přijede?"
„Okamžitě mi to oznámit."
„A co když to bude v noci?"
„Nevadí. Zavolejte laskavě do mého soukromého apartmá na linku dvě stě devadesát dva. Kromě doby kdy jím, jsem stále k dispozici ve své pracovně nebo v apartmá. Nuže, čekám na vaše zavolání!"
„Výborně! Až si přečtete mou zprávu, jistě už budete vědět, co dělat, určitě! Buďte tedy tak laskav a čekejte na můj telefonát. Heil Hitler, Herr Lausberg!"

DEPEŠE Z CENTRÁLY

A tak i zde měl první krok za sebou. Na těch pár dní, jež potřeboval k přípravám na novou operaci, měl od Lausberga a jeho podřízených pokoj.
Potom se konala nudná porada u Zavellyho a musel opisovat sáhodlouhá špionážní hlášení z Východu.
Hned po večeři se vydal do pralesa. Chvatně připravil radiostanici, natáhl mezi stromy anténu, přikryl se pláštěnkou, rozsvítil baterku a pak iněkolik minut napjatě vyťukával do éteru svůj volací znak. Když mu potvrdili spojení a přijali šifrovanou zprávu, předali mu odpověď:
NEBEZPEČÍ POVAŽUJEME ZA VÁŽNÉ. NAŘIZUJEME OKAMŽITÝ NÁVRAT! HELENĚ ROVNĚŽ. PŘEJDETE OBA K NIKOROVI.

309

ODTAMTUD SE PŘEMÍSTÍTE ZA FRONTOVOU LINII. ŽÁDÁME PŘESNÉ DATUM.

Stanger tušil, že Centrála vydá takovýto rozkaz. On se však ještě nechtěl vrátit. Chtěl napřed splnit svou poslední zpravodajskou operaci.
Vyťukal do éteru:
POCHOPIL JSEM. HELENU JSEM VAROVAL. SPOJENÍ S NIKOREM UDRŽUJI. CHYSTÁM SE ROZLUŠTIT DŮLEŽITOU VĚC. PAK TEPRVE URČÍM PŘESNÉ DATUM. POTŘEBUJI TŘI NEBO ČTYŘI DNI... MŮŽE CENTRÁLA ZAJISTIT LETOUN, KTERÝ BY PŘILETĚL PRO KOŘIST? ČEKÁM NA ODPOVĚĎ...

Přeladil na příjem a dvě hodiny čekal se sluchátky na uších. Nestačil se ohánět před nemilosrdně štípajícími komáry. Konečně se ozvala radiostanice Centrálya po chvíli měl Stanger k dispozici rozšifrovaný text:
JESTLIŽE AKCE SLIBUJE ÚSPĚCH – PROVÉST JI! ZAKAZUJEME RISKOVAT. VRÁTÍTE SE SPOLEČNĚ S HELENOU. LETOUN BUDE ČEKAT NA PŘÍKAZ KE STARTU. NIKOR ZAJISTÍ PŘISTÁVACÍ PLOCHU A PROVEDE BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ.

Riziko? To je vždycky, pomyslel si Stanger, ale tentokrát je postoupím už naposledy. A mám za to, že uděláme terno. Jak bychom se mohli vracet jen tak s prázdnýma rukama?
Vzal ze skrýše samopal, který tam ukrýval od památného léta roku 1941, i nůž s pružinou, dal si radiostanici na záda a vydal se na schůzku s Nikorem, který na něho už dvě hodiny čekal na kraji pralesa.
Objali se jako staří přátelé. Stanger se Nikorovi omlu-

vil, že se opozdil, a pak se ho dojatě zeptal:
„Přijmeš mě jako partyzána?"
„Nech těch žertů. Copak hrozí takové nebezpečí?"
„Ano. Bělověž převzala do své moci zpravodajská služba SS. Jdou po každém, i po mně. Někdo z nás musí být rychlejší. Byl bych rád, kdybych to byl i tentokrát já. Přinesl jsem radiostanici, musíme ji někam schovat. Odneseš ji odtud, až ti pošlu zprávu. Teď dávej dobrý pozor, Nikore. Před chvíli jsem měl spojení s Centrálou. Budu

potřebovat letoun, a oni ho sem ve vhodnou dobu pošlou. Ty dostaneš od Centrály příkaz připravit přistávací plochu, postarat se o zajištění, prostě o vše, co je v takových případech zapotřebí. Ostatně to dobře znáš. Najdeš v pralese takové místo?"
„Znám jich několik," odpověděl Nikor a rozložil na kolenou štábní mapu.
Zahaleni do pláštěnky bloudili světlem baterky po zelené skvrně mapy a probírali vhodné lesní palouky, na kterých by mohl letoun přistát. Stanger potom v základních rysech informoval Nikora o některých bodech své plánované akce proti plukovníkovi Sellgerovi a vysvětlil mu, jak si představuje pomoc partyzánů. Nikor měl se svými lidmi čekat poblíž Bělověže, každou noc prohlížet kontaktové schránky a vybírat z nich Stangerova hlášení. Zostřenou pohotovost určili na sobotní a nedělní večer i noc.
Do zámku vklouzl Stanger dlouho po půlnoci, ale nešel si hned lehnout. Pečlivě vyčistil a namazal samopal i pistole, pak prohlédl provaz, roubík, nůž i účinný jed, který pro jistotu připravil. Potom otevřel láhev francouzského koňaku a nasypal dovnitř silný uspávací prostředek...

STANGEROVY ÚVAHY

Byl čtvrtek. Příštího dne měla přijet Halka. Na ranní poradě důstojníků se jako první ujal slova hauptsturmführer Lausberg, který byl jmenován zástupcem majora Zavellyho. Pateticky, nadšeně spustil:
„Pánové, führerova slova se stala činem! Tajné zbraně již ničí nepřátele třetí říše. Dnes poprvé zažil Londýn krupobití řízených střel. Smeteme toto doupě plutokratů, židů, zednářů a válečných štváčů se zemského povrchu. A stejně tak naložíme i s dalšími městy našich nepřátel. V osudech války nastává obrat. Stojíme na prahu vítězství. Heil Sieg! Heil Hitler!"
V bouřlivém nadšení vymrštil ruku vzhůru. Shromáždění důstojníci třikrát zakřičeli: Heil!
To znamená, že zkoušky v oblasti Bugu nebyly jen čistě teoretickými pokusy. Kapitán Scharpe měl pravdu. Zbraně V se začalo používat v praxi..., uvědomil si Stanger.

Vybavil si v duchu svůj pobyt v Sarnakách, rozhovor s kapitánem Scharpem, svá tehdejší pozorování a postřehy. Heiden, který seděl vedle něho, dloubl ho loktem a tiše se zeptal:
„Co tomu říkáš?"
„Třeba má pravdu," odpověděl Stanger. Heiden pokýval hlavou, naklonil se k němu a zašeptal:
„Ale proč ten domýšlivý nafoukanec nemluví o postupu anglické a americké ofenzívy ve Francii ani o tom, co se připravuje na Východě?"
Nyní se ujal slova major Zavelly a jako obvykle dlou-

ho probíral operační otázky bělověžského štábu. Stanger ho poslouchal jen jedním uchem. Hned po poradě se vrátil do svého pokoje. Rozložil na psacím stole písemnosti, aby to vypadalo, že pracuje, ale sám se postavil k oknu za záclonu a pozoroval ruch před zámkem. Chtěl aspoň zdálky uvidět Sellgera. Před podjezdem zastavil mercedes a tři doprovodné vozy. Po chvíli vyšel ze zámku plukovník Sellger. Měl na sobě plukovnickou uniformu se Železným křížem první třídy a řádovými stužkami dalších vyznamenání. Byl střední postavy, obtloustlejší, a jeho pohyby prozrazovaly energického člověka. Do obličeje mu Stanger neviděl, stínil jej štítek čepice. Řidič, pobočník a členové doprovodu se vypjali v hitlerovském pozdravu. Sellger dal svému pobočníkovi aktovku, sám se posadil vedle řidiče a do klína si položil samopal. Vozy se rozjely a zmizely z dohledu.

Byl teplý, bezhvězdný večer. Kdesi za pralesem postupovala jarní bouřka. Stanger si přehodil přes ramena pláštěnku a vydal se do parku. Před podjezdem přecházel strážný. Stanger vykročil k vozu s radiostanicí, zastavil se za dubem a delší chvíli pozoroval druhého strážného, jenž chodil kolem zátarasů z ostnatých drátů. A znovu pokračoval v cestě. Před kasárnami schutzkommanda se strážný opíral o budku a naslouchal změti hlasů linoucích se z otevřených oken.

Ti tři strážní nejsou nebezpeční. Nikdo z nich nevidí na lovecký zámeček..., pomyslel si spokojeně Stanger a šel dál na výzvědy.

Vstupní brána na území zámeckého parku. Jakmile

k ní došel, ozvalo se hrdelní Halt!, a strážný chtěl znát heslo na tuto noc. Stanger mu je řekl, a brána se otevřela.

Napravo od brány minul budovu úřadovny gestapa a četnictva a dál školní budovu s kasárnami letištního praporu. Prošel kolem dalších třech strážných, ale ani jeden ho nezastavil.

Šel nyní hlavní, v této době prázdnou bělověžskou ulicí. Po chvíli ho zastavila pětičlenná četnická hlídka. Zkontrolovali mu doklady a požádali za prominutí. Než došel k brovské cestě, zastavily ho další tři hlídky.

Těch hlídek je nějak moc... Mají se na pozoru. Jestlipak kontrolují vozy? To je důležité. Logicky vzato měli by kontrolovat pouze vozy, které sem do Bělověže vjíždějí..., uvažoval.

Zůstal stát ve stínu rozložitého šeříkového keře a zaposlouchal se do zvuků, jež vycházely z budovy, kde byla ubytována četnická jednotka. Zřetelně slyšel kroky hlídky, ale na cestě vedoucí do pralesa nikoho neviděl.

Stanger se spokojeně vydal na zpáteční cestu k zámku a opět se několikrát legitimoval četnickým hlídkám. I když už byla pozdní noc, nechtělo se mu ještě spát, a vydal se cestičkou k rybníku. Opřel se o zábradlí na můstku a naslouchal žabímu koncertu a zvukům červnové noci.

Vzdálené blesky – předzvěst blížící se bouřky – odrážely se v tmavé hladině rybníka. Stanger se pohřížil do myšlenek. Cítil jakýsi prapodivný neklid. Obvykle nepřemýšlel o tom, co se s ním stane, pokaždé počítal s tím, že připravovaná akce může být jeho poslední. Avšak nyní, když na něho čekali v pralese přátelé a spolubojovníci, když i Halka podstupovala riziko – právě teď si moc přál, aby všechno dobře dopadlo.

Obrátil se a zahleděl se na siluetu zámku, nezřetelně se rýsující mezi stromy na návrší.

Jako ve filmu se před ním odvíjely obrazy událostí,

které zde prožil a jež tvořily neopakující se kapitoly jeho života: Akce Šifry... Blancke... Seznámení s Halkou a láska... Pomsta na Thirpingovi a Berthelovi... Operace Xaver... Zkáza Bruno Fleinerta... Michalik, Bauer... Eiche-FA... Boj o život Lukáše Nairova a Clauserova porážka... A všechna ta hlášení Centrále... „Nepyšni se

313

tím a už na to nemysli. Udělej, co máš ještě udělat, a to dobře. Jen aby nervy neselhaly," šeptal si pro sebe.

Na obličej mu dopadly první kapky deště. V dálce zahřmělo. Rákosí se rozšelestilo a koruny stromů se ohnuly pod prvním závanem větru. Stanger se zahalil do pláštěnky a přidal do kroku.

PŘIPRAVENI...

Před lovecký zámeček přijel zablácený mercedes a z něho vysedla Halka. Řidiče poslala do kasina, aby se najedl, a sama zatelefonovala Stangerovi. Přišel okamžitě.

„Jsem tady, miláčku," vrhla se Halka Stangerovi kolem krku a políbila ho. „A už navždy...," dodala šeptem.

„To je skvělé, Halko, opravdu skvělé," odvětil dojatě. „Nemělas nějaké nesnáze?"

„Trochu. Všechny své nejdůležitější záležitosti jsem vyřídila. A taky institut..."

„A jak, prosím tě?" zeptal se užasle.

„V neděli večer tam vypukne požár," zašeptala sotva slyšitelně. „Nechala jsem tam takovou malou zápalnou věcičku, víš?"

„I ty jedna," s úsměvem jí pohrozil prstem.

„Musela jsem se přece nějak rozloučit s tou roztomilou institucí."

Stanger s pochopením přikývl, a Halka šeptem pokračovala:

„A co ty? Připravil jsi všechno?"

„Doufám, že ano. Ovšem jedna věc se mi nelíbí. V bělověžských uličkách je moc hlídek, no, snad si s tím poradíme. Viděl jsem Sellgera..."

„Líbil se ti?"

„Ohromně. Dobře, že není ani moc tlustý, ani velký..." Oba se dali do smíchu.

„Musíme určit termín a oznámit jej Nikorovi. Myslím, že nejvhodnější bude nedělní noc. Hodně důstojníků odjíždí do Bialystoku nebo pije ve zdejším kasinu."

„Jsme tedy dohodnuti, bude to neděle...," podpořila jeho návrh Halka.

„Kde bude spát řidič?"

314

„V tom malém hotelu pro špióny."

„Dobrá. Nezapomeň si od něho vzít klíče od vozu."

„Už je mám."

„Večer ti dám věci, které budeš potřebovat k akci. Jakmile se vrátíš – v případě že tě Sellger vezme s sebou do terénu – přijď do kasina na večeři. Domluv si s ním přesně hodinu na ten pro něho slibný nedělní večer..."

„Na kdy by se nám to hodilo?"

„Co nejpozději. Tak na devátou, možná ještě lépe na devět třicet. V jedenáct začneme. O půl jedenácté si to rozdám s Lausbergem a budu čekat na tvůj telefon."

Když se rozloučili, Stanger znalecky prohlédl vůz, zkontroloval zásobu benzínu a vrátil se do zámku. Po několika hodinách zahlédl z okna, jak Halka, provázená

plukovníkem Sellgerem a zesíleným ochranným doprovodem, odjela na „inspekční cestu"...
Poněkud se uklidnil a připravil zprávu pro Nikora: V neděli večer buď v pohotovosti. Zaujmi postavení u brovské cesty poblíž můstku na řece Hwožna. Vůz – mercedes. Můj signál – nezakryté reflektory a ustavičné střídání světel. Radiostanici odnes. Předpokládaný začátek akce: 23.00 až 24.00 hod. Přichystej miny k zaminování cesty. A nějaký alkohol, abychom si připili na úspěch akce a naše shledání.

V OČEKÁVÁNÍ

..Stangere, pojď sem!" pokynul mu Johrst, který seděl v kasinu u jednoho stolu s Heidenem, Schwindem a kapitánem Dengelem. Před nimi stálo několik prázdných lahví. Všichni už byli v povznesené náladě.
„Co chceš?" zeptal se ho Stanger.
„Napít se s tebou a pomoct ti zahnat smutek..."
„Smutek?" podivil se Stanger.
„Jen se nepřetvařuj. Tvoje drahá ti nasadila parohy. To má na svědomí asi prales, cha cha cha! Plukovník Sellger jí zřejmě víc imponuje..." Důstojníci se rozesmáli.
„Nech toho, máš v hlavě. Radši mi nalej," ukázal Stanger na sklenku.

„Nic si z toho nedělej, žena je vrtkavé stvoření, jak to někdo řekl. Nebude tahle, bude jiná," těšil ho Heiden a poklepal mu na rameno. „Radši se napij."
„Ať žije svoboda!..." Johrst zmlkl v půli věty, položil prst na rty a pohledem ukázal ke dveřím. Na prahu stála Halka a rozhlížela se po kasinu. Stanger k ní přišel, políbil jí ruku a dovedl ji ke stolu. Důstojníci se s ní zdvořile pozdravili a veselý rozhovor, přerušovaný výbuchy smíchu, pokračoval. Začali Halku škádlit, že svádí Sellgera. Ta se bránila, že je to její „stará láska" a v každém případě okouzlující člověk, a Stanger ať jí nezazlívá, že se schází se svým starým přítelem. Mezi podnapilými důstojníky to vyvolalo novou bouři smíchu.
Noc, příští den a další noc uběhly v klidu. Noci trávili Stanger a Halka v jejím pokoji v loveckém zámečku. Cítili se šťastní, ani slůvkem si nepřipomínali, co je čeká. Oba však byli připraveni na to, že to mohou být jejich poslední společně strávené chvíle. Nedělní noc v sobě skrývala mnoho překvapení.
Nikor poslal hlášení, že všechno podle Stangerova přání připravil a v neděli večer že zaujme postavení u říčky Hwožné, v místech, kde ji protíná brovská cesta.
Nedělní ráno slibovalo pěkný a slunečný den. Prales hýřil všemi odstíny zeleně. Stanger si připadal jako zvíře, zavřené v kleci. Kouřil, pil kávu, snažil se číst, ale vůbec nevnímal obsah. Vydal se na kus řeči za Heidenem, ale ani tam dlouho nevydržel. Konečně přišel čas k obědu. Najedl se s Halkou v kasinu, potom ji doprovodil do loveckého zámečku a sám zamířil do svého pokoje. Marně se pokoušel zdřímnout. V duchu se modlil, aby už přišel večer, noc, tma...
K večeru se slunce schovalo za mraky a začalo se brzy stmívat. Stanger nešel do kasina na večeři. Pro jistotu Chtěl mít prázdný žaludek a už nechtěl s nikým mluvit, aby snad mimoděk nedal najevo stěží potlačované rozčilení.
Dvakrát šel po schodech do druhého patra. Strážný, který hlídal přístup do chodby v prvním patře, seděl u stolečku s lampou a telefonem ve výklenku, poblíž dveří vedoucích do pracovny plukovníka Sellgera, a pro-

316

hlížel časopisy. Samopal měl vedle sebe opřený o zeď. Stanger věděl, že stráže se tady střídají každé čtyři hodiny. Moc brzo na to tedy nepřijdou...

INTIMNÍ VEČER PLUKOVNÍKA SELLGERA

Stanger se podíval na hodinky. Ručičky se blížily k půl desáté. Sellger je už tedy u Halky. Akce začala.

Halčin pokoj tonul v přítmí. Na stolečku u pohovky stála láhev koňaku Martel a víno, sklenky a šálky na kávu. Na podnose ležela čokoláda, piškoty a slané oříšky. Halka oblečená s vybranou elegancí seděla v křesle u noční lampičky, kouřila cigaretu a prohlížela ilustrovaný týdeník. Každou chvíli se nervózně dívala na hodinky. Měla dojem, že se zastavily.

Po chvíli se postavila před zrcadlo, připudrovala si obličej a poopravila účes. Cítila, že ztrácí klid. I když tolik let pracovala na tiché frontě, poprvé se účastnila tak obtížné a komplikované akce.

Polkla dva prášky na uklidnění, znovu si zapálila a posadila se do křesla. Tři čtvrtě na deset. Už by tady měl být. Proč nejde? Třeba mu do toho něco přišlo a vůbec nepřijde, uvažovala a přitom se zaposlouchávala do ticha na chodbě.

Vtom ji ze zadumání vytrhl zvuk energických kroků a po chvilce slabé zaklepání.

„Dále!" zvolala co nejklidněji.

Ve dveřích se objevil plukovník Sellger.

„Dobrý večer, paní Heleno," pozdravil ji dvorně.

„Dobrý večer, pane plukovníku. Jste nepřesný," durdila se.

„Moc se omlouvám, ale měl jsem naléhavý telefonický rozhovor s vůdcovým hlavním stanem. To víte, služba," bezradně rozhodil ruce.

Halka se usmála a podala mu ruku, kterou Sellger několikrát políbil. Pokusil se ji obejmout, ale ona se mu jemně, třebas rozhodně vymanila z náruče a žertem prohodila:

„Pane plukovníku, když nebudete hodný..."

317

„Tak co?"

„Tak vás potrestám...," škádlila ho půvabně.

„Jak?"

„Nenechám se... políbit..."

„Tomu nevěřím."

„Vy muži jste všichni stejní. Ale posaďte se," ukázala na pohovku, „proč stojíte?"

Sellger sundal z ramene samopal, pověsil jej i s čepicí na věšák a zvědavě se rozhlédl po Halčině pokoji.

„Nač máte tohle?" zeptala se Halka a ukázala na samopal.

„Pro jistotu. Sicher ist sicher! Jsou tady banditě, kolem dokola prales."

„Pane plukovníku, ví snad někdo, že jste u mě?" S těmito slovy přistoupila Halka k Sellgerovi. Pak se začervenala a chvatně dodala: „Jistě chápete mou situaci. Jsem seriózní pracovnice institutu, mám snoubence, a to... Prostě bych nechtěla, aby vznikly nějaké klepy a podezření..."

„Buďte bez obav, paní Heleno. O tom, že jsem tady, ví jenom můj pobočník...," sdělil jí Sellger.

„Jak to? Proč?" zvolala rozhorleně Halka.

„Musím být stále v dosahu telefonu nebo rádiové sta-

nice vůdcova hlavního stanu a vrchního velitelství branné moci. Pro ně neexistuje rozdíl mezi dnem a nocí, volají mě v kteroukoli hodinu. Co se dá dělat, služba je služba," pokrčil rameny. „Ale nemějte žádné obavy, paní Heleno, pobočník umí mlčet jako hrob."
„Dobrá. Ale už se, prosím, posaďte, a já udělám pro oba kávu."
Sellger usedl na pohovku. Sama Halka, vůně jejího parfému, intimní osvětlení, to všechno působilo na něho přímo opojně. Kolik dní čekal na takový večer...
Halka se s půvabnou koketérií usadila proti němu do křesla.
„Posaďte se vedle mě," prosebně vztáhl ruku Sellger, „moc vás prosím..."
„Počkejte, až potom... Tolik dojmů... A mně není dobře..."
„Co vás trápí?"
„Bolí mě hlava. Kdybych vám neslíbila tento večer, a já nerada ruším dané slovo, ležela bych v posteli."

„Ale hlouposti, to přejde! Napijeme se a hned vám bude líp. Je to nejlepší prostředek proti bolení hlavy." Halka udělala kávu a podala Sellgerovi vývrtku.
„Budete tak laskav a otevřete láhve?"
„Samozřejmě," Sellger vzal koňak, podíval se na značku i hvězdičky a zálibně mlaskl.
„Víno taky. Přece víte, že koňak nepiji. Snad mi to víno udělá dobře." Halka nečekala, až Sellger odpoví, naplnila jeho sklenku koňakem a do své nalila víno.
„Na vaše zdraví a nové úspěchy v Bělověži, pane plukovníku."
„Ne," přerušil ji, „na náš kouzelný večer! Kéž by jich bylo víc...," odvětil rozechvěle a naráz vypil svůj koňak. „Báječný...," pochvaloval si.
„Prosím, tady je káva, sladkosti," pobídla ho Halka a znovu naplnila sklenky.
„Ale moc vás prosím, sedněte si vedle mě..."
„Jste vždycky tak netrpělivý, když jste ve společnosti ženy?"
„Já se s jinými ženami nestýkám. To všechno jenom vy..."
„Tohle říkáte všem?" škádlila ho. „Napijeme se a zapálíme si cigaretu. Vy sice kouříte doutníky, ale já je tady nemám."
„To nevadí, vezmu si vaši cigaretu. No, ale teď prosit!" Znovu si přiťukli.
Sellger sáhl pro cigarety, otevřel krabičku a nabídl Halce. Ta se nenápadně podívala na hodinky. Bylo čtvrt na jedenáct a pět minut.
Jestli se Lausberg chytil do pasti, Stanger už začal jednat, pomyslela si.
„To víno mi dělá ohromně. Je to zakleté jižní slunce. Prosit, pane plukovníku!"
Zpod přivřených víček pozorovala Sellgerův plný obličej, překrvené oči, plukovnickou uniformu se spoustou různých vyznamenání. Sellger vypil třetí sklenku koňaku.
„Paní Heleno... Prominte...," široce zívl a zakryl si rukou ústa. „Ty probdělé noci... Vy mi určitě nebudete věřit... Vždyť já..., Frau... Helen...," začal si neobratně rozepínat knoflíky.
„Pane plukovníku, co je vám?" naklonila se Halka k Sellgerovi. Cigareta mu vypadla z ruky, chvíli cosi ne-

souvisle mumlal, otvíral oči, pokoušel se vstát, ale hlava

mu klesla na rameno, a svalil se na pohovku. Dýchal rychle, chraplavě. Celý se třásl jako v zimnici.
Halka ho narovnala, aby ležel pohodlněji a prohlédla mu kapsy. Doklady, zapalovač, kapesník, hřeben... Tady je! Kožené pouzdro navlečené na řetízku skrývalo svazek klíčů. Tyto klíče otvíraly sezam s tajnostmi štábu Traum plukovníka inženýra Richarda Sellgera. Nyní přitiskla ucho ke dveřím, zbystřila sluch a čekala...

OLOVĚNÁ TRUBKA

Bylo už po desáté. Stanger zavřel okno, zatáhl je závěsem, rozsvítil a nasadil si opasek s pouzdrem na patnáctirannou pistoli. Pistoli Walter dal do levé kapsy. Ze skrýše v krbu vytáhl krátkou olověnou trubku naplněnou pískem a na obou koncích sklepanou. Na jednom z nich měla přivázaný provázek. Nožíkem rozřízl pravou kapsu u kalhot, do vzniklého otvoru strčil trubku a provázkem ji připevnil k opasku. Několikrát ji zkusil vytáhnout. Šlo to velmi snadno... Vzal desky ležící na stole a obrátil několik listů strojopisu nadepsaného „Má podezření".
Zpocenou rukou uchopil telefonní sluchátko. Ozval se signál ústředny. Dva, devět, dva..., opakoval si v duchu a pomalu tato čísla vytáčel. Okamžik ticha, konečně zvuk zvedajícího se sluchátka a hlas: „Slyším!"
„Heil Hitler, Herr Hauptsturmführer, tady je poručík Stanger. Nevytrhl jsem vás ze spánku? Promiňte, že vás tak pozdě ruším, ale jde o neodkladnou záležitost... Ano, něco takového... Je čas už zakročit... Musím ihned s vámi mluvit... Ne, obávám se odposlechu Dobrá... Dobrá..., běžím do vaší pracovny..."
Stanger položil sluchátko, přejel jazykem suché rty a polkl. Hrdlo měl nepříjemně stažené. Počkal tři minuty, pak vzal desky a vydal se do druhého patra. Když sestupoval po schodech, podíval se, co dělá strážný. Němec stál u okna, kouřil cigaretu a bezmyšlenkovitě civěl do setmělého parku.
Pokoj označený číslem sedmdesát devět. Stanger zaklepal a zaslechl přes izolační výplň slabé: „Herein!"

Otevřel dveře do Lausbergovy pracovny. Esesman s rukama založenýma dozadu přecházel po místnosti. Když Stanger vstoupil, zastavil se a tázavě na něho pohlédl.
„Heil Hitler, Herr Lausberg!" Stanger se snažil mluvit rozčileně. „Buďte tak laskav a zamkněte dveře. Nerad bych, aby nás tady někdo vyrušil..."
Lausberg otočil klíčem.
„Musíte okamžitě jednat, abyste překazil zrádné pikle a aby ptáčkové neuletěli...," chrlil ze sebe Stanger.
„Ale co se vlastně stalo, pořád ničemu nerozumím?!" netrpělivě ho přerušil Lausberg.
„Nerozumíte? Prosím, posaďte se a čtěte!" Stanger s předstíraným rozhorlením hodil na jeho psací stůl desky, které s sebou přinesl. Chtěl totiž, aby si tam esesák sedl.
Lausberg se posadil na krajíček židle, rozsvítil stolní lampu, nervózně se kousl do rtů, rozevřel desky a vpil se pohledem do první stránky rukopisu.
Stanger se postavil k psacímu stolu, pravou rukou strčenou v kapse, kde měl schovanou olověnou trubku naplněnou pískem. Chviličku hleděl na Lausbergovu skloněnou šíji a hledal místo, kam by uhodil... Zdálo se mu, že ruka příliš pomalu vyjíždí z kapsy.
Prudce se rozmáchl, až trubka zasvištěla vzduchem. Tupý úder, potom druhý, třetí. Lebeční kost slabě zapraš-

těla. Lausberg ještě zachroptěl a čelem narazil na sklo psacího stolu. Hned se však vypjal, zvrátil se dozadu a klesl na koberec. Párkrát sebou škubl a zůstal ležet.
Stanger otřel trubku, přešel na druhou stranu psacího stolu a sehnul se k mrtvému tělu. Vytáhl z kapsy klíče, přistoupil k pancéřové pokladně a otevřel ji. Zběžně se prohrábl v deskách a listinách, jež tam ležely. Jeho pozornost upoutaly desky s nápisem: Přísně tajné – poručík A. Stanger. Rozevřel je a hned navrchu spatřil velká černá písmena – ZATKNOUT.
Dál nečetl. Několik desek s červenými razítky Geheim položil stranou na psací stůl. Potom vyndal dvě police, složil je na dno pokladny a vmáčkl tam Lausbergovu mrtvolu.
Nato trezor zabouchl a do zámku strčil pár kousků rozsekaných hřebíků. Kapesníkem setřel krev s koberce. Prohledal psací stůl, sebral nějaká razítka, poznámky,

mapu a pistoli. Naposled se rozhlédl po pracovně. Všechno bylo v pořádku.
Zhasl světlo, zamkl dveře a vyšel na chodbu. Teprve teď si uvědomil, že mu na čele vystoupily krůpěje studeného potu. Setřel si je rukávem a vydal se po schodech do zámeckého křídla, kde byl jeho pokoj.
Písemnosti, které sebral z Lausbergovy pokladny, uložil do tašky. Zapálil si, ale kouř ho začal dusit. Otevřel okno a zhluboka se nadechl chladného nočního vzduchu, nasyceného vůní pralesa.

TAJNOSTI ŠTÁBU TRAUM

Bylo deset hodin třiapadesát minut. Stanger stál u okna, a horečně uvažoval: Ten hloupý, domýšlivý esesácký pitomec se lehce dal napálit. A přitom měl už v ruce příkaz, aby mě zatkl... Ten trik s hlášením ho vyvedl z míry. Chvíli to potrvá, než ho v tom trezoru najdou. Ech – vzal ho čas. Důležitější je teď Sellger... Vyzraji na něho? Proč už Halka nevolá... Jestli se chytil do Halčiny pasti, tak už musí být v limbu... Slabým článkem mého plánu je strážný. To je největší riziko. Jestli mi to s ním klapne, ostatní je pro mne hračka...
Škubl sebou, když zazvonil telefon. Zvedl sluchátko a uslyšel Halčin tichý, udýchaný hlas: „Už spí. Všude je klid."
„Jdu za tebou, Halko," odpověděl krátce. Přes rameno si přehodil samopal, vzal brašnu s dokumenty, do kapsy strčil magnetickou minu a naposledy se rozhlédl po svém pokoji. Pak jej zamkl a vyrazil směrem k loveckému zámečku.
Jakmile Halka zaslechla jeho kroky, pootevřela dveře, a když vešel, zamkla za ním. Pokoj tonul v přítmí. Na pohovce ležel v rozepjaté uniformě plukovník Sellger. Oči měl zpola otevřené, byl velmi bledý a chroptivě oddechoval. Na stole stála láhev koňaku, víno, káva a sladkosti.
„Co Lausberg?" šeptem se zeptala Halka.
„Vyřízený," stručně pravil Stanger.
„Tu máš," podala mu pouzdro s klíči, které vzala Sellgerovi z kapsy.

„Tak já jdu, Halko. Kdybys uslyšela v zámku výstřely, vpálíš mu kulku," ukázal na spícího Sellgera, „pak seberš mou brašnu s dokumenty, podpálíš pokoj a uprchneš do pralesa. Dáš se na východ a dostaneš se na brovskou

cestu. Deset kilometrů odsud, u můstku přes Hwožnou, čeká Nikor se svým oddílem..."

„Andrzeji...," zvolala v návalu zoufalství. Pokoušela se ho zadržet a ještě mu něco říct, ale už byl za dveřmi. Nechtěl, aby viděla, že i on těžce nese jejich rozloučení.

Samopal si přendal na záda, sáhl na trubku v kapse, prošel kolem strážného u podjezdu a opět byl v zámku.

Nyní mechanicky počítal schody. Šel jako opilý. V hlavě měl prázdno a v krku sucho.

Opatrně vystoupil na další schod a vyhlédl na chodbu. Strážný u stolečku dřímal.

To je dobře... Výborně. Kéž by si mě všiml co nejpozději..., pomyslel si a poněkud se uklidnil. Ale jakmile vkročil do chodby, strážný zvedl hlavu a tázavě na něj pohlédl.

Stanger vytáhl levou rukou z kapsy kus papíru a ledabyle řekl:
„Tu máš. Plukovník Sellger mi nařídil, abych ti to dal."

Strážný se zvedl a v tom okamžiku dostal strašlivou ránu olověnou trubkou:
Trhané zachroptění přehlušilo další tři rány. Němec se ani nestačil svalit. Stanger ho uchopil kolem pasu a dovlekl na klozet. Vmáčkl ho do jedné kabiny a dveře zavřel na zástrčku...

S krajním vypětím vůle se snažil přemoci chvění rukou a hledal klíč od pracovny plukovníka Sellgera. Konečně! Dveře povolily. Opět je za sebou zamkl.

Malou kapesní svítilnou posvítil na zámek masivní pancéřové pokladny a strčil do něho klíč. Ozvalo se cvaknutí. Pokladnice s tajnostmi štábu Traum se otevřela...

Pořadače, desky, silné rychlovazače s plány, mapy. Stanger posvítil na pět silných svazků se zelenou plátěnou vazbou a s nápisy: Geheime Reichssache, Fluss-I, Fluss-II, Fluss-III, Bauleitung-Sumpf, Bauleitung-Heide... Ano, trezor mu poskytoval možnost odhalit tajemství, po němž se tolik týdnů pídil.

Chvatně prohledával pokladnu. Mapy plné záhadných

značek, šifrované depeše z Hitlerova hlavního stanu a vrchního velitelství branné moci. To stačí, víc už toho nepoberu. Těch pět svazků s tajnými stavebními plány dvou pásem obrany a letišť vydá za mnoho. Rychleji! Rychleji! – pobízel sám sebe. Nemohl se zbavit pocitu, že jeho pohyby jsou nepřiměřeně pomalé!

Nyní vytáhl z kapsy magnetickou minu, pootočil páčku rozněcovače a vložil minu do pokladny. Výbuch měl nastat za dvě hodiny, až se budou střídat stráže a naleznou mrtvolu a stopy po vloupání.

Velkou brašnu naplněnou tajnými dokumenty. Samopal si přehodil přes rameno, aby mohl kdykoli vystřelit, tiše odemkl dveře, lehce zatlačil kliku a škvírou vyhlédl na chodbu. Kolem dokola ticho a prázdno.

Po špičkách přeběhl chodbu a dostal se na schodiště. Jen stěží se ovládal. Strážný u podjezdu si ho bedlivě prohlédl. Stanger se pootočil a spatřil, jak se strážný ještě dlouho za ním dívá. Táhl nohy, jako by je měl z olova a po zádech mu stékaly potůčky potu.

KDE JE PLUKOVNÍK SELLGER?

Halka plná nervozity čekala na Stangera. Jakmile se objevil, zeptala se rychle:
„Volal jsi mi?"

„Ne," podivil se.

„Před chvílí dlouho zvonil telefon, ale já ho pro jistotu

nezvedla."
Stanger nereagoval. Nemohl ze sebe vypravit ani slůvko. Hodil na stůl nacpanou brašnu, vypil šálek studené kávy a opláchl si obličej. Zašeptal:
„Musíme vzít nohy na ramena. Každým okamžikem tady začne peklo."
„Nechme ho tady, Andrzeji...," ukázala Halka na spícího Sellgera. „Zmizíme pěkně sami a za hodinu budeme v pralese u Nikora. Prosím tě, nechme ho tady! Mám takové neblahé tušení...," dodala a prosebně vzala Stangera za ruku.
„Ne, Halko. Zatím šlo všechno hladce, a on bude výborný doplněk k materiálům, které jsem sebral z jeho pokladny."

324

Telefon opět pronikavě zazvonil jednou, dvakrát, třikrát. Oba zděšením strnuli.
„Hledají ho," procedil Stanger mezi zuby, „dáme mu roubík, honem!"
Halka podala Stangerovi silnou vojenskou šálu a on s ní bleskurychle zacpal spícímu Sellgerovi ústa.
„Andrzeji," zašeptala Halka a dotkla se jeho paže. Stanger zvedl hlavu. V chodbě se rozlehly něčí chvatné kroky. Utichly a po chvíli se ozvaly znovu. Neznámý se prve zřejmě zastavil a naslouchal. Stanger zhasl noční lampičku.
„Ty budeš odpovídat... Jestli je sám, bude náš... Kdyby se začalo střílet, popadni dokumenty a utíkej do pralesa...," zašeptal přerývaně a přitiskl se u dveří ke zdi.
Někdo se za dveřmi zastavil a hned vzápětí se ozvalo nesmělé zaklepání.
„Kdo je tam?" zeptala se Halka s předstíraným klidem.
„Tady je kapitán Drall, pobočník plukovníka Sellgera. Je pan plukovník u vás?"
„A co se stalo?"
„Musím s ním okamžitě mluvit. Přišla naléhavá depeše z vůdcova hlavního stanu."
„Otevři," pronesl Stanger koutkem úst a pevně sevřel v ruce olověnou trubku.
„Hned...," odpověděla, jen aby něco řekla. Pomalu otočila klíčem. „Pojďte dál, prosím... Ale plukovník spí. Jistě chápete..."
Drall strčil hlavu do pokoje, ale ve tmě nic nezahlédl. Stanger mu nazdařbůh, po paměti zasadil ránu. Ale Drall uhnul, anebo rána nebyla přesná. Trubka ho zasáhla do krku pod pravým uchem. Jen se zachvěl. Druhou ránu dostal do obličeje. Tehdy popadl Stangera v pase a strhl ho na podlahu. Stangerovi se podařilo uchopit Dralla za krk a nadlidskou silou ho začal škrtit a tisknout k podlaze. Cítil, jak se v jeho pevném sevření bortí Drallovi hrtan a praskají obratle.
„Prašť ho! A roubík! Rychle!" sykl Stanger.
Halka prudce uhodila Dralla do hlavy láhví s vínem. Ještě chvíli kopal nohama do vzduchu, ale paže obepínající Stangera slábly a uvolňovaly sevření... Halka mu pro jistotu zacpala ústa ručníkem.
Stanger se postavil. Nohy se mu třásly a těžce supěl.

325

S odporem si otřel ruce o uniformu. Dralla strčil pod postel. Halka zvedla z podlahy pomačkanou depeši z Hitlerova hlavního stanu, kterou Drall svému šéfovi už nedonesl...
„Vyhlédni na chodbu," požádal Stanger Halku a sám rychle zabalil Sellgera do přikrývky a omotal provazem.

„Všude je klid," hlásila.
„Tak jdeme! Ty vezmeš dokumenty a zbraně."
Stanger uchopil do náruče silný, podlouhlý balík.
„Ten lump je ale těžký," povzdychl, když se prohýbal pod tíhou nezvyklého břemene. „Otevři dveře!"

NOC DRAMATICKÝCH UDÁLOSTÍ

Stanger tiše nastartoval automobil, rozsvítil zakryté reflektory, zařadil rychlost a pomalu se rozjel alejí směrem k bráně.
„Tady nás pustí. Heslo pro dnešní noc znám. Ty neodpovídej, protože jsi příliš nervózní. Jestli nám na ulici nějaká hlídka nedá pokoj, já střílím první a pak ty. Kdyby nám hrozilo nebezpečí, popadneš dokumenty a utečeš do lesa. Já je odprásknu samopalem...," položil ruku na samopal opřený o sedadlo.
Halka nabila pistoli. U nohou jí ležely dvě brašny nacpané dokumenty. Posledním pohledem se rozloučili s ponurým zámkem.
Strážný zaslechl přijíždějící vůz, vyšel z budky, postavil se v prostředku aleje a několikrát zamával rozsvícenou baterkou. Stanger zabrzdil a vystrčil hlavu z okna.
Voják přistoupil k vozu, zasalutoval a zeptal se na heslo.
„Birkenbusch!" pronesl důrazně Stanger.
„V pořádku, pane poručíku. Ale já vás nesmím pustit z brány."
„Pročpak?" divil se Stanger.
„Jedete bez doprovodu a my jsme dostali rozkaz, že žádný osobní štábní vůz nesmí z Bělověže vyjet bez ochranného doprovodu."
Stanger ihned našel výmluvu a zalhal:
„Já vím, ale tohle není štábní vůz a my neodjíždíme z Bělověže. Před chvíli jsem telefonicky mluvil s četnic-

kým velitelstvím na Stoczku. Vezu tam velmi důležité dokumenty, které má veliteli předat tahle paní."
„Prosím, pane poručíku!" srazil voják podpatky k sobě.
„Pospěš si, nemáme času nazbyt," rozkazoval Stanger.
„Hned, hned," přikývl strážný, odešel od vozu a otevřel na bráně závoru. Halka zaryla prsty Stangerovi do paže, až bolestí sykl.
Mercedes se prudce rozjel a vřítil se do bělověžských ulic. Jedna četnická hlídka, druhá, třetí, ale žádná z nich je nezastavila. V dálce se zabělala kostelní věž.
„Jestli nás tady neskřípnou, tak si za deset minut připijeme u Nikora. Hned strhnu kryty z reflektorů a rozjedeme se jako vystřelený šíp... Halko, Halko, už máme všecko za sebou!..." radoval se Stanger jako dítě.
„Bože!" povzdychla Halka. „A já měla neblahé tušení, takové riziko a nebezpečí. Jeď, nešetři vůz... Ach, Andrzeji...," políbila ho na tvář.
Zatáčka, ukazatel cesty. Stanger přibrzdil, zabočil prudce doleva, až pneumatiky zaskřípaly. Mercedes se naklonil a na dvou kolech projel oblouk cesty.
Vřítili se do šerého tunelu stromořadí. Nalevo se míhaly četnické kasárny. Stanger plnou vahou šlápl na plyn.
Pojednou se na konci aleje zakomíhal červený signál svítilny a v nepatrné záři reflektorů se objevilo několik četníků a pes.
„Pozor! Zbraň měj připravenou k výstřelu! Stáhni okénko," stačil říct Halce a zmáčkl brzdy.
Pozdě pochopil, že tentokrát rozhodl špatně, že neměl brzdit. Sešlápl pedál spojky, zařadil první rychlost a zastavil. Motor nechal běžet.

K vozu přistoupil četnický nadstrážmistr s pistolí v jedné ruce, s baterkou v druhé a se samopalem na prsou. Tři četníci měli pušky připravené k výstřelu. Jeden z nich se postavil proti vozu.
„Heil Hitler, Herr Leutnant!" Nadstrážmistr se naklonil ke Stangerovi a posvítil na něho a na Halku baterkou.
„Heil Hitler!" odpověděl Stanger.
„Odkud jedete, pane poručíku?"
„Ze štábu majora Zavellyho a na jeho rozkaz!" pravil Stanger a palcem zvolna odjistil v kapse pistoli. Cítil v ruce mřížkovanou pažbičku a prstem se dotkl chladné spouště.

327

„Kam jedete?" vyptával se dál četnický nadstrážmistr.
„To je služební tajemství."
„Pan major Zavelly nemohl vydat takový příkaz. Dobře ví, že jednotlivý vůz nemá právo opouštět Bělověž, tím spíš v noci. Musíte mít ochranu, jinak dál rozhodně nepojedete."
„Pane nadstrážmistře, já se vystavuji nebezpečí, a ne vy!" prohlásil Stanger hrdě, s důrazem na každém slově. „Major ví, co nařizuje. Jde o nesmírně důležitou a neodkladnou záležitost, proto pojedu dál. Prosím, abyste ustoupili z cesty!"
Kolenem nenápadně strčil do Halky, a vtom jako by zaslechl, že na zámku je vyhlašován poplach. Nebo to způsobilo jen nepříjemné bušení ve spáncích?
„Pane nadstrážmistře!" zvolal četník, stojící po pravé straně vozu, a posvítil baterkou na balík, ležící na podlaze mercedesu.
Nadstrážmistr se nahnul k zadnímu okénku a tehdy Stanger vyškubl pistoli, vyklonil se z okénka a ve zlomku vteřiny vypálil ze strany do nadstrážmistrova obličeje tři rány. Současně zapráskaly Halčiny výstřely. Střílela na četníka, který stál u jejího okénka. Než se oba četníci svalili na zem, Stanger stačil uvolnit spojku, přidat plyn a vypnout světla.
Vůz vystřelený jako šipka srazil četníka, který dosud stál před kapotou. Halka vykloněná z okénka střílela nazdařbůh dozadu.
Do rachocení motoru se vmísily výstřely a pronikavý křik. Vůz letěl po hrbolaté cestě.
„Skul se na podlahu a sehni hlavu!" zařval Stanger s pohledem až bolestně upřeným na sotva viditelné obrysy cesty.
Oslepující záblesk, první, druhý, třetí, mihotavá záře světlic zalila cestu, pole a blízký okraj pralesa. Po levé straně vozu jako barevné jehly prolétly noční tmou střely z kulometu. A za nimi následovaly celé desítky jednotlivých výstřelů.
Uprchlíky pronásledovala pekelná palba. Světlice ani na okamžik nepohasínaly. Prozatím letěly dávky z kulometů nad vozem nebo dopadaly za ním.
„Ještě dvě stě metrů, sto padesát...," křičel Stanger. „Hned bude prales! No, už!"

328

Cinkot skla ze zadního okénka, skřípot plechu karosérie rozraženého střelami, nářek, a pak Halčin výkřik: „Bože! Zasáhli mě... Ztrácím..." Dál už Stanger nic neslyšel, protože její slova přehlušila další dávka ran. Přitiskl bradu k volantu.
Za okamžik pohltila auto neproniknutelná tma hlubokého lesa. Záře světlic a výstřely zůstaly kdesi vzadu. Stanger rozsvítil reflektory a zběsile ujížděl ještě několik

set metrů. Halka ležela bezvládně schoulena na podlaze u jeho nohou.
Stanger zastavil. Měl před pronásledovateli náskok. Zvedl Halku na sedadlo a ucítil na rukou lepkavou krev.
„Halko! Halinko!!!" křičel zoufale a trhal na ní svetr, blůzu a prádlo. Klíční kost a pravé ňadro měla zalité krví a ze dvou rozervaných otvorů po střelách unikaly krvavé bubliny. Z úst jí vytékal pramínek krve. Stanger přiložil ucho k její hrudi. Srdce bilo. Halka žila!
Vyskočil z vozu a strhl kryty ze světlometů. Od Bělověže se blížil hukot automobilu, štěkot psů, rámus a prudká střelba. Stanger se vrhl do vozu. Jednou rukou přidržoval Halku na sedadle, druhou řídil vůz. Světelné pruhy ometaly stromy, houštiny i hrbolatou cestu, po níž zběsile ujížděl dál do pralesa.
Nedovedl by vylíčit pocit, který se ho zmocnil. Připadal si vnitřně prázdný a v ústech měl tak hořko, jako tenkrát před třemi lety v Pružanech, když byl v sázce jeho život a on nakonec vyhrál.
Zaťal zuby, bezděky neustále šeptal její jméno. Proklínal se za to, že dočista zhloupl, když zastavil vůz. Vždyť Halku její tušení nezklamalo. Chtěla přece, abychom Sellgera nechali a uprchli bez něho. Jestli i on byl při té střelbě smrtelně raněn, pak můj šílený nápad dopravit ho do Centrály živého je nenapravitelný omyl. Chtěl jsem toho dosáhnout příliš mnoho najednou. Já hlupák! Měl jsem do těch ničemů najet, a ne zastavovat! Než by se vzpamatovali – byli bychom oba šťastně v pralese... vyčítal si.
Ujížděl po lesní cestě a úplně ztratil pojem času. Nikor pořád nikde. Cítil, jak Halce pod jeho rukou slabě bije srdce, jak se dusí krví a těžce dýchá. Vzpomněl si, že měl blikat světly, jinak by ho i Nikor mohl uvítat palbou z kulometů.

329

Motor vyl na plné obrátky. Vůz namáhavě bral zatáčky, přeskakoval průrvy, kořeny a hrboly. Řev motoru se ve spícím lese široko daleko rozléhal.
Vůz vjel na rovný úsek cesty a Stanger radostí vykřikl. Před ním kmitala četná světla partyzánských svítilen. Zablikal světly a po chvilce zabrzdil.
Vyskočil z vozu rovnou do náruče Nikorovi. Začal ho líbat a mačkat v pevném objetí. Kolem se tlačili partyzáni. Vousaté obličeje, oči upřené na jeho uniformu hitlerovského důstojníka.
„Soudruhu! Bratře! Hrdino!" křičel nadšeně Nikor a nepouštěl ho z objetí.
„Pusť mě! Musíme zachránit Halku!" vyhrkl Stanger a ukázal na vůz. „A musíme prchat, jsou nám v patách..."
Nikor otevřel dveře, podíval se na Halku a rázem mu bylo všechno jasné.
„Doktore, rychle!" zvolal.
Ze skupiny partyzánů vystoupil malý človíček v brýlích a s bradkou a nahlédl Nikorovi přes rameno do vozu.
„Doktore, zachraň ji! Ona umírá!" vrhl se k němu prosebně Stanger.
Lékař ihned vyndal z brašny obvazy a už prohlížel Halčino zranění.
„Podívej...," Stanger ukázal Nikorovi plukovníka Sellgera, zabaleného do přikrývky a vmáčknutého mezi sedadly. „Vidíš, tomuhle lumpovi se nestalo nic. Střely šly nad ním," povzdechl si.
„Tys ho přivezl s sebou?! Ty nejsi člověk, ale ďábel!" zvolal udiveně Nikor.
Partyzáni se tlačili k vozu a prohlíželi si velký balík

omotaný provazem, karosérii pořobanou střelami, rozbité okénko a rozstřílená sedadla.
„Poslyš, Nikore, nesmíme ztratit ani minutu. Už se sem za námi ženou. Ať tvoji lidé zaminují cestu a celý oddíl ať ustoupí. Tentokrát bude zuřivá štvanice."
„Dobrá, hned vydám příkazy. Já a lékař pojedeme s tebou..."
„Jen aby se nevydali po našich stopách!"
„Neměj obav. Pány pralesa jsme my. Zahladíme stopy a pojedeme na základnu. Jak to vypadá, doktore?" zeptal se lékaře, který ošetřoval Halku.

330

„Špatně. Velmi špatně," odpověděl lékař a pokýval hlavou. „Je třeba okamžitě operovat. Ztratila už hodně krve, a tady to krvácení nemohu zastavit. Musíme okamžitě na základnu."
Nikor chvatně vydal rozkazy. Stanger zatím už seděl v mercedesu a díval se na Halku, jak jí lékař drží hlavu na kolenou a vlévá jí do úst nějaké kapky.
„Hotovo!" přiběhl Nikor.
„Posaď se dozadu k tomu lumpovi a vyndej mu roubík, aby se nám nakonec neudusil," řekl Nikorovi a prudce nastartoval vůz. „A říkej mi, kudy mám jet, neznám to tady."
„Takových patnáct kilometrů jeď přímo a jak dál ti pak povím."
Stanger opět zběsile ujížděl necestou, a když vůz sebou na výmolech házel, Halka tiše naříkala a z úst jí vytékal pramínek krve. Nikor šťouchl Stangera do ramene.
„Co je?" zeptal se, aniž vzhlédl od cesty vinoucí se jako stuha.
„Všechno šlo hladce? Už to nemohu zvědavostí vydržet."
„Nebýt Halčina zranění, všechno šlo jako po másle..."
„Co dokumenty?"
Stanger beze slova ukázal na dvě nacpané brašny, které ležely na podlaze u Halčiných nohou.
„Poslyš... Jak ti mám říkat, takhle je to těžké..."
„Andrzej."
„Pověz mi, Andrzeji, aspoň krátce..., no kolik a jak?"
„Kolik?" Bolestí byl bez sebe, poněvadž Halčin život visel na vlásku, ale na okamžik se ho zmocnila velká hrdost. „Hauptsturmführer SS Lausberg, už jsem ti říkal, co to bylo za papaláše. Strážný... Lausbergův pobočník kapitán Drall. Ten nebyl v plánu. Kolik četníků tam na cestě u školy, když zastavili vůz – to nevím. Snad dva, a možná i víc, protože jsme oba stříleli zblízka. Ale to všechno je maličkost. Hlavním triumfem je plukovník a materiály, které máme v brašnách. Budu ti to pak vyprávět podrobněji. Jenom aby Halka žila..."
„Víš, když se rozpoutala za vámi ta střelba, připadal jsem si doslova jak na frontě."
„To je pravda, pálili jaksepatří. Nelitovali na nás střeliva."

331

Nikor vytáhl z kapsy polní láhev s alkoholem, odšroubval uzávěr a podal ji přes rameno Stangerovi.
„Napij se. To tě uklidní."
„Dej to sem, rád si loknu."
Stangera v první chvíli pálilo v ústech, v nosu, v krku, ba i v očích, ale pak se mu v žaludku rozlilo příjemné a vzpružující teplo. Nadechl se a ještě jednou se pořádně napil. Tentokrát už ho to nepálilo, jen příjemný pocit se zdvojnásobil. Vrátil polní láhev Nikorovi, otřel si ústa

hřbetem ruky a zvýšil rychlost.
„Za touhle zatáčkou odboč doprava," naklonil se k němu Nikor. „Zajeď do průseku a zastav. Musíme zahladit stopy."
Po chvíli odbočil Stanger do lesního průseku, kousek jím projel a zastavil. Nikor ulomil několik větví a znalecky zahlazoval stopy pneumatik na cestě, pěšině a v průseku.
Stanger se sklonil k Halce, v obličeji bledé jako stěna, a poslouchal, jak trhaně a chraplavě dýchá. Ani na okamžik nepřišla k vědomí. Tázavě pohlédl na lékaře, ale ten jenom bezradně pokrčil rameny.
Lesním tichem se rozlehly dva mohutné výbuchy.
„Najeli na miny! Aspoň to zchladí jejich horlivost," vysvětloval Nikor. „Jedeme dál. Noci jsou teď krátké a brzy svítá."
Stanger pohlédl na vrcholky smrků. Obloha na východě lehce zrůžověla a špičky stromů na jejím pozadí se rýsovaly ostře a výrazně.

NÁVRAT

Stál vedle Nikora na dlouhém lesním palouku, olemovaném hustou a v tomto okamžiku tmavou stěnou křovin. Halka zabalená do přikrývek, ležela na provizorních nosítkách. Lékař se od ní ani na chvíli nevzdálil. Opodál stál v poutech pod dohledem tří partyzánů plukovník inženýr Richard Sellger. Kolem dokola byly naskládány náruče suchého chrastí politého benzínem a u nich čekali partyzáni.
Stanger se podíval na fosforeskující ciferník hodinek.
„Kolik je?" zeptal se Nikor.

„Jedenáct hodin padesát, minut."
„Už by tady měl být. Počasí má dobré. Jen aby nezabloudil."
Stanger si dřepl u nosítek s Halkou a zavolal: „Halko, Halko! Slyšíš mě, poznáváš mě?!" Položil jí ruku na rozpálené čelo.
„Pít...," zašeptala rozpraskanými rty a ani neotevřela oči. Lékař jí opatrně nazvedl hlavu a přiložil ke rtům polní láhev. Lačně pila a po každém doušku se zakuckávala.
Z noční tmy se vynořil partyzánský radista, přistoupil k Nikorovi a ohlásil: „Soudruhu veliteli, letí. Už se dostal nad oblast pralesa."
„Dobrá, naváděj ho," odpověděl Nikor.
Stanger si stoupl vedle Nikora a oba se zatajeným dechem napínali sluch a upřeně pozorovali východní stranu tmavé oblohy.
„Slyšíš?...," zašeptal Stanger a uchopil Nikora za paži.
„Ano, teď už ho slyším."
Z velké dálky se ozval slabounký hukot motorů, připomínající bzučení čmeláka. Po chvíli se již rozléhal důrazněji, sílil, mohutněl a blížil se.
„Zapalte chrastí!" zavelel Nikor.
Takřka současně vzplálo více než deset ohňů. Jejich mihotavé světlo ozářilo postavy partyzánů, palouk a tmavou stěnu pralesa.
Letoun s burácením a hvízdáním proťal vzduch a přeletěl tak nízko nad paloukem, že bylo vidět plameny šlehající z výfuků. Několik partyzánů, kteří stáli uprostřed palouku, dávalo svítilnami znamení.
Letoun obrátil. Motory pracovaly tišeji. Pilot ještě jed-

nou zakroužil nad paloukem, potom snížil výšku a směrem od močálů začal přistávat.
Ohně jeden po druhém zhasínaly a noc opět zhoustla tmou. Stanger a Nikor se rozběhli k letounu, jeho dvířka se otevřela a na zem seskočil urostlý muž v kožené bundě a letecké kukle na hlavě.
Stanger k němu doběhl první a už chtěl cosi zakřičet na uvítanou, ale překvapením ztratil řeč a zůstal stát jako přikovaný.

Ne, to není možné... Ale ta podoba... To bude omyl..., prolétlo mu hlavou, když tak nerozhodně stál a hleděl na pilota.
„Lukáš!" vykřikl nakonec. „Lukáš Nairov! Jsi to opravdu ty?!"
Pilot k němu přistoupil, chvíli si ho nedůvěřivě prohlížel, ale pak ho s radostným výkřikem: „Stanger! Poručík Stanger!!!" popadl do náručí. Chvíli se pak objímali a plácali se po zádech.
Nikor na ně hleděl s otevřenými ústy.
„Nu, čort poberyj!... Kdyby mi aspoň řekli, pro koho letím. Ale takhle mi jenom nařídili, přivezeš tři osoby a basta. Hrom do toho," odplivl si Nairov s předstíraným hněvem.
„A tohle je velitel, kapitán Nikor," řekl dojatě Stanger.
„Nikor? Už jsem o něm slyšel, jak by ne. Buď zdráv, soudruhu Nikore. Jestlipak víš, že mi Stanger zachránil život. Dávno by mě v tom proklatém zámku umučili... A víš, Stangere, že jsem se pak s tím katanem Clauserem ještě setkal?" Nairov vyprávěl páté přes deváté, jak to obvykle vypadá, když chce člověk říct všechno najednou.
„Jo takhle?" užasle prohodil Nikor. „A ty ses mi, Andrzeji, o něm ani nezmínil."
„Ale to byla maličkost! O všem jsem ti nemohl vykládat," odpověděl skromně Stanger. Toto setkání ho tak dojalo, s takovou silou v něm ožily vzpomínky na chvíle, kdy zápolil s Clauserem o život Lukáše Nairova, že sotva mohl mluvit.
„Koho tady máš, Stangere? Jistě nějaký drahocenný náklad?" zajímal se Nairov.
„Moje spolupracovnice, těžce raněná. Celou dobu v agónii. Lopatka, klíční kost, jedna plíce. Asi i játra," dodal. „Musí se okamžitě dostat do nemocnice. Stav je přímo beznadějný."
„To je tragické. Kde to dostala?"
„Předevčírem, když jsme prchali z Bělověže. Pak ti to! všechno povím. A povezeme jedno zavazadlo. Plukovníka inženýra Richarda Sellgera, velitele štábu Traum. Ovšem to ti nic neříká. Jo, a ještě dvě brašny dokumentů. Moc důležitých," dodal. „A to je všechno."
„Vezeš Centrále pěkný dáreček. Generál Kir a major Georg se našeho příletu nebudou moci dočkat. Ale už je

čas, poletíme. Noc je krátká," dodal Nairov s pohledem na hodinky.
„Nikore..." Stanger pevně objal partyzánského velitele.
„Andrzeji... Ech, Andrzeji..."
„Nic neříkej. Bojuj tady dál. Bij je a zabij jich ještě hodně. Jenom sám nepadni. My dva se uvidíme po vítězství..." Stanger cítil, jak se mu stáhlo hrdlo a zvlhly oči. Věděl, že víc už říct nedokáže.
Potom se Nairov rozloučil s Nikorem a společně se Stangerem vyšplhali do letounu.

„Buďte zdrávi, soudruzi!" zvolal naposledy Stanger, hlavu vykloněnou ze dveří.
„Šťastnou cestu!" zakřičeli partyzáni.
Nairov zastrčil dveře a posadil se do křesla u řízení. Tmu kolem rozehnal velký počet partyzánských svítilen. Označovaly konec palouku. Nairov uvolnil brzdy a přidal plyn. Zaburácely motory. Letoun skřípal tlumiči, poskakoval po nerovném palouku a zvyšoval rychlost.
V Stangerovi se probudil starý pilot. Postavil se za Nairovovo křeslo a díval se, jak před nimi nebezpečně rychle vyrůstají světla baterek a blíží se stěna lesa, Nairov s citem přitáhl k sobě řídicí páku a letoun se těsně nad vrcholky stromů zvedl vzhůru, zakroužil nad paloukem a nabral výšku. Dole na palouku se komíhala světla baterek. Stanger věděl, že je to Nikorův poslední pozdrav.
Vedle, u druhého řízení, zahleděný na přístroje, seděl druhý pilot a pozorovatel v jedné osobě. Stanger klepl Nairova do ramene a křikl mu do ucha:
„Doletíme?"
„Mám obavy jenom z nočních stíhačů. Dělostřelectvo není nebezpečné. Musíme doletět!"
Stanger přikývl a protáhl se do zadní kabiny, kterou slabě ozařovala žárovka. V koutě seděl uvázaný plukovník Sellger a díval se na Stangera a na nosítka s připoutanou Halkou. V jeho pohledu se spíše zračilo zděšení než zloba.
Stanger se posadil k Halce a něžně jí hladil ruce a tváře. Ona široce otevřenýma nevidoucíma očima bloudila po stropě kabiny, ale pak na chvilku utkvěla pohledem na Stangerově obličeji.
„Kde to jsem... Co se to se mnou děje?" zašeptala tak

tiše, že Stanger její slova spíš vyčetl z pohybujících se rtů, než je zaslechl.
„Nemluv! Nesmíš mluvit! Letíme do zázemí. Hned budeš v nemocnici..."
Halka zavřela oči a opět pozbyla vědomí. A Stanger sžírán zoufalstvím držel její horkou ruku ve své a takřka cítil, jak z ní mizí život. Jeho pohled chvílemi ulpíval na jejím obličeji, rozpáleném horečkou, hned na brašnách s dokumenty, ležícími vedle nich, hned na plukovníkovi Sellgerovi, schouleném v koutě kabiny. V této chvíli však nepociťoval ani nenávist, ani radost, ani pýchu, že to dokázal. Všechno mu bylo lhostejné.
Podíval se z okénka. Hluboko dole se míhaly nedozírné lesní masívy, vzbuzující dojem jednolité mořské hladiny, opředené tu a tam závojem mlhy. Kolem nich se klenula jasná hvězdnatá obloha poseta ojedinělými šedými chuchvalci nočních mraků. Daleko na východě ohlašovaly první červánky sotva viditelnou růžovou záři svítání.
A tehdy si Stanger uvědomil, že se vrací na východ a že už má doopravdy všechno za sebou. Teď už měl jen jedno jediné přání: aby Halka zůstala naživu.
A letoun rychle plul mezi hvězdnatou oblohou a spící zemí.

OBSAH:

VLČÍ DOUPĚ 7
TAJEMNÁ VÝPRAVA ANDRZEJE STANGERA 13
ZTRACENÁ STOPA 29
VE ŠTÁBU WALLY-I 36
DOKUMENTY „ZRADY" 43
OPERACE ŠIFRY 49
GÖRING V BĚLOVĚŽI 83
ODVETA 93

OPERACE XAVER 104
„DÁREK" K VÁNOCŮM 126
NOČNÍ VYŠETŘOVÁNÍ 139
SOUBOJ S BAUEREM 146
AKCE PROTI EICHE-FA 163
OPERACE MAXIM 187
VELKÁ PROHRA KAPITÁNA CLAUSERA 210
BITVA V MOČÁLECH 229
V PASTI 246
D-zug z východní fronty 255
NA PRAHU SMRTI 265
TAJNÁ ZBRAŇ V 278
OPERACE ÚNOS 287

STOPA

edice Českého svazu protifašistických bojovníků,
svazek 13
Řídí Vladimír Konopka

Aleksander Omiljanowicz
Přízrak Bělověžského pralesa

Z polského originálu Duch Bialowiezy,
vydaného nakladatelstvím Wydawnictwo Lubelskie,
Lublin 1971, přeložila Irena Dvořáková.
Obálku a frontispice navrhl Jan Hejda.
1. vydání, Praha 1975.
Pro Český svaz protifašistických bojovníků
vydalo Naše vojsko, nakladatelství a distribuce knih,
n. p. v Praze,
jako svou 4280. publikaci, stran 340.
Odpovědná redaktorka Eva Krejčí.
Výtvarný redaktor Ota Karlas.
Technický redaktor Přemysl Houdek.

Vytiskla tiskárna Pravda, tlačový kombinát KSS,
Tlačiaremské závody Pravda, Štúrova 4, Bratislava.

AA 20,38. VA 21,04.
Náklad 40 000 výtisků.
28/52-084-75. 13/34. Brož. 20,- Kčs. 604/22/826.
Český svaz protifašistických bojovníků v edici STOPA
připravuje:
V. Vladimirov, L. Suslov

AGENT ABWEHRU

Pohraničník kapitán Karaščenko se dostane na počátku války do obklíčení a je zajat. V zajateckém táboře zorganizuje útěk, který se však nezdaří. Kapitán je transportován do vyhlazovacího tábora. Předstírá spolupráci s hitlerovci a dá se naverbovat do abwehru, naoko pracuje pro nepřítele, ale současně poskytuje důležité informace sovětské rozvědce. Podaří se mu návrat do vlasti, ale je požádán, aby se vrátil a pokračoval i nadále ve své zpravodajské činnosti. Přijme tuto nebezpečnou práci, znovu prochází řetězem prověrovacích akcí nepřítele, dostává se do nejvyšší špionážní školy a úspěšně informuje sovětskou bezpečnostní službu o závažných akcích hitle-

František Bolek
KATEDRÁLA HRŮZY
Kniha nastavuje zrcadlo kontrarevolučnímu útoku fašistické junty proti lidovým silám v Chile, odkrývá zákulisí dějů, jež vedly k převratu, a ukazuje společenské a politické kořeny, z nichž fašismus dnes může vyrůst. Zároveň přesvědčivě dokládá – celým dramatickým příběhem, ale i krásnými typy postav – kdo je s to důsledně a nekompromisně ivystoupit na obranu svobody a pokroku. Pohnutá atmo-

Aleksander Omiljanowicz Přízrak bělověžského pralesa
sféra roku 1973 v Chile tvoří pozadí, na němž se odehrává řada střetů a překvapivých zvratů v událostech i životních osudech literárních postav této aktuální novely.

Stanislaw Goszczurny
PŘIŠEL JSEM VÁS ZABÍT
Téměř dvacet let po válce chce bývalý člen partyzánské skupiny, která byla zradou zlikvidována, vyplnit někdejší rozkaz svého velitele a zastřelit velitele gestapa, který si dnes poklidně žije bohatým životem továrníka v NSR. Přijíždí do NSR a dodá německé prokuratuře závažné usvědčující materiály. Brzy však pochopí, že ho západoněmecká justice nepodpoří. Navštíví tedy sám muže, který ho mučil a zabil mu ženu a dítě. Dramatická situace vrcholí příchodem továrníkovy dcery Evy, jež se zřekne otce, když pozná jeho minulost.
Český svaz protifašistických bojovníků
v edici ŽIVÉ KNIHY připravuje:
E. F. Burian
TROSEČNÍCI Z CAPARCONY
Kniha národního umělce E. F. Buriana, vycházející v novém vydání, se vrací do roku 1945. Je svědectvím otřesné epizody antifašistického zápasu, který se odehraje na samém prahu svobody. Kreslí přesvědčivý obraz poraženého nacismu i obraz lidské situace vězněných antifašistů, kteří jsou do poslední minuty války smrtelně ohroženi. Autor zde románovou formou zpracoval vlastní zážitky, dílo je proto dobově věrné, přesvědčivé a zvláště pro mladou generaci poučné. Patří k základnímu fondu české antifašistické literatury.

Anna Seghersová
CESTA PŘES OCEÁN
Novela známé pokrokové německé spisovatelky vypráví příběh lásky dvou mladých lidí, které kdysi před druhou světovou válkou zanesly politické události daleko od vlasti. Autorka v ní dokázala zdařile skloubit soukromé osudy hrdinů s celospolečenskými problémy a historickými událostmi, a zejména ukázat zápas a úsilí progresivních sil poválečného Německa.

ALEKSANDER OMILJAnOWICZ:
PŘÍZRAK BĚLOVĚŽSKÉHO PRALESA
Polský spisovatel Aleksander Omiljanowicz je vynikajícím znalcem válečného dění v bialystocké oblasti Polska. Jeho romány mají u čtenářů velký ohlas, neboť reálie, scenérie a většinou i postavy bývají autentické a děj sám pak nabízí řadu dramatických situací a nečekaných zvratů. Je tomu tak i u jeho posledního románu.
Tajemný zámek v srdci Bělověžského pralesa se v letech druhé světové války stává centrem štábu německé zpravodajské služby. Neustálá ochrana dnem i nocí nezabrání tomu, aby se prostory zámku nestaly dějištěm podivuhodných událostí.
Jako nepolapitelný přízrak se pohybuje mezi německými důstojníky pohotový a bystrý sovětský vyzvědač polského původu Andrzej Stanger.
Svými bravurními špionážními činy i řadou diverzí způsobí nepříteli vážné obtíže i citelné ztráty.
Atraktivní prostředí ponurého zámku a tajemného pralesa spolu s množstvím dramatických epizod udrží čtenáře v napětí do poslední stránky.

28/52 – 084 – 75 – 13/34 – brož. 20, – Kčs

Skenoval MiKo